

Kunst & Cultuur

**Faculteit Geesteswetenschappen
Universiteit Utrecht**

Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: 030 230 3100
Fax: 030 230 3129
E-mail: info@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q320

© 2013 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUD

Rapport over de bacheloropleidingen Kunstgeschiedenis, Taal- en Cultuurstudies, Muziekwetenschap en Theater-, Film- en Televisiewetenschap en de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen van de Universiteit Utrecht.....	5
Administratieve gegevens van de opleidingen	5
Administratieve gegevens van de instelling.....	6
Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	6
Samenstelling van de commissie	6
Werkwijze van de commissie.....	8
I: Bacheloropleiding Kunstgeschiedenis	11
Samenvattend oordeel van de commissie.....	13
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	17
II: Bacheloropleiding Taal- en Cultuurstudies.....	33
Samenvattend oordeel van de commissie.....	35
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	39
III: Bacheloropleiding Muziekwetenschap	57
Samenvattend oordeel van de commissie.....	59
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	63
IV: Bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap.....	79
Samenvattend oordeel van de commissie.....	81
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	85
V: Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen	101
Samenvattend oordeel van de commissie.....	103
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	107
Bijlagen.....	127
Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie	129
Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader.....	131
Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties	139
Bijlage 4: Overzicht van de programma's.....	145
Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen	149
Bijlage 6: Bezoekprogramma.....	157
Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten.....	161
Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen.....	163

Dit rapport is vastgesteld op 15 juli 2013.

Rapport over de bacheloropleidingen Kunstgeschiedenis, Taal- en Cultuurstudies, Muziekwetenschap en Theater-, Film- en Televisiewetenschap en de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen van de Universiteit Utrecht

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO.

Administratieve gegevens van de opleidingen

Bacheloropleiding Kunstgeschiedenis

Naam van de opleiding:	Kunstgeschiedenis
CROHO-nummer:	56824
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie:	Utrecht
Varianten:	voltijd, deeltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Bacheloropleiding Taal- en Cultuurstudies

Naam van de opleiding:	Taal- en Cultuurstudies
CROHO-nummer:	56801
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie:	Utrecht
Variant:	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Bacheloropleiding Muziekwetenschap

Naam van de opleiding:	Muziekwetenschap
CROHO-nummer:	56700
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie:	Utrecht
Variant:	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap

Naam van de opleiding:	Theater-, Film- en Televisiewetenschap
CROHO-nummer:	50001
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	n.v.t.
Locatie:	Utrecht
Variant:	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

Naam van de opleiding:	Kunst- en Cultuurwetenschappen
CROHO-nummer:	60087
Niveau van de opleiding:	master
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	60 EC
Afstudeerrichtingen:	Kunstgeschiedenis, Muziekwetenschap, Theatre studies, Comparative Women's Studies in Culture and Politics, Kunstbeleid en –management
Locatie:	Utrecht
Variant:	voltijd
Vervaldatum accreditatie:	31-12-2014

Het bezoek van de visitatiecommissie Kunst & Cultuur aan de Faculteit Geesteswetenschappen van de Universiteit Utrecht vond plaats op 11 en 12 februari 2013.

Administratieve gegevens van de instelling

Naam van de instelling:	Universiteit Utrecht
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	positief

Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

De vereiste kwantitatieve gegevens over de opleidingen zijn opgenomen in bijlage 5.

Samenstelling van de commissie

De beoordeling van de bacheloropleidingen Kunstgeschiedenis, Taal- en Cultuurstudies, Muziekwetenschap en Theater-, Film- en Televisiewetenschap en de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen in het domein Kunst en Cultuur van de Universiteit Utrecht valt binnen de clusterbeoordeling Kunst en Cultuur, waarvoor in 2012 en 2013 in totaal 36 opleidingen, verspreid over tien instellingen, worden beoordeeld.

De commissie voor de clusterbeoordeling Kunst en Cultuur is samengesteld uit totaal veertien commissieleden:

- Prof. dr. Bart Verschaffel (voorzitter), hoogleraar, Universiteit Gent, België;
- Prof. dr. Michael Astroh (vice-voorzitter), hoogleraar, Ernst-Moritz-Arndt-Universität Greifswald, Duitsland;
- Prof. dr. Hans van Maanen, hoogleraar Kunst en Maatschappij & Theaterwetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen; voorzitter Kunstraad Groningen;
- Prof. dr. Geert Lernout, hoogleraar vergelijkende literatuurstudie en directeur van het James Joyce Center, Universiteit Antwerpen, België;
- Prof. dr. Mariët Westermann, Vice President of the Andrew W. Mellon Foundation, New York, NY USA;
- Prof. dr. Maximiliaan Martens, hoogleraar, Universiteit Gent, België;
- Prof. dr. Susan Legêne, hoogleraar Politieke Geschiedenis, VU Amsterdam;
- Dr. Boudien de Vries, universitair hoofddocent Sociale Geschiedenis, Universiteit van Amsterdam;
- Dr. Andreas Fickers, Associate Professor for Comparative Media History at the Faculty of Arts & Social Sciences, Universiteit Maastricht;
- Prof. dr. Remieg Aerts, hoogleraar Politieke Geschiedenis, Radboud Universiteit Nijmegen;
- Prof. dr. Jan Willem van Henten, hoogleraar Uitlegging van het Nieuwe Testament, vroeg-christelijke letterkunde en Hellenistisch-Joodse literatuur, Universiteit van Amsterdam;
- Prof. dr. Mark Delaere, hoogleraar Musicologie, KU Leuven, België;
- Nadeche Seugling, BA (student-lid), bachelor Algemene Cultuurwetenschappen, Erasmus Universiteit Rotterdam;
- Sylvia Alting van Geusau, MA (student-lid), master Kunstwetenschappen, Universiteit van Amsterdam; independent researcher gespecialiseerd in amusements cultuur en visual culture studies.

Voor ieder bezoek werd op basis van eventuele belangenconflicten, expertise en beschikbaarheid een (sub)commissie samengesteld. Om de consistentie binnen het cluster te waarborgen hebben prof. dr. Bart Verschaffel, prof. dr. Michael Astroh (vice-voorzitter), en prof. dr. Geert Lernout alle bezoeken bijgewoond. Em. prof. dr. Hans van Maanen, was aanwezig bij negen van de tien bezoeken.

Coördinator van de clustervisitatie Kunst en Cultuur was drs. Linda te Marvelde, medewerker van QANU. Projectleider drs. Marieke Textor was aanwezig bij de bezoeken aan de Rijksuniversiteit Groningen, de Vrije Universiteit Amsterdam, de Universiteit Utrecht, de Universiteit van Amsterdam, de Open Universiteit en de Universiteit Leiden. Projectleider drs. Renate Prenen was aanwezig bij de bezoeken aan de Radboud Universiteit Nijmegen, de Universiteit Utrecht, de Erasmus Universiteit Rotterdam, de Universiteit Maastricht en de Universiteit van Tilburg. Projectleider Erik van der Spek was aanwezig bij het bezoek aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Projectleider Marianne van der Weiden was aanwezig bij het bezoek aan de Universiteit van Amsterdam. Er heeft regelmatig overleg plaatsgevonden tussen de projectleiders en de coördinator om de beoordelingen op elkaar af te stemmen. De betrokken projectleiders hebben alle rapporten gelezen.

Werkwijze van de commissie

Voorbereiding

De commissie hield haar formele startvergadering op 6 september 2012. Tijdens de startvergadering werd de commissie geïnstrueerd, werd de taakstelling en werkwijze van de commissie vastgesteld en werd het domeinspecifieke referentiekader besproken (bijlage 2).

Bij ontvangst van de kritische reflecties van de opleidingen controleerde de coördinator deze op kwaliteit en compleetheid van informatie. Nadat de kritische reflecties in orde waren bevonden, zijn deze doorgestuurd aan de commissieleden die deelnamen aan het betreffende bezoek. De commissieleden lazen de kritische reflecties en formuleerden vragen en thema's om te bespreken tijdens het bezoek. Eventuele additionele vragen van de commissieleden werden aan de opleidingen toegestuurd met het verzoek om een reactie. Naast de kritische reflecties lazen de commissieleden gezamenlijk een representatieve set scripties of andere eindwerken per opleiding.

Visitatiebezoeken

Een overzicht van het bezoekprogramma is opgenomen in bijlage 6. De commissie heeft zich voorafgaand aan ieder bezoek middels een voorbereidende vergadering inhoudelijk voorbereid op de visitatie. Tijdens het bezoek zelf is gesproken met een representatieve vertegenwoordiging van het faculteitsbestuur, het opleidingsbestuur, studenten, docenten, alumni, de opleidingscommissie en de examencommissie.

Op verzoek van de commissie heeft de opleiding gesprekspartners geselecteerd binnen de door de commissie aangegeven kaders. De commissie heeft met studenten uit alle studiejaren gesproken en met docenten en begeleiders van de opleiding. Voorafgaand aan het bezoek heeft de commissie een overzicht ontvangen van de gesprekspartners en ingestemd met de door de opleiding gemaakte selectie.

Tijdens ieder bezoek bestudeerde de commissie het ter inzage gevraagde materiaal en gaf zij gelegenheid tot een spreekuur ten behoeve van studenten en docenten die zich voorafgaand aan het bezoek hadden aangemeld.

De commissie heeft een deel van het bezoek gebruikt voor de voorbereiding op de mondelinge rapportage en een discussie over de beoordeling van de opleidingen. Aan het einde van elk bezoek heeft de voorzitter in een mondelinge rapportage de eerste bevindingen van de commissie gepresenteerd. Daarbij ging het steeds om een aantal algemene waarnemingen en een aantal eerste indrukken per opleiding.

Beslisregels

De visitatie is uitgevoerd conform de beoordelingskaders accreditatiestelsel hoger onderwijs van de NVAO (versie van november 2011). In dit accreditatiestelsel is zowel voor de beoordeling op standaardniveau als voor de algemene conclusie over de opleiding als geheel een vierpuntsschaal voorgeschreven (onvoldoende, voldoende, goed, excellent).

De commissie heeft de beoordelingsschalen van de NVAO gevolgd. Deze zijn:

- De beoordeling 'onvoldoende' wijst erop dat een standaard, of de opleiding, niet aan de gangbare basiskwaliteit voldoet en op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen vertoont;
- De beoordeling 'voldoende' houdt in dat de standaard, of de opleiding, voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en over de volle breedte een acceptabel niveau vertoont;

- De beoordeling ‘goed’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, systematisch en over de volle breedte uitstijgt boven de gangbare basiskwaliteit;
- De beoordeling ‘excellent’ houdt in dat de standaard, of de opleiding, systematisch en over de volle breedte uitstijgt boven de gangbare basiskwaliteit en als een (inter)nationaal voorbeeld geldt.

Uitgangspunt van de beoordeling is ‘voldoende’, waarbij de standaard, of de opleiding, voldoet aan de gestelde criteria. In de ogen van de commissie kan zij het oordeel ‘voldoende’ toekennen, ook wanneer zij kritische opmerkingen heeft gemaakt. Het is dan wel noodzakelijk dat tegenover de kritische opmerkingen positieve observaties staan. Aangetekend moet worden dat als de standaard op een aantal punten goed of excellent krijgt het eindoordeel toch met een ‘voldoende’ beoordeeld wordt.

Rapportage

De projectleider heeft op basis van de bevindingen van de commissie, per instelling, een conceptrapport opgesteld. Het conceptrapport is voorgelegd aan de commissieleden die bij het bezoek aanwezig waren. Na vaststelling van het conceptrapport is deze aan de betrokken faculteit voorgelegd ter toetsing van feitelijke onjuistheden. Het commentaar van de opleidingen is met de voorzitter en, indien nodig, met de overige commissieleden besproken. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld.

Bijzonderheden aan het bezoek aan Universiteit Utrecht

Het bezoek aan Universiteit Utrecht vond plaats op 11 en 12 februari 2013. Het programma van het bezoek is te vinden in bijlage 6 van dit rapport. In dit programma staat tevens weergegeven wie van de commissie aanwezig waren bij de verschillende gesprekken. Van het spreekuur is geen gebruik gemaakt.

De commissie die de opleidingen Kunst en Cultuur van Universiteit Utrecht beoordeelde bestond uit:

- Prof. dr. Bart Verschaffel (voorzitter), hoogleraar, Universiteit Gent, België;
- Prof. dr. Michael Astroh (vice-voorzitter), hoogleraar, Ernst-Moritz-Arndt-Universität Greifswald, Duitsland;
- Prof. dr. Hans van Maanen, hoogleraar Kunst en Maatschappij & Theaterwetenschappen, Rijksuniversiteit Groningen, voorzitter Kunstraad Groningen;
- Prof. dr. Geert Lernout, hoogleraar vergelijkende literatuurstudie en directeur van het James Joyce Center, Universiteit Antwerpen, België;
- Prof. dr. Mariët Westermann, Vice President of the Andrew W. Mellon Foundation, New York, NY USA;
- Prof. dr. Susan Legêne, hoogleraar Politieke Geschiedenis, VU Amsterdam;
- Sylvia Alting van Geusau, MA (student-lid), master Kunstwetenschappen, Universiteit van Amsterdam; independent researcher gespecialiseerd in amusements cultuur en visual culture studies.

Referent Muziekwetenschap

- Prof. dr. Mark Delaere, hoogleraar Musicologie, KU Leuven, België.

De commissie werd ondersteund door drs. Renate Prenen en drs. Marieke Textor, die optraden als secretaris.

De curricula vitae van de leden van de commissie zijn opgenomen in bijlage 1.

Voor de beoordeling van het gerealiseerde eindniveau van de opleidingen heeft de commissie voorafgaand en tijdens de visitatie meerdere producten beoordeeld. Om het gerealiseerde eindniveau van opleidingen te bepalen hebben de coördinator en voorzitter van de visitatiecommissie per opleiding scripties geselecteerd. De scripties werden aselekt gekozen uit een lijst van afgestudeerden van de laatste twee voltooide studie jaren. Hierbij is rekening gehouden met een spreiding in cijfers en varianten (bijlage 7).

I: Bacheloropleiding Kunstgeschiedenis

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit rapport geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Kunst en Cultuur 2012-2013 over de bacheloropleiding *Kunstgeschiedenis* van Universiteit Utrecht.

De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflectie, de informatie uit gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde eindwerkstukken en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar zijn gesteld. De commissie heeft voor de opleiding zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat de opleiding voldoet aan de criteria voor heraccreditatie.

Bacheloropleiding Kunstgeschiedenis

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 1 voor de bacheloropleiding *Kunstgeschiedenis* als **voldoende**.

De commissie stelt vast dat het domeinspecifieke referentiekader op een correcte, ambitieuze maar globale wijze het veld van de Kunst en Cultuur beschrijft. Het vraagt om eigen keuzes en accenten binnen het veld van de kunst en cultuur goed te onderbouwen en te vertalen in heldere doelstellingen en eindkwalificaties. De commissie waardeert de duidelijke focus die de bacheloropleiding *Kunstgeschiedenis* in Utrecht heeft op het vakgebied van de kunstgeschiedenis, namelijk de studie van de Westerse kunst met bijzondere aandacht voor de Nederlanden en de moderne en hedendaagse kunst. Daarentegen is de commissie van mening dat de opleiding een zeer strikte focus heeft op de Westerse kunst. De commissie meent dat meer gepaste aandacht moet gaan naar de niet-Westerse kunst, vooral in relatie met moderne en hedendaagse kunst.

Afgestudeerde bachelorstudenten *Kunstgeschiedenis* moeten kennis hebben van en inzicht hebben in het vakgebied kunstgeschiedenis en de theoretische en methodologische grondslagen van de Kunstgeschiedenschrijving. Zij beschikken over algemene academische vaardigheden, in het bijzonder met betrekking tot Kunstgeschiedenis, en zijn in staat hun kennis en inzicht toe te passen zodanig dat dit een professionele benadering van het werk of beroep laat zien. Daarnaast kunnen de afgestudeerden een praktijkvraag of probleem op het vakgebied herformuleren tot een probleemstelling, de hierin vervatte begrippen adequaat operationaliseren, het onderwerp theoretisch en empirisch bestuderen en de resultaten weergeven in een coherent betoog met een heldere conclusie. Tenslotte zijn de afgestudeerde studenten in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op publiek en beschikken zij over de vaardigheden die noodzakelijk zijn in een masteropleiding.

De commissie stelt vast dat de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding *Kunstgeschiedenis* helder zijn verwoord en aansluiten bij de eisen die op landelijk niveau aan een afgestudeerde Kunsthistoricus gesteld worden. Ook sluiten de eindkwalificaties aan wat betreft niveau en oriëntatie bij het academische bachelorniveau.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie beoordeelt Standaard 2 voor de bacheloropleiding *Kunstgeschiedenis* als **voldoende**.

Het bachelorcurriculum omvat 180 EC. Het curriculum bestaat uit een major van 135 EC met een verplicht kerncurriculum en academische contextcursussen op het vakgebied van de

opleiding, verplichte keuzeonderdelen en academische contextcursussen uit de lijst van geesteswetenschappelijke onderdelen. Daarnaast bevat het curriculum een vrije (profilerings)ruimte van 45 EC. Deze vrije (profilerings)ruimte mag worden ingevuld met onderdelen uit het volledige universitaire aanbod in Utrecht en daarbuiten.

De cursussen binnen het bacheloronderwijs aan de Universiteit Utrecht hebben verschillende niveaus, van inleidend naar verdiepend naar gevorderd. De verdiepende en gevorderde cursussen vereisen voorkennis en/of vaardigheden van andere cursussen. In de OER is vastgelegd dat in het curriculum minimaal 30 EC op het verdiepende niveau liggen en minimaal 45 EC op het gevorderde niveau.

De commissie stelt vast dat het curriculum klassiek is opgezet met een sterk chronologische basis. Het curriculum is degelijk, goed gestructureerd en vormt een duidelijk samenhangend geheel. De commissie is ervan overtuigd dat de studenten tijdens de opleiding voldoende academische vaardigheden ontwikkelen. De commissie is van mening dat de keuze voor een sterke focus op de Westerse kunst, ook in het eerste jaar, verenigbaar is met aandacht voor niet-Westerse kunst, zeker bij de studie van de moderne en hedendaagse kunst.

De commissie concludeert dat de inhoud en het niveau van de bacheloropleiding *Kunstgeschiedenis* adequaat zijn en waarborgen dat afgestudeerden voldoen aan de eindkwalificaties van de opleiding. De cursussen van de opleiding zijn zodanig vormgegeven dat zij bijdragen aan het verwerven van de eindkwalificaties.

De commissie constateert dat er sprake is van een onderwijsleeromgeving waar onderwijs wordt gewaardeerd en belangrijk wordt gevonden door studenten en docenten. Studenten zijn positief over het geboden onderwijs en zeer positief over het enthousiasme en de vakbekwaamheid van de docenten. De opleiding beschikt over gemotiveerde, betrokken docenten die als een sterk team opereren, op de hoogte zijn van het curriculum en de cursussen en met elkaar gewenste aanpassingen in de cursussen realiseren. De commissie oordeelt dat de verantwoordelijken zicht hebben op de kwaliteit van het onderwijs en dat verbetermogelijkheden worden gesignaleerd en doorgevoerd.

De commissie maakt zich zorgen over de kwantiteit van het docentencorps en is van mening dat deze te krap is voor het aantal studenten dat de opleiding volgt. De commissie spreekt op basis van het bestudeerde nieuwe beleid de verwachting uit dat de staf daadwerkelijk wordt uitgebreid. De aanstelling van een hoogleraar Moderne en hedendaagse kunst is belangrijk voor het onderwijs en het onderzoek op dit vakgebied.

De kwaliteitssystemen van de opleidingen zijn zodanig opgezet dat verbetermogelijkheden binnen de opleidingen worden gesignaleerd en uitgevoerd. De commissie heeft geconstateerd dat docenten en studenten via de opleidingscommissie voldoende betrokken zijn bij de kwaliteit van de opleiding.

De commissie komt tot de conclusie dat de inhoud en vormgeving van het programma, de kwaliteit en begeleiding van het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen de studenten in staat stellen om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 3 voor de bacheloropleiding *Kunstgeschiedenis* als **voldoende**.

Het toetsbeleid van de opleiding *Kunstgeschiedenis* is een uitwerking en toepassing van het facultair beleid en een uitwerking van de UU Richtlijn Onderwijs. Elke cursus heeft twee of meer toetsmomenten, verspreid over de onderwijsperiode zoals een tussententamen en eindtentamen en daarnaast een paper of referaat.

De commissie heeft vastgesteld dat in de opleiding gebruik wordt gemaakt van diverse toetsvormen die aansluiten bij de leerdoelen van de vakken. Er is sprake van een adequate frequentie van toetsing, waardoor de studenten gestimuleerd worden tot studeren en zicht hebben op hun voortgang.

De commissie concludeert dat met de herinrichting van de examencommissie is gestart zodat deze kan gaan functioneren zoals wettelijk is bepaald in de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW).

De commissie heeft twaalf bacheloreindwerkstukken bestudeerd. Op basis van de beoordeling van de bacheloreindwerkstukken van de bachelorstudenten *Kunstgeschiedenis* heeft de commissie vastgesteld dat het niveau van de studenten overeenkomt met de eisen waaraan bachelorstudenten moeten voldoen. Hierbij stelt de commissie vast dat het theoretisch gehalte in de bacheloreindwerkstukken minder aanwezig is dan de commissie verwacht op basis van het programma van de opleiding. De beoordelingen van de bacheloreindwerkstukken door de docenten zijn hoger dan de beoordelingen door de commissie. Dit komt waarschijnlijk doordat in de beoordeling van de facultaire begeleiders ook de beoordelingen van de deeltolsten van de cursus Onderzoekswerkgroep zijn meegewogen.

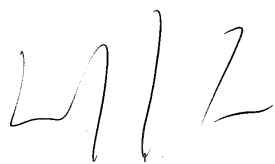
De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Kunstgeschiedenis:

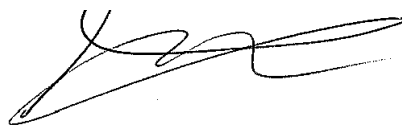
Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 15 juli 2013

Prof. dr. Bart Verschaffel

Drs. Marieke Textor

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

In deze standaard wordt inzicht gegeven in de bevindingen van de commissie ten aanzien van het landelijk vastgestelde domeinspecifieke referentiekader (1.1). Vervolgens wordt ingegaan op het profiel en de oriëntatie van de opleiding (1.2), en de beoogde eindkwalificaties (1.3).

1.1 Domeinspecifiek referentiekader

Volgens het domeinspecifieke referentiekader gaan opleidingen op het gebied van Kunst en Cultuur over de bestudering van een of meerdere culturele verschijningsvormen, zoals de wetenschappen, literatuur, beeldende kunst, design, architectuur, muziek, film, televisie, theater, vormgeving (nieuwe) media, erfgoed (hedendaagse dan wel historische) maatschappelijke, politieke, religieuze, economische en technologische ontwikkelingen, en de relaties hiertussen. De bestudering van kunst en cultuur is vaak multi- of interdisciplinair van aard en geschiedt veelal vanuit vergelijkend perspectief. Zowel meer gebruikelijke disciplines en methodologieën van de geesteswetenschappen als de invloed van de internationale *cultural studies* beweging zijn herkenbaar op dit grote terrein. In de programma's komen meerdere wetenschappelijke perspectieven aan bod, vaak in een multidisciplinair verband, soms ook binnen een meer interdisciplinaire setting: (kunst)historisch perspectief, esthetisch perspectief, filosofisch perspectief (vraagstukken van ethische, methodologische en wetenschapsfilosofische aard), maatschappijwetenschappelijk perspectief (vraagstukken van politieke, religieuze, juridische, economische en sociale aard) en organisatorisch perspectief (de productie, distributie en consumptie van de brede waaier van kunst- en cultuuruitingen, maar ook de conservering en ontsluiting daarvan). Het domeinspecifieke referentiekader bevat landelijk vastgestelde eindtermen voor bachelor- en masteropleidingen in het domein Kunst en Cultuur. Opleidingen hebben de vrijheid om hierbinnen verschillende accenten te leggen en bijpassende doelstellingen te hanteren.

De commissie heeft het domeinspecifieke referentiekader bestudeerd en besproken tijdens de startvergadering. Zij stelt dat het kader op een correcte, ambitieuze maar globale wijze het veld van de Kunst en Cultuur beschrijft. Hierdoor is het weinig richtinggevend voor de inrichting van het onderwijs. Het geeft de opleidingen veel ruimte om naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, eigen keuzes te maken en accenten te leggen. Het referentiekader vraagt van de opleidingen om bij die keuze heldere doelstellingen en eindkwalificaties te formuleren en te onderbouwen dat aan de criteria voor niveau (bachelor of master) en oriëntatie (wetenschappelijk onderwijs) wordt voldaan.

1.2 Profiel en oriëntatie

De Utrechtse opleiding *Kunstgeschiedenis* bestaat meer dan honderd jaar en ligt volgens de kritische reflectie aan de basis van het kunsthistorische onderzoek en onderwijs in Nederland. De opleiding is zowel in voltijd als in deeltijd te volgen. De opleiding profileert zich als een

uitgesproken disciplinaire opleiding met een focus op de studie van het volledige veld van de Westerse kunst met uitzondering van de kunstnijverheid. Binnen deze focus op de Westerse kunst gaat bijzondere aandacht uit naar de Nederlanden, beschouwd in een breed internationaal perspectief, en naar de sterke mondialisering in de moderne en hedendaagse kunst. De opleiding hanteert een integrale aanpak waarbij zowel architectuur als beeldende kunst van een bepaalde periode worden behandeld in de cursussen.

De opleiding in Utrecht is volgens de kritische reflectie van oudsher sterk op het gebied van iconografie en iconologie. De bestudering van de voorstelling in de (cultuur)-historische context is een belangrijke basis voor het onderzoek en onderwijs van de opleiding. Naast deze traditionele aandacht voor stijl en iconografie wordt ook aandacht besteed aan de maatschappelijke positie van de kunstenaar, de rol van de kunst in de maatschappij, de verzamel- en receptiegeschiedenis en de atelierpraktijk.

De commissie stelt vast dat de opleiding een duidelijke focus heeft gekozen op de studie van de Westerse kunst met bijzondere aandacht voor de Nederlanden en de moderne en hedendaagse kunst. De commissie is van mening dat gepaste aandacht voor niet-Westerse kunst noodzakelijk is voor het begrip van en inzicht in de bestudering van de Westerse kunst en dan met name de moderne en hedendaagse kunst. Dit aspect mist de commissie in de visie van de opleiding.

1.3 Beoogde eindkwalificaties

De doelstellingen en eindkwalificaties van de bacheloropleiding *Kunstgeschiedenis* zijn vastgelegd in de Onderwijs- en Examenregeling (OER). Deze doelstellingen zijn vervolgens vertaald in eindtermen op het gebied van kennis, inzicht, vaardigheden en toepassing. In bijlage 3 zijn deze beoogde eindkwalificaties opgenomen.

De kritische reflectie beschrijft dat studenten na het voltooien van de bacheloropleiding *Kunstgeschiedenis* kennis hebben van en inzicht hebben in het vakgebied kunstgeschiedenis en de theoretische en methodologische grondslagen van de Kunstgeschiedschrijving. Zij beschikken over algemene academische vaardigheden, in het bijzonder met betrekking tot Kunstgeschiedenis en zijn in staat hun kennis en inzicht toe te passen zodanig dat dit een professionele benadering van het werk of beroep laat zien. Daarnaast kunnen de afgestudeerden een praktijkvraag of probleem op het vakgebied herformuleren tot een probleemstelling, de hierin vervatte begrippen adequaat operationaliseren, het onderwerp theoretisch en empirisch bestuderen en de resultaten weergeven in een coherent betoog met een heldere conclusie. Tenslotte zijn de afgestudeerde studenten in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op publiek en bezit zij de leervaardigheden die noodzakelijk zijn in een masteropleiding.

De bacheloropleiding is volgens de kritische reflectie primair gericht op een verdere studieloopbaan en daarom is arbeidsmarktorientatie niet in de beoogde eindkwalificaties opgenomen. In het programma van de opleiding is een oriëntatie op de arbeidsmarkt wel opgenomen onder andere als onderdeel van de studiebegeleiding. Tevens wordt een stage binnen de bacheloropleiding gefaciliteerd indien een student deze graag wil volgen (zie Standaard 2).

De commissie heeft de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding *Kunstgeschiedenis* bestudeerd en stelt vast dat deze op zorgvuldige wijze zijn geformuleerd en aansluiten op het domeinspecifieke referentiekader.

De meeste studenten opteren na de bacheloropleiding voor een vervolgstudie op (research)-masterniveau. De studenten gaven aan dat een vervolgopleiding ook wordt gestimuleerd door de docenten. Volgens de kritische reflectie biedt de bacheloropleiding *Kunstgeschiedenis* studenten een goede basis voor een vervolgopleiding op masterniveau. De masterstudenten en de afgestudeerden die de commissie heeft gesproken, bevestigden dat de bacheloropleiding een goede voorbereiding was voor hun vervolgopleiding op (research)master-niveau.

Overwegingen

De commissie is nagegaan of de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding *Kunstgeschiedenis* aan de Universiteit Utrecht wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie zijn geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen. Zij heeft de eindkwalificaties in dat kader afgezet tegen het domeinspecifieke referentiekader, de gezamenlijke landelijke eindtermen, en het profiel en de oriëntatie van de opleiding.

De commissie concludeert dat het globale domeinspecifieke referentiekader van opleidingen vraagt om eigen keuzes en accenten binnen het veld van de kunst en cultuur goed te onderbouwen en te vertalen in heldere doelstellingen en eindkwalificaties. De commissie waardeert de duidelijke focus die de bacheloropleiding *Kunstgeschiedenis* in Utrecht heeft op het vakgebied van de kunstgeschiedenis, namelijk de studie van de Westerse kunst met bijzondere aandacht voor de Nederlanden en de moderne en hedendaagse kunst. Wel plaatst de commissie een kanttekening bij deze strikte focus op de Westerse kunst. De commissie mist gepaste aandacht voor niet-Westerse kunst, vooral in relatie met Westerse hedendaagse kunst.

De commissie stelt vast dat de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding *Kunstgeschiedenis* helder zijn verwoord en aansluiten bij de eisen die op landelijk niveau aan een afgestudeerde Kunsthistoricus gesteld worden. Ook sluiten de eindkwalificaties aan wat betreft niveau en oriëntatie bij het academische bachelorniveau.

Conclusie

Bacheloropleiding Kunstgeschiedenis: de commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

In deze standaard wordt inzicht gegeven in het onderwijsprogramma (2.1). Vervolgens wordt ingegaan op het didactisch concept (2.2), de instroom en de studeerbaarheid (2.3), het personeel (2.4), de opleidingsspecifieke voorzieningen (2.5), en de kwaliteitszorg (2.6).

2.1 Programma

De commissie is nagegaan in hoeverre de door de opleiding geformuleerde oriëntatie en eindtermen terug zijn te vinden in het curriculum. Zij heeft de tabellen bestudeerd die zijn opgenomen in de kritische reflectie, waarin is aangegeven welke onderdelen van de opleiding gekoppeld zijn aan welke eindtermen. Daarnaast heeft zij tijdens de visitatie inzicht gehad in

de beschrijving, het studiemateriaal en de toetsen van verschillende vakken. Aan de hand van deze informatie stelt zij vast dat de inhoud en het niveau van de bacheloropleiding *Kunstgeschiedenis* van de Universiteit Utrecht adequaat zijn en waarborgen dat afgestudeerden kunnen voldoen aan de geformuleerde eindkwalificaties.

Het programma wordt in een voltijdse en deeltijdse variant aangeboden. De inhoud en uitvoering van beide varianten zijn identiek. In de deeltijdse variant hebben studenten de mogelijkheid om de bacheloropleiding in 6 jaar af te ronden. De bevindingen van de commissie hebben betrekking op beide varianten.

2.1.1. Curriculum *Kunstgeschiedenis*

Het curriculum van de bacheloropleiding *Kunstgeschiedenis* heeft als basis het Utrechts Onderwijsmodel waarin keuzevrijheid en flexibiliteit belangrijke aspecten zijn.

Het curriculum bestaat uit een major van 135 EC en een vrije (profilerings)ruimte van 45 EC. De major van 135 EC bestaat uit de volgende componenten:

- Een verplicht kerncurriculum (60 EC) en academische contextcursussen die het vakgebied kunstgeschiedenis maatschappelijk en academisch kaderen (15 EC), totaal 75 EC;
- Verplichte keuzeonderdelen, waarvan twee cursussen Kernproblemen (15 EC), één Onderzoekswerkgroep I (15 EC) en één Onderzoekswerkgroep II (15 EC), samen 45 EC;
- Academische contextcursussen, te kiezen uit de lijst geesteswetenschappelijke onderdelen, totaal 15 EC.

De vrije (profilerings)ruimte van 45 EC mag worden ingevuld met onderdelen uit het volledige universitaire aanbod in Utrecht en daarbuiten. Indien de student kiest voor een cursus buiten de Universiteit Utrecht dan moet deze worden goedgekeurd door de examencommissie Kunstgeschiedenis. De examencommissie let hierbij met name op het academisch niveau van de cursus.

De cursussen binnen het bacheloronderwijs aan de Universiteit Utrecht hebben verschillende niveaus:

- Niveau 1 cursussen: inleidende cursussen;
- Niveau 2 cursussen: verdiepende cursussen;
- Niveau 3 cursussen: gevorderde cursussen.

Cursussen op niveau 2 en 3 vereisen voorkennis en/of vaardigheden. Deze vereiste voorkennis en/of vaardigheden zijn gespecificeerd in de onderwijscatalogus. In de onderwijs- en examenregeling (OER) is vastgelegd dat in het curriculum minimaal 30 EC op het verdiepende niveau liggen en minimaal 45 EC op het gevorderde niveau. Schematisch ziet het curriculum van de voltijdse bacheloropleiding er als volgt uit:

Jaar 1

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
<i>Kunst van het Westen I</i> Toets: 3 tentamens Niveau 1	<i>Kunst van het Westen II</i> Toets: tentamen en schriftelijk werkstuk Niveau 1	<i>Inleiding Architectuurgeschiedenis</i> Toets: tussentijdse tentamen, eindtentamen, referaat en schriftelijk werkstuk Niveau 1	<i>Bezit en Behoud</i> Toets: paper en tentamen Niveau 2
<i>Kunsttechnieken</i> Toets: paper en tentamen Niveau 1	<i>Iconografie I</i> Toets: paper, diatoets, tentamen Niveau 1	<i>Iconografie II</i> Toets: diatoets, tentamen Niveau 1	<i>Kunst onderzoeken</i> Toets: actieve deelname, opdrachten, paper, referaat Niveau 2

Jaar 2

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
<u>Kernproblemen</u> Toets: diatoets, tentamen, schriftelijk werkstuk of referaat Niveau 2	<u>Kernproblemen</u> Toets: diatoets, tentamen, schriftelijk werkstuk of referaat Niveau 2	Profileringsruimte	<i>Excursie Buitenland</i> Toets: 2 referaten en werkstuk schriftelijk Niveau 3
Academische context keuze	Academische context keuze	Profileringsruimte	

Jaar 3

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
<u>Onderzoekswerkgroep I of II</u> Toets: 2 papers en referaat; of tentamen, referaat, paper. Niveau 3		<u>Onderzoekswerkgroep I of II</u> Toets: 2 papers en referaat; of tentamen, referaat, paper. Niveau 3	
Profileringsruimte	Profileringsruimte	Profileringsruimte	Profileringsruimte

Verplicht kerncurriculum

Alle cursussen zijn 7,5 EC, behalve *Excursie Buitenland* en *Onderzoekswerkgroep I en II* die voor 15 EC staan. Het bacheloreindwerkstuk (een origineel academisch werkstuk van ca. 5000 woorden) wordt steeds geschreven als onderdeel van een onderzoekswerkgroep.

De cursussen *Kunst van het Westen I en II* geven een inleiding in en verdieping op de geschiedenis van de kunst en de architectuur van het westen van de klassieke oudheid tot heden. In het tweede deel worden meerdere ideeën omtrent het beeld van het verleden behandeld. De cursus *Inleiding tot de architectuurgeschiedenis* geeft inzicht in constructieve en functionele typologieën, in de klassieke architectuurtaal en in de evoluties in architectuur en stedenbouw. *Bezit en Behoud* biedt inzicht in de uitgangspunten van selectie, presentatie, behoud en beheer. Het vak *Kunsttechnieken* is een kennismaking met een aantal technieken van

de bouwkunst, beeldhouwkunst, tekenkunst, schilderkunst, grafiek en fotografie. In de cursussen *Iconografie I en II* worden respectievelijk de geschiedenis van de christelijke iconografie en de erfenis van de klassieke cultuur in de kunst en de ontwikkelingen van de profane beeldtraditie behandeld. In de cursus *Kunst onderzoeken* leert de student de mogelijkheden en grenzen van het verrichten van kunsthistorisch onderzoek. Tijdens deze cursus worden wekelijkse excursies naar musea, bibliotheken en onderzoekscentra georganiseerd.

In het tweede jaar kiezen de studenten verplicht twee cursussen *Kernproblemen* uit een aanbod van vijf. Deze cursussen focussen op zogenaamde kernproblemen in de kunst van een bepaald tijdvak. Het gaat hierbij zowel om de ontwikkelingen in de beeldende kunst als in de architectuur. In het tweede jaar staat tevens een excursie gepland naar het buitenland. De student heeft hierbij de keuze uit verschillende bestemmingen.

In de *Onderzoekswerkgroepen* verwerven de studenten kennis over en inzicht in de kunsttheorie en de theorie en geschiedenis van de kunstgeschiedenis. De student leert een eigen onderzoeksvraag te formuleren, een onderzoek op te zetten en uit te voeren. De inhoud van de onderzoekswerkgroepen varieert per jaar binnen een vaste oriëntatie en periodisering. De onderwerpen zijn afhankelijk van de onderzoeksontwikkeling of het specialisme van de docenten.

Academische vaardigheden komen op elk niveau aan bod, en zijn ingebed in de leerlijnen Onderzoek doen, Beheersing van het kunsthistorisch apparaat, Mondeling presenteren, en Schrijfvaardigheid. De na de vorige visitatie ingevoerde Handleiding academische vaardigheden voor de opleiding *Kunstgeschiedenis* biedt een houvast voor bibliografische en andere conventies tijdens de gehele opleiding, van de eerste oefeningen in jaar 1 tot en met het bacheloreindwerkstuk. In bijlage 3 zijn de leerlijnen uitgewerkt per niveau en bijbehorende cursus.

De studenten gaven aan de heldere opbouw van het curriculum zeer te waarderen. Ze worden tijdens de opleiding gestimuleerd om zelf te leren kijken naar objecten en aanvullende literatuur te bestuderen. Daarnaast worden zij uitgedaagd om anders te kijken. Ook waarderen de studenten de vele excursies onder begeleiding van docenten die met name in het eerste jaar plaatsvinden.

De commissie stelt vast dat het curriculum klassiek opgezet is met een sterk chronologische basis. Het curriculum is degelijk, goed gestructureerd en vormt een duidelijk samenhangend geheel. En de commissie is ervan overtuigd dat de studenten tijdens de opleiding voldoende academische vaardigheden ontwikkelen doordat deze op ieder niveau in het programma aan de orde komen.

De commissie constateert na bestudering van de cursussen en de literatuur dat het curriculum een zware focus kent op Westerse, oude kunst. Dit is met name opvallend in het eerste jaar, dat volledig georiënteerd is op de Westerse, oude kunst. De commissie vindt dit niet goed verdedigbaar, zeker niet in relatie met de, door de opleiding gewenste, profilering op het gebied van moderne en hedendaagse kunst. In de studie dient daarom ook gepaste aandacht te worden geschonken aan niet-Westerse kunst. De docenten gaven in het gesprek met de commissie aan dat de niet-Westerse kunst wel wordt behandeld als dit belangrijk is voor het begrip over en inzicht in de Westerse kunst.

De commissie signaleert aan de hand van de bacheloreindwerkstuk-onderwerpen en de gesprekken met de studenten dat zij veel interesse hebben in moderne en hedendaagse kunst. Volgens de studenten zijn er voldoende docenten aanwezig met kennis van het vakgebied en

wordt het ontbreken van een hoogleraar op dit gebied door hen niet als probleem ervaren. De docenten vertelden in het gesprek met de commissie, een hoogleraar op dit vakgebied wel te missen. De commissie is van mening dat in het curriculum de cursussen Moderne en hedendaagse kunst relatief ondervertegenwoordigd zijn terwijl er een grote vraag is van studenten naar dit kennisgebied van de kunstgeschiedenis. De commissie pleit er daarom voor op korte termijn een oplossing te realiseren voor het ontbreken van een hoogleraar Moderne en hedendaagse kunst (zie 2.4).

De studenten gaven aan in het gesprek met de commissie dat zowel de faculteit als de docenten hen stimuleren om een deel van hun opleiding bij andere universiteiten en/of in het buitenland te volgen. De faculteit Geesteswetenschappen organiseert voorlichtingsavonden om studenten te informeren over de mogelijkheden. De docenten van *Kunstgeschiedenis* motiveren de studenten om ook bij andere universiteiten vakken te volgen.

2.1.2 Realisatie eindtermen in het programma

De commissie heeft het overzicht in de kritische reflectie bestudeerd waarin de opleiding laat zien hoe de cursussen zijn gerelateerd aan de beoogde eindkwalificaties. Uit dit overzicht blijkt dat de eindkwalificaties in het curriculum worden gerealiseerd in het verplichte kerncurriculum met de academische contextcursussen van in totaal 75 EC en de verplichte keuzeonderdelen van 45 EC.

Het curriculum is opbouwend waarbij de moeilijkheidsgraad en complexiteit in de cursussen toenemen van inleidend en oriënterend naar verdiepend, specialiserend en gevorderd.

De commissie constateert op grond van de kritische reflectie, de gesprekken met het management, de docenten en studenten, en de bestudering van de lesmaterialen en toetsen dat het curriculum de studenten de mogelijkheden biedt om de beoogde eindkwalificaties te behalen. De commissie waardeert het sterke academische accent dat in de cursussen is vervlochten middels de leerlijnen.

2.2 Didactisch concept

De commissie is nagegaan in hoeverre er sprake is van een passend didactisch concept dat vertaald is naar adequate werkvormen en dat op een passende wijze wordt ingezet, zoals dat van een opleiding in het domein Kunst en Cultuur verwacht mag worden.

2.2.1 Didactisch concept

De bacheloropleiding *Kunstgeschiedenis* geeft haar onderwijs vorm binnen het onderwijsconcept en de universitaire richtlijnen van de Universiteit Utrecht. In het onderwijsconcept spelen activerend onderwijs en kleinschaligheid een grote rol. De richtlijnen schrijven onder andere voor dat een cursus niet alleen met hoorcolleges mag worden ingevuld. In elke cursus moet ruimte zijn voor kleinschalig onderwijs in de vorm van werkgroepen waarin de studenten presentaties houden en discussiëren over de stof. Conform het beleid van de faculteit Geesteswetenschappen worden voor cursussen met veel studenten parallelle werkgroepen ingericht met maximaal 30 studenten.

De commissie constateert aan de hand van het programma, de inhoudsbeschrijving van de programma-onderdelen, de gesprekken met docenten en studenten en de bestudeerde vakken dat het beschreven onderwijsconcept en de richtlijnen zijn geïntegreerd in het curriculum van de bacheloropleiding *Kunstgeschiedenis*.

De docenten gaven aan dat werkgroepen van 30 studenten vrij groot zijn en minder kleinschalig dan zij zouden wensen. Daarentegen is het vrijwel onmogelijk om de werkgroepen kleiner te maken. De opleiding kent grote studentenaantallen en een betrekkelijk kleine staf. De commissie erkent de problematiek van de docenten. Hoewel er geen eenduidige definitie is van kleinschaligheid, meent de commissie dat werkgroepen van 30 studenten bijna niet meer als vorm van kleinschalig onderwijs beschouwd kunnen worden.

2.2.2 *Werkvormen*

De werkvormen van de opleiding, zoals hoorcollege, werkcollege, opdrachten en excursies sluiten aan bij de wens van de faculteit om de student op te leiden van inleidend, oriënterend naar verdiepend en gevorderd. Hierbij komen kennis, vaardigheden en attitude evenwichtig aan de orde in het programma. De cursussen lopen in moeilijkheidsgraad op, gecombineerd met een steeds grotere zelfstandigheid bij de uitvoering van opdrachten. De docenten geven vanaf het eerste jaar uitvoerige mondelinge en schriftelijke feedback op werkstukken en papers. De studenten waarderen de betrokkenheid van de docenten. Ze benadrukten tijdens het gesprek met de commissie dat het enthousiasme en de deskundigheid van de docenten hen stimuleert en motiveert hun cursussen goed voor te bereiden, aanvullende literatuur te bestuderen en ook in hun vrije tijd kunst te bestuderen.

Een belangrijke werkvorm voor de bacheloropleiding *Kunstgeschiedenis* is het hands-on kunsthistorisch onderwijs: de vele excursies. Deze excursies zijn een verplicht onderdeel van de opleiding waarvoor een dag per week wordt vrijgehouden in het rooster. Naast de dagexcursies gaan de studenten in het tweede jaar op buitenlandexcursie. Hiervoor hebben de studenten elk jaar de keuze uit verschillende bestemmingen zoals Florence (Italië), München (Duitsland) of Berlijn (Duitsland). Tijdens de excursies worden de studenten geconfronteerd met objecten waarover onderzoeks- en beroepsgerichte vragen worden gesteld en de oordeelsvorming van de studenten wordt bevorderd. Zowel de studenten als de docenten zijn zeer tevreden over de excursies.

Het bacheloreindwerkstuk is een inhoudelijke specialisatie en de afronding van de opleiding in academische vaardigheden zoals de onderzoek- en schrijfvaardigheden. In het bachelorwerkstuk moet de student een probleem in een vakgebied formuleren en in dat verband de brede kennis die in de opleiding is opgedaan toepassen op een deelterrein. Tevens moet de student de informatie op een publiek van specialisten kunnen overbrengen. Het bacheloreindwerkstuk is geïntegreerd binnen de cursussen Onderzoekswerkgroep I of II. De student volgt beide cursussen en mag zelf bepalen welk werkstuk wordt ingebracht als bacheloreindwerkstuk.

De commissie is van mening dat de integratie van het bacheloreindwerkstuk in een cursus voordelen heeft voor zowel de studenten als de opleiding. In principe staat voor het bacheloreindwerkstuk slechts 7,5 EC, maar door de integratie in een cursus is het mogelijk dit uit te breiden tot 15 EC. Daarnaast krijgen de studenten begeleiding in de werkgroepen. Dit zorgt er voor dat studenten geregeld feedback krijgen, minder solistisch werken en het bacheloreindwerkstuk geen groot struikelvak vormt. Daarentegen heeft de commissie geconstateerd dat door de beperkte studiepunten die worden toegekend aan het bacheloreindwerkstuk en door de integratie in een cursus, zowel docenten als studenten het minder zien als eindproef en afronding van de opleiding in zijn totaal. Het bacheloreindwerkstuk wordt meer gezien als een van de cursussen die afgerond moet worden voor het afstuderen. De commissie is van mening dat dit onvoldoende recht doet aan de opleiding en het bacheloreindwerkstuk.

2.3 Instroom en studeerbaarheid

De kwantitatieve gegevens over de instroom, studielast en rendementen van de opleidingen zijn opgenomen in bijlage 5.

2.3.1 Instroom

De instroom in de bacheloropleiding *Kunstgeschiedenis* aan Universiteit Utrecht is de afgelopen jaren redelijk constant. De afgelopen jaren stromen gemiddeld 87 voltijd- en 15 deeltijdstudenten in. De vooropleiding van deze studenten is met name vwo en ongeveer 20% van de studenten komt van het hbo.

Sinds 2007 hanteert de faculteit Geesteswetenschappen het Bindend Studieadvies (BSA). Het BSA is in studiejaar 2011-2012 verhoogd van 37,5 EC naar 45 EC. De BSA-cijfers voor de voltijdstudenten *Kunstgeschiedenis* liggen in 2011-2012 boven het facultair gemiddelde, namelijk 74%: 53 van de 72 *Kunstgeschiedenis*-studenten kregen een positief studieadvies (voor de gehele faculteit is dat 63%). Vijf studenten hebben de opleiding gestaakt.

2.3.2 Studeerbaarheid

Voor een cursus van 7,5 EC geldt een standaardomvang van zes contacturen per week, gedurende acht weken, inclusief toetsen. In principe volgt een voltijd student twee cursussen per blok en heeft daarmee twaalf contacturen per week. Een deeltijd student volgt een cursus per blok en heeft zes contacturen per week. Bij enkele gevorderde cursussen is het aantal contacturen voor hoor- en werkcolleges per week minder, namelijk vier tot zes uur.

Naast de contacturen voor hoor- en werkcolleges zijn er de excursies en de individuele contactmomenten voor het bespreken van opdrachten of het ontvangen van feedback.

Bij de visitatie van 2004 beoordeelde de commissie de studielast als te licht. Volgens de kritische reflectie is naar aanleiding van deze beoordeling de studielast verzwaard door de invoering van:

- meer wetenschappelijk literatuur;
- meer tussentoetsen;
- meer contacturen door de invoering van de universitaire richtlijnen die hoor- en werkcolleges vereisen in alle cursussen.

De studenten gaven aan dat de opleiding veel tijd kost. Ze vertelden veel literatuur te moeten bestuderen. De studenten ervaren de studielast niet als te zwaar.

De commissie is van mening dat de opleiding de studielast heeft verzwaard ten opzichte van de visitatie van 2004. Het aantal contacturen en de begeleiding van de studenten is voldoende.

2.4 Personeel

De commissie heeft de kwaliteit en kwantiteit van het personeel bestudeerd.

De staf van de bacheloropleiding *Kunstgeschiedenis* is in de laatste jaren aanzienlijk verjongd. Hierdoor is het aantal hoogleraren en universitair (hoofd)docenten afgenomen. Er is op dit moment een vacature voor een hoogleraar Moderne en hedendaagse kunst. Voor de bacheloropleiding wordt dit opgevangen door een tijdelijk aanstelling van een docent Moderne kunst. Desondanks is de commissie van mening dat het kennisgebied moderne en hedendaagse kunst een hoogleraar mist en dat de opleiding dit niet kan blijven opvangen met de aanstelling van (tijdelijke) docenten op het vakgebied.

De docenten gaven aan dat, onder andere door de wijzigingen in de staf, het onderwijs op sommige punten wordt aangepast. Kleine knelpunten worden gezamenlijk opgepakt en de literatuur die bestudeerd moet worden door de studenten wordt regelmatig tegen het licht gehouden.

Volgens de kritische reflectie is het behalen van een Basis Kwalificatie Onderwijs (BKO) of Senior Kwalificatie Onderwijs (SKO) onderdeel van het Utrechtse onderwijsmodel. De docenten worden door de leerstoelhouder begeleid bij het voorbereiden van hun dossier. Alle docenten van de bacheloropleiding *Kunstgeschiedenis* zijn of in bezit van een BKO/SKO of zijn bezig hun kwalificatie te behalen. Tijdens het gesprek met het management werd aangegeven dat een belangrijk onderwerp van het BKO-traject de kwaliteit van toetsing is.

De studenten waarderen de kennis van de docenten en de wijze hoe zij deze kennis enthousiast overdragen aan de studenten.

De commissie constateert dat de kwaliteit van het docentencorps, de samenwerking tussen de docenten, de betrokkenheid bij elkaar, het vakgebied en de studenten zeer goed is. De commissie heeft tijdens de gesprekken met de docenten ervaren dat zij als een team functioneren en zich gezamenlijk verantwoordelijk voelen voor het onderwijs en onderzoek binnen het vakgebied. De commissie stelt vast dat het invullen van de leerstoel Moderne en hedendaagse kunst op korte termijn noodzakelijk is voor het onderwijs van de opleiding.

De commissie is van mening dat de kwantiteit van de staf te gering is en te krap voor het aantal studenten dat de opleiding volgt. De faculteit geeft aan dat het onlangs middelen heeft gekregen om de werkdruk binnen de faculteit te verlagen. Ook heeft de faculteit een nieuw rekenmodel geïntroduceerd wat moet leiden tot het aannemen van meer staf vanaf de zomer van 2013. Het management verwacht dat hiermee de druk op de huidige staf zal verminderen. De commissie heeft het nieuwe beleid bestudeerd en spreekt de verwachting uit dat de staf van de opleiding daadwerkelijk wordt aangevuld. De commissie wil nogmaals benadrukken dat het handhaven of verminderen van de huidige omvang van de staf nadelige gevolgen heeft voor het onderwijs.

2.5 Opleidingsspecifieke voorzieningen

Op basis van de documentatie die zij heeft ontvangen en de gesprekken die zij heeft gevoerd met verschillende gremia, stelt de commissie vast dat er sprake is van adequate voorzieningen voor de bachelorstudenten.

De opleiding is gevestigd in de binnenstad van Utrecht. Hier zijn alle voorzieningen aanwezig zoals de bibliotheek, computerleerzalen, talenpracticumzalen, werkruimtes en draadloos internet op de universitaire locaties. De universiteitsbibliotheek heeft een belangrijke historische collectie die in het onderwijs actief gebruikt wordt. De komende jaren zal het budget van de bibliotheek met 10% gekort worden. Het management van de opleiding heeft aangegeven dat er geen collecties of taken van de bibliotheek worden geschrapt.

Alle studenten krijgen in hun eerste jaar een tutor toegewezen. De tutor is een docent van de opleiding met begeleidende en adviserende taken. In dit eerste jaar heeft de student minimaal drie groepscontactmomenten en twee individuele contactmomenten met de tutor. Tijdens de contactmomenten wordt er gereflecteerd op de prestaties van de student en de studieoriëntatie. De studieadviseur informeert de tutores en monitort of de gesprekken ook daadwerkelijk plaatsvinden.

2.6 Kwaliteitszorg

De commissie is nagegaan in hoeverre studenten en docenten betrokken en gehoord worden bij het evalueren en verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs. De commissie heeft de informatie uit de kritische reflecties bestudeerd, schriftelijke onderwijsbeoordelingen bekeken en gesproken met vertegenwoordigers van de opleidingscommissie Kunstgeschiedenis.

De opleidingscommissie Kunstgeschiedenis heeft een taak bij het bewaken van de kwaliteit van het onderwijs en het curriculum. Dat doet zij door het bestuderen van cursusevaluaties, het bekijken van voorstellen voor verandering van het programma en het bespreken van de onderwijs- en examenregeling (OER). In de opleidingscommissie zitten docentleden en studenten. De studentleden verwerken de cursusevaluaties en maken hierbij een samenvatting voor de vergadering van de opleidingscommissie. Zij informeren de docenten van de betreffende cursussen over de resultaten van de evaluaties. De studentleden gaven aan veel acties te ondernemen om ervoor te zorgen dat de studenten de cursusevaluaties daadwerkelijk invullen en versturen. Zij bezoeken onder andere de cursussen van de eerstejaars studenten en lichten daarbij toe waarom de cursusevaluaties belangrijk zijn en waarom de studenten deze moeten invullen. Tevens spreken zij hun collega-studenten hierop aan.

De opleidingscommissie signaleert problemen met individuele docenten en brengt deze onder de aandacht van de onderwijsdirecteur. Deze onderneemt actie naar de docenten. Zowel de docentleden als de studentleden zijn van mening dat de opleiding adequate acties onderneemt op basis van de door hen gegeven adviezen.

De commissie constateert dat de resultaten van de cursusevaluaties een vast agendapunt zijn van de vergadering van de opleidingscommissie en dat er actie wordt ondernomen naar de opleidingsdirecteur als dit nodig blijkt. De studenten van de opleidingscommissie vertelden dat zij het gevoel hebben voldoende invloed te hebben tijdens de vergaderingen van de opleidingscommissie. De commissie stelt vast dat het evaluatiesysteem zo is opgezet dat verbetermogelijkheden binnen de bacheloropleiding *Kunstgeschiedenis* worden gesignaleerd waarbij zowel docenten als studenten voldoende inspraak hebben. Gesignaleerde verbeterpunten worden adequaat doorgevoerd in het onderwijs.

Overwegingen

De commissie concludeert dat de inhoud en het niveau van de bacheloropleiding *Kunstgeschiedenis* adequaat is en waarborgt dat afgestudeerden voldoen aan de eindkwalificaties van de opleiding. De cursussen van de opleiding zijn zodanig vormgegeven dat zij bijdragen aan het verwerven van de eindkwalificaties.

De commissie constateert dat er sprake is van een onderwijsleeromgeving waar onderwijs wordt gewaardeerd en belangrijk wordt gevonden door studenten en docenten. Studenten zijn positief over het geboden onderwijs en zijn zeer positief over het enthousiasme en de vakbekwaamheid van de docenten. De opleiding beschikt over gemotiveerde, betrokken docenten die als team opereren, op de hoogte zijn van het curriculum en de cursussen en met elkaar gewenste aanpassingen in de cursussen realiseren. De commissie oordeelt dat de verantwoordelijken zicht hebben op de kwaliteit van het onderwijs en dat verbetermogelijkheden worden gesignaleerd en doorgevoerd.

De commissie heeft vastgesteld dat het curriculum van de opleiding goed gestructureerd is opgezet en een duidelijk samenhangend geheel vormt. De academische vorming van de studenten is geïntegreerd in de cursussen middels lijnonderwijs. In het curriculum nemen de

moeilijkheidsgraad en de complexiteit in de cursussen toe van inleidend en oriënterend in het eerste jaar naar specialiserend, verdiepend en gevorderd in het tweede en derde jaar.

Het curriculum is sterk georiënteerd op de Westerse, oude kunst. De commissie is van mening dat op dit moment de cursussen op het gebied van de moderne en hedendaagse kunst ondervertegenwoordigd zijn in het curriculum van de opleiding. Dit terwijl de studenten een sterke interesse tonen in dit kennisgebied van de kunstgeschiedenis.

De commissie is van mening dat er een passend didactisch concept aan de opleiding *Kunstgeschiedenis* ten grondslag ligt. Dit concept is vertaald naar adequate werkvormen. De beoogde kleinschaligheid wordt echter moeilijk bewaarheid in werkgroepen van 30 studenten. De commissie heeft er echter begrip voor dat het met de hoeveelheid studenten en het aantal stafleden niet mogelijk is om dit aan te passen. De commissie waardeert de vele (dag)excursies die worden georganiseerd en de wijze waarop deze zijn geïntegreerd in het programma van de opleiding.

De commissie concludeert dat de kwaliteit van het huidige docentencorps, de samenwerking tussen de docenten en de betrokkenheid bij elkaar, het vakgebied en de studenten zeer goed is. De docenten vormen een sterk team en tonen aan dat zij zich gezamenlijk verantwoordelijk voelen voor de inhoud en de kwaliteit van het onderwijs. De commissie maakt zich echter zorgen over de omvang van het docentencorps en is van mening dat deze te krap is voor het aantal studenten dat de opleiding volgt. De commissie spreekt op basis van het bestudeerde nieuwe beleid de verwachting uit dat de staf zal worden uitgebreid. De aanstelling van een hoogleraar Moderne en hedendaagse kunst is cruciaal voor het onderwijs en het onderzoek op dit vakgebied.

De commissie stelt vast dat er sprake is van adequate voorzieningen voor de studenten.

Het kwaliteitszorgsysteem van de opleiding is zodanig opgezet dat verbetermogelijkheden binnen de opleidingen worden gesignaleerd en uitgevoerd. Hierbij hebben zowel docenten als studenten voldoende inspraak.

De commissie komt tot de conclusie dat de inhoud en vormgeving van het programma, de kwaliteit en begeleiding van het personeel, de opleidings specifieke voorzieningen de studenten in staat stellen om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Conclusie

Bacheloropleiding Kunstgeschiedenis: de commissie beoordeelt Standaard 2 als ‘voldoende’.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

In deze standaard worden de bevindingen ten aanzien van de toetsing weergegeven (3.1) en wordt vervolgens de vraag beantwoord of studenten de beoogde eindkwalificaties van de opleiding realiseren (3.2).

3.1 Toetsing

De commissie is nagegaan of de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. Zij heeft gekeken naar het toetsbeleid, de toetsvormen inclusief de opzet van het bacheloreindwerkstuk en het functioneren van de examencommissie.

3.1.1 Toetsbeleid

Het toetsbeleid van de opleiding Kunstgeschiedenis is een uitwerking en toepassing van het facultair beleid en een uitwerking van de UU Richtlijn Onderwijs. Elke cursus heeft twee of meer toetsmomenten zoals een tussententamen, eindtentamen en daarnaast een paper of referaat, verspreid over de onderwijsperiode. Hierdoor worden de verschillende cursusdoelen en beoogde eindkwalificaties apart getoetst en kan de student zich een beeld vormen van zijn ontwikkeling gedurende de cursus. De toetsvormen zijn afgestemd op de leerdoelen van de cursus.

De basis van het toetsbeleid wordt gevormd door de Onderwijs- en Examenregeling (OER). Hierin is onder andere de rol van de examencommissie, cijfersystematiek, toetsvormen, termijn van beoordeling, geldigheidsduur van de uitslag en het recht op inzage vastgelegd. Ook de definitie van fraude en plagiaat en de gevolgen daarvan zijn vastgelegd in de OER.

De commissie heeft de OER en toetsen van meerdere cursussen van de opleiding bestudeerd. De commissie onderschrijft de uitgangspunten over toetsing van de opleiding en heeft tijdens de visitatie kunnen vaststellen dat docenten en studenten hier positief tegenover staan.

3.1.2 Toetsvormen

Volgens de kritische reflectie is het systeem van toetsen zo ingericht dat de opleiding kan vaststellen of studenten kennis, inzicht en vaardigheden hebben verworven. De opleiding hanteert diverse toetsvormen die in overeenstemming zijn met de eindkwalificaties die de studenten gedurende het curriculum dienen te ontwikkelen. Voorbeelden van toetsvormen zijn: diatoetsen, essaytentamen, schriftelijk tentamens, referaten en werkstukken/papers.

De studenten gaven aan in het gesprek met de commissie dat de toetsing gedurende de opleiding adequaat is. Zij gaven aan dat zij uitgebreide mondelinge en schriftelijke feedback ontvangen op tentamens en werkstukken. Hierbij benadrukten zij dat het altijd mogelijk is om een afspraak met een docent te maken om de beoordeling te bespreken. De studenten zijn hierover zeer tevreden.

De commissie constateert dat de opleiding gebruik maakt van een goed afgestemde mix van toetsvormen. Per vak zijn er meerdere toetsvormen. De commissie is van mening dat de verschillende toetsvormen over het algemeen adequaat worden ingezet bij het toetsen van het bereiken van de eindkwalificaties. Er vindt regelmatig toetsing plaats waardoor de student een goed beeld krijgt van het niveau en de ontwikkeling. Het inkijken van toetsen en beoordelingen is een transparant proces met duidelijke richtlijnen.

De docenten gaven aan in het gesprek met de commissie dat zij de wijze van beoordeling van de cursussen willen aanpassen. De eindbeoordeling van een cursus is een gewogen cijfer van alle toetsbeoordelingen tijdens de cursus. Hierbij is het mogelijk een onvoldoende op een

deeltoets te compenseren met een voldoende beoordeling van een andere deeltoets. De docenten gaven aan in het stafoverleg het voorstel te gaan doen om de regel in te voeren dat alle deeltoetsen van een cursus moeten worden afgerond met een voldoende om een cursus met een voldoende te kunnen afronden. De commissie is een groot voorstander van dit voorstel.

Ook bij de beoordeling van het bacheloreindwerkstuk gold tot studiejaar 2012-2013 dat het eindcijfer een gewogen cijfer is. Het eindcijfer werd voor 10% bepaald door het referaat, voor 40% door de paper over de literatuurbestudering en de confrontatie met het object en voor 50% door het daadwerkelijke eindwerkstuk: onderzoeksvraag, methode en schrijfvaardigheden. Volgens de docenten en de examencommissie gelden vanaf het jaar 2012-2013 hiervoor andere regels. De cursus Onderzoekswerkgroep wordt vanaf dan beoordeeld met twee aparte cijfers: een beoordeling voor het referaat en de paper en een beoordeling voor het eindwerkstuk. Beide beoordelingen moeten een voldoende zijn. De commissie is van mening dat de opleiding hiermee een goed besluit heeft genomen dat meer recht doet aan het eindwerkstuk als afsluiting van de bacheloropleiding.

3.1.3 Examencommissie

De faculteit Geesteswetenschappen heeft volgens de kritische reflectie de afgelopen jaren een nieuwe werkwijze van de examencommissies doorgevoerd. De ondersteuning van de examencommissies is gecentraliseerd en de examencommissies worden getraind op het gebied van toetsing en beoordelingen. Tevens is in het studiejaar 2011-2012 een facultaire toetscommissie ingesteld die in opdracht van de examencommissies steekproefsgewijs toetsen zal onderzoeken. Het management van de opleiding gaf aan tijdens het gesprek met de commissie dat de komende drie jaar wordt geïnvesteerd in het functioneren van de examencommissie en de facultaire toetscommissie. Er ontstaat hierdoor meer tijd voor de examencommissie om aandacht te besteden aan de beoordeling van de eindwerkstukken en de begeleiding van de docenten bij de beoordeling.

De commissie heeft tijdens het bezoek gesproken met vertegenwoordigers van de examencommissie Kunstgeschiedenis. De leden van de examencommissie gaven aan verantwoordelijk te zijn voor de borging en bewaking van de kwaliteit van toetsing. Dit deden zij in het verleden met name door de formele en informele contacten die zij hebben met de opleidingscommissie en de eerstejaarscommissie. Sinds 2012-2013 is de borging en de bewaking van kwaliteit meer geformaliseerd. Dit houdt op dit moment in dat de examencommissie de beoordelingen van de bacheloreindwerkstukken meer formaliseert. Er is een standaard beoordelingsformulier ontwikkeld en ingevoerd en een tweede beoordelaar bestudeert en beoordeelt het werkstuk. De commissie oordeelt positief over de verschillende maatregelen.

De commissie concludeert dat met de herinrichting van de examencommissie is gestart zodat deze kan gaan functioneren zoals wettelijk is bepaald in de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW).

3.2 Gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie is nagegaan of de studenten van de bacheloropleiding Kunstgeschiedenis de beoogde eindkwalificaties realiseren. Om het gerealiseerde eindniveau van de studenten te bepalen, heeft de commissie voorafgaand aan de visitatie samen twaalf bacheloreindwerkstukken bestudeerd.

Het schrijven van het bacheloreindwerkstuk is ingebed in de onderzoekswerkgroepen I en II. De studenten schrijven bij beide cursussen een werkstuk en dienen één van de werkstukken die in een dergelijke onderzoekswerkgroep tot stand is gekomen en beoordeeld, in als bacheloreindwerkstuk.

Het eindwerkstuk is een individueel geschreven werkstuk waarin verslag wordt gedaan van een, onder begeleiding opgezet en zelfstandig uitgevoerd, onderzoek naar een afgebakend onderzoeksobject aan de hand van een helder geformuleerde en verantwoorde probleemstelling in een doordacht methodologisch en theoretisch kader. De beoordeling bestaat uit een gewogen cijfer van twee tot drie deoltoetsen, afhankelijk van de onderzoekswerkgroep. Het eindwerkstuk weegt bij beide onderzoekswerkgroepen voor 50% mee in het eindcijfer.

De commissie stelt na bestudering van de bacheloreindwerkstukken vast dat het niveau over het algemeen voldoende is en voldoet aan de eisen waaraan een bachelorstudent moet voldoen. De commissie is daarentegen van mening dat de academische vaardigheden van de studenten minder zichtbaar zijn in de bacheloreindwerkstukken dan de commissie zou verwachten op basis van het programma waarin deze elementen nadrukkelijk aanwezig zijn: de bacheloreindwerkstukken zijn beschrijvend, weinig kritisch en er wordt weinig gebruik gemaakt van wetenschappelijke literatuur. Daarnaast viel op dat weinig studenten beeldmateriaal hebben opgenomen in hun werkstuk. De commissie meent dat het gemis aan theoretisch kader en academische vaardigheden, zoals het maken van vergelijkingen en analyse van het object, komt door de plaats van het bacheloreindwerkstuk in het programma, de inroosting binnen acht weken, de verwachtingen van studenten en docenten en het geringe aantal punten dat ervoor staat (7,5 EC).

De beoordelingen van de commissie waren in het algemeen iets lager dan de beoordelingen van de facultaire begeleiders. De verschillen kunnen veroorzaakt worden door de wijze van totstandkoming van het eindcijfer (deelcijfers). In overeenstemming met de richtlijnen van de NVAO zijn de bacheloreindwerkstukken die als onvoldoende werden beoordeeld, voorgelegd aan een tweede lezer. De commissie is tot oordeel gekomen dat één van de bacheloreindwerkstukken niet voldoet aan de minimale eisen. Dat verslag is door de opleiding beoordeeld met een 6,5. De commissie heeft niet kunnen vaststellen uit welke deelcijfers deze beoordeling is opgebouwd.

Het doel van de bacheloropleiding *Kunstgeschiedenis* is studenten voor te bereiden op instroom in een masteropleiding. De commissie is van mening dat de studenten adequaat worden opgeleid om door te stromen naar een masteropleiding *Kunstgeschiedenis*.

Overwegingen

De commissie is nagegaan of de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en of studenten de beoogde eindkwalificaties realiseren.

De commissie concludeert dat er sprake is van een regelmatige toetsing, waardoor de studenten gestimuleerd worden tot studeren en zicht hebben op hun voortgang. Door middel van een mix van toetsvormen wordt adequaat getoetst of studenten de beoogde eindkwalificaties bereiken. De eindbeoordeling van een cursus wordt gevormd door de beoordelingen van de deoltoetsen. Hierbij is er geen regel over de minimale beoordeling van de afzonderlijke deoltoetsen. Dit geldt eveneens voor de Onderzoekswerkgroepen waarvan het eindresultaat het bacheloreindwerkstuk is. De docenten gaven aan een regel te willen invoeren dat alle deoltoetsen moeten zijn beoordeeld met een voldoende. De commissie adviseert deze regel in te voeren en door te voeren bij alle cursussen. De commissie heeft

geconstateerd dat vanaf studiejaar 2012-2013 deze regel al is ingevoerd voor het bacheloreindwerkstuk. Daarnaast constateert de commissie dat de opleiding vanaf dat jaar een standaard beoordelingsformulier hiervoor hanteert en dat er een tweede beoordelaar wordt aangewezen.

De commissie concludeert dat met de herinrichting van de examencommissie is gestart zodat deze kan gaan functioneren zoals wettelijk is bepaald in de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW).

Op basis van de beoordeling van de bacheloreindwerkstukken van de bachelorstudenten *Kunstgeschiedenis* heeft de commissie vastgesteld dat het niveau van de studenten overeenkomt met de eisen waaraan bachelorstudenten moeten voldoen. Hierbij stelt de commissie vast dat het theoretisch gehalte in de bacheloreindwerkstukken minder evident is dan de commissie verwacht aan de hand van het programma van de opleiding. De beoordelingen van de bacheloreindwerkstukken zijn hoger dan de commissie deze werkstukken zou beoordelen. Dit komt waarschijnlijk doordat in de beoordeling van de facultaire begeleiders ook de beoordelingen van de deeltoetsen van de cursus Onderzoekswerkgroep zijn meegewogen. De commissie is tot oordeel gekomen dat één van de bacheloreindwerkstukken niet voldoet aan de minimale eisen.

Conclusie

Bacheloropleiding Kunstgeschiedenis: de commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘voldoende’.

Algemeen eindoordeel

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Kunstgeschiedenis* als ‘voldoende’.

II: Bacheloropleiding Taal- en Cultuurstudies

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit rapport geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Kunst en Cultuur 2012-2013 over de bacheloropleiding *Taal- en Cultuurstudies* aan de Universiteit Utrecht.

De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflectie, de informatie uit gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde eindwerkstukken en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar zijn gesteld. De commissie heeft voor de opleiding zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat de opleiding voldoet aan de criteria voor heraccreditatie.

Bacheloropleiding Taal- en Cultuurstudies

Inleiding

De opleiding *Taal- en Cultuurstudies* ressorteert onder de *School Liberal Arts*. Studenten stellen zelf hun programma samen en kunnen hierbij in principe gebruik maken van het volledige cursusaanbod van de Undergraduate Schools van de faculteit Geesteswetenschappen. De studie start vanuit een breed perspectief. Studenten werken vervolgens toe naar een (vaak) multidisciplinaire specialisatie in het tweede en derde jaar door te kiezen voor een of meerdere hoofdrichtingen. Ook voor de stagebegeleiding en begeleiding van het bacheloreindwerkstuk kunnen de studenten terecht bij alle docenten van de faculteit.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 1 voor de bacheloropleiding *Taal- en Cultuurstudies* als **voldoende**.

De commissie stelt vast dat het domeinspecifieke referentiekader op een correcte, ambitieuze maar globale wijze het veld van de Kunst en Cultuur beschrijft. Het vraagt om eigen keuzes en accenten binnen het veld van de kunst en cultuur goed te onderbouwen en te vertalen in heldere doelstellingen en eindkwalificaties. De commissie stelt vast dat de bacheloropleiding *Taal- en Cultuurstudies* (TCS) een brede geesteswetenschappelijke opleiding is waar de studenten zich zowel disciplinair als multidisciplinair kunnen ontwikkelen. De opleiding wil de studenten opleiden tot kritische academici met brede geesteswetenschappelijk kennis, goed ontwikkelde academische vaardigheden en een maatschappij gerichte attitude zodat de studenten zijn voorbereid op een vervolg(opleiding) na de bachelorfase. De opleiding richt zich op studenten met een brede maar nog niet uitgesproken belangstelling voor taal, cultuur en geschiedenis en de wetenschappelijke bestudering hiervan.

De commissie stelt vast dat de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding *Taal- en Cultuurstudies* helder zijn verwoord en aansluiten bij de eisen die op landelijk niveau aan een afgestudeerde geesteswetenschapper gesteld worden. Ook sluiten de eindkwalificaties aan wat betreft niveau en oriëntatie bij het academische bachelorniveau.

Standaard 2: Onderrwijsleeromgeving

De commissie beoordeelt Standaard 2 voor de bacheloropleiding *Taal- en Cultuurstudies* als **voldoende**.

De opleiding TCS begint breed en werkt toe naar een vaak multidisciplinaire specialisatie in een geesteswetenschappelijk vakgebied. Het programma kent een goede balans tussen gestructureerde opbouw en keuzevrijheid. De bacheloropleiding omvat drie jaar en bestaat uit

180 EC. Studenten volgen verplichte cursussen (52,5 EC) en besteden 60 EC aan hun hoofdrichting waaronder het bacheloreindwerkstuk van 7,5 EC. Daarnaast hebben zij 67,5 EC vrije ruimte.

Het eerste jaar is een oriëntatiejaar waarin studenten gaandeweg ontdekken wat de eigen voorkeuren en talenten zijn. In het tweede jaar kiest de student een hoofdrichting. In het derde jaar wordt door de student in ieder geval een stage of een internationale component gepland (15 EC) en het bacheloreindwerkstuk.

De cursussen binnen het bacheloronderwijs aan de Universiteit Utrecht hebben verschillende niveaus, van inleidend naar verdiepend naar gevorderd. De verdiepende en gevorderde cursussen vereisen voorkennis en/of vaardigheden van andere cursussen. De studenten stellen hun eigen programma samen waarbij zij moeten voldoen aan spelregels en vastgestelde kaders, zoals het volgen van verplichte cursussen en het kiezen van een hoofdrichting. Daarnaast worden duidelijke eisen gesteld aan het niveau van de gekozen cursussen.

De commissie concludeert op basis van het bestudeerde (les)materiaal en de gesprekken dat de inhoud en het niveau van de bacheloropleiding *Taal- en Cultuurstudies* adequaat is en waarborgt dat studenten kunnen voldoen aan de eindkwalificaties van de opleiding. De cursussen van de opleiding zijn zodanig vormgegeven dat zij bijdragen aan het verwerven van de eindkwalificaties. De opleiding heeft kaders geformuleerd die ervoor zorgen dat alle studenten, met hun individuele studierpaden en grote keuzeruimte, de eindkwalificaties kunnen bereiken.

De commissie constateert dat er sprake is van een onderwijsleeromgeving waar onderwijs wordt gewaardeerd en belangrijk wordt gevonden door studenten en docenten. Studenten zijn positief over het geboden onderwijs en de begeleiding van de docenten. De opleiding geeft het onderwijs vorm met docenten van andere opleidingen. Deze docenten zijn zeer betrokken bij de cursussen en de studenten van TCS. De hoofdrichtingadviseurs tonen grote betrokkenheid bij de studenten van TCS en hun studieprogramma's. De studenten krijgen adequate begeleiding bij het samenstellen van hun opleiding en het inplannen van de cursussen.

De commissie is van mening dat er een passend didactisch concept aan de opleiding ten grondslag ligt. Dit concept is vertaald naar adequate werkvormen. De commissie waardeert het werken aan het portfolio en is ervan overtuigd dat de (reflectie-)opdrachten in het portfolio en de begeleiding door docenten en tutores de persoonlijke ontwikkeling van de student stimuleren.

De commissie concludeert dat de kwaliteit van de docenten goed is. De commissie waardeert hun betrokkenheid bij de opleiding en de studenten. De commissie stelt vast dat er sprake is van adequate voorzieningen voor de studenten.

De commissie stelt vast dat het evaluatiesysteem zo is opgezet dat verbetermogelijkheden binnen de bacheloropleiding *Taal- en Cultuurstudies* worden gesignaleerd en dat er actie op wordt genomen. De commissie constateert daarentegen ook dat de opleiding onvoldoende structureel zicht heeft op de kwaliteit van het onderwijs van de gehele opleiding. De commissie adviseert de opleidingscommissie ten eerste een meer proactieve houding hierin aan te nemen en ook de evaluatieresultaten te bestuderen en eventueel actie te ondernemen voor cursussen die niet door TCS worden gecoördineerd en/of verzorgd.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 3 voor de bacheloropleiding *Taal- en Cultuurstudies* als **voldoende**.

Het toetsbeleid van de opleiding *Taal- en Cultuurstudies* is een uitwerking en toepassing van het facultair beleid en een uitwerking van de UU Richtlijn Onderwijs. Elke cursus heeft twee of meer toetsmomenten, verspreid over de onderwijsperiode zoals bijvoorbeeld een tussententamen en eindtentamen en daarnaast een paper of referaat.

De commissie heeft vastgesteld dat in de opleiding gebruik wordt gemaakt van diverse toetsvormen die aansluiten bij de leerdoelen van de cursussen. Er is sprake van een adequate frequentie van toetsing, waardoor de studenten gestimuleerd worden tot studeren en zicht hebben op hun voortgang.

De commissie concludeert dat met de herinrichting van de examencommissie is gestart zodat deze kan gaan functioneren zoals wettelijk is bepaald in de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW). De examencommissie TCS neemt de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de toetsing van de cursussen die worden gecoördineerd door de opleiding zelf. De commissie dringt er bij het management en de examencommissie op aan dat de opleiding en de examencommissie de verantwoordelijkheid nemen voor de kwaliteit van toetsing van de gehele opleiding zodat de opleiding TCS kan waarborgen dat de afgestudeerden de eindtermen van de opleiding hebben behaald.

De commissie heeft zestien bacheloreindwerkstukken bestudeerd. Op basis van de beoordeling van de bacheloreindwerkstukken van de bachelorstudenten *Taal- en Cultuurstudies* heeft de commissie vastgesteld dat het niveau van de eindwerkstukken overeenkomt met de eisen waaraan bachelorstudenten moeten voldoen. Hierbij stelt de commissie vast dat het theoretisch gehalte in de bacheloreindwerkstukken minder aanwezig is dan de commissie verwacht aan de hand van de verplichte cursussen van de opleiding. De commissie meent dat het gemis aan theoretisering en academisch gehalte komt door de plaats van het bacheloreindwerkstuk in het programma, de inroosting binnen acht weken, de verwachtingen van studenten en docenten en het geringe aantal punten dat er voor staat (7,5 EC).

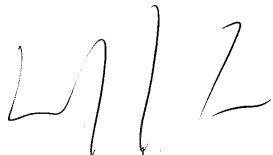
De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Taal- en Cultuurstudies:

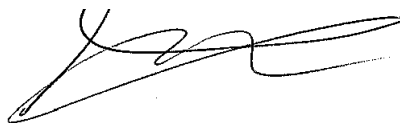
Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eendoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 15 juli 2013

Prof. dr. Bart Verschaffel

Drs. Marieke Textor

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Inleiding

De opleiding *Taal- en Cultuurstudies* maakt deel uit van de *School Liberal Arts*. Studenten stellen zelf hun programma samen en kunnen hierbij in principe gebruik maken van het volledige cursusaanbod van de Undergraduate Schools van de faculteit Geesteswetenschappen. De studie start vanuit een breed perspectief. Studenten werken vervolgens toe naar een (vaak) multidisciplinaire specialisatie in het tweede en derde jaar door te kiezen voor een of meerdere hoofdrichtingen.

De opleiding TCS coördineert een aantal verplichte cursussen op gebied van wetenschapsfilosofie en academische vaardigheden. Ook de cursussen die de studenten voorbereiden op de keuze van een hoofdrichting worden door TCS gecoördineerd. Deze verplichte cursussen worden verzorgd door docenten en docent-onderzoekers uit verschillende geesteswetenschappelijke opleidingen of door andere schools. Het merendeel van het onderwijs dat studenten gedurende de opleiding volgt (ongeveer 150 EC), bestaat uit zogenaamd aanschuifonderwijs.

Alle (hiertoe bevoegde) docenten van de faculteit komen in aanmerking om stages en bacheloreindwerkstukken te begeleiden.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

In deze standaard wordt inzicht gegeven in de bevindingen van de commissie ten aanzien van het landelijk vastgestelde domeinspecifieke referentiekader (1.1). Vervolgens wordt ingegaan op het profiel en de oriëntatie van de opleiding (1.2), en de beoogde eindkwalificaties (1.3).

1.1 Domeinspecifiek referentiekader

Volgens het domeinspecifieke referentiekader gaan opleidingen op het gebied van Kunst en Cultuur over de bestudering van een of meerdere culturele verschijningsvormen, zoals de wetenschappen, literatuur, beeldende kunst, design, architectuur, muziek, film, televisie, theater, vormgeving (nieuwe) media, erfgoed (hedendaagse dan wel historische) maatschappelijke, politieke, religieuze, economische en technologische ontwikkelingen, en de relaties hiertussen. De bestudering van kunst en cultuur is vaak multi- of interdisciplinair van aard en geschiedt veelal vanuit vergelijkend perspectief. Zowel meer gebruikelijke disciplines en methodologieën van de geesteswetenschappen als de invloed van de internationale *cultural studies* beweging zijn herkenbaar op dit grote terrein. In de programma's komen meerdere wetenschappelijke perspectieven aan bod, vaak in een multidisciplinair verband, soms ook binnen een meer interdisciplinaire setting: (kunst)historisch perspectief, esthetisch perspectief, filosofisch perspectief (vraagstukken van ethische, methodologische en wetenschapsfilosofische aard), maatschappijwetenschappelijk perspectief (vraagstukken van politieke, religieuze, juridische, economische en sociale aard) en organisatorisch perspectief

(de productie, distributie en consumptie van de brede waaier van kunst- en cultuuruitingen, maar ook de conservering en ontsluiting daarvan). Het domeinspecifieke referentiekader bevat landelijk vastgestelde eindtermen voor bachelor- en masteropleidingen in het domein Kunst en Cultuur. Opleidingen hebben de vrijheid om hierbinnen verschillende accenten te leggen en bijpassende doelstellingen te hanteren.

De commissie heeft het domeinspecifieke referentiekader bestudeerd en besproken tijdens de startvergadering. Zij stelt dat het kader op een correcte, ambitieuze maar globale wijze het veld van de Kunst en Cultuur beschrijft. Hierdoor is het weinig richtinggevend voor de inrichting van het onderwijs. Het geeft de opleidingen vanzelfsprekend veel ruimte om naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, eigen keuzes te maken en accenten te leggen. Het referentiekader vraagt van de opleidingen om bij die keuze heldere doelstellingen en eindkwalificaties te formuleren en te onderbouwen dat aan de criteria voor niveau (bachelor of master) en oriëntatie (wetenschappelijk onderwijs) wordt voldaan.

1.2 Profiel en oriëntatie

De bacheloropleiding *Taal- en Cultuurstudies* (TCS) van de Universiteit Utrecht is een brede geesteswetenschappelijke bacheloropleiding die zich, volgens de kritische reflectie, niet op een specifiek vakgebied richt maar de gehele geesteswetenschappen bestrijkt. Studenten starten met een oriënterend eerste jaar en kiezen daarna een hoofdrichting die sterker met een of meer disciplines is verbonden. Studenten kunnen zowel disciplinaire als multidisciplinaire hoofdrichtingen volgen. Alle hoofdrichtingen sluiten aan op een of meerdere doorstroommasteropleidingen en in een aantal gevallen ook op één of meer selectieve masteropleidingen.

De opleiding richt zich met haar profiel op studenten met een brede maar nog niet uitgesproken belangstelling voor taal, cultuur en geschiedenis en de wetenschappelijke bestudering hiervan. De opleiding biedt hen de mogelijkheid om zich gaandeweg te oriënteren op een specialisatiegebied. De commissie waardeert het dat de opleiding de studenten deze mogelijkheden biedt.

Uit gesprekken met studenten bleek dat de opleiding zeer verschillende studenten trekt. Sommigen hebben een brede interesse in de geesteswetenschappen en maken daarom de keuze voor een multidisciplinaire opleiding. Anderen kunnen of willen nog geen richting kiezen.

Er zijn studenten die de specialisatie die na het eerste jaar plaatsvindt waarderen, terwijl anderen aangeven de mogelijkheid te waarderen om hun eigen programma samen te stellen. Alle studenten, met wie de commissie heeft gesproken, waren zich bewust van hun eigen verantwoordelijkheid voor hun persoonlijke ontwikkeling en toonden een zeer actieve houding ten aanzien van hun opleiding en hun persoonlijke ontwikkeling.

1.3 Beoogde eindkwalificaties

In de kritische reflectie wordt beschreven dat TCS tot doel heeft:

- gemotiveerde studenten met een brede belangstelling op het terrein van de geesteswetenschappen de mogelijkheid te bieden hun talenten en interesses te onderzoeken en te ontwikkelen;
- de studenten op te leiden tot kritische academici met een brede geesteswetenschappelijke kennis, goed ontwikkelde academische vaardigheden en een maatschappijgerichte attitude;
- De studenten voor te breiden op een vervolg(opleiding) na de bachelorfase.

Deze doelen zijn vertaald in eindkwalificaties op het gebied van kennis, inzicht, vaardigheden en toepassing. In bijlage 3 zijn de beoogde eindkwalificaties opgenomen.

In de beoogde eindkwalificaties beschrijft de opleiding dat studenten na afloop van de opleiding zijn voorbereid op een vervolg(opleiding): een wetenschappelijke opleiding (master) of werk op academische niveau (arbeidsmarkt). De alumni die de commissie heeft gesproken, bevestigden dat de bacheloropleiding een goede voorbereiding was voor een masteropleiding. De aansluiting met de arbeidsmarkt wordt bevorderd door de stage in het derde jaar.

In de kritische reflectie is een overzicht opgenomen waarin de beoogde eindkwalificaties zijn gekoppeld aan de Dublin-descriptoren en de doelstellingen van het domeinspecifieke referentiekader. De commissie heeft de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding *Taal- en Cultuurstudies* bestudeerd en heeft vastgesteld dat deze op zorgvuldige wijze zijn geformuleerd en aansluiten op de Dublin-descriptoren en het domeinspecifieke referentiekader.

Overwegingen

De commissie is nagegaan of de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding *Taal- en Cultuurstudies* aan de Universiteit Utrecht wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie zijn geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen. Zij heeft de eindkwalificaties in dat kader afgezet tegen het domeinspecifieke referentiekader, de gezamenlijke landelijke eindtermen, en het profiel en de oriëntatie van de opleiding.

De bacheloropleiding TCS is een brede opleiding die de gehele geesteswetenschappen bestrijkt. De studenten die de opleiding kiezen, hebben met een brede belangstelling voor taal, cultuur en geschiedenis en de wetenschappelijke bestudering hiervan. Na een oriënterend eerste jaar kiest de student voor een hoofdrichting die verbonden is aan een of meer disciplines.

De commissie stelt vast dat de opleiding TCS studenten aantrekt met een brede interesse in de geesteswetenschappen. Deze studenten kunnen of willen nog geen keuze maken voor een discipline in de geesteswetenschappen of hebben bewust gekozen voor een multidisciplinaire opleiding. De commissie waardeert de mogelijkheden die met deze opleiding aan studenten worden geboden om de keuze van object van studie uit te stellen en om zich zowel disciplinair als multidisciplinair te ontwikkelen. De commissie constateert dat de opleiding er zorg voor draagt dat elke hoofdrichting van de opleiding aansluit op een of meerdere masteropleidingen.

De commissie stelt vast dat de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding *Taal- en Cultuurstudies* aansluiten bij de eisen die op landelijk niveau aan een afgestudeerde Kunst en Cultuur wetenschapper gesteld worden. De beoogde eindkwalificaties volgen de indeling van de Dublin-descriptoren en sluiten wat niveau en oriëntatie betreft aan bij het academische bachelorniveau.

Conclusie

Bacheloropleiding Taal- en Cultuurstudies: de commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

In deze standaard wordt inzicht gegeven in het onderwijsprogramma (2.1). Vervolgens wordt ingegaan op het didactisch concept (2.2), de instroom en de studeerbaarheid (2.3), het personeel (2.4), de opleidingsspecifieke voorzieningen (2.5), en de kwaliteitszorg (2.6).

2.1 Programma

De commissie is nagegaan in hoeverre de door de opleiding geformuleerde oriëntatie en eindtermen terug zijn te vinden in het curriculum. Zij heeft de tabellen bestudeerd die zijn opgenomen in de kritische reflectie, waarin is aangegeven welke onderdelen van de opleiding gekoppeld zijn aan welke eindtermen en Dublin-descriptoren. Daarnaast heeft zij tijdens de visitatie inzicht gehad in de beschrijving, het studiemateriaal en de toetsen van verschillende vakken. Aan de hand van deze informatie stelt zij vast dat de inhoud en het niveau van de bacheloropleiding *Taal- en Cultuurstudies* adequaat is en waarborgt dat afgestudeerden kunnen voldoen aan de geformuleerde eindkwalificaties.

2.1.1. Curriculum Taal- en Cultuurstudies

Het programma van TCS wordt volgens de kritische reflectie gekenmerkt door een balans tussen gestructureerde opbouw en keuzevrijheid. Studenten TCS stellen in principe vanaf de start van hun opleiding hun eigen curriculum samen. De gestructureerde opbouw wordt afgedwongen door de hoofdrichtingen en de spelregels en kaders waaraan moeten worden voldaan op het gebied van niveaus van cursussen en verplichte ingangseisen.

Het curriculum van 180 EC bestaat uit de volgende componenten:

- Verplichte cursussen (52,5 EC): *Schrijven & Presenteren* (7,5 EC), *Taal, Cultuur, Geschiedenis* (15 EC), een *Thematisch Oriënterende Cursus* (7,5 EC), *Kennis, Letteren & Maatschappij* (7,5 EC), een stage of studie in het buitenland (15 EC) en het portfolio (0 EC);
- Hoofdrichting (60 EC): bacheloreindwerkstuk (7,5 EC), *Basiscursus Onderzoek* (7,5 EC) minimaal twee cursussen niveau 3 (15 EC) en minimaal vier cursussen niveau 2 (30 EC);
- Vrije ruimte (67,5 EC).

De vrije ruimte kan de student in principe invullen met cursussen uit het volledige universitaire aanbod in Utrecht en daarbuiten, mits de cursussen en het totale programma van de student voldoen aan de spelregels en kaders op het gebied van niveau van cursussen en ingangseisen. Studenten gaven aan in het gesprek met de commissie dat deze vrije ruimte over het algemeen gevuld wordt met cursussen uit de hoofdrichting en met cursussen die gelden als ingangseisen voor cursussen in de hoofdrichting. Er zijn ook studenten die de vrije ruimte gebruiken voor het volgen van aanvullende cursussen taalverwerving.

De opleiding TCS kent vijftien hoofdrichtingen (specialisaties):

1. Amerikanistiek
2. Antieke cultuur
3. Communicatiekunde
4. Film- en televisiewetenschap
5. Latijns-Amerika studies
6. Middeleeuwen
7. Moderne kunst, cultuur en geschiedenis
8. Moderne letterkunde
9. Nieuwe media en digitale cultuur
10. Politieke geschiedenis en internationale betrekkingen
11. Postcolonial and Gender Studies
12. Religie en cultuur
13. Renaissancestudies
14. Taal en cognitie
15. Taal en ontwikkeling

In de hoofdrichtingen zijn relevante cursussen opgenomen uit de verschillende geesteswetenschappelijke opleidingen. Het is ook mogelijk dat studenten wordt geadviseerd cursussen te volgen bij andere faculteiten. Elke hoofdrichting heeft een hoofdrichtingadviseur. Deze persoon is het eerste aanspreekpunt voor de studenten die (willen) kiezen voor de hoofdrichting. De hoofdrichtingadviseur is over het algemeen ook betrokken bij de cursus *Thematisch Oriënterende Cursus (TOC)* ter voorbereiding op de keuze van de hoofdrichting en is soms ook tutor en/of stagebegeleider voor TCS studenten.

Alle cursussen binnen het bacheloronderwijs aan de Universiteit Utrecht hebben vastgestelde niveaus:

- Niveau 1 cursussen: inleidende cursussen;
- Niveau 2 cursussen: verdiepende cursussen;
- Niveau 3 cursussen: gevorderde cursussen.

Cursussen op niveau 2 en 3 vereisen specifieke voorkennis en/of vaardigheden. Deze vereiste voorkennis en/of vaardigheden zijn gespecificeerd in de onderwijscatalogus. In de onderwijs- en examenregeling (OER) is vastgelegd dat in het programma van de student minimaal 30 EC op het verdiepende niveau en minimaal 45 EC op het gevorderde niveau liggen.

Beschrijving van het programma per studiejaar

Het eerste jaar is een oriëntatiejaar waarin de student al studierend ontdekt wat de eigen voorkeuren en talenten zijn. In het eerste semester zijn er drie cursorische verplichtingen:

- *Taal, cultuur en geschiedenis (TCG)*: een combinatie van twee cursussen waarvan de eerste een specifieke taal en de tweede de bijbehorende culturele en/of historisch context van de taal of een vervolgcursus taalverwerving van de taal is. Er worden verschillende opties TCG aangeboden.
- De cursus *Schrijven en Presenteren*: een cursus waarin de academische vaardigheden van het wetenschappelijk schrijven en presenteren worden aangeboden.
- De *Thematisch Oriënterende Cursus (TOC)*: dit is een cursus die studenten voorbereidt op de keuze van een hoofdrichting. In deze cursus wordt een onderzoeksthema vanuit minimaal twee vakgebieden bevestigd en bestudeerd. De studenten krijgen tijdens de

cursus een oriëntatie op ten minste twee vakgebieden van de TCS hoofdrichtingen. Daarnaast krijgen zij een introductie in het lopend onderzoek in de faculteit Geesteswetenschappen. In totaal wordt acht verschillende cursussen TOC aangeboden.

In het tweede semester van het eerste jaar kiezen de studenten, in het kader van vrije ruimte, twee of drie cursussen ter voorbereiding op een of meerdere hoofdrichtingen. Hiervoor krijgen zij voorlichting van de studieadviseur en worden zij individueel begeleid door hun tutor. Zij kunnen ook terecht bij de hoofdrichtingadviseurs van de hoofdrichtingen.

In het tweede jaar van de opleiding starten studenten met een of meer cursussen binnen hun hoofdrichting. Elke hoofdrichting kent een verplichte startcursus *Basiscursus onderzoek*. Er zijn zes verschillende Basiscursussen (Bc) onderzoek, te weten: *Bc historisch onderzoek*, *Bc kunsthistorisch onderzoek*, *Bc letterkundig onderzoek*, *Bc taalkundig onderzoek*, *Bc mediaonderzoek*, en *Bc methoden communicatiekundig onderzoek*. Na de basiscursus richten de studenten verder hun eigen programma in. De volgorde waarin zij de cursussen volgen, hangt af van het cursusaanbod, de ingangseisen en hun persoonlijke voorkeuren.

In het derde jaar wordt vaak de stage of een studieonderdeel in het buitenland (totaal 15 EC) gepland evenals de verplichte cursus wetenschapsfilosofie: *Kennis, Letteren & Maatschappij* (KLM). Daarnaast schrijven studenten in het derde jaar hun bacheloreindwerkstuk.

Leerlijnen

Een leerlijn is een inhoudelijk samenhangend pakket van cursussen. In de TCS opleiding zijn de leerlijnen in algemene zin gedefinieerd omdat iedere student een eigen cursuspakket kan samenstellen. De leerlijnen kunnen gekoppeld worden aan de vier rollen die een student aanneemt en waarover in een portfolio wordt gereflecteerd. Deze rollen corresponderen met de beoogde eindkwalificaties. De vier rollen zijn:

- Onderzoeker;
- Specialist;
- Professional;
- Intellectueel.

De studenten gaven aan in het gesprek met de commissie dat de leerlijnen overeenkomen met de vier rollen die van een student worden verwacht. In de reflectieopdrachten reflecteren studenten op hun ontwikkelingen op het gebied van de afzonderlijke rollen.

Studenten benadrukten in het gesprek met de commissie dat de opleiding TCS geen vrijbrief is voor het volgen van willekeurige cursussen. Door het kiezen van de hoofdrichting aan het einde van het eerste jaar, specialiseren zij zich op een vakgebied. In de vrije ruimte kiezen ze vaak cursussen die nodig zijn voor de hoofdrichting, andere keuzes zijn echter ook mogelijk. Door de gehanteerde spelregels en kaders rond cursusniveaus en ingangseisen, wordt van de studenten geëist dat zij gericht en serieus bezig zijn met het kiezen van cursussen en het inplannen hiervan in de studieperioden. De studenten gaven aan dat zij bij het kiezen van hun cursussen goed worden begeleid door de tutor en de hoofdrichtingadviseur. Daarnaast wordt op de website van de opleiding goede informatie gegeven.

Studenten kiezen verplicht voor een stage of een buitenlandstudie (15 EC). Studenten gaven aan dat de universiteit en de faculteit hen goed informeert over de mogelijkheden. Er zijn vaste uitwisselingsplaatsen en studenten gaven aan dat de (inter)nationale contacten van de

docenten zeer waardevol zijn voor interessante stages en/of buitenlandstudieplaatsen. Ter voorbereiding op de studie in het buitenland moeten studenten aangeven welke cursussen worden gevolgd en een aanbeveling van de docenten vragen. Tevens moeten zij een motivatiebrief en een financieel plan inleveren.

2.1.2 Realisatie eindtermen in het programma

De commissie heeft het overzicht van de kritische reflectie bestudeerd waarin de beoogde eindkwalificaties worden verbonden aan de verschillende curriculumonderdelen (verplicht deel, hoofdrichting, vrije ruimte) en de leerlijnen (onderzoeker, specialist, professional, intellectueel) van de opleiding TCS.

De commissie concludeert op basis van het overzicht en de gevoerde gesprekken dat de opleiding kan garanderen dat de studenten de beoogde eindkwalificaties kunnen bereiken door de curriculumonderdelen en leerlijnen. De commissie stelt tevens vast dat de eenduidige richtlijnen, niveauverplichtingen en ingangseisen van de cursussen hieraan een cruciale bijdrage leveren.

De commissie heeft vastgesteld dat er voldoende aandacht is voor het ontwikkelen van academische vaardigheden, zowel in de door TCS zelf gecoördineerde cursussen zoals *Schrijven & Presenteren* en *Thematisch Oriënterende Cursus* als in de cursussen die bij de hoofdrichting worden gevolgd zoals de cursussen *Basiscursus Onderzoek*.

De commissie constateert op grond van de kritische reflectie en de gesprekken met het management, de docenten en studenten, het bestuderen van de lesmaterialen (inclusief toetsen) dat de opleiding TCS haar studenten de mogelijkheden biedt om de beoogde eindkwalificaties te behalen.

2.2 Didactisch concept

De commissie is nagegaan in hoeverre er sprake is van een passend didactisch concept dat vertaald is naar adequate werkvormen en dat op een passende wijze wordt ingezet, zoals dat van een opleiding in het domein Kunst en Cultuur verwacht mag worden.

2.2.1 Didactisch concept

Studenten van de bacheloropleiding *Taal- en Cultuurstudies* volgen onderwijs in de hele faculteit Geesteswetenschappen. De opleidingen binnen deze faculteit geven hun onderwijs vorm binnen het onderwijsconcept en de universitaire richtlijnen van de Universiteit Utrecht.

De Universiteit Utrecht hecht er belang aan dat de moeilijkheidsgraad van cursussen oploopt van inleidend/oriënterend naar verdiepend/gevorderd. Hierbij komen kennis, vaardigheden en attitude evenwichtig aan de orde in het programma. De cursussen lopen in moeilijkheidsgraad op, gecombineerd met een steeds grotere zelfstandigheid bij de uitvoering van opdrachten. Daarom hebben alle cursussen binnen het bacheloronderwijs aan de Universiteit Utrecht vastgestelde niveaus zoals reeds besproken in 2.1.

In het onderwijsconcept spelen activerend onderwijs en kleinschaligheid een grote rol, maar ook flexibiliteit en keuzevrijheid. De richtlijnen schrijven onder ander voor dat een cursus niet alleen met hoorcolleges mag worden ingevuld. In elke cursus moet ruimte zijn voor kleinschalig onderwijs in de vorm van werkgroepen waarin de studenten presentaties geven en discussiëren over de stof. Conform het faculteitsbeleid van de faculteit Geesteswetenschappen worden voor cursussen met veel studenten parallelle werkgroepen ingericht met maximaal 30 studenten. De commissie waardeert de inzet van kleinschalig

onderwijs maar meent dat werkgroepen van maximaal 30 studenten bijna niet meer beschouwd kunnen worden als kleinschalig onderwijs.

De commissie constateert aan de hand van het programma, de inhoudsbeschrijving van de programma-onderdelen, de gesprekken met docenten en studenten en de bestudeerde vakken dat het beschreven onderwijsconcept en de richtlijnen zijn geïntegreerd in het curriculum van de bacheloropleiding *Taal- en Cultuurstudies*.

2.2.2 *Werkvormen*

De werkvormen die de opleidingen binnen de faculteit Geesteswetenschappen gebruiken, worden onder andere bepaald door de onderwijsvisie. Er wordt veel gebruik gemaakt van werkcolleges waarbij de studenten opdrachten krijgen die zij alleen of in groepsverband moeten maken.

TCS studenten schuiven aan bij cursussen van andere (disciplinaire) opleidingen. TCS studenten gaven aan dat het soms moeilijk is om in te stromen bij een groep studenten die elkaar al langer kennen. Daarnaast is de kennis van deze groep vaak iets diepgaander op het specifieke vakgebied. Zij gaven hier echter bij aan dat het kennisverschil door hen snel is bijgewerkt en dat ze altijd de hoor- en werkcolleges kunnen volgen. Dit komt ook door de gestelde ingangseisen waaraan alle studenten per cursus moeten voldoen. De docenten toonden aan zich bewust te zijn van de kennisverschillen tussen de verschillende groepen studenten. Ze gaven aan rekening te houden met deze verschillen bij de vormgeving en uitvoering van hun colleges.

Portfolio

Iedere TCS student is verplicht een portfolio bij te houden. Het portfolio is een reflectie-instrument en een begeleidingsinstrument voor de tutor, de hoofdrichtingadviseur en de studieadviseur. Het wordt tijdens de hele opleiding ingezet.

Het portfolio helpt studenten na te denken over de samenhang in het studieprogramma en het ondersteunt hen bij hun ontwikkeling als academicus. De grondslag van het portfolio wordt gevormd door de vier rollen die de student aanneemt tijdens de studie: specialist, onderzoeker, professional en intellectueel. Tijdens de opleiding voert de student vier reflectieopdrachten uit binnen vier verplichte cursussen binnen de bacheloropleiding:

- Opdracht 1 bij de *TOC* in jaar 1;
- Opdracht 2 bij de *Basis cursus Onderzoek* in jaar 2;
- Opdracht 3 bij de cursus *Kennis, Letteren & Maatschappij* in jaar 3;
- Opdracht 4 bij de stage of de studie buitenland, meestal in jaar 3.

De opdrachten worden beoordeeld door de docenten van de cursussen en besproken met de tutor. Na eventuele aanvulling en goedkeuring wordt de opdracht ge-upload in het persoonlijke dossier op Blackboard. Een student kan alleen afstuderen als bachelor als het portfolio met een voldoende is beoordeeld.

De commissie heeft enkele portfolio's van studenten bestudeerd en is onder de indruk van de ontwikkeling die de studenten doormaken tijdens de opleiding en de wijze waarop zij hierop reflecteren in de portfolio's.

Bacheloreindwerkstuk

Studenten sluiten hun opleiding af met een bacheloreindwerkstuk van 7,5 EC (5000 woorden). Het bacheloreindwerkstuk is gekoppeld aan de hoofdrichting en valt onder de verantwoordelijkheid van de opleiding van de begeleider. Hierdoor wordt gewaarborgd dat de student op dezelfde manier wordt begeleid en getoetst als de reguliere studenten van de betreffende opleiding. Bij sommige opleidingen is het bacheloreindwerkstuk geïntegreerd binnen een onderzoekswerkgroep of cursus.

Het bacheloreindwerkstuk etaleert de inhoudelijke specialisatie en de academische vaardigheden van de student zoals de onderzoek- en schrijfvaardigheden. De student moet een probleem in een vakgebied formuleren en de brede geesteswetenschappelijke kennis toepassen op een deelterrein.

De commissie heeft tijdens het bezoek uitgebreid gesproken met het management en docenten over het bacheloreindwerkstuk. De docenten gaven aan dat er weinig tijd beschikbaar is voor het schrijven van het bacheloreindwerkstuk. Dit heeft invloed op de begeleiding en beoordeling ervan. De docenten bevestigden dat het schrijven van het bacheloreindwerkstuk bij sommige hoofdrichtingen geïntegreerd is in een onderzoekswerkgroep of cursus. In deze gevallen is het soms onduidelijk of de beoordeling slechts het eindproduct betreft of dat ook de participatie en het proces meetelt. Het management gaf aan dat niet alleen het eindwerkstuk belangrijk is voor de toetsing van de inhoudelijke specialisatie. Het management is van mening dat het portfolio een goede samenvatting is van de ontwikkeling van de student van de gehele opleiding en daarmee eveneens gezien moet worden als eindproduct van de opleiding.

De commissie constateert dat het bacheloreindwerkstuk een zeer klein gewicht heeft in het totale onderwijsprogramma. De commissie kan zich in beginsel goed vinden in de doelstelling en opzet van het bacheloreindwerkstuk. De commissie vraagt zich echter af in hoeverre deze reëel zijn gezien de beperkte tijd die ervoor staat. In de huidige opzet hebben studenten slechts enkele weken om hun eindwerkstuk te schrijven. De commissie is van mening dat er op dit moment een discrepantie is tussen de verwachtingen ten aanzien van de eindwerkstukken, doelstelling, opzet en begeleiding van het bacheloreindwerkstukproces en de eindproducten van studenten.

Deze discrepantie wordt versterkt doordat de verschillende opleidingen binnen de faculteit Geesteswetenschappen, waar de studenten TCS hun hoofdrichting volgen en dus het bacheloreindwerkstuk maken, op verschillende manieren aankijken tegen het bacheloreindwerkstuk, de plaats ervan binnen het curriculum en de wijze van beoordeling.

De commissie adviseert de opleiding TCS daarom dringend te reflecteren op de functie en positie van het bacheloreindwerkstuk als afsluitend onderdeel van het onderwijsprogramma.

2.3 Instroom en studeerbaarheid

De kwantitatieve gegevens over de instroom, studielast en rendementen van de opleidingen zijn opgenomen in bijlage 5.

2.3.1 Instroom

De instroom in de bacheloropleiding TCS neemt geleidelijk af. Volgens de kritische reflectie lijkt de afname in verband te staan met de opkomst van de andere brede bacheloropleidingen in Utrecht (University College, Liberal Arts and Sciences). Desondanks heeft de opleiding

TCS binnen de faculteit Geesteswetenschappen, na Geschiedenis, het grootste aantal ingeschreven studenten.

De opleiding TCS profileert zich nadrukkelijk als geesteswetenschappelijke opleiding. De opleiding is van plan om in de nabije toekomst de maatschappelijke component van de opleiding te versterken via nieuwe hoofdrichtingen om hiermee meer studenten aan te trekken.

Sinds 2007 hanteert de faculteit Geesteswetenschappen het Bindend Studietoelichtingsadvies (BSA). Het BSA is in studiejaar 2011-2012 verhoogd van 37,5 EC naar 45 EC. In 2010 kregen 23 van de 217 studenten van TCS een negatief studietoelichtingsadvies. Eenzestig studenten hebben in 2010 in het eerste jaar de opleiding gestaakt. Uit analyse bleek dat ongeveer 10% van de stakers is overgestapt naar een disciplinaire opleiding. De overige studenten stopten om andere redenen zoals persoonlijke omstandigheden, gebrek aan studievaardigheden of discipline.

De studenten gaven aan dat in het eerste jaar veel uitval is omdat de opleiding als te theoretisch wordt ervaren of omdat studenten moeite hebben met de inhoudelijke keuzes die gemaakt moeten worden. Een aantal studenten maakt de overstap naar een disciplinaire opleiding doordat zij door de opleiding hebben ingezien dat hun interesse en talenten op dat vakgebied liggen. Zowel de studenten als de studieadviseur verwachten dat het matching- en selectiesysteem van de Universiteit Utrecht er in de toekomst voor gaat zorgen dat de studenten betere studiekeuzes gaan maken. Volgens de studenten en docenten maken de studenten die hun eerste jaar hebben afgerond, over het algemeen hun opleiding af.

2.3.2 Studeerbaarheid

Binnen de faculteit Geesteswetenschappen zijn richtlijnen voor het aantal contacturen per cursus vastgesteld. Voor een cursus van 7,5 EC geldt een standaardomvang van zes contacturen per week, gedurende acht weken, inclusief toetsen. In principe volgen studenten twee cursussen per blok en hebben zij daarmee twaalf contacturen per week. Bij enkele gevorderde cursussen is het aantal contacturen voor hoor- en werkcolleges per week minder, namelijk vier tot zes uur. Naast deze vaste contacturen heeft de student individuele contactmomenten met de tutor, de hoofdrichtingadviseur en indien gewenst met de studieadviseur. De studenten gaven aan dat zij de studielast voldoende te vinden.

Studenten gaven aan het soms moeilijk te vinden om hun programma samen te stellen door de inroosting van cursussen bij de verschillende opleidingen en cursussen die worden gewijzigd of geschrapt. De studieadviseur speelt een belangrijke rol bij het oplossen van deze persoonlijke planningsproblemen. Volgens de studenten wordt er altijd een goede oplossing gevonden en wordt er indien noodzakelijk maatwerk geleverd.

Volgens de kritische reflectie is het rendement van de opleiding vergelijkbaar met die van de andere geesteswetenschappelijke opleidingen. De studenten TCS doen gemiddeld langer over hun opleiding dan de voorgeschreven drie jaar. De studenten gaven aan dat dit vooral komt omdat ze een brede interesse hebben en graag extra cursussen volgen. De faculteit Geesteswetenschappen heeft een procedure van automatisch afstuderen ingevoerd waarbij de student na het behalen van de benodigde 180 EC niet meer de mogelijkheid heeft cursussen te blijven volgen. Dit zal het rendement van de opleiding waarschijnlijk verbeteren.

2.4 Personeel

De commissie heeft de kwaliteit en kwantiteit van het personeel bestudeerd.

De opleiding TCS heeft geen vast eigen personeel. Er zijn enkele docenten voor langere termijn tijdelijk aangesteld, met name voor de verplichte cursus *Kennis, Letteren & Maatschappij*. Voor alle andere cursussen worden docenten uit de reguliere staf van de verschillende departementen gedetacheerd naar TCS of schuiven de studenten aan bij cursussen van andere opleidingen. Volgens de kritische reflectie slaagt de opleiding er elk jaar in een enthousiast en betrokken docententeam te vormen.

De commissie heeft gesproken met docenten die op dit moment hoofdrichtingadviseur zijn en TCS onderwijs verzorgen. Zij gaven aan dat zij veel tijd besteden aan de begeleiding van de studenten bij het kiezen van een hoofdrichting en het vormgeven van hun programma. Ze gaven tevens aan dat de werkzaamheden die zij uitvoeren voor TCS worden gewaardeerd binnen de eigen opleiding. De vermenging die tot stand komt tussen de opleiding TCS en de opleiding van de docent wordt van beide kanten gewaardeerd en genereert instroom van studenten over en weer. Er is een goede samenwerking tussen de departementen.

De studenten gaven aan dat over het algemeen de docenten binnen de faculteit Geesteswetenschappen goed op de hoogte zijn van hun opleiding en de keuzemogelijkheden hierin. Ze vinden dat de docenten van de verschillende opleidingen hen hierin adequaat kunnen begeleiden. De studenten waarderen de individuele begeleiding van zowel de tutor als de studieadviseur.

Het is de commissie opgevallen tijdens de gesprekken met de docenten dat zij zeer betrokken zijn bij het onderwijs en de studenten van TCS.

Volgens de kritische reflectie is het behalen van een Basis Kwalificatie Onderwijs (BKO) of Senior Kwalificatie Onderwijs (SKO) onderdeel van het Utrechtse onderwijsmodel. De docenten worden door de leerstoelhouder begeleid bij het voorbereiden van hun dossier. De docenten van de faculteit Geesteswetenschappen zijn of in bezit van een BKO/SKO of zijn bezig hun kwalificatie te behalen. Tijdens het gesprek met het management werd aangegeven dat een belangrijk onderwerp van het BKO-traject de kwaliteit van toetsing is.

2.5 Opleidingsspecifieke voorzieningen

Op basis van de documentatie die zij heeft ontvangen en de gesprekken die zij heeft gevoerd met verschillende gremia, stelt de commissie vast dat er sprake is van adequate voorzieningen voor de bachelorstudenten.

2.5.1 Studiebegeleiding

Studenten worden tijdens hun opleiding door verschillende mensen begeleid. Alle studenten krijgen in hun eerste jaar een tutor toegewezen. De tutor is een docent van een van de opleidingen van geesteswetenschappen en betrokken bij de opleiding TCS, bijvoorbeeld als hoofdrichtingadviseur of docent in een van de verplichte cursussen. De tutor begeleidt en adviseert de student gedurende de opleiding. Het accent ligt hierbij bij het eerste jaar bij de keuze van de cursussen voor het derde en vierde blok en daarmee de voorsortering van de keuze voor de hoofdrichting. In dit eerste jaar hebben studenten minimaal drie groepscontactmomenten en twee individuele contactmomenten met de tutor. Tijdens de contactmomenten wordt er gereflecteerd op de prestaties en studieoriëntatie. De tutores worden geïnformeerd door de studieadviseur over hun taken en deze monitort of de gesprekken ook daadwerkelijk plaatvinden. Na het kiezen van de hoofdrichting hebben

studenten meer contact met de hoofdrichtingadviseur. Deze begeleidt hen bij het samenstellen van hun programma. De hoofdrichtingadviseur beoordeelt tevens (stage)reflecties voor het portfolio. Ten slotte heeft de student toegang tot de studieadviseur. De studieadviseur begeleidt bij plaatsings- en inroosteringsproblemen en geeft voorlichting bij keuzemomenten.

Studenten gaven aan dat de begeleiding tijdens de opleiding zeer adequaat is. De tutores bieden goede begeleiding en zijn zeer betrokken. De studieadviseur ondersteunt bij het maken van de juiste keuze van hoofdrichting en de te kiezen cursussen. Ook kan de studieadviseur actie ondernemen of oplossingen bieden bij logistieke problemen zoals inroosting. De commissie waardeert de mate van de ondersteuning die de studenten ontvangen van de tutores, hoofdrichtingadviseurs, docenten en studieadviseur en hun grote betrokkenheid bij de studenten en de opleiding.

2.5.2 Materiële voorzieningen

In de binnenstad zijn alle voorzieningen aanwezig zoals de bibliotheek, computerleerzalen, talenpracticumzalen, werkruimtes en draadloos internet op de universitaire locaties. De universiteitsbibliotheek bevat goede collecties voor alle hoofdrichtingen. De komende jaren vindt een 10% korting plaats op het budget van de bibliotheek. Het management van de opleiding heeft aangegeven dat er geen collecties of taken van de bibliotheek zullen worden geschrapt.

2.6 Kwaliteitszorg

De commissie is nagegaan in hoeverre studenten en docenten betrokken en gehoord worden bij het evalueren en verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs. De commissie heeft de informatie uit de kritische reflectie bestudeerd, heeft schriftelijke onderwijsbeoordelingen bekeken en heeft gesproken met vertegenwoordigers van de opleidingscommissie Taal- en Cultuurstudies.

De opleidingscommissie Taal- en Cultuurstudies geeft gevraagd en ongevraagd advies over de kwaliteit van het onderwijs. Dat doet de opleidingscommissie door het bestuderen van cursusevaluaties, het bekijken van voorstellen voor verandering van het programma en het bespreken van de OER. In de opleidingscommissie zitten docentleden en studenten.

De opleiding TCS heeft vijftien eigen cursussen. Van deze cursussen verwerkt de opleidingscommissie de cursusevaluaties. Zij informeren via de opleidingscoördinatoren de docenten over de resultaten. Eventuele adviezen worden gecommuniceerd aan de onderwijsdirecteur. De cursusevaluaties vinden elektronisch plaats. De respons hierop is laag. De student-leden van de opleidingscommissie proberen deze respons te verbeteren door de docenten hierop aan te spreken en door cursussen te bezoeken aan het einde van het blok om de studenten te attenderen om de evaluaties in te vullen. De studenten ontvangen ook de verslagen van de evaluaties.

De cursussen die worden gevolgd door TCS studenten bij andere opleidingen vallen onder de verantwoordelijkheid van de desbetreffende opleiding. Deze cursussen worden geëvalueerd door de verantwoordelijke opleiding en de resultaten gaan naar de opleidingscommissie van de betreffende opleiding. De TCS opleidingscommissie fungeert wel als meldpunt voor klachten van de TCS studenten. Deze klachten worden doorgestuurd naar de betreffende opleidingscommissie. In sommige gevallen vraagt de opleidingscommissie TCS het evaluatieverslag op van de cursus.

De commissie constateert dat de resultaten van de eigen cursusevaluaties een vast agendapunt zijn van de vergadering van de opleidingscommissie en dat er actie wordt ondernomen naar de onderwijsdirecteur als dit nodig blijkt te zijn. De studenten van de opleidingscommissie gaven aan dat zij het gevoel hebben voldoende invloed te hebben tijdens de vergaderingen van de opleidingscommissie.

De commissie stelt vast dat het evaluatiesysteem zo is opgezet dat verbetermogelijkheden binnen de bacheloropleiding *Taal- en Cultuurstudies* worden gesignaleerd waarbij zowel docenten als studenten voldoende inspraak hebben. Gesignaleerde verbeterpunten over TCS cursussen worden adequaat doorgevoerd in het onderwijs. De commissie stelt daarentegen vast dat de opleiding momenteel onvoldoende zicht heeft op de kwaliteit van de gehele opleiding aangezien voor slechts een deel van de cursussen de resultaten van de evaluaties worden bestudeerd. De commissie adviseert de opleiding ten zeerste een meer proactieve houding hierin aan te nemen en ook de resultaten van de evaluaties te bestuderen van cursussen die door veel TCS studenten worden gevolgd bij andere opleidingen. Op deze wijze kan de opleidingscommissie zich een adequaat beeld vormen van de gehele opleiding.

Overwegingen

De commissie concludeert dat de inhoud en het niveau van de bacheloropleiding *Taal- en Cultuurstudies* adequaat is en waarborgt dat studenten kunnen voldoen aan de eindtermen van de opleiding. De cursussen van de opleiding zijn zodanig vormgegeven dat zij bijdragen aan het verwerven van de eindkwalificaties.

De commissie constateert dat het programma van de opleiding *Taal- en Cultuurstudies* is gebaseerd op heldere didactische uitgangspunten met duidelijke spelregels en kaders waaraan moet worden voldaan. Het heeft een adequate opbouw van oriëntatie naar verdieping en specialisatie of verbreding. De samenhang tussen de cursussen is door de gestelde ingangseisen en de verschillende niveaus transparant en eenduidig. De commissie stelt vast dat de opleiding de studenten de mogelijkheid biedt een persoonlijke opleiding samen te stellen die studenten opleidt om te voldoen aan de eindkwalificaties.

De commissie constateert dat er sprake is van een onderwijsleeromgeving waar onderwijs wordt gewaardeerd en belangrijk wordt gevonden door studenten en docenten. Studenten zijn positief over het geboden onderwijs en de begeleiding van de docenten. De docenten zijn zeer betrokken bij de cursussen en de studenten. De hoofdrichtingdocenten tonen grote betrokkenheid bij de studenten van TCS en de programma's die zij vormgeven. De studenten krijgen adequate begeleiding bij het samenstellen van hun opleiding en het inplannen van de cursussen.

De commissie is van mening dat er een passend didactisch concept aan de opleiding ten grondslag ligt. Dit concept is vertaald naar adequate werkvormen. De commissie waardeert het werken aan het portfolio en is ervan overtuigd dat de (reflectie-)opdrachten in het portfolio en de begeleiding de persoonlijke ontwikkeling van de student op de vier rollen vergroot.

De commissie concludeert dat de kwaliteit van de docenten die gedetacheerd worden aan de TCS opleiding goed is. De commissie waardeert hun betrokkenheid bij de opleiding en de studenten. De commissie stelt vast dat er sprake is van adequate voorzieningen voor de studenten.

De commissie stelt vast dat het evaluatiesysteem zo is opgezet dat verbetermogelijkheden binnen de bacheloropleiding *Taal- en Cultuurstudies* worden gesignaleerd waarbij zowel docenten als studenten voldoende inspraak hebben. Gesignaleerde verbeterpunten over TCS cursussen worden adequaat doorgevoerd in het onderwijs. De commissie constateert daarnaast echter dat de opleiding onvoldoende structureel zicht heeft op de kwaliteit van het onderwijs van de gehele opleiding. De commissie adviseert de opleidingscommissie een meer proactieve houding aan te nemen ten aanzien van cursussen die niet door TCS worden gecoördineerd en/of verzorgd.

De commissie komt tot de conclusie dat de inhoud en vormgeving van het programma, de kwaliteit en begeleiding van het personeel, de opleidings specifieke voorzieningen de studenten in staat stellen om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Conclusie

Bacheloropleiding Taal- en Cultuurstudies: de commissie beoordeelt Standaard 2 als ‘voldoende’.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

In deze standaard worden de bevindingen ten aanzien van de toetsing weergegeven (3.1) en wordt vervolgens de vraag beantwoord of studenten de beoogde eindkwalificaties van de opleiding realiseren (3.2).

3.1 Toetsing

De commissie is nagegaan of de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. Zij heeft gekeken naar het toetsbeleid, de toetsvormen inclusief de opzet van het bacheloreindwerkstuk en het functioneren van de examencommissie.

3.1.1 Toetsbeleid

Het toetsbeleid van de opleiding TCS is een uitwerking en toepassing van het facultair beleid en een uitwerking van de UU Richtlijn Onderwijs. Elke cursus heeft twee of meer toetsmomenten zoals bijvoorbeeld een tussententamen en eindtentamen en daarnaast een paper of referaat, verspreid over de onderwijsperiode. Hierdoor worden de verschillende cursusdoelen en beoogde eindkwalificaties apart getoetst en kunnen studenten zich een beeld vormen van hun ontwikkeling gedurende de opleiding. Het facultaire toetsbeleid is van toepassing op de cursussen die de opleiding TCS zelf verzorgt en op de cursussen die de TCS studenten volgen bij andere opleidingen.

De basis van het toetsbeleid wordt gevormd door de Onderwijs- en Examenregeling (OER). Hierin is onder andere de rol van de examencommissie, cijfersystematiek, toetsvormen, termijn van beoordeling, geldigheidsduur van de uitslag en het recht op inzage vastgelegd. Ook de definitie van fraude en plagiaat en de gevolgen zijn vastgelegd in de OER.

De commissie heeft de OER en toetsen van meerdere cursussen van de opleiding TCS bestudeerd. De commissie onderschrijft de uitgangspunten over toetsing van de opleiding en heeft tijdens de visitatie kunnen vaststellen dat docenten en studenten hier positief tegenover staan.

3.1.2 Toetsvormen

In de kritische reflectie is beschreven welke toetsvormen worden gehanteerd bij de door TCS zelf verzorgde cursussen. Voor de toetsvormen van de cursussen van de overige opleidingen wordt in de kritische reflectie verwezen naar de betreffende opleidingen.

De toetsvormen zijn gerelateerd aan de beoogde eindkwalificaties van de cursus. De examencommissie van TCS controleert, per TCS cursus, of de algemene opzet en aard van de toets een adequate toetsing van de beoogde eindkwalificaties mogelijk maakt. Voorbeelden van toetsvormen in de TCS cursussen zijn: opdrachten, onderzoeksverslagen, presentaties, schriftelijke tentamens en reflectie-opdrachten voor het portfolio.

De studenten gaven aan dat de toetsing binnen de faculteit goed is gestructureerd. De tijdstippen en wijze van toetsing staat vast en is adequaat beschreven in de cursusbeknooping van elk vak. Dit geldt voor alle opleidingen binnen de faculteit Geesteswetenschappen. De studenten zijn van mening dat alle opleidingen binnen de faculteit Geesteswetenschappen hetzelfde beleid en dezelfde richtlijnen hanteren. Zij gaven aan geen verschil te ervaren in de toetsing van TCS cursussen of van de andere opleidingen.

De commissie constateert dat de opleiding TCS gebruik maakt van een goed afgestemde mix van toetsvormen in haar cursussen. Per vak zijn er meerdere toetsvormen. De commissie is van mening dat de verschillende toetsvormen over het algemeen adequaat worden ingezet bij het toetsen van het bereiken van de eindkwalificaties. De commissie merkt op dat de opleiding de toetsing van andere opleidingen niet actief controleert.

Het bacheloreindwerkstuk is gekoppeld aan de hoofdrichting van de student en valt onder de verantwoordelijkheid van de opleiding van de begeleider. Ook de beoordeling van het bacheloreindwerkstuk valt onder de verantwoordelijkheid van die opleiding. De opleiding stelt dat in dit geval sprake is van een gedelegeerd vertrouwen in de collega's van de andere opleidingen. Het opleidingsmanagement ziet in deze werkwijze het voordeel dat TCS studenten op dezelfde manier worden getoetst en beoordeeld als de studenten van de betreffende opleiding. Vanaf het studiejaar 2012-2013 wordt bij alle opleidingen een tweede beoordelaar ingevoerd voor het bacheloreindwerkstuk.

De docenten gaven aan dat bij sommige opleidingen zoals *Geschiedenis* en *Kunstgeschiedenis* het bacheloreindwerkstuk is geïntegreerd in een cursus. De docenten hebben geconstateerd dat hier het cijfer van het bacheloreindwerkstuk een gewogen cijfer is waarbij ook de aanwezigheid tijdens werkcolleges en beoordeling van een tentamen kunnen meetellen bij het eindresultaat. De docenten gaven aan dat zij hebben ondervonden dat de opleidingen verschillend aankijken tegen het bacheloreindwerkstuk, verschillende verwachtingen hebben en op verschillende wijze beoordelen. Het opleidingsmanagement heeft aangegeven in het gesprek met de commissie dat zij de examencommissie heeft gevraagd een kwaliteitscontrole uit te voeren op de bacheloreindwerkstukken. De commissie meent evenwel dat hier ook intern overleg en overeenstemming over het doel van het werkstuk noodzakelijk is.

De commissie constateert dat de opleiding TCS de toetsing van niet-TCS cursussen en de beoordelingen van de bacheloreindwerkstukken volledig heeft gedelegeerd aan collega's van

andere opleidingen. De opleiding heeft momenteel geen eigenstandig inzicht in de kwaliteit van de toetsing en de beoordeling en kwaliteit van de bacheloreindwerkstukken. De commissie stelt vast dat de opleiding meer verantwoordelijkheid moet nemen voor toetsing en de beoordeling van de bacheloreindwerkstukken.

3.1.3 Examencommissie

De faculteit Geesteswetenschappen heeft volgens de kritische reflectie de afgelopen jaren een nieuwe werkwijze van de examencommissies doorgevoerd. De ondersteuning van de examencommissies is gecentraliseerd en de examencommissies worden getraind op het gebied van toetsing en beoordelingen. Tevens is in het studiejaar 2011-2012 een facultaire toetscommissie ingesteld die in opdracht van de examencommissies steekproefsgewijs toetsen zal onderzoeken. Het management van de opleiding gaf aan tijdens het gesprek met de commissie dat de komende drie jaar wordt geïnvesteerd in het functioneren van de examencommissie en de facultaire toetscommissie. Er ontstaat hierdoor meer tijd voor de examencommissie om aandacht te besteden aan de beoordeling van de eindwerkstukken en de begeleiding van de docenten bij de beoordeling.

De examencommissie Taal- en Cultuurstudies bestaat uit zes stafleden, afkomstig uit de opleidingen die het onderwijs aan de TCS studenten verzorgen. In de kritische reflectie zijn de werkzaamheden van de examencommissie beschreven. De examencommissie TCS:

- ziet toe op het eindniveau van de afgestudeerden en de weg daarnaar toe;
- houdt toezicht op de kwaliteit van de tentamens en examens, aan de hand van het facultaire toetsbeleid;
- behandelt fraude zaken en bepaalt eventuele sancties;
- behandelt verzoeken tot vrijstelling en verzoeken tot goedkeuring van elders gevolgde of te volgen cursussen;
- brengt het bindend studieadvies voor de eerstejaars uit;
- bespreekt veranderingen in het programma in verband met de consequenties die deze veranderingen voor het behalen van de eindkwalificaties kunnen hebben.

Tijdens het gesprek met de commissie gaf de voorzitter van de examencommissie aan dat zij de beschreven taken uitvoeren voor de cursussen die worden verzorgd door TCS, niet voor de cursussen die binnen de andere opleidingen vallen. Wel gaat de examencommissie vanaf studiejaar 2012-2013 elk jaar binnen twee hoofdrichtingen kijken naar de wijze van toetsing. Hierbij hoort in principe ook de beoordeling van het bacheloreindwerkstuk. De examencommissie TCS speelt tevens een rol bij de toetsing van de stage-opdrachten. De examencommissie kijkt of de leerdoelen, die behaald moeten worden tijdens de stage, door de student bereikt kunnen worden.

De commissie heeft opgemerkt dat de examencommissie zich tot op dit moment niet voldoende verantwoordelijk stelt voor de kwaliteit van de toetsen van de gehele opleiding inclusief de beoordelingen van de bacheloreindwerkstukken. De commissie waardeert het initiatief van de examencommissie om per jaar de wijze van toetsing van twee hoofdrichtingen te bestuderen maar acht deze oplossing niet afdoende. De commissie dringt er op aan bij de examencommissie een eigenstandige verantwoordelijkheid te nemen voor de kwaliteit van toetsing van de hele opleiding, ook van de onderdelen die elders worden getoetst, zodat de opleiding TCS kan waarborgen dat de afgestudeerden de eindtermen van de opleiding hebben behaald.

3.2 Gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie is nagegaan of de studenten van de bacheloropleiding *Taal- en Cultuurstudies* de beoogde eindkwalificaties realiseren. Om het gerealiseerde eindniveau van de studenten te bepalen, heeft de commissie voorafgaand aan de visitatie met elkaar zestien bacheloreindwerkstukken bestudeerd.

De bacheloreindwerkstukken zijn gekoppeld aan de hoofdrichting en vallen onder de verantwoordelijkheid van de opleiding van de begeleider. Het is afhankelijk van de opleiding of het bacheloreindwerkstuk is geïntegreerd in een cursus. Ook de wijze van beoordeling is per opleiding anders. Bij sommige opleidingen is het cijfer een samengesteld, gewogen cijfer van meerdere toetsen en bij andere opleidingen wordt alleen het bacheloreindwerkstuk beoordeeld.

De commissie stelt na bestudering van de bacheloreindwerkstukken vast dat het niveau over het algemeen voldoende is en voldoet aan de eisen waaraan een bachelorstudent moet voldoen. De commissie miste echter bij een aantal bacheloreindwerkstukken wel een duidelijke probleemstelling en merkt op dat een aantal bacheloreindwerkstukken gericht zijn op sociologisch onderzoek terwijl de studenten hiervoor niet altijd voldoende vaardigheden tijdens de opleiding hebben opgedaan. De commissie meent dat het academische niveau van de bacheloreindwerkstukken nadelig wordt beïnvloed door de plaats van het werkstuk in het programma, de inroosting binnen acht weken, en het geringe aantal punten dat ervoor staat.

De beoordelingen van de commissie waren in het algemeen lager dan de beoordelingen van de facultaire begeleiders. De verschillen kunnen onder andere veroorzaakt worden door de wijze van totstandkoming van het eindcijfer. Deze wordt bij een aantal opleidingen namelijk berekend uit alle deelproducten van een cursus.

Volgens de kritische reflectie vervolgt het merendeel van de bachelorstudenten een van de masterprogramma's die aansluiten op de door hun gevolgde hoofdrichting van de bacheloropleiding TCS. Hierbij treden geen aansluitingsproblemen op. De alumni gaven aan in het gesprek met de commissie dat hun bacheloropleiding inderdaad voldoende aansloot op de masteropleiding. Dit blijkt ook uit de enquête, afgenomen in 2012 onder de alumni. Van de 68 respondenten gaven 56 aan dat zij geen deficiënties hebben moeten repareren voor hun vervolgstudie na de bacheloropleiding TCS. De commissie is van mening dat de studenten adequaat zijn opgeleid om door te stromen naar een masteropleiding.

Overwegingen

De commissie is nagegaan of de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en of studenten de beoogde eindkwalificaties realiseren.

De commissie concludeert dat er sprake is van een regelmatige toetsing, waardoor de studenten gestimuleerd worden tot studeren en zicht hebben op hun voortgang. Door middel van een mix van toetsvormen wordt adequaat getoetst of studenten de beoogde eindkwalificaties bereiken. De eindbeoordeling van een cursus wordt gevormd door de beoordelingen van de deoltoetsen.

De begeleiding en beoordeling van het bacheloreindwerkstuk valt onder de verantwoordelijkheid van de opleiding van de begeleider. Vanaf het studiejaar 2012-2013 is bij alle opleidingen van de faculteit Geesteswetenschappen een tweede beoordelaar ingevoerd voor het bacheloreindwerkstuk.

De commissie concludeert dat met de herinrichting van de examencommissie is gestart zodat deze kan gaan functioneren zoals wettelijk is bepaald in de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW). De examencommissie TCS neemt momenteel enkel verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van toetsing van de cursussen van TCS. De commissie dringt er op aan bij de examencommissie ook actief verantwoordelijkheid te nemen voor de kwaliteit van toetsing van andere cursussen en van de kwaliteit van de bacheloreindwerkstukken zodat de opleiding TCS kan waarborgen dat de afgestudeerden de eindtermen van de opleiding hebben behaald ongeacht de gevolgde hoofdrichting. Andere opleidingen in de faculteit Geestwetenschappen nemen nu de verantwoordelijkheid voor delen van de TCS opleiding. Dit hoeft niet problematisch te zijn. De commissie stelt wel dat de opleiding TCS zich actief moet opstellen in het borgen van de kwaliteit van de hele opleiding in al zijn aspecten.

Op basis van de beoordeling van de bacheloreindwerkstukken van de bachelorstudenten *Taal- en Cultuurstudies* heeft de commissie vastgesteld dat het niveau van de studenten overeenkomt met de eisen waaraan bachelorstudenten moeten voldoen. Hierbij stelt de commissie vast dat het academische gehalte (theoretisering) in de bacheloreindwerkstukken minder aanwezig is dan de commissie verwacht aan de hand van het programma van de opleiding. De beoordelingen van de bacheloreindwerkstukken zijn hoger dan de cijfers die de commissie zou geven. De verschillen kunnen onder andere veroorzaakt worden door de wijze van totstandkoming van het eindcijfer. Dit wordt bij een aantal opleidingen namelijk berekend uit alle deelproducten van een cursus.

De commissie stelt op basis van de kwaliteit van de bacheloreindwerkstukken vast dat de studenten de beoogde eindkwalificaties behalen. Zij heeft ook (de beoordeling van) toetsen bestudeerd en stelt dat deze adequaat zijn. Hoewel de commissie kritisch is over de onderdelen van de kwaliteitszorg rond toetsing en beoordeling die aan andere opleidingen worden overgelaten, oordeelt zij – op basis van de bestudeerde eindwerken en toetsen – dat standaard 3 voldoende is.

Conclusie

Bacheloropleiding Taal- en Cultuurstudies: de commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘voldoende’.

Algemeen eindoordeel

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Taal- en Cultuurstudies* als ‘voldoende’.

III: Bacheloropleiding Muziekwetenschap

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit rapport geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Kunst en Cultuur 2012-2013 over de bacheloropleiding Muziekwetenschap aan de Universiteit Utrecht.

De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflectie, informatie uit gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde eindwerkstukken, en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar zijn gesteld. De commissie heeft voor de bacheloropleiding Muziekwetenschap zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat de opleiding voldoet aan de criteria voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 1 voor de bacheloropleiding Muziekwetenschap als **voldoende**.

De bacheloropleiding Muziekwetenschap van de Universiteit Utrecht kenmerkt zich sinds geruime tijd door haar focus op het gebied van de (historische) bestudering van de ‘westerse muziek’. Het muziekbedrijf echter is een dynamisch terrein met tal van technologische en mediale innovaties en daardoor volop in ontwikkeling. Hierdoor heeft de opleiding het exclusief eurocentrische perspectief van weleer verlaten. De opleiding is geëvolueerd tot een programma met een bredere scope en benadering. Het huidige profiel omvat de bestudering van westerse muziek in een gemondialiseerde en gemediatiseerde samenleving. Het stelt studenten in staat objectgerichte analyse te combineren met objectoverstijgende methoden die raakvlakken laten zien met andere culturele en maatschappelijke uitingen. Afgestudeerde bachelorstudenten Muziekwetenschap bezitten kennis van en inzicht in westerse muziek in de hedendaagse samenleving alsook vaardigheid in de historiografische, muziektheoretische en sociaal-culturele onderzoeksmethoden voor de bestudering van dit onderzoeksobject. Bovendien bezitten de afgestudeerden academische competenties en leervaardigheden die hen in staat stellen een masteropleiding aan te gaan.

De commissie stelt vast dat de eindtermen helder zijn verwoord en goed aansluiten bij de eisen die op landelijk niveau aan een afgestudeerde wetenschapper Muziekwetenschap worden gesteld. Ook sluiten de eindtermen wat betreft niveau en oriëntatie aan bij het academische bachelorniveau. De commissie heeft waardering voor de verruiming van het profiel waarbij aansluiting is gezocht bij de hedendaagse muziekcultuur en waarbij de sterke elementen uit het verleden zijn behouden. Wel plaatst de commissie de kanttekening dat de nieuwe technologieën een stevigere positie kunnen krijgen in het opleidingsprofiel.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie beoordeelt Standaard 2 voor de bacheloropleiding Muziekwetenschap als **voldoende**.

Het curriculum van de bacheloropleiding Muziekwetenschap heeft als basis het zogeheten ‘Utrechtse Onderwijsmodel’ waarin keuzevrijheid en flexibiliteit belangrijke aspecten zijn. Het curriculum bestaat uit een major van 135 EC en een vrije profileringsruimte van 45 EC. Alle cursussen zijn 7,5 EC. Studenten hebben de mogelijkheid om in hun profileringsruimte te kiezen voor een (praktijk)stage van 7,5 of 15 EC. De opleiding wordt afgesloten met een zelfstandig uitgevoerd bacheloreindwerkstuk van 7,5 EC. Studenten die zich willen kwalificeren voor een research master kunnen het eindwerkstuk uitbreiden tot 15 EC.

De commissie concludeert dat de inhoud en het niveau van de bacheloropleiding Muziekwetenschap adequaat zijn en waarborgen dat afgestudeerden kunnen voldoen aan de eindtermen van de opleidingen. De commissie heeft waardering voor de wijze waarop de opleiding het verbrede profiel heeft doorgevoerd in het curriculum. Er is volgens de commissie een goede balans gevonden tussen enerzijds de muziekhistorische vorming en anderzijds de aansluiting bij de hedendaagse muziekcultuur. De commissie stelt vast dat met een aantal keuzevakken om financiële redenen is gestopt. Dit heeft echter geen directe consequenties voor de samenhang van het programma en realisatie van de eindtermen.

De commissie oordeelt dat er sprake is van een coherent, goed gestructureerd en studeerbaar curriculum. De commissie waardeert dat er een helder en passend onderwijsconcept is dat op adequate wijze is doorgevoerd in het onderwijsprogramma. Voorts is de commissie positief over de combinatie van werkvormen die in haar optiek bijdraagt aan een gestructureerd leerproces. Ten aanzien van het bacheloreindwerkstuk merkt de commissie op dat zij zich in beginsel goed kan vinden in de doelstellingen van het bacheloreindwerkstuk; deze zijn volgens de commissie in lijn met de academische standaarden. Wel constateert de commissie dat het werkstuk een zeer klein gewicht heeft in het totale onderwijsprogramma. De commissie is dan ook van mening dat er op dit moment een discrepantie is tussen de verwachtingen ten aanzien van de eindwerkstukken en de omschreven doelen enerzijds, en de huidige opzet en begeleiding van het bacheloreindwerkstukproces en de eindproducten van studenten anderzijds. De commissie adviseert de opleiding dan ook om te reflecteren op de functie en positie van het bacheloreindwerkstuk als afsluitend onderdeel van het onderwijsprogramma.

De commissie concludeert dat er sprake is van goed gekwalificeerde en nauw betrokken stafleden. Zij vindt het positief dat de vaste stafleden ten minste de Utrechtse Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) hebben behaald. Ook de rol van de tutores en de studieadviseur is in positieve zin opgevallen. De commissie maakt zich wel zorgen over de kwantiteit van het docentencorps. Zij is van mening dat de omvang van de staf tot een kritische ondergrens is gekomen. De commissie spreekt op basis van het bestudeerde nieuwe beleid de verwachting uit dat de druk op de staf daadwerkelijk verminderd zal worden.

De commissie stelt vast dat er in het algemeen sprake is van voldoende voorzieningen voor de studenten, maar ook dat er regelmatig colleges plaats vinden in lokalen die onvoldoende toegerust zijn voor muziekwetenschappelijk onderwijs. Tot slot stelt de commissie vast dat het kwaliteitszorgsysteem zo is opgezet dat verbetermogelijkheden binnen de bacheloropleiding Muziekwetenschap worden gesignaleerd waarbij zowel docenten als studenten voldoende inspraak hebben. Gesignaleerde verbeterpunten worden adequaat doorgevoerd in het onderwijs.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 3 voor de bacheloropleiding Muziekwetenschap als **voldoende**.

De commissie heeft vastgesteld dat er sprake is van een weloverwogen toetsbeleid dat richtinggevend is voor de toetsen en beoordelingen in het onderwijsprogramma. Voorts heeft de commissie vast kunnen stellen dat de opleiding gebruik maakt van een gevarieerde mix aan toetsvormen die aansluit bij de leerdoelen van de cursussen. Mede op basis van door studenten gemaakte toetsen en werkstukken constateert de commissie dat de tussentijdse toetsing van hoog niveau is en waarborgt dat studenten de eindtermen kunnen behalen. De commissie is positief over het feit dat er diverse maatregelen worden genomen om de toetsing

transpanter en onderling beter vergelijkbaar te maken en de toetsexpertise van de staf te vergroten.

De commissie stelt vast dat met de herinrichting van de examencommissie is gestart zodat deze kan gaan functioneren zoals wettelijk is bepaald in de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW). De kwaliteitszorg rondom tussentijdse toetsen en beoordelingen voldoet. De commissie oordeelt positief over de aanwezigheid van een toetscommissie.

Op basis van de beoordeling van de bacheloreindwerkstukken van de bachelorstudenten Muziekwetenschap en de aanvullende informatie verkregen tijdens het bezoek stelt de commissie vast dat de hoger beoordeelde bacheloreindwerkstukken van adequaat wetenschappelijk niveau zijn maar dat een aantal van de gemiddeld en lager beoordeelde werkstukken niet voldoet aan het verwachte eindniveau. De geconstateerde tekortkomingen bij deze werkstukken zijn echter, naar de mening van de commissie, grotendeels te verklaren door de opzet en inrichting van het gehele bacheloreindwerkstukproces en staan los van de rest van het onderwijsprogramma. Mede op basis van het huidige programma en de tussentijdse toetsing en beoordeling is de commissie ervan overtuigd dat studenten gedurende hun opleiding alle kennis en vaardigheden opdoen om aan de eindkwalificaties te kunnen voldoen. De commissie heeft gezien dat de opleiding diverse maatregelen neemt of zal gaan nemen ter verhoging van de kwaliteit van toetsing en beoordeling. De commissie spreekt uit vertrouwen te hebben dat deze maatregelen zullen leiden tot een voldoende borging van de kwaliteit van alle bacheloreindwerkstukken.

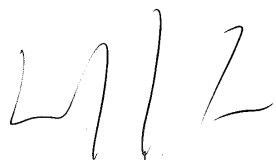
De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Muziekwetenschap:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 15 juli 2013

Prof. dr. Bart Verschaffel

Drs. Renate Prenen

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

In deze standaard wordt inzicht gegeven in de bevindingen van de commissie ten aanzien van het landelijk vastgestelde domeinspecifieke referentiekader (1.1). Vervolgens wordt ingegaan op het profiel en de oriëntatie van de opleiding (1.2), en de beoogde eindkwalificaties (1.3).

1.1 Domeinspecifiek referentiekader

Volgens het domeinspecifieke referentiekader gaan opleidingen op het gebied van Kunst en Cultuur over de bestudering van een of meerdere culturele verschijningsvormen, zoals de wetenschappen, literatuur, beeldende kunst, design, architectuur, muziek, film, televisie, theater, vormgeving (nieuwe) media, erfgoed (hedendaagse dan wel historische) maatschappelijke, politieke, religieuze, economische en technologische ontwikkelingen, en de relaties hiertussen. De bestudering van kunst en cultuur is vaak multi- of interdisciplinair van aard en geschiedt veelal vanuit vergelijkend perspectief. Zowel meer gebruikelijke disciplines en methodologieën van de geesteswetenschappen als de invloed van de internationale *cultural studies* beweging zijn herkenbaar op dit grote terrein. In de programma's komen meerdere wetenschappelijke perspectieven aan bod, vaak in een multidisciplinair verband, soms ook binnen een meer interdisciplinaire setting: (kunst)historisch perspectief, esthetisch perspectief, filosofisch perspectief (vraagstukken van ethische, methodologische en wetenschapsfilosofische aard), maatschappijwetenschappelijk perspectief (vraagstukken van politieke, religieuze, juridische, economische en sociale aard) en organisatorisch perspectief (de productie, distributie en consumptie van de brede waaier van kunst- en cultuuruitingen, maar ook de conservering en ontsluiting daarvan). Het domeinspecifieke referentiekader bevat landelijk vastgestelde eindtermen voor bachelor- en masteropleidingen in het domein Kunst en Cultuur. Opleidingen hebben de vrijheid om hierbinnen verschillende accenten te leggen en bijpassende doelstellingen te hanteren.

De commissie heeft het domeinspecifieke referentiekader bestudeerd en besproken tijdens de startvergadering. Zij stelt dat het kader op een correcte, ambitieuze maar globale wijze het veld van de Kunst en Cultuur beschrijft. Hierdoor is het weinig richtinggevend voor de inrichting van het onderwijs. Het geeft de opleidingen vanzelfsprekend veel ruimte om naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, eigen keuzes te maken en accenten te leggen. Het referentiekader vraagt van de opleidingen om bij die keuze heldere doelstellingen en eindkwalificaties te formuleren en te onderbouwen dat aan de criteria voor niveau (bachelor of master) en oriëntatie (wetenschappelijk onderwijs) wordt voldaan.

1.2 Profiel en oriëntatie

De kritische reflectie beschrijft dat de bacheloropleiding Muziekwetenschap van de Universiteit Utrecht zich sinds geruime tijd kenmerkt door haar internationale reputatie op het gebied van de (historische) bestudering van de 'westerse muziek'. Het muziekbedrijf

echter is een dynamisch terrein en daardoor volop in ontwikkeling. Door technologische en mediale innovaties zijn presentatie- en distributievormen, en daarmee veelal ook het creatieve proces, onomkeerbaar veranderd. Die ontwikkelingen hebben zich vertaald in veranderende (muziek)wetenschappelijke inzichten. Hoewel de opleiding het belang van een gedegen muziekhistorische en –theoretische kennis volop onderschrijft, heeft zij het exclusief eurocentrische perspectief van weleer verlaten. De opleiding is geëvolueerd tot een programma met een bredere scope en benadering. Het huidige profiel omvat de bestudering van westerse muziek in een gemondialiseerde en gemediatiseerde samenleving. Het stelt studenten in staat objectgerichte analyse te combineren met objectoverstijgende methoden die raakvlakken laten zien met andere culturele en maatschappelijke uitingen.

De commissie heeft met de docenten gesproken over het profiel van de opleiding. De docenten benadrukken dat er bewust voor gekozen is om muziek niet meer alleen te verklaren vanuit een muziekhistorisch perspectief, maar vanuit een breder perspectief. Daarbij komen muziektheoretische benaderingen aan bod alsook het benaderen van muziek vanuit een gemediatiseerd en gemondialiseerd perspectief. De verschillende benaderingen zijn in hun visie complementair en versterken elkaar. De commissie kan zich goed vinden in het profiel van de opleiding. In haar optiek is de scope van de opleiding adequaat verruimd waarbij de sterke elementen uit het verleden zijn behouden. De commissie beschouwt het profiel van de opleiding als een aantrekkelijk profiel, zowel voor de jonge student als voor het beroepenveld.

1.3 Beoogde eindkwalificaties

De doelen en eindtermen van de opleiding zijn vastgelegd in de Onderwijs- en Examenregeling (OER). De doelen en eindtermen zijn opgenomen in bijlage 3.

Volgens de kritische reflectie beoogt de opleiding om kennis van en inzicht in westerse muziek in de hedendaagse samenleving bij te brengen alsook vaardigheid in de historiografische, muziektheoretische en sociaal-culturele onderzoeksmethoden voor de bestudering van dit onderzoeksobject. Bovendien beoogt de opleiding studenten academisch te vormen. Hieronder wordt verstaan het ontwikkelen van competenties (kennis, vaardigheden en attitudes) ten aanzien van: academisch denken, handelen en communiceren; hanteren van relevant wetenschappelijk instrumentarium; (wetenschappelijk) communiceren in de voertaal van de opleiding; hanteren van specifieke kennis van een vakgebied in een bredere wetenschappelijke, wetenschapsfilosofische, en maatschappelijk/culturele context. Tot slot beoogt de opleiding studenten voor te bereiden op een verdere studieloopbaan door het bijbrengen van leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een masteropleiding aan te gaan.

De commissie heeft de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding Muziekwetenschap bestudeerd en stelt vast dat deze op zorgvuldige wijze zijn geformuleerd en aansluiten op het domeinspecifieke referentiekader. De commissie plaatst de kanttekening dat de technologische voorwaarden van muziek betrokken moeten worden in het perspectief van waaruit muziek bestudeerd wordt. Immers, nieuwe media impliceren nieuwe technologieën. De commissie adviseert de opleiding te bezien hoe de aandacht voor nieuwe technologieën een stevigere positie kan krijgen in het opleidingsprofiel.

Het beroepenveld voor de afgestudeerde bachelorstudent Muziekwetenschap is divers: van gespecialiseerde redactiemedewerker binnen de schrijvende pers, radio of televisie, van programma-adviseur voor concertzalen of muziekgezelschappen tot beleidsadviseur voor de overheid of particuliere fondsen. Naar aanleiding van enquêtes onder studenten, heeft de opleiding de aandacht voor de beroepspraktijk in de opleiding vergroot. Diverse maatregelen

zijn doorgevoerd zoals het betrekken van gastdocenten bij sommige cursussen, inbedding van muziekjournalistieke schrijfvaardigheden in reguliere cursussen en het stimuleren van stages. De commissie heeft waardering voor deze initiatieven. In haar optiek hebben deze geleid tot een goede balans tussen beroepsoriëntatie versus academische oriëntatie van het opleidingsprofiel. Wel acht de commissie het zinvol, zoals de opleiding zelf suggereert, om de zichtbaarheid van de beroepsoriëntatie binnen de opleiding te vergroten. Overigens opteren de meeste afgestudeerde bachelorstudenten, zoals de geïnterviewde studenten bevestigden tijdens het bezoek, voor een vervolgstudie op (research) master-niveau. Naar hun mening sluit de bacheloropleiding Muziekwetenschap goed aan op het programma Muziekwetenschap van de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen van de Universiteit Utrecht.

Overwegingen

De commissie is nagegaan of de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding Muziekwetenschap aan de Universiteit Utrecht wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie zijn geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen. Zij heeft de eindkwalificaties in dat kader afgezet tegen het domeinspecifieke referentiekader, de gezamenlijke landelijke eindtermen, en het profiel en de oriëntatie van de opleiding.

De commissie concludeert dat het globale domeinspecifieke referentiekader van opleidingen vraagt om eigen keuzes en accenten binnen het veld van de kunst en cultuur goed te onderbouwen en te vertalen in heldere doelstellingen en eindkwalificaties. De commissie heeft waardering voor de verruiming van het profiel waarbij aansluiting is gezocht bij de hedendaagse muziekcultuur en waarbij de sterke elementen uit het verleden zijn behouden. Wel plaatst de commissie de kanttekening dat de aandacht voor nieuwe technologieën een stevigere positie kan krijgen in het opleidingsprofiel.

De commissie stelt vast dat de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding Muziekwetenschap helder zijn verwoord en aansluiten bij de eisen die op landelijk niveau aan een afgestudeerde muzikwetenschapper gesteld worden. Ook sluiten de eindkwalificaties aan wat betreft niveau en oriëntatie bij het academische bachelorniveau.

Conclusie

Bacheloropleiding Muziekwetenschap: de commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

In deze standaard wordt voor de bacheloropleiding Muziekwetenschap inzicht gegeven in het onderwijsprogramma (2.1). Vervolgens wordt ingegaan op het didactisch concept (2.2), de instroom en de studeerbaarheid (2.3), het personeel (2.4), de opleidingsspecifieke voorzieningen (2.5), en de kwaliteitszorg (2.6).

2.1 Programma

De commissie is nagegaan in hoeverre de door de opleiding geformuleerde oriëntatie en eindtermen terug zijn te vinden in het curriculum. Zij heeft de tabel bestudeerd die is opgenomen in de kritische reflectie, waarin is aangegeven welke onderdelen van de opleiding gekoppeld zijn aan welke eindtermen. Daarnaast heeft zij tijdens de visitatie inzicht gehad in de beschrijving, het studiemateriaal en de toetsen van verschillende vakken. Aan de hand van deze informatie stelt zij vast dat de inhoud en het niveau van de bacheloropleiding Muziekwetenschap van de Universiteit Utrecht adequaat is en waarborgt dat afgestudeerden kunnen voldoen aan de geformuleerde eindkwalificaties.

2.1.1. Curriculum Muziekwetenschap

Het curriculum van de bacheloropleiding Muziekwetenschap heeft als basis het zogeheten 'Utrechtse Onderwijsmodel' waarin keuzevrijheid en flexibiliteit belangrijke aspecten zijn. Het curriculum bestaat uit een major van 135 EC en een vrije (profilerings)ruimte van 45 EC. De major omvat majorgebonden cursussen en academische contextcursussen. Een majorgebonden cursus heeft direct betrekking op de opleiding. Een academische contextcursus heeft betrekking op de wetenschappelijke en maatschappelijke context van de opleiding. Een deel van de cursussen is verplicht, bij andere cursussen is er sprake van 'verplichte keuze'. Verplichte keuze wil zeggen dat de student verplicht is een aantal cursussen te kiezen uit een vastomlijnd cursusaanbod dat voldoet aan een bepaald aantal EC.

Met ingang van het studiejaar 2012-2013 bestaat de major uit de volgende onderdelen:

- Majorgebonden cursussen - verplicht (60 EC);
- Majorgebonden cursussen - verplichte keuze (45 EC);
- Academische contextcursussen - verplicht (15 EC);
- Academische contextcursussen – verplichte keuze (15 EC).

De cursussen binnen het bacheloronderwijs aan de Universiteit Utrecht hebben verschillende niveaus:

- Niveau 1 cursussen: inleidende cursussen;
- Niveau 2 cursussen: verdiepende cursussen;
- Niveau 3 cursussen: gevorderde cursussen.

Cursussen op niveau 2 en 3 vereisen voorkennis en/of vaardigheden. Bij de bacheloropleiding Muziekwetenschap is de regel dat men minimaal twee cursussen op niveau 1 moet hebben gevolgd voordat men wordt toegelaten tot een niveau 2 cursus. Om toegelaten te worden tot een cursus van niveau 3 moet men minimaal twee cursussen gevolgd hebben op niveau 2. In de Onderwijs- en Examenregeling (OER) is vastgelegd dat studenten binnen de major ten minste 37,5 EC op verdiepend niveau en ten minste 45 EC op gevorderd niveau moeten behalen. Voor de gehele bacheloropleiding geldt dat minimaal 52,5 EC op verdiepend niveau en minimaal 45 EC op gevorderd niveau moeten liggen.

Schematisch ziet het curriculum van de bacheloropleiding er als volgt uit:

Jaar 1

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Muziektheorie 1 Niveau 1	Muziektheorie 2 Niveau 2	Themacursus muziekanalyse Niveau 2	Muzikale infrastructuur Niveau 2
Muzikale wereldreis Niveau 1	Muziek van de Westerse wereld A Niveau 1	Muziek van de Westerse wereld B Niveau 1	Themacursus muziekgeschiedenis Niveau 2

Jaar 2

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Geschiedenis van de populaire muziekgeschiedenis Niveau 1	<i>keuzecursus</i> Of <u>AC. Context keuzecursus</u> Of profilering	<i>keuzecursus</i> Of <u>AC. Context keuzecursus</u> Of Profilering	<u>Muziek en wetenschap</u> Niveau 3
<i>keuzecursus</i> Of <u>AC. Context keuzecursus</u> Of profilering	<i>keuzecursus</i> Of <u>AC. Context keuzecursus</u> Of profilering	<i>keuzecursus</i> Of <u>AC. Context keuzecursus</u> Of profilering	<i>keuzecursus</i> Of <u>AC. Context keuzecursus</u> Of profilering

Jaar 3

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Scriptiecursus Niveau 3	<i>keuzecursus</i> Of <u>AC. Context keuzecursus</u> Of profilering	Scriptiecursus Niveau 3	<i>keuzecursus</i> Of <u>AC. Context keuzecursus</u> Of profilering
<i>keuzecursus</i> Of <u>AC. Context keuzecursus</u> Of profilering	<i>keuzecursus</i> Of <u>AC. Context keuzecursus</u> Of profilering	<i>keuzecursus</i> Of <u>AC. Context keuzecursus</u> Of profilering	<i>keuzecursus</i> Of <u>AC. Context keuzecursus</u> Of profilering

* Major verplicht, academische context verplicht, *keuze*

Studenten volgen in het eerste semester van het eerste jaar twee aansluitende cursussen, *Muziektheorie 1 en 2*, die de beginselen van de muziektheorie aanleren. Daarnaast verwerven studenten in de cursus *Muziek van de westerse wereld A* een muziekhistorische basiskennis. De cursus *Een muzikale wereldreis* gaat in op de wereldwijd grote verschillen tussen muzikale uitingen, conventies en manieren van receptie, die om variabele methodologische invalshoeken vraagt. In het tweede semester wordt zowel het muziekhistorisch parcours vervolgd met de cursus *Muziek van de westerse wereld B*, alsook het muziektheoretische traject met de *Themacursus muziekanalyse*. In het laatste blok van dit semester passen de studenten in de verdiepende *Themacursus muziekgeschiedenis* de verworven historische kennis toe in eigen onderzoeken en onderzoekspresentaties. Bovendien wordt met de intussen opgedane repertoire- en historische kennis de huidige structuur van het muziekleven bestudeerd en

gecontextualiseerd in de cursus *Muzikale infrastructuur*. Deze cursus geeft tevens inzicht in het werkveld van de toekomstige musicoloog.

De jaren 2 en 3 bieden (veelal) verdiepende aspecten van uiteenlopende elementen van de muziekwetenschap. De verplichte cursus *Geschiedenis van de populaire muziek* geeft een historisch overzicht van populaire muzikale uitingen en situeert deze tevens binnen politieke, sociale en culturele ontwikkelingen. In de eveneens verplichte cursus *Muziek en wetenschap* wordt inzicht verworven in het ontstaan van de muziekwetenschappelijke discipline en de daarbij behorende wisselende wetenschapsfilosofische benaderingen en opvattingen. Daarnaast worden verdiepende (keuze-)onderzoekswerkgroepen aangeboden op historisch terrein en worden verdiepende werkgroepen aangeboden op het terrein van de *Music Retrieval* (het wetenschappelijk, computerondersteund editeren en verwerken van muziek) en over de achtergronden van het tegenwoordige (muzikale) luistergedrag. Studenten kunnen daarnaast naar wens kennis opdoen op het terrein van de jazzmuziek (*Jazzgeschiedenis*), de relatie tussen muziek en media (de cursussen *Muziek en media*, en *Subcultures in cyberspace*) en de Nederlandse muziekcultuur in heden en verleden (*Nederlandse muziek- en liedcultuur*). In de verdiepende niveau 3-cursussen staan voorts (onderzoek naar de) hybridisering en ‘métissage’ van muziekculturen in de postkoloniale wereld op het programma alsook de alteriteit van voormoderne muziekculturen of de digitale revolutie in de geesteswetenschappen, toegepast op musicologische vraagstukken.

Alle cursussen zijn 7,5 EC. Studenten kunnen in hun profileringsruimte kiezen voor een (praktijk)stage van 7,5 of 15 EC. De opleiding wordt afgesloten met een zelfstandig uitgevoerd bacheloreindwerkstuk van 7,5 EC. Studenten die zich willen kwalificeren voor het researchprogramma *Musicology* (onder het label Arts & Culture) aan de Universiteit Utrecht kunnen het eindwerkstuk uitbreiden tot 15 EC.

Uit het gesprek met de studenten is gebleken dat zij de inhoud en opzet van het programma waarderen. Wel merken zij op dat een aantal verplichte keuzecursussen binnen de major door bezuinigingen is geschrapt. Dit maakt dat studenten binnen de major weinig keuzemogelijkheden hebben, hetgeen zij betreuren. Binnen de profileringsruimte zijn er wel voldoende mogelijkheden tot verbreding en verdieping. De docenten geven aan deze ontwikkeling ook te betreuren, maar benadrukken dat bepaalde onderdelen zijn ondergebracht bij andere cursussen. De opleiding werkt momenteel aan de totstandkoming van samenhangende major-pakketten met duidelijke leerlijnen en een versterking van de academische vaardigheden. Dit in het kader van een universitair project, BaMa 3.0, waarin het ‘Utrechtse Onderwijsmodel’ verder wordt uitgewerkt. Afhankelijk van het aantal studenten - men gaat thans uit van 30 studenten per pakket - zal de opleiding diverse pakketten aanbieden. Daarbij geldt een minimum van twee pakketten om studenten een keuzemogelijkheid te geven. De commissie is positief ten aanzien van deze nieuwe ontwikkeling. In haar optiek is het een elegante wijze om binnen de budgettaire kaders te komen tot een coherent majorcurriculum.

2.1.2 Realisatie eindtermen in het programma

De commissie heeft het overzicht in de kritische reflectie bestudeerd waarin de opleiding wil laten zien hoe de cursussen zijn gerelateerd aan de eindtermen. Hieruit blijkt dat de eindtermen in het curriculum gerealiseerd worden door het majortraject. Er is sprake van een evenwichtige verdeling van de eindtermen over de verschillende programmaonderdelen met een nadruk op kennis en inzicht in de (westerse) muziek en algemene academische vaardigheden. Er zijn geen generieke eindtermen verbonden aan de profileringsruimte; de eindtermen verschillen per student en zijn gebaseerd op de gekozen cursussen.

De commissie heeft tijdens het bezoek stilgestaan bij de spanning tussen enerzijds de historisch disciplinaire focus op het object muziek en anderzijds de hedendaagse bredere focus waarbij muziek als cultuurfenomeen wordt benaderd. De commissie ziet een duidelijk risico in de verbreding. In haar optiek kan het leiden tot een opeenstapeling van benaderingen hetgeen ten koste kan gaan van de inhoudelijke en wetenschappelijke diepgang van het programma. De geïnterviewde docenten geven aan zich bewust te zijn van deze spanning. Zij benadrukken dat beide perspectieven complementair en noodzakelijk zijn en ook als zodanig worden aangeboden in het programma. Ze streven naar een adequate vervaechting van de twee perspectieven vanaf de start van de opleiding. Ook zullen de twee accenten in de te ontwikkelen verdiepingspakketten worden uitgebouwd. De studenten die de commissie gesproken heeft, bevestigen dat de verschillende theoretische invalshoeken van meet af aan bod komen en dat er sprake is van voldoende diepgang. De commissie heeft waardering voor de wijze waarop de opleiding tot een coherent en uitgebalanceerd curriculum is gekomen.

2.2 Didactisch concept

De commissie is nagegaan in hoeverre er sprake is van een passend didactisch concept dat vertaald is naar adequate werkvormen en dat op een passende wijze wordt ingezet, zoals dat van een opleiding in het domein Kunst en Cultuur verwacht mag worden.

2.2.1 Didactisch concept

De bacheloropleiding Muziekwetenschap geeft haar onderwijs vorm binnen het onderwijsconcept 'Utrechtse Onderwijsmodel' en de universitaire richtlijnen van de Universiteit Utrecht. In het onderwijsconcept spelen activerend onderwijs en kleinschaligheid een grote rol. De richtlijnen schrijven onder ander voor dat een cursus niet alleen met hoorcolleges mag worden ingevuld. In elke cursus moet ruimte zijn voor kleinschalig onderwijs in de vorm van werkgroepen waarin de studenten presentaties houden en discussiëren over de stof.

De commissie constateert aan de hand van het programma en de gesprekken met docenten en studenten dat het beschreven onderwijsconcept en de richtlijnen herkenbaar zijn in en passend zijn bij het curriculum van de bacheloropleiding Muziekwetenschap.

2.2.2 Werkvormen

De cursussen in het eerste jaar van de bacheloropleiding hebben vrijwel allemaal de vorm van één plenair hoorcollege per week en wekelijkse werkgroepbijeenkomsten van ofwel 1 x 4 uur of 2 x 2 uur, voor groepen van maximaal 25 studenten. De werkvormen van de cursussen in het tweede en derde jaar variëren van louter werkgroepen tot hoorcolleges van 2 x 2 uur per week, gecombineerd met open spreekuren, of combinaties van deze mogelijkheden. De commissie is positief over de werkvormen die in haar optiek bijdragen aan een goed gestructureerd leerproces.

Studenten sluiten hun opleiding af met een bacheloreindwerkstuk à 7,5 EC en 5000 woorden. Studenten kunnen hun bacheloreindwerkstuk eventueel uitbreiden tot 15 EC, maar dit is vooral bedoeld voor studenten die opteren voor de selectieve research master. In het werkstuk moeten studenten laten zien de vaardigheid te bezitten om wetenschappelijk te kunnen denken, argumenteren en rapporteren. Het heeft de vorm die voor het gebied van de Muziekwetenschap gebruikelijk is, zoals: een uitgewerkt literatuuronderzoek; een wetenschappelijk recensieartikel; een onderzoek waarin verschillende standpunten met elkaar vergeleken worden; en/of een onderzoek dat een bijdrage levert aan een (eigen) werkstuk dat gemaakt is in het kader van een bachelor-werkcollege.

De commissie heeft tijdens het bezoek uitgebreid gesproken met studenten en docenten over het bacheloreindwerkstuk. De docenten gaven aan dat het beleid van de faculteit bepalend is voor de omvang van het werkstuk. Mede door de beperkte omvang, beschouwen docenten het bachelorwerkstuk meer als één van de cursussen die afgerond moeten worden voor het afstuderen dan als een eindproef en afronding van de opleiding in zijn totaal. Om studenten in hun scriptieproces beter te monitoren en te begeleiden had de opleiding twee jaar geleden een scriptie cursus geïntroduceerd met duidelijke richtlijnen, wekelijkse bijeenkomsten en vaste toetsmomenten. Deze bleek echter te kostbaar te zijn. Hierdoor is de cursus omgevormd naar een aantal plenaire bijeenkomsten waarna studenten worden gekoppeld aan een begeleider voor verdere individuele begeleiding. In het kader van de te ontwikkelen major-pakketten zal er een duidelijke leerlijn academische vaardigheden komen. Deze leerlijn moet ervoor zorgen dat studenten nog beter voorbereid zullen zijn op hun bacheloreindwerkstuk. De studenten waar de commissie mee gesproken heeft, hebben ervaring met de verschillende begeleidingsvormen. Zij spreken uit de scriptie cursus bijzonder te waarderen.

De commissie constateert dat het bacheloreindwerkstuk een zeer klein gewicht heeft in het totale onderwijsprogramma. De commissie kan zich in beginsel goed vinden in de in de kritische reflectie omschreven doelen van het bacheloreindwerkstuk. Deze zijn volgens de commissie in lijn met de academische standaarden. De commissie vraagt zich echter af in hoeverre de doelen reëel zijn gezien de beperkte tijd die beschikbaar is. In de huidige opzet hebben studenten slechts enkele weken om hun eindwerkstuk te schrijven. De commissie is van mening dat er op dit moment een discrepantie is tussen de verwachtingen ten aanzien van de eindwerkstukken en de omschreven doelen enerzijds, en de huidige opzet en begeleiding van het scriptieproces en de eindproducten van studenten anderzijds. De commissie adviseert de opleiding dan ook om te reflecteren op de functie en positie van het bacheloreindwerkstuk als afsluitend onderdeel van het onderwijsprogramma.

2.3 Instroom en studeerbaarheid

De kwantitatieve gegevens over de instroom, studielast en rendementen van de opleiding zijn opgenomen in bijlage 5.

2.3.1 Instroom

De instroomcijfers van de bacheloropleiding Muziekwetenschap aan de Universiteit Utrecht liggen in de afgelopen jaren rond de 38 studenten per cohort. De meeste studenten die starten met de opleiding hebben een vwo-diploma, enkelen zijn toegelaten op grond van een propedeutisch hbo-diploma. Daarnaast start een enkele student de opleiding in bezit van een buitenlands diploma of met een afgerond hbo-diploma.

2.3.2 *Studeerbaarheid*

Zoals uit de kritische reflectie blijkt, verschilt het aantal contacturen per (soort) cursus. Zo omvatten de majorgebonden verplichte cursussen zes contacturen per week terwijl de majorgebonden verplichte keuzecursussen twee tot vier contacturen per week hebben. De verplichte academische contextcursussen omvatten vier tot acht contacturen en voor de overige keuzecursussen geldt een wisselend aantal contacturen. De studenten waar de commissie mee gesproken heeft, geven aan dat de diverse cursussen verschillen in niveau maar dat de opleiding over het algemeen studeerbaar is. Er zijn volgens de studenten geen specifieke struikelvakken.

Op basis van de kritische reflectie constateert de commissie dat de rendementen laag zijn. De opleiding probeert hier op in te spelen door het creëren van heldere studiepaden binnen het programma, het stimuleren van een gemeenschap van studenten en docenten, het versterken van het tutoraat en door bijvoorbeeld het eindwerkstukproces minder vrijblijvend te laten zijn. De commissie heeft waardering voor deze initiatieven.

Sinds 2007 hanteert de faculteit Geesteswetenschappen het Bindend Studieadvies (BSA). Dit BSA is in studiejaar 2011-2012 verhoogd van 37,5 EC naar 45 EC. Bij deze selectie in het eerste jaar worden in het bijzonder elementaire eisen als kennis van notenschrift en muziektheorie, alsook kennis van de muziekgeschiedenis zwaar gerekend. Hierdoor valt een groot aantal studenten af in het eerste jaar. Zo begonnen in 2011 44 studenten aan hun studie. Van hen kregen er vijftien meteen een positief advies, 21 werden negatief beoordeeld, terwijl acht oordelen waren aangehouden. Mede uit het gesprek met de studenten en docenten blijkt dat men bewust een aantal zwaardere en representatieve basisvakken in het eerste semester van het eerste studiejaar heeft geprogrammeerd. Dit om studenten vroegtijdig bekend te maken met de eisen van het vakgebied zodat zij eventueel vanaf het tweede semester kunnen switchen zonder al te grote financiële gevolgen. De studenten die doorstromen vormen een hechte groep en doorlopen het programma binnen redelijke termijnen. De docenten benadrukken, hetgeen de commissie ondersteunt, geen concessies te willen doen aan de kwaliteit van het programma ten faveure van de rendementen.

2.4 Personeel

De commissie heeft de kwaliteit en kwantiteit van het personeel bestudeerd. Zowel uit de kritische reflectie als uit het gesprek met de docenten blijkt dat de staf in de afgelopen jaren ingrijpende veranderingen heeft ondergaan en onder grote druk staat. Er heeft een verjongingsslag plaatsgevonden onder andere door het aantrekken van een nieuwe docent op het terrein van de hedendaagse muziekcultuur. Daarnaast is de formatie sterk gereduceerd van 6,7 fte in 2006 naar 4,9 in 2012. De vaste staf bestaat thans uit twee hoogleraren en vier universitair docenten. De formatie heeft op dit moment geen hoofddocenten, wel wordt de staf tijdelijk bijgestaan door twee deeltijd profielhoogleraren. De huidige docent-studentratio binnen de school Media- en Cultuur Wetenschappen, waar de bacheloropleiding organisatorisch is ondergebracht, bedraagt 1:46.3. Deze docent-studentratio is de hoogste van de gehele faculteit. De geïnterviewde docenten geven aan dat het hen nog lukt om het programma goed ten uitvoer te brengen, maar dat de werkdruk bijzonder hoog is.

Op basis van deze bevindingen constateert de commissie dat de omvang van de staf tot een kritische ondergrens is gekomen. In het gesprek met het onderwijsmanagement kwam dit uitvoerig ter sprake. Het management beaamt dat de rek er uit is. De faculteit komt uit een moeilijke fase met aanzienlijke financiële problemen waardoor er een vacaturestop was. Inmiddels heeft de faculteit nieuwe middelen gekregen om de werkdruk binnen de faculteit te verlagen. De verwachting is dat vanaf de zomer nieuw personeel aangenomen kan worden.

Daarnaast heeft de faculteit een nieuw rekenmodel geïntroduceerd waarbij er met vaste uren per aantal studentgroepen per onderwijsvorm wordt gerekend. Hierdoor kan het onderwijsbudget op transparante wijze naar rato verdeeld worden over de opleidingen. De commissie heeft het nieuwe beleid bestudeerd en spreekt de verwachting uit dat de druk op de staf daadwerkelijk zal verminderen. De commissie wil benadrukken dat het handhaven van de huidige omvang van de staf zeer nadelige gevolgen zal hebben voor het onderwijs.

De commissie is bijzonder te spreken over de kwaliteit van de staf. Alle docenten hebben een goede reputatie in de internationale muziekwetenschap en dragen zorg voor een goede verwevenheid van onderwijs en onderzoek. Zij hebben goede nationale en internationale contacten en samenwerkingsverbanden waarvan de studenten kunnen profiteren. De commissie heeft tijdens de gesprekken met docenten ervaren dat zij als een team opereren en zeer betrokken zijn bij het onderwijs en de studenten. De commissie vindt het tevens positief dat de vaste stafleden ten minste de Utrechtse Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) hebben behaald.

2.5 Opleidingsspecifieke voorzieningen

Op basis van de documentatie die zij heeft ontvangen en de gesprekken die zij heeft gevoerd met verschillende gremia, stelt de commissie vast dat er sprake is van voldoende voorzieningen voor de bachelorstudenten.

De opleiding is gevestigd in de binnenstad van Utrecht. In de binnenstad zijn alle voorzieningen aanwezig zoals de bibliotheek, computerleerzalen, talenpracticumzalen, werkruimtes en draadloos internet op de universitaire locaties. De universiteitsbibliotheek huisvest de collectie van geesteswetenschappen, waaronder de muziekwetenschappelijke bibliotheekcollectie. De wetenschappelijk gestructureerde instrumentenverzameling is onlangs onder het beheer gekomen van het Universiteitsmuseum. De komende jaren vindt een 10% korting plaats op het budget van de bibliotheek. Het management van de opleiding heeft aangegeven dat er geen collecties of taken van de bibliotheek worden geschrapt.

Zowel uit de kritische reflectie als uit de gesprekken blijkt dat er een hoge druk is op onderwijsruimten binnen de universiteit. Er is een aantal lokalen specifiek geschikt voor de muziekwetenschap. Echter, door overvolle bezetting vinden colleges her en der plaats, dus vaak ook op locaties die niet goed toegerust zijn voor een muziek(wetenschappelijke) opleiding. Zo ontbreken er bijvoorbeeld goede geluidsisolatie en/of fijnzinnige afspeelapparatuur. De opleiding ziet dit terug in studentenevaluaties waar het onderdeel huisvesting voortdurend laag wordt gewaardeerd. Er is op dit moment een grootschalige herhuisvestingsronde gaande op facultair niveau. De opleiding hoopt dat daarmee op termijn een structurele oplossing komt voor dit probleem. De commissie spreekt haar verwachting uit dat het opleidingsmanagement daarbij de belangen van de bacheloropleiding Muziekwetenschap adequaat zal behartigen. Overigens zijn de geïnterviewde docenten en studenten wel zeer te spreken over de bibliotheek en de onderwijscomputerruimten.

Wat betreft studiebegeleiding, beschrijft de kritische reflectie dat alle studenten in hun eerste jaar een tutor krijgen toegewezen. De tutor is een docent van de opleiding. Deze tutor begeleidt en adviseert de student gedurende de opleiding. Het accent ligt hierbij bij het eerste jaar. Daarnaast speelt de studieadviseur een belangrijke rol in de begeleiding van studenten. Deze adviseert studenten die vast dreigen te lopen in hun studie, een handicap hebben of persoonlijke problemen hebben. De studenten waar de commissie mee gesproken heeft, vertellen veel te hebben aan hun tutores en studieadviseur.

2.6 Kwaliteitszorg

De commissie is nagegaan in hoeverre studenten en docenten betrokken zijn en gehoord worden bij het evalueren en verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs. De commissie heeft de informatie uit de kritische reflectie bestudeerd, schriftelijke onderwijsbeoordelingen bekeken en gesproken met vertegenwoordigers van de opleidingscommissie. Op basis hiervan constateert de commissie dat de opleidingscommissie op reguliere basis de uitkomsten van evaluaties bespreekt en, waar nodig, actie onderneemt.

De cursusevaluaties alsook de curriculumbeoordelingen worden facultair georganiseerd. Alle cursussen worden geëvalueerd en de gegevens worden aan de opleidingscommissie gestuurd. De opleidingscommissie vat de beoordeelresultaten samen en legt deze ter reactie voor aan de docenten. Vervolgens bespreekt de commissie de resultaten en de docentreactie in een vergadering. Wanneer er reden tot zorg bestaat, legt de commissievoorzitter dit voor aan de onderwijsdirecteur, voor wie de opleidingscommissie als adviesorgaan functioneert. Eventueel wordt de docent in kwestie via de leidinggevende op de resultaten aangesproken. De commissie komt ongeveer vijf keer per jaar bijeen. Naast de onderwijsbeoordelingen geeft de opleidingscommissie ook gevraagd en ongevraagd advies ten aanzien van de onderwijs- en examenregeling en andere onderwijsaangelegenheden. De commissie laat zich hierbij onder andere voeden via een exit-enquête (curriculumbeoordeling) en de Nationale Studenten Enquête (NSE). De studentleden houden contact met hun achterban via de studievereniging.

Uit het gesprek met vertegenwoordigers van de opleidingscommissie blijkt dat het responspercentage van de schriftelijke beoordelingen een aandachtspunt is. Sinds het digitaal afnemen van de enquêtes is dit aanzienlijk gedaald en nu ver onder het wenselijke en afgesproken percentage van 60%. De commissie is thans bezig met diverse acties om de respons te verhogen. De studenten brengen het belang van de beoordelingen onder de aandacht van docenten en studenten. Ook overleggen zij met studenten van de faculteitsraad hierover. De voorzitter heeft met andere voorzitters van opleidingscommissies gesproken over dit probleem en zal in overleg met het faculteitsbureau werken aan verbetermogelijkheden.

Overwegingen

De commissie heeft kunnen vaststellen dat de cursussen zodanig zijn samengesteld dat zij bijdragen aan het verwerven van de eindkwalificaties door de studenten. Het overzicht in de kritische reflectie geeft een overtuigende representatie van de relatie tussen de eindkwalificaties en de curriculumonderdelen van de major. De commissie concludeert dat de inhoud en het niveau van de bacheloropleiding Muziekwetenschap adequaat zijn en waarborgen dat afgestudeerden voldoen aan de eindtermen van de opleiding.

De commissie heeft waardering voor de wijze waarop de opleiding het verbrede profiel heeft doorgevoerd in het curriculum. De verbreding heeft niet geleid tot een opeenstapeling van benaderingen, hetgeen ten koste kan gaan van de inhoudelijke en wetenschappelijke diepgang van het programma. Er is volgens de commissie een adequate balans gevonden tussen enerzijds de muziekhistorische vorming en anderzijds de aansluiting bij de hedendaagse muziekcultuur. De commissie oordeelt dat er sprake is van een coherent, goed gestructureerd en studeerbaar curriculum. Omwille van de selectieve functie van het eerste bachelorjaar, ondersteunt de commissie de keuze van de opleiding om een aantal representatieve en zwaardere vakken direct in het eerste jaar te programmeren. De commissie stelt vast dat een aantal vakken om financiële redenen is gestopt. Dit heeft echter geen directe consequenties voor de samenhang van het programma en realisatie van de eindtermen.

De commissie waardeert dat er een helder en passend onderwijsconcept is dat op adequate wijze is doorgevoerd in het onderwijsprogramma. De commissie is positief over de combinatie van werkvormen die in haar optiek bijdragen aan een gestructureerd leerproces. De commissie is van mening dat de doelstellingen van het bacheloreindwerkstuk in lijn zijn met de academische standaarden. Wel merkt de commissie op dat het werkstuk een zeer klein gewicht heeft in het totale onderwijsprogramma. Naar het oordeel van de commissie is er op dit moment een discrepantie is tussen de verwachtingen ten aanzien van de eindwerkstukken en de omschreven doelen enerzijds, en de opzet en begeleiding van het scriptieproces en de eindproducten van studenten anderzijds. De commissie adviseert de opleiding om te reflecteren op de statuur van het bacheloreindwerkstuk als afsluitend onderdeel van het onderwijsprogramma.

De commissie concludeert dat er sprake is van goed gekwalificeerde en zeer betrokken stafleden. De docenten opereren als team en zijn zeer betrokken bij het onderwijs en de studenten. De commissie vindt het positief dat de vaste stafleden ten minste de Utrechtse Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) hebben behaald. Ook de rol van de tutores en de studieadviseur is in positieve zin opgevallen. De commissie maakt zich zorgen over de kwantiteit van het docentencorps. Zij is van mening dat de omvang van de staf tot een kritische ondergrens is gekomen. De commissie spreekt op basis van het bestudeerde nieuwe beleid de verwachting uit dat de druk op de staf daadwerkelijk verminderd zal worden.

De commissie stelt vast dat er sprake is van voldoende voorzieningen voor de studenten. Wel vinden op regelmatige basis colleges plaats in lokalen die onvoldoende toegerust zijn voor muziekwetenschappelijk onderwijs.

De commissie stelt vast dat het kwaliteitszorgsysteem zo is opgezet dat verbetermogelijkheden binnen de bacheloropleiding Muziekwetenschap worden gesignaleerd waarbij zowel docenten als studenten voldoende inspraak hebben. Gesignaleerde verbeterpunten worden adequaat doorgevoerd in het onderwijs.

De commissie komt tot de slotsom dat de inhoud en vormgeving van het programma, de kwaliteit en begeleiding van het personeel, de opleidings specifieke voorzieningen de studenten in staat stellen om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Conclusie

Bacheloropleiding Muziekwetenschap: de commissie beoordeelt Standaard 2 als ‘voldoende’.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

In deze standaard worden de bevindingen ten aanzien van de toetsing weergegeven (3.1) en wordt vervolgens de vraag beantwoord of studenten de beoogde eindkwalificaties van de opleidingen realiseren (3.2).

3.1 Toetsing

3.1.1 Toetsbeleid

Het toetsbeleid van de opleiding Muziekwetenschap is een uitwerking en toepassing van het facultair beleid en een uitwerking van de Universiteit Utrecht Richtlijn Onderwijs. Elke cursus heeft twee of meer toetsmomenten, verspreid over de onderwijsperiode zoals een tussententamen en eindtentamen en daarnaast een paper of referaat. Hierdoor worden de verschillende cursusdoelen en beoogde eindkwalificaties apart getoetst en kan de student zich een beeld vormen van zijn ontwikkeling gedurende de opleiding. De toetsvormen zijn afgestemd op de leerdoelen van de cursus.

De basis van het toetsbeleid wordt gevormd door het Onderwijs- en Examenregeling (OER). Hierin is onder andere de rol van de examencommissie, cijfersystematiek, toetsvormen, termijn van beoordeling, geldigheidsduur van de uitslag en het recht op inzage vastgelegd. Ook de definitie van fraude en plagiaat en de gevolgen zijn vastgelegd in de OER.

De commissie heeft de OER en toetsen van meerdere cursussen van de opleiding bestudeerd. De commissie onderschrijft de uitgangspunten over toetsing van de opleiding en heeft tijdens de visitatie kunnen vaststellen dat deze op adequate wijze zijn geïncorporeerd in het onderwijsprogramma.

3.1.2 Toetsvormen

Zoals in de kritische reflectie staat beschreven wordt binnen de bacheloropleiding Muziekwetenschap herhaaldelijk en gevarieerd getoetst. Vaak worden traditionele kennis- en boektentamens gecombineerd met bijvoorbeeld mondelinge presentaties, het schrijven van recensies of essays, heuristiekopdrachten of het bedenken van cd- of concertprogramma's voor een specifiek ensemble of zalenprofiel. De niveau 3-werkgroepen zijn meestal iets traditioneler van aard en spelen reeds in op de manier waarop in de master wordt gewerkt, namelijk het zelfstandig verrichten van een afgebakend onderzoek waarvoor studenten zelf relevante vraagstellingen bedenken. Studenten kunnen informatie over toetsing en beoordeling vinden in de cursusbeschrijving en veelal ook in de studiehandleiding. Studenten kunnen schriftelijke of mondelinge feedback krijgen op de toetsresultaten. Schriftelijke feedback vindt plaats in de vorm van gecorrigeerde toetsen en commentaar op essays en werkstukken die bij de docent ter inzage liggen. Mondelinge feedback vindt plaats tijdens eventuele mondelinge nabesprekingen. Tijdens het bezoek heeft de commissie een aantal toetsen en werkstukken bestudeerd en zij constateert dat deze passen bij het niveau en de inhoud van de opleiding. Ook heeft de commissie gezien dat het door studenten gemaakte werk in algemene zin van hoog niveau is.

De opleiding heeft de ambitie om de toetsing onderling vergelijkbaar te maken, met name in niveaudifferentiatie. Bedoeling is dat er een protocol wordt ontwikkeld waarbij criteria worden geformuleerd over de kennis- en competentie-eisen die aan elk van de drie gehanteerde niveaus zijn verbonden en hoe deze navenant, helder en vergelijkbaar zijn te toetsen. De opleiding zal ook de eisen die aan stages en scripties gesteld worden, inzichtelijker en beter vergelijkbaar maken. Onderdelen van de eisen zijn een tweede, onafhankelijke beoordelaar bij afstudeerwerkstukken en het gebruik van een gestandaardiseerd beoordelingsformulier. De opleiding heeft deze inmiddels ingevoerd. Voorts werkt de opleiding aan het vergroten van de toetsexpertise van de examencommissies en docenten. Zo is er op facultair niveau een online module toetsing ontwikkeld die onderdeel is van de BKO. Uit het gesprek met het management blijkt dat de benodigde instrumenten ter verhoging van

de kwaliteit van toetsing en beoordeling beschikbaar zijn, maar dat deze nog beter benut kunnen worden door de onderwijsorganisatie.

De commissie constateert op basis van de kritische reflectie en de bestudeerde toetsen en werkstukken dat er een variatie in toetsing en beoordeling is. Ook constateert de commissie dat de gekozen toetsvormen goed aansluiten op de onderwijsdoelen en –vormen. De commissie oordeelt positief over de maatregelen van de opleiding ten aanzien van onderlinge vergelijkbaarheid en standaardisatie en het bevorderen van de toetsexpertise van de staf. In haar optiek dragen ze bij aan de kwaliteit van toetsing en beoordeling en de borging ervan. De commissie deelt evenwel de mening van het management dat de opleiding al een eind op weg is in de goede richting, maar dat er nog een aantal stappen gezet moet worden.

3.1.3 Examencommissie

Tijdens het bezoek heeft de commissie gesproken met vertegenwoordigers van de examencommissie over hun gewijzigde rol in de kwaliteitsborging van toetsing en beoordeling. Zoals in de kritische reflectie staat vermeld, is de examencommissie aan een evaluatie begonnen waarbij de toetsen zelf aan een aantal randvoorwaarden worden getoetst, zoals is er sprake van: een herkenbare relatie tussen leerdoelen en type toetsen van een cursus; een verantwoorde spreiding van de toetsen over het blok; een zekere variatie in de wijze van toetsen; en een zinvolle relatie tussen didactisch concept en toetsing. Daarnaast is de examencommissie gestart met het door andere docenten laten herlezen van bacheloreindwerkstukken na afstuderen. Uit deze eerste lezing van ongeveer 25 werkstukken bleek dat er niet echt hele grote verschillen in beoordelingen zijn vastgesteld.

Naast de examencommissie is er voor de gehele faculteit onlangs een toetscommissie ingesteld. Deze toetscommissie is een soort van vliegende brigade die, mede op initiatief van de examencommissie(s), steekproeven kan doen naar de kwaliteit van toetsing en beoordeling. De toetscommissie is thans bezig met de evaluatie van stages. De commissie is positief over de aanwezigheid van een toetscommissie. Hierdoor ontstaat er meer tijd voor de examencommissie om aandacht te besteden aan de kwaliteitsborging van de beoordeling van de eindwerkstukken en de begeleiding van de docenten bij deze beoordeling.

3.2 Gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie is nagegaan of de studenten van de bacheloropleiding Muziekwetenschap de beoogde eindkwalificaties realiseren. Om het gerealiseerde eindniveau van de studenten te bepalen, heeft de commissie voorafgaand aan en tijdens de visitatie in totaal twaalf bacheloreindwerkstukken bestudeerd. Op basis van de bestudeerde werkstukken constateert de commissie dat haar quotering globaal overeenkomt met die van de opleiding, maar dat de opleiding in het algemeen hogere cijfers geeft. Er is dus sprake van een hogere ijking.

Wat betreft de inhoud en het niveau van de bachelorwerkstukken bemerkt de commissie dat de hoger beoordeelde scripties in het algemeen goed gestructureerd zijn en omvangrijke syntheses en vaak complexe literatuur bevatten. Ook is het taalgebruik veelal wetenschappelijk en op hoog niveau. Het academisch gehalte van een aantal gemiddeld en lager beoordeelde werkstukken is echter lager. De commissie ziet bij deze werkstukken een gebrek aan intellectuele en contextuele aanpak. Studenten starten veelal vanuit een persoonlijke interesse en blijven steken in een subjectieve benadering met nogal intuïtieve redeneringen. Ook ziet de commissie dat de werkstukken beperkt reflectief zijn en weinig bijdragen aan het wetenschappelijke debat. Tot slot merkt de commissie op dat sommige studenten een meer sociologisch dan muziekwetenschappelijk onderzoek doen, bijvoorbeeld een publieksonderzoek. Zij maken daarbij gebruik van sociologische onderzoeksmethoden.

Dit terwijl zij daartoe - gezien de geringe aandacht daarvoor in het curriculum - onvoldoende geëquipeerd zijn. De commissie was in eerste instantie verrast over deze bevindingen. Zij heeft namelijk geconstateerd dat het programma zelf en de toetsing adequaat zijn en studenten voldoende kennis en vaardigheden bieden om het gewenste eindniveau te kunnen behalen. Ook heeft de commissie gezien dat het door studenten gemaakte toetsmateriaal van een hoog niveau is.

De commissie heeft tijdens het bezoek uitgebreid stilgestaan bij en gesproken met het opleidingsmanagement en de docenten over de inhoud en het niveau van de bacheloreindwerkstukken. De docenten geven aan het commentaar van de commissie te herkennen. Zij noemen in dit verband een aantal oorzaken. Zo is men bijvoorbeeld niet strikt genoeg geweest wat betreft de keuze van studenten voor onderzoeksonderwerpen. Hierdoor lag een aantal onderwerpen te ver van hun eigen expertisegebieden. Ook speelde een bezettingsaspect een rol. Veel studenten kiezen voor een onderzoeksonderwerp op het terrein van nieuwe media. Echter, ondanks de nieuw aangetrokken docent op dit gebied, was de docentcapaciteit onvoldoende om al deze studenten adequate begeleiding te bieden. Voorts speelde volgens de docenten mee dat men tot voor kort studenten teveel solistisch liet werken.

Evenals de docenten ziet de commissie ook een duidelijke relatie tussen bovengenoemde elementen en de kwaliteit van de eindwerkstukken. Daarnaast is de commissie van mening dat er een samenhang is met de omvang en roostering van het werkstuk. Zoals genoemd in paragraaf 2.2.2 vindt de commissie de omvang van het werkstuk zelf als ook de beschikbare onderzoeks- en schrijftijd zeer beperkt en niet in lijn met de omschreven doelstellingen en vorm.

De docenten en het opleidingsmanagement benadrukken de commentaren van de commissie bijzonder serieus te nemen. Zij vertellen de commissie reeds een aantal maatregelen te hebben genomen dat naar hun verwachting tot verbetering zal leiden. Voorbeelden hiervan zijn de versterking van de academische vaardigheden in het curriculum, het wederom invoeren van een scriptiebegeleidingstraject en het meer formaliseren van het beoordelingsproces. Daarnaast is men voornemens om de onderwerpen van studenten terug te brengen naar de expertises van de docenten. De commissie oordeelt positief over deze maatregelen. Zij is van mening dat hiermee de kwaliteit van de eindwerkstukken adequaat geborgd zal zijn. Zoals genoemd in standaard 2 adviseert de commissie evenwel om te reflecteren op de statuur van het bacheloreindwerkstuk.

Overwegingen

De commissie is nagegaan of de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en of studenten de beoogde eindkwalificaties realiseren.

De commissie heeft vastgesteld dat er sprake is van een weloverwogen toetsbeleid dat richtinggevend is voor de toetsen en beoordelingen in het onderwijsprogramma. Voorts heeft de commissie vast kunnen stellen dat de opleiding gebruik maakt van een gevarieerde mix aan toetsvormen die aansluit bij de leerdoelen van de cursussen. De commissie concludeert dat er sprake is van een adequaat toetssysteem waarin studenten gestimuleerd worden tot studeren en inzicht hebben op hun voortgang en waarin studenten hebben laten zien de beoogde eindkwalificaties te behalen.

De commissie is positief over de diverse maatregelen die worden genomen om de toetsing transparanter en onderling beter vergelijkbaar te maken en de toetsexpertise van de staf te

vergroten. Daarbij constateert de commissie echter dat de benodigde instrumenten ter verhoging van de kwaliteit van toetsing en beoordeling beschikbaar zijn, maar dat deze nog niet optimaal worden benut.

De commissie stelt vast dat met de herinrichting van de examencommissie is gestart zodat deze kan gaan functioneren zoals wettelijk is bepaald in de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW). De kwaliteitszorg rondom tussentijdse toetsen en beoordelingen voldoet. De commissie oordeelt positief over de aanwezigheid van een toetscommissie.

Op basis van de beoordeling van de bacheloreindwerkstukken van de bachelorstudenten Muziekwetenschap en de aanvullende informatie verkregen tijdens het bezoek stelt de commissie vast dat de hoger beoordeelde scripties van adequaat wetenschappelijk niveau zijn maar dat enkele van de gemiddeld en lager beoordeelde werkstukken niet voldoen aan het verwachte eindniveau. De geconstateerde tekortkomingen bij deze werkstukken zijn echter, naar de mening van de commissie, grotendeels te verklaren door de opzet en inrichting van het gehele scriptieproces en staan los van de rest van het onderwijsprogramma. Mede op basis van het huidige programma en de tussentijdse toetsing en beoordeling is de commissie ervan overtuigd dat studenten gedurende hun opleiding alle kennis en vaardigheden opdoen om aan de eindkwalificaties te kunnen voldoen. De commissie is positief over de maatregelen die de opleiding heeft genomen of zal nemen in de nabije toekomst. De commissie spreekt haar vertrouwen uit dat de opleiding in staat zal zijn om op korte termijn de kwaliteit van alle eindwerkstukken voldoende te borgen.

Conclusie

Bacheloropleiding Muziekwetenschap: de commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘voldoende’.

Algemeen eindoordeel

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Muziekwetenschap* als ‘voldoende’.

IV: Bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit rapport geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Kunst en Cultuur 2012-2013 over de bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap aan de Universiteit Utrecht.

De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflectie, de informatie uit gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde eindwerkstukken en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar zijn gesteld. De commissie heeft voor de opleidingen zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat de opleiding voldoet aan de criteria voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 1 voor de bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap als **voldoende**.

De bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap aan de Universiteit Utrecht beoogt studenten kennis, vaardigheid en inzicht bij te brengen op het gebied van theater-, film- en televisiewetenschap, waaronder ook de digitale media vallen. Daarnaast beoogt de opleiding studenten academisch te vormen. Hieronder wordt verstaan het ontwikkelen van competenties (kennis, vaardigheden en attitudes) ten aanzien van: academisch denken, handelen en communiceren; hanteren van relevant wetenschappelijk instrumentarium; (wetenschappelijk) communiceren in de voertaal van de opleiding; en hanteren van specifieke kennis van een vakgebied in een bredere wetenschappelijke, wetenschapsfilosofische, en maatschappelijk/culturele context. Tot slot beoogt de opleiding studenten voor te bereiden op een verdere studieloopbaan door het bijbrengen van leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een masteropleiding aan te gaan.

De commissie stelt vast dat de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap helder zijn verwoord en aansluiten bij de eisen die op landelijk niveau aan een afgestudeerde bachelor op dit terrein gesteld worden. De commissie onderschrijft het theoretische en reflectieve uitgangspunt van de opleiding, hetgeen de opleiding duidelijk onderscheidt van de meer professioneel georiënteerde bacheloropleidingen in dit domein. Zij heeft waardering voor de wijze waarop de opleiding tot een goede balans is gekomen wat betreft theorie versus praktijk. In haar optiek is de oriëntatie op de arbeidsmarkt en de actuele praktijk op adequate wijze geïncorporeerd in de opleiding zonder dat het ten koste is gegaan van de wetenschappelijke diepgang. Wel plaatst de commissie de kanttekening dat de eindkwalificaties ambitieus zijn gesteld. De commissie adviseert de opleiding dan ook om de formuleringen van de huidige eindkwalificaties te heroverwegen zodat ze een meer realistische beeld geven van wat de opleiding biedt. Voorts geeft de commissie de opleiding in overweging te bezien hoe de aandacht voor nieuwe technologieën een stevigere positie kan krijgen in het opleidingsprofiel.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie beoordeelt Standaard 2 voor de bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap als **voldoende**.

Het curriculum van de bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap heeft als basis het zogeheten 'Utrechtse Onderwijsmodel' waarin keuzevrijheid en flexibiliteit belangrijke aspecten zijn. Het curriculum bestaat uit een major van 135 EC en een vrije

profielingsruimte van 45 EC. Alle cursussen zijn 7,5 EC, met uitzondering van drie practica in de majorgebonden keuzecursussen (15 EC). Studenten kunnen de profielingsruimte zelf invullen met cursusaanbod van binnen of buiten de faculteit, mits de cursussen op universitair niveau gegeven worden. De opleiding wordt afgesloten met een zelfstandig uitgevoerd bacheloreindwerkstuk van 7,5 EC.

De commissie heeft kunnen vaststellen dat het programma en de cursussen zodanig zijn vormgegeven dat zij bijdragen aan het verwerven van de eindkwalificaties door de studenten. Het overzicht in de kritische reflectie geeft een overtuigende representatie van de relatie tussen de eindkwalificaties en de curriculumonderdelen van de major. De commissie concludeert dat de inhoud en het niveau van de bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap adequaat zijn en waarborgen dat afgestudeerden kunnen voldoen aan de eindtermen van de opleiding.

De commissie oordeelt dat er sprake is van een coherent en goed gestructureerd curriculum. Volgens de commissie is de opleiding er goed in geslaagd om de studie adequaat te verzwaren met behoud van de studeerbaarheid. De commissie uit haar zorgen wat betreft de lage studierendementen en hoge uitvalcijfers. De commissie is evenwel van mening dat de opleiding goed zicht heeft op de problematiek en adequate maatregelen treft.

De commissie merkt op dat studenten vroeg in het curriculum moeten kiezen voor een bepaalde richting, namelijk halverwege het eerste jaar. Echter, door het ontbreken van een representatieve cursus op het gebied van theater in de eerste helft van het eerste jaar is het voor studenten lastig om een weloverwogen keuze te maken. De commissie adviseert de opleiding dan ook om te bezien hoe de oriënterende en selectieve functie van het eerste jaar versterkt kan worden. De commissie stelt vast dat een aantal vakken om financiële redenen is gestopt. Dit heeft echter geen directe consequenties voor de samenhang van het programma en realisatie van de eindtermen.

De commissie waardeert dat er een helder en passend onderwijsconcept is dat op adequate wijze is doorgevoerd in het onderwijsprogramma. De commissie is positief over de combinatie van werkvormen die in haar optiek bijdragen aan een gestructureerd leerproces. Ten aanzien van het bacheloreindwerkstuk merkt de commissie op dat zij zich in basis goed kan vinden in de doelstellingen van het bacheloreindwerkstuk; deze zijn volgens de commissie in lijn met de academische standaarden. Wel constateert de commissie dat het werkstuk een zeer klein gewicht heeft in het totale onderwijsprogramma. De commissie is dan ook van mening dat er op dit moment een discrepantie is tussen de verwachtingen ten aanzien van de eindwerkstukken en de omschreven doelen enerzijds, en de huidige opzet en begeleiding van het scriptieproces en de eindproducten van studenten anderzijds. De commissie adviseert de opleiding dan ook om te reflecteren op de functie en positie van het bacheloreindwerkstuk als afsluitend onderdeel van het onderwijsprogramma.

De commissie concludeert dat er sprake is van goed gekwalificeerde en zeer betrokken stafleden. De docenten opereren als team en zijn zeer betrokken bij het onderwijs en de studenten. De commissie vindt het positief dat de vaste stafleden ten minste de Utrechtse Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) hebben behaald. Ook de rol van de tutores en de studieadviseur is in positieve zin opgevallen. De commissie maakt zich zorgen over de kwantiteit van het docentencorps. Zij is van mening dat de omvang van de staf tot een kritische ondergrens is gekomen. De commissie spreekt op basis van het bestudeerde nieuwe beleid de verwachting uit dat de druk op de staf daadwerkelijk verminderd zal worden.

De commissie constateert dat het aan de opleiding gebonden theater StudioT door bezuinigingen zal verdwijnen. De commissie begrijpt dat de onderwijsfunctie van het theater op adequate wijze zal worden overgenomen door het cultuurcentrum van de universiteit, Parnassos. De commissie stelt dan ook vast dat er sprake is van voldoende voorzieningen voor de studenten.

Tot slot stelt de commissie vast dat het kwaliteitszorgsysteem zo is opgezet dat verbetermogelijkheden binnen de bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap worden gesignaleerd waarbij zowel docenten als studenten voldoende inspraak hebben. Gesignaleerde verbeterpunten worden adequaat doorgevoerd in het onderwijs.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 3 voor de bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap als **voldoende**.

De commissie heeft vastgesteld dat er sprake is van een weloverwogen toetsbeleid dat richtinggevend is voor de toetsen en beoordelingen in het onderwijsprogramma. Voorts heeft de commissie vast kunnen stellen dat de opleiding gebruik maakt van een gevarieerde mix aan toetsvormen die aansluit bij de leerdoelen van de cursussen. De commissie concludeert dat er sprake is van een adequaat toetsstelsel waarin studenten gestimuleerd worden tot studeren en inzicht hebben op hun voortgang en waarin studenten laten zien de beoogde eindkwalificaties te behalen.

De commissie is positief dat er diverse instrumenten ter verhoging van de kwaliteit van toetsing en beoordeling beschikbaar zijn, zoals een online module toetsing gericht op de toetsexpertise van de examencommissies en docenten. Wel constateert de commissie dat deze nog niet optimaal worden benut door de opleiding.

De commissie stelt vast dat met de herinrichting van de examencommissie is gestart zodat deze kan gaan functioneren zoals wettelijk is bepaald in de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW). De kwaliteitszorg rondom tussentijdse toetsen en beoordelingen voldoet. De commissie oordeelt positief over de aanwezigheid van een toetscommissie.

De commissie constateert dat de bacheloreindwerkstukken in algemene zin voldoen aan het eindniveau zoals verwacht mag worden van een academische bacheloropleiding. Wel ziet de commissie een aantal tekortkomingen in de werkstukken zoals beperkt gebruik van theoretische concepten en een breed terugvallen op enigszins intuïtieve redeneringen. Deze tekortkomingen zijn echter, naar de mening van de commissie, grotendeels te verklaren door de opzet en inrichting van het gehele scriptieproces en staan los van de rest van het onderwijsprogramma. Op basis van de beoordeling van de bacheloreindwerkstukken en de aanvullende informatie verkregen tijdens het bezoek stelt de commissie dan ook vast dat de studenten van de bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap de beoogde eindkwalificaties realiseren.

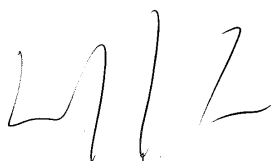
De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 15 juli 2013

Prof. dr. Bart Verschaffel

Drs. Renate Prenen

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

In deze standaard wordt inzicht gegeven in de bevindingen van de commissie ten aanzien van het landelijk vastgestelde domeinspecifieke referentiekader (1.1). Vervolgens wordt ingegaan op het profiel en de oriëntatie van de opleiding (1.2), en de beoogde eindkwalificaties (1.3).

1.1 Domeinspecifiek referentiekader

Volgens het domeinspecifieke referentiekader gaan opleidingen op het gebied van Kunst en Cultuur over de bestudering van een of meerdere culturele verschijningsvormen, zoals de wetenschappen, literatuur, beeldende kunst, design, architectuur, muziek, film, televisie, theater, vormgeving (nieuwe) media, erfgoed (hedendaagse dan wel historische) maatschappelijke, politieke, religieuze, economische en technologische ontwikkelingen, en de relaties hiertussen. De bestudering van kunst en cultuur is vaak multi- of interdisciplinair van aard en geschiedt veelal vanuit vergelijkend perspectief. Zowel meer gebruikelijke disciplines en methodologieën van de geesteswetenschappen als de invloed van de internationale *cultural studies* beweging zijn herkenbaar op dit grote terrein. In de programma's komen meerdere wetenschappelijke perspectieven aan bod, vaak in een multidisciplinair verband, soms ook binnen een meer interdisciplinaire setting: (kunst)historisch perspectief, esthetisch perspectief, filosofisch perspectief (vraagstukken van ethische, methodologische en wetenschapsfilosofische aard), maatschappijwetenschappelijk perspectief (vraagstukken van politieke, religieuze, juridische, economische en sociale aard) en organisatorisch perspectief (de productie, distributie en consumptie van de brede waaier van kunst- en cultuuruitingen, maar ook de conservering en ontsluiting daarvan). Het domeinspecifieke referentiekader bevat landelijk vastgestelde eindtermen voor bachelor- en masteropleidingen in het domein Kunst en Cultuur. Opleidingen hebben de vrijheid om hierbinnen verschillende accenten te leggen en bijpassende doelstellingen te hanteren.

De commissie heeft het domeinspecifieke referentiekader bestudeerd en besproken tijdens de startvergadering. Zij stelt dat het kader op een correcte, ambitieuze maar globale wijze het veld van de Kunst en Cultuur beschrijft. Hierdoor is het weinig richtinggevend voor de inrichting van het onderwijs. Het geeft de opleidingen vanzelfsprekend veel ruimte om naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, eigen keuzes te maken en accenten te leggen. Het referentiekader vraagt van de opleidingen om bij die keuze heldere doelstellingen en eindkwalificaties te formuleren en te onderbouwen dat aan de criteria voor niveau (bachelor of master) en oriëntatie (wetenschappelijk onderwijs) wordt voldaan.

1.2 Profiel en oriëntatie

Volgens de kritische reflectie is de bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap de enige opleiding in Nederland waarin de bestudering van theater, dans, film, televisie en nieuwe media geïntegreerd wordt aangeboden. Kenmerkend voor de opleiding is dat de

studenten kennis maken met een groot aantal objecten binnen de kunsten, maar tevens in een vroeg stadium naar objectvoorkeur kunnen kiezen. Een breed scala aan objecten –zoals theater- en dansvoorstellingen, speelfilms, televisiedrama's, documentaires, nieuwsuitzendingen, spelshows, websites en computergames- kunnen vanuit een interdisciplinaire benadering en deels vanuit hun onderlinge samenhang in de bredere context van (een gemediatiseerde) cultuur en maatschappij worden bestudeerd. De objecten worden vanuit drie, onderscheiden maar deels met elkaar verweven, perspectieven bestudeerd: historisch, theoretisch en vergelijkend. Vanuit een historisch perspectief ligt het accent op de bestudering van de objecten in verschillende periodes en in een cultuurhistorische context. Bij een theoretisch perspectief ligt het accent op de bestudering van bepaalde structuur-, productie- en werkingsaspecten. Ten slotte worden vanuit een vergelijkend perspectief de mogelijke overeenkomsten en verschillen tussen de objecten bestudeerd.

De doelstelling van de opleiding is de gekozen objecten te bestuderen in de context van de cultuur en maatschappij waarin zij functioneren en waaraan zij mede vorm en inhoud geven. Daarbij richt de opleiding zich tevens op de verbeeldingsprincipes volgens welke theater- en dansvoorstellingen en audiovisuele mediaproducties worden gemaakt, alsook op de ervaring daarvan door toeschouwers/gebruikers.

De commissie heeft tijdens het bezoek stilgestaan bij het profiel van de opleiding. Volgens de kritische reflectie is er in de afgelopen periode in de opleiding meer aandacht gekomen voor oriëntatie op de arbeidsmarkt en de actuele praktijk, waarop de student wordt voorbereid. Daarnaast blijkt uit het gesprek met de studenten dat veel studenten bijzonder geïnteresseerd zijn in de praktijk en ambities hebben in die richting. Dit terwijl de bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap geen professionele (hbo) bacheloropleiding is, zoals de filmacademie, maar een academische bacheloropleiding met een duidelijk wetenschappelijke oriëntatie. De commissie vroeg zich op basis van deze gegevens dan ook af of de ambities en verwachtingen van studenten in lijn zijn met het huidige opleidingsprofiel. Ook vroeg de commissie zich af of de toegenomen aandacht voor de beroepspraktijk eventuele consequenties heeft voor het academische gehalte van de opleiding. De geïnterviewde docenten gaven aan zich bewust te zijn van het spanningsveld tussen theorie en praktijk. Zij benadrukken primair te kiezen voor een theoretische en reflectieve benadering, hetgeen de afgestudeerden een sterke positie geeft in het veld. De opleiding probeert (aankomende) studenten hier goed over te informeren. Tegelijkertijd probeert men theorie en praktijk wel met elkaar te verbinden in het onderwijs, onder andere door het bieden van stage-mogelijkheden en het organiseren van bijeenkomsten met alumni. De commissie onderschrijft het academische karakter van de opleiding en heeft waardering voor de wijze waarop de opleiding streeft naar een goede balans tussen theorie en praktijk.

Voorts heeft de commissie met studenten en docenten gesproken over het voornemen van de opleiding om de naam te wijzigen in *Media and Performance Studies*. De opleiding beoogt hiermee de lading beter te dekken. De commissie heeft geconstateerd dat studenten en docenten hier verschillend over denken. Zo misten de geïnterviewde studenten - dit in tegenstelling tot hun docenten - het element 'theater' in de nieuwe naamgeving. De commissie merkt op dat de term *performance* internationaal breder wordt geïnterpreteerd dan de opleiding nastreeft. Ook merkt de commissie op dat de nieuwe titel minder duidelijk beschrijft waar de opleiding voor staat. Bovendien associeert de commissie de Engelse titel eerder met een Engelstalige opleiding dan een Nederlandstalige opleiding. De commissie heeft begrip voor de intenties van de opleiding met betrekking tot de nieuwe naamgeving maar adviseert deze nationaal en internationaal goed te staven alvorens de naamswijziging door te voeren.

1.3 Beoogde eindkwalificaties

De doelen en eindtermen van de opleiding zijn vastgelegd in de Onderwijs- en Examenregeling (OER). De doelen en eindtermen zijn opgenomen in bijlage 3.

Volgens de kritische reflectie beoogt de opleiding studenten kennis, vaardigheid en inzicht op het gebied van theater-, film- en televisiewetenschap, waaronder ook de digitale media vallen, bij te brengen. Daarnaast beoogt de opleiding studenten academisch te vormen. Hieronder wordt verstaan het ontwikkelen van competenties (kennis, vaardigheden en attitudes) ten aanzien van: academisch denken, handelen en communiceren; hanteren van relevant wetenschappelijk instrumentarium; (wetenschappelijk) communiceren in de voertaal van de opleiding; en hanteren van specifieke kennis van een vakgebied in een bredere wetenschappelijke, wetenschapsfilosofische, en maatschappelijk/culturele context. Tot slot beoogt de opleiding studenten voor te bereiden op een verdere studieloopbaan door het bijbrengen van leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een masteropleiding aan te gaan.

De commissie heeft de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap bestudeerd en stelt vast dat deze aansluiten op het domeinspecifieke referentiekader van het cluster Kunst en Cultuur. Wel merkt de commissie op dat de eindkwalificaties ambitieus zijn gesteld. Conform de eindkwalificaties wordt van studenten verwacht dat ze een breed scala aan media-uitingen kunnen bestuderen vanuit historische, theoretische én vergelijkende perspectieven die ook nog deels met elkaar verweven zijn. De docenten waar de commissie mee gesproken heeft, geven aan zich te herkennen in de observatie van de commissie. Zij noemen in dit kader het streven van de opleiding om een degelijke wetenschappelijke bacheloropleiding neer te zetten als tegenhanger van de meer professioneel georiënteerde bacheloropleidingen in het kunstvakonderwijs. In hun optiek zijn de ambitieus geformuleerde eindkwalificaties wellicht het gevolg van overcompensatie in dit streven. De commissie adviseert de opleiding om de formuleringen van de huidige eindkwalificaties te heroverwegen zodat ze een meer realistische weergave van de opleiding bieden.

Voorts plaatst de commissie de kanttekening dat de technologische voorwaarden van nieuwe media betrokken moeten worden in het perspectief van waaruit theater, film en televisie bestudeerd worden. Immers, nieuwe media impliceren nieuwe technologieën. De commissie adviseert de opleiding te bezien hoe de aandacht voor nieuwe technologieën een stevigere positie kan krijgen in het opleidingsprofiel.

De commissie constateert dat de bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap direct toegang geeft tot vier academische masterprogramma's van de faculteit, te weten Theaterwetenschap, Film- en televisiewetenschap, Nieuwe media en digitale cultuur en Kunstbeleid en -management. De geïnterviewde studenten vertellen de commissie dat de meeste afgestudeerde bachelorstudenten opteren voor een masteropleiding, hetgeen de opleiding stimuleert. De aansluiting voldoet in hun optiek.

Overwegingen

De commissie is nagegaan of de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap aan de Universiteit Utrecht wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie zijn geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen. Zij heeft de eindkwalificaties in dat kader afgezet tegen het domeinspecifieke referentiekader, de gezamenlijke landelijke eindtermen, en het profiel en de oriëntatie van de opleiding.

De commissie concludeert dat het globale domeinspecifieke referentiekader van opleidingen vraagt om eigen keuzes en accenten binnen het veld van de kunst en cultuur goed te onderbouwen en te vertalen in heldere doelstellingen en eindkwalificaties. De commissie onderschrijft het theoretische en reflectieve uitgangspunt van de opleiding, hetgeen de opleiding duidelijk onderscheidt van de professioneel georiënteerde bacheloropleidingen aan hogescholen. Zij heeft waardering voor de wijze waarop de opleiding tot een goede balans is gekomen wat betreft theorie- versus praktijk. In haar optiek is de oriëntatie op de arbeidsmarkt en de actuele praktijk op adequate wijze geïncorporeerd in de opleiding zonder dat het ten koste is gegaan van de wetenschappelijke diepgang.

De commissie stelt vast dat de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap helder zijn verwoord en aansluiten bij de eisen die op landelijk niveau aan een afgestudeerde bachelor op dit terrein gesteld worden. Wel constateert de commissie dat de eindkwalificaties ambitieus zijn gesteld. De commissie adviseert de opleiding dan ook om de formuleringen van de huidige eindkwalificaties te heroverwegen zodat ze een meer realistische weergave van de opleiding bieden. Voorts geeft de commissie de opleiding in overweging te bezien hoe de aandacht voor nieuwe technologieën een stevigere positie kan krijgen in het opleidingsprofiel.

Conclusie

Bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap: de commissie beoordeelt Standaard 1 als 'voldoende'.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

In deze standaard wordt voor de bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap inzicht gegeven in het onderwijsprogramma (2.1). Vervolgens wordt ingegaan op het didactisch concept (2.2), de instroom en de studeerbaarheid (2.3), het personeel (2.4), de opleidingsspecifieke voorzieningen (2.5), en de kwaliteitszorg (2.6).

2.1 Programma

De commissie is nagegaan in hoeverre de door de opleiding geformuleerde oriëntatie en eindtermen terug zijn te vinden in het curriculum. Zij heeft de tabel bestudeerd die is opgenomen in de kritische reflectie, waarin is aangegeven welke onderdelen van de opleiding gekoppeld zijn aan welke eindtermen. Daarnaast heeft zij tijdens de visitatie inzicht gehad in de beschrijving, het studiemateriaal en de toetsen van verschillende vakken. Aan de hand van deze informatie stelt zij vast dat de inhoud en het niveau van de bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap van de Universiteit Utrecht adequaat zijn en waarborgen dat afgestudeerden kunnen voldoen aan de geformuleerde eindkwalificaties.

2.1.1. Curriculum Theater-, Film- en Televisiewetenschap

Het curriculum van de bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap heeft als basis het zogeheten ‘Utrechtse Onderwijsmodel’ waarin keuzevrijheid en flexibiliteit belangrijke aspecten zijn. Het curriculum bestaat uit een major van 135 EC en een vrije (profilerings)ruimte van 45 EC. De major omvat majorgebonden cursussen en academische contextcursussen. Een majorgebonden cursus heeft direct betrekking op de opleiding. Een academische contextcursus heeft betrekking op de wetenschappelijke en maatschappelijke context van de opleiding. Een deel van de cursussen is verplicht, bij andere cursussen is er sprake van ‘verplichte keuze’. Verplichte keuze wil zeggen dat de student verplicht is een aantal cursussen te kiezen uit een vastomlijnd cursusaanbod en dat voldoet aan een bepaald aantal EC.

Met ingang van het studiejaar 2012-2013 bestaat de major uit de volgende onderdelen:

- Majorgebonden cursussen - verplicht (60 EC);
- Majorgebonden cursussen - verplichte keuze (45 EC);
- Academische contextcursussen - verplicht (15 EC);
- Academische contextcursussen – verplichte keuze (15 EC).

De cursussen binnen het bacheloronderwijs aan de Universiteit Utrecht hebben verschillende niveaus:

- Niveau 1 cursussen: inleidende cursussen;
- Niveau 2 cursussen: verdiepende cursussen;
- Niveau 3 cursussen: gevorderde cursussen.

Cursussen op niveau 2 en 3 vereisen voorkennis en/of vaardigheden. Volgens de universitaire richtlijnen moet de student de bacheloropleiding (= major + profileringsruimte) voor ten minste 45 EC op gevorderd (niveau 3) en de profileringsruimte voor ten minste 15 EC op verdiepend niveau (niveau 2) hebben afgerond.

Hieronder is de bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap in schema weergegeven met tussen haken de niveau-aanduiding:

Jaar 1			
Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
A. Geschiedenis van het medialandschap (1)	A. Inleiding mediavergelijking (1)	A. Geschiedenis en theorie van de nieuwe media (2)	A. Media, Cultuur, Maatschappij (2)
A. Performatieve vertelvormen (1)	A. Theorie en analyse av-media I (1)	B. Inleiding filmgeschiedenis (1) of Inl. theater- en dansgeschiedenis (1)	B. Inleiding Televisiegeschiedenis (1) of Theorie en analyse theater/dans I (1)

Jaar 2			
Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
A. Theorie en analyse II: theater en dans (2)	C. Cultuur- en mediageschiedschrijving (3)	A. Theorie en analyse II: av-media (2)	A. Overheid en cultuur (2)
C. Wetenschapsfilosofie (2) <i>of</i> Gender, etniciteit en cultuurkritiek (2)	Major keuzecursus <i>of</i> Ac. context keuzecursus <i>of</i> Profilering	Gender, etniciteit en cultuurkritiek (Engelstalige variant) (2) <i>of</i> Ac. context keuzecursus <i>of</i> Profilering	Major keuzecursus <i>of</i> Ac. context keuzecursus <i>of</i> Profilering
Jaar 3			
Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
2 cursussen: Major keuzecursus <i>en/of</i> Ac. context keuzecursus <i>en/of</i> Profilering	2 cursussen: Major keuzecursus <i>en/of</i> Ac. context keuzecursus <i>en/of</i> Profilering	2 cursussen: Major keuzecursus <i>en/of</i> Ac. context keuzecursus <i>en/of</i> Profilering	Bacheloreindwerkstuk Major keuzecursus <i>of</i> Ac. context keuzecursus <i>of</i> Profilering

Het *verplichte gedeelte van de major* Theater-, Film- en Televisiewetenschap is een basisprogramma waarin studenten kennis maken met het domein van theater-, film- en televisiewetenschap (inclusief digitale media). Het verplichte gedeelte bestaat uit vier cursussen op inleidend en vier cursussen op verdiepend niveau. Een deel van het verplichte programma is in het tweede jaar geprogrammeerd. In de verplichte cursussen wordt historische en theoretische kennis aangereikt en wordt veel aandacht besteed aan algemene academische studievoordigheden (lezen, schrijven en (mondeling) presenteren) en vakspecifieke analytische vaardigheden. In dit gedeelte van de opleiding krijgt de student al enige vrijheid om naar objectvoorkeur te kiezen. Het merendeel van de verplichte cursussen is object-overstijgend en besteedt nadrukkelijk aandacht aan een explicitering van vraagstellingen en perspectieven van waaruit de objecten van de opleiding worden bestudeerd.

Uit het aanbod van de *majorgebonden keuzecursussen* kiest een student er vijf en schrijft hij/zij een bacheloreindwerkstuk in het verlengde van zijn/haar keuze. Kenmerkend voor de majorgebonden keuzecursussen is dat studenten niet alleen naar objectvoorkeur kunnen kiezen, maar ook naar voorkeur voor bepaalde onderwerpen die met betrekking tot meerdere objecten aan de orde worden gesteld. Verder biedt het aanbod ook zicht op wat de student in de verschillende masteropleidingen/-programma's kan verwachten. De opleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap faciliteert met haar aanbod aan majorgebonden keuzecursussen vier 'studietrajecten', te weten: theater en dans, film, televisie en nieuwe media & digitale cultuur. Onderdelen van het majorgebonden keuzeaanbod zijn objectspecifieke cursussen (gericht op de vier studietrajecten), objectoverstijgende cursussen (thematisch georiënteerde cursussen) en overige cursussen (stage, practica en andere cursussen die relevant zijn voor studenten met interesse voor beleid en management).

Voorts dient elke student in de major twee *verplichte academische contextcursussen* te volgen. Deze cursussen hebben tot doel specifieke kennis van een vakgebied in een bredere wetenschappelijke, wetenschapsfilosofische en maatschappelijk/culturele context te plaatsen. Ze bieden enerzijds een nadere oriëntatie op historiografisch onderzoek (waarbij ook onderzoekvaardigheden worden geoefend) en anderzijds op een wetenschapsfilosofisch of

cultuurkritisch discours vanuit de vraag naar de betekenis en relevantie van dit discours voor de bestudering van media en performance. Het majoronderdeel *academische contextcursussen – verplichte keuze*, ten slotte, bestaat uit twee cursussen op niveau 2 of 3 te kiezen *buiten* de opleiding. Deze cursussen hebben tot doel specifieke kennis van de geesteswetenschappen in een brede maatschappelijke, wetenschapsfilosofische en maatschappelijke/culturele context te hanteren.

Alle cursussen zijn 7,5 EC, met uitzondering van drie practica in de majorgebonden keuzecursussen (15 EC). Studenten mogen de profileringsruimte zelf invullen met cursusaanbod van binnen of buiten de faculteit, mits de cursussen op universitair niveau gegeven worden. Zij kunnen daarbij ook kiezen voor een minor of een buitenlandverblijf. De opleiding wordt afgesloten met een zelfstandig uitgevoerd bacheloreindwerkstuk van 7,5 EC.

Uit het gesprek met de studenten is gebleken dat zij de inhoud en opzet van het programma waarderen. Zij vinden dat het curriculum goed is opgebouwd qua inhoud en niveau. Wel merken zij op dat zij al vrij vroeg in het programma moeten kiezen voor een bepaalde richting, namelijk in de tweede helft van het eerste jaar. Switchen van richting is daarna niet meer mogelijk zonder studievertraging. Studenten vinden dit jammer. Daarnaast gaf een aantal studenten aan een vak op het gebied van theater en dans in het eerste semester van het eerste jaar te missen. Hierdoor is het volgens hen lastig om een weloverwogen keuze te maken en kiezen veel studenten eerder voor de film- en televisierichting. Overigens vinden de studenten dat de staf hen goed begeleidt in het keuzetraject. De docenten waar de commissie mee gesproken heeft, bevestigen dat studenten vroegtijdig moeten kiezen voor een bepaalde richting. Dit is om voldoende diepgang te kunnen bereiken in de verschillende richtingen. Wel probeert men steeds de link te leggen tussen de richtingen. De commissie heeft begrip voor het vroegtijdig keuzemoment en waardeert de inzet van docenten bij het keuzetraject van studenten. Desalniettemin adviseert de commissie de opleiding om te bezien hoe de oriënterende en selectieve functie van het eerste semester van het eerste jaar versterkt kan worden.

Uit het gesprek met de studenten blijkt voorts dat het (ook) voor studenten onduidelijk is waarom de keuze voor een verplichte academische contextcursus beperkt is tot de keuze tussen de twee vakken *Gender, etniciteit, culturele kritiek* en *Wetenschapsfilosofie*. Een breed kennistheoretisch of methodologisch vak kan allicht gemakkelijk verantwoord worden, maar de verantwoording dat iets 'historisch zo gegroeid is' is niet voldoende. Desgevraagd gaven de docenten aan dat zij beide vakken eigenlijk in het standaardprogramma zouden willen hebben voor alle studenten.

2.1.2 Realisatie eindtermen in het programma

De commissie heeft het overzicht in de kritische reflectie bestudeerd waarin de opleiding wil laten zien hoe de cursussen zijn gerelateerd aan de eindtermen. Hieruit blijkt dat de eindtermen in het curriculum gerealiseerd worden door het majortraject. Er is sprake van een evenwichtige verdeling van de eindtermen over de verschillende programmaonderdelen. Er zijn geen generieke eindtermen verbonden aan de profileringsruimte; de eindtermen verschillen per student en zijn afhankelijk van de gekozen cursussen.

Tijdens het bezoek kwam aan de orde dat een aantal interessante vakken, waaronder de cursus dramaturgie, door bezuinigingen is geschrapt. De geïnterviewde studenten en docenten betreuren dit ten zeerste. De docenten gaven aan dat een deel van de stof is ondergebracht bij andere cursussen. Op dit moment werkt de opleiding aan de totstandkoming van vijf samenhangende major-pakketten. Dit in het kader van de facultaire nota Horizon 2015-2020.

De docenten zijn positief over deze ontwikkeling. Het biedt hen de mogelijkheid om duidelijke leerlijnen te creëren. De belangrijkste overweging daarbij is of de opleiding deze pakketten meer media-specifiek zal inrichten of dat men meer op zoek gaat naar dwarsverbanden. De uitkomst is thans nog onbekend.

2.2 Didactisch concept

De commissie is nagegaan in hoeverre er sprake is van een passend didactisch concept dat vertaald is naar adequate werkvormen en dat op een passende wijze wordt ingezet, zoals dat van een opleiding in het domein Kunst en Cultuur verwacht mag worden.

2.2.1 Didactisch concept

De bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap geeft haar onderwijs vorm binnen het onderwijsconcept 'Utrechtse Onderwijsmodel' en de universitaire richtlijnen van de Universiteit Utrecht. In het onderwijsconcept spelen activerend onderwijs en kleinschaligheid een grote rol. De richtlijnen schrijven onder ander voor dat een cursus niet alleen met hoorcolleges mag worden ingevuld. In elke cursus moet ruimte zijn voor kleinschalig onderwijs in de vorm van werkgroepen waarin de studenten presentaties houden en discussiëren over de stof.

De commissie constateert aan de hand van het programma en de gesprekken met docenten en studenten dat het beschreven onderwijsconcept en de richtlijnen herkenbaar zijn in en passend zijn bij het curriculum van de bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap.

2.2.2 Werkvormen

Volgens de kritische reflectie maakt de opleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap gebruik van hoorcolleges, werkgroepen, 'viewings', practica en lezingencycli. De hoorcolleges staan vooral in het teken van kennisoverdracht onder verwijzing naar en in aanvulling op de bestudeerde literatuur. De werkgroepen zijn vooral gereserveerd voor discussies, presentaties van studenten en het bespreken van gemaakte opdrachten. In de werkgroepen komen ook de verschillende academische vaardigheden aan bod. Dit zijn zowel algemene vaardigheden als het lezen en schrijven van wetenschappelijke teksten, mondeling presenteren, discussiëren et cetera, als vakspecifieke vaardigheden zoals het analyseren en interpreteren van theater- en dansvoorstellingen, films, televisieprogramma's en digitale media-uitingen.

In een aantal cursussen vindt naast colleges ook 'viewings' plaats. Hierin kunnen studenten films, televisieprogramma's, registraties van voorstellingen en dergelijke gezamenlijk bekijken. Wat betreft de practica, deze zijn niet alleen kennis-, maar ook ervarings-georiënteerd om theorie en praktijk met elkaar te verbinden. Ook de stage is praktijk-georiënteerd en speelt derhalve een belangrijke rol in de oriëntatie op de beroepspraktijk en arbeidsmarkt. Naast het cursorische onderwijs organiseren betrokken stafafdelingen regelmatig lezingen, waar ook studenten van de bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap voor uit worden genodigd. Deze lezingen hebben dikwijls betrekking op actuele gebeurtenissen in de praktijk van de wetenschap en/of in het professionele veld. Voor een enkele cursus geldt dat het bijwonen van lezingen verplicht is.

De commissie heeft tijdens het bezoek uitgebreid stilgestaan bij de opzet en inhoud van het individuele bacheloreindwerkstuk van 7,5 EC en 5000 woorden. Volgens de kritische reflectie is het werkstuk een integrerende afsluitende proeve van bekwaamheid waarbij de student zich verder verdiept in een onderwerp dat aan de orde is geweest in of enigszins aansluit bij één van de niveau 3 cursussen die hij/zij heeft gevolgd. De begeleiding vindt overwegend plaats

in thematisch georganiseerde groepjes. Uit het gesprek met de studenten blijkt dat de opzet in de praktijk enigszins verschilt per richting en per docent. Sommige studenten koppelen hun werkstuk aan een derdejaars vak; andere studenten kiezen een eigen onderwerp. De begeleiding vindt soms plaats in kleine groepen, soms individueel. Ook verschilt het aantal contactmomenten tussen begeleider en student.

De geïnterviewde studenten beschouwen het bachelorwerkstuk meer als één van de cursussen die afgerond moet worden voor het afstuderen dan als een eindproef en afronding van de opleiding in zijn totaal. Zij vinden 7,5 EC zeer beperkt om hun opgedane kennis en vaardigheden ten volle te kunnen laten zien. De docenten waar de commissie mee gesproken heeft, bevestigen dit beeld. Zij zien vooral als studenten kiezen voor een onderwerp waar zij nog geen basisexpertise in hebben, de studenten moeite hebben om tot een goed eindproduct te komen binnen de gestelde limieten.

De commissie constateert dat het bacheloreindwerkstuk een zeer beperkt gewicht heeft in het totale onderwijsprogramma. De commissie kan zich in basis goed vinden in de in de kritische reflectie omschreven doelen van het bacheloreindwerkstuk. Deze zijn volgens de commissie in lijn met de academische standaarden. De commissie vraagt zich echter af in hoeverre de doelen reëel zijn gezien de beperkte tijd die ervoor staat. In de huidige opzet hebben studenten slechts enkele weken om hun eindwerkstuk te schrijven. De commissie is van mening dat er op dit moment een discrepantie is tussen de verwachtingen ten aanzien van de eindwerkstukken en de omschreven doelen enerzijds, en de huidige opzet en begeleiding van het scriptieproces anderzijds. De commissie adviseert de opleiding dan ook om te reflecteren op de functie en positie van het bacheloreindwerkstuk als afsluitend onderdeel van het onderwijsprogramma.

2.3 Instroom en studeerbaarheid

De kwantitatieve gegevens over de instroom, studielast en rendementen van de opleiding zijn opgenomen in bijlage 5.

2.3.1 Instroom

De instroomcijfers van de bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap aan de Universiteit Utrecht liggen in de afgelopen jaren rond de 188 studenten per cohort. De meeste studenten die starten met de opleiding hebben een vwo-diploma. Daarnaast heeft een aanzienlijk deel van de instromende studenten een propedeutisch hbo-diploma of een afgerond hbo-diploma. Een enkele student start de opleiding in bezit van een buitenlands diploma.

2.3.2 Studeerbaarheid

Zoals uit de kritische reflectie blijkt, verschilt het aantal contacturen per studiejaar. Zo hebben eerstejaars cursussen zes contacturen per week. Tweede- en derdejaars cursussen hebben voor minstens 50% zes tot acht contacturen per week, anders vier contacturen per week. Mede op aandringen van de vorige visitatiecommissie heeft de opleiding de studielast vooral voor het eerste studiejaar verhoogd om zo de bacheloropleiding qua studielast evenwichtiger op te bouwen en ook het contrast met de aanzienlijke zwaardere masteropleidingen te verkleinen. Uit een landelijke studentenenquête 2010 blijkt dat de ervaren studielast door studenten rond het landelijke gemiddelde ligt. Mede op basis van deze informatie en de gesprekken met docenten en studenten constateert de commissie dat de studielast thans geen issue meer is.

De commissie heeft tijdens het bezoek stilgestaan bij de lage studierendementen en hoge uitvalcijfers. Vooral de hoge uitval - percentages uitvallende studenten lagen de afgelopen

jaren tussen de 25% en 55% - baart de commissie zorgen. Zowel uit de kritische reflectie als uit het gesprek met het management blijkt dat de opleiding veel maatregelen treft ter verbetering. Zo moet het zogenoemd matchingstraject, als onderdeel van het voorlichtings- en aanmeldingstraject vanaf 2013, ertoe bijdragen dat aankomende studenten beter zullen reflecteren op hun keuze voor de opleiding, op de onderwijsomgeving, alsook op de studiehouding en het studiegedrag die daarbij horen. Ook de intensivering van het tutoraat is mede bedoeld om ervoor te zorgen dat de studentenuitval wordt teruggedrongen dan wel dat studenten tijdig beslissen (en eventueel overstappen) in het geval van een verkeerde studiekeuze. Een ander instrument dat de opleiding inzet ter verbetering van de rendementen is het Bindend Studieadvies (BSA). Dit BSA is in 2007 ingevoerd en in studiejaar 2011-2012 verhoogd van 37,5 EC naar 45 EC. De commissie heeft waardering voor de verschillende initiatieven.

2.4 Personeel

De commissie heeft de kwaliteit en kwantiteit van het personeel bestudeerd. Zowel uit de kritische reflectie als uit het gesprekken met docenten en management blijkt dat de staf onder grote druk staat. Vooral op het terrein van de theaterwetenschappen is de onderwijsformatie sterk gereduceerd (ongeveer 25%). De huidige docent-studentratio binnen de school Media- en Cultuur Wetenschappen, waar de bacheloropleiding organisatorisch is ondergebracht, bedraagt 1:46.3. Deze docent-studentratio is de hoogste van de gehele faculteit. De geïnterviewde docenten geven aan dat zij hierdoor enkele vakken moesten schrappen. Daarnaast is men bij een aantal vakken gaan werken met plaatsingscommissies omdat zij nog maar twee werkgroepen tegelijkertijd konden draaien.

Op basis van deze bevindingen constateert de commissie dat de omvang van de staf tot een kritische ondergrens is gekomen. In het gesprek met het onderwijsmanagement kwam dit uitvoerig ter sprake. Het management beaamt dat de rek er uit is. De faculteit komt uit een moeilijke fase met aanzienlijke financiële problemen waardoor er een vacaturestop was. Inmiddels heeft de faculteit nieuwe middelen gekregen om de werkdruk te verlagen. De verwachting is dat vanaf de zomer nieuw personeel aangenomen kan worden. Daarnaast heeft de faculteit een nieuw rekenmodel geïntroduceerd waarbij er met vaste uren per aantal studentgroepen per onderwijsvorm wordt gerekend. Hierdoor kan het onderwijsbudget op transparante wijze naar rato verdeeld worden over de opleidingen. De commissie heeft het nieuwe beleid bestudeerd en spreekt de verwachting uit dat de druk op de staf daadwerkelijk zal verminderen. De commissie wil benadrukken dat het handhaven van de huidige kwantiteit van de staf zeer nadelige gevolgen kan hebben voor het onderwijs.

De commissie is bijzonder te spreken over de kwaliteit van de staf. De docenten hebben een goede reputatie in de internationale theater-, Film- en televisiewetenschap en dragen zorg voor een goede verwevenheid van onderwijs en onderzoek. Zij hebben goede nationale en internationale contacten en samenwerkingsverbanden waarvan de studenten kunnen profiteren. De commissie heeft tijdens de gesprekken met docenten ervaren dat zij als een team opereren en zeer betrokken zijn bij het onderwijs en de studenten. Er vindt voortdurend afstemming plaats, hetgeen belangrijk is voor een veelzijdige opleiding. De commissie vindt het tevens positief dat de vaste stafleden ten minste de Utrechtse Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) hebben behaald.

2.5 Opleidingsspecifieke voorzieningen

Op basis van de documentatie die zij heeft ontvangen en de gesprekken die zij heeft gevoerd met verschillende gremia, stelt de commissie vast dat er sprake is van adequate voorzieningen voor de bachelorstudenten.

De opleiding is gevestigd in de binnenstad van Utrecht. In de binnenstad zijn alle voorzieningen aanwezig zoals de bibliotheek, computerleerzalen, talenpracticumzalen, werkruimtes en draadloos internet op de universitaire locaties. De universiteitsbibliotheek huisvest de collectie van geesteswetenschappen. De komende jaren vindt een 10% korting plaats op het budget van de bibliotheek. Het management van de opleiding heeft aangegeven dat er geen collecties of taken van de bibliotheek worden geschrapt.

De opleiding beschikt tot op heden over een eigen theater StudioT. Echter, vanwege bezuinigingen sluit het theater binnenkort. Het cultuurcentrum van de universiteit, Parnassos, zal de onderwijsfunctie van het theater overnemen. De geïnterviewde studenten betreuren deze ontwikkeling ten zeerste. Ook de docenten zien de sluiting met lede ogen aan, maar benadrukken dat Parnassos een adequaat alternatief is.

Wat betreft studiebegeleiding, beschrijft de kritische reflectie dat alle studenten in hun eerste jaar een tutor krijgen toegewezen. De tutor is een docent van de opleiding die ook werkcolleges geeft in de eerste twee blokken van het eerste jaar. Studenten worden ingedeeld in tutorgroepjes, die een aantal keren bijeenkomen om ervaringen uit te wisselen. De tutor voert ook een aantal gesprekken met de studenten individueel. Voor de tweede- en derdejaarsstudenten is een jaartutor aangewezen. Dit is een zeer ervaren docent bij wie de studenten op eigen initiatief terecht kunnen voor begeleiding en advies. Naast de tutor speelt de studieadviseur een belangrijke rol in de begeleiding van studenten. Deze adviseert studenten die vast dreigen te lopen in hun studie, een handicap hebben of persoonlijke problemen hebben.

2.6 Kwaliteitszorg

De commissie is nagegaan in hoeverre studenten en docenten betrokken zijn en gehoord worden bij het evalueren en verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs. De commissie heeft de informatie uit de kritische reflectie bestudeerd, schriftelijke onderwijsbeoordelingen bekeken en gesproken met vertegenwoordigers van de opleidingscommissie. Op basis hiervan constateert de commissie dat de opleidingscommissie op reguliere basis de uitkomsten van evaluaties bespreekt en, waar nodig, actie onderneemt.

De cursusevaluaties als ook de curriculumbeoordelingen worden facultair georganiseerd. Alle cursussen worden geëvalueerd en de docent wordt altijd de mogelijkheid geboden te reageren op de evaluatie van zijn/haar cursus. De opleidingscommissie bespreekt de resultaten en de docentreactie in een vergadering. Eventuele knelpunten worden met suggesties en aanbevelingen onder de aandacht gebracht van de onderwijsdirecteur. Deze bespreekt vervolgens de knelpunten en het begeleidende commentaar van de opleidingscommissie met de betreffende cursuscoördinator en/of betrokken docent, waarbij concrete afspraken worden gemaakt voor verbetermaatregelen voor het jaar daarop. De opleidingscommissie komt ongeveer vijf keer per jaar bijeen. Naast de onderwijsbeoordelingen geeft de opleidingscommissie ook gevraagd en ongevraagd advies ten aanzien van de onderwijs- en examenregeling en andere onderwijsaangelegenheden. De opleidingscommissie laat zich hierbij onder andere voeden via een exit-enquête (curriculumbeoordeling) en de Nationale Studenten Enquête (NSE). De studentleden houden contact met hun achterban via de studievereniging.

Uit het gesprek met vertegenwoordigers van de opleidingscommissie blijkt dat het responsepercentage van de schriftelijke evaluaties een aandachtspunt is. Sinds het digitaal afnemen van de enquêtes is dit aanzienlijk gedaald en ligt het nu ver onder het wenselijke en afgesproken percentage van 60%. De commissie is thans bezig met diverse acties om de

respons te verhogen. De studenten brengen het belang van de evaluaties onder de aandacht van docenten en studenten. Ook overleggen zij met studenten van de faculteitsraad hierover. De voorzitter heeft met andere voorzitters van opleidingscommissies gesproken over dit probleem en zal in overleg met het faculteitsbureau werken aan verbetermogelijkheden.

Overwegingen

De commissie heeft kunnen vaststellen dat de cursussen zodanig zijn vormgegeven dat zij bijdragen aan het verwerven van de eindkwalificaties door de studenten. Het overzicht in de kritische reflectie geeft een overtuigende representatie van de relatie tussen de eindkwalificaties en de curriculumonderdelen van de major. De commissie concludeert dat de inhoud en het niveau van de bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap adequaat zijn en waarborgen dat afgestudeerden voldoen aan de eindtermen van de opleiding.

De commissie oordeelt dat er sprake is van een coherent en goed gestructureerd curriculum. Volgens de commissie is de opleiding er goed in geslaagd om, zoals de vorige visitatiecommissie heeft aanbevolen, de studie adequaat te verzwaren met behoud van de studeerbaarheid. Om studenten beter te kunnen begeleiden in hun major keuzetraject adviseert de commissie om te bezien hoe de oriënterende en selectieve functie van het eerste semester van het eerste jaar versterkt kan worden. De commissie stelt vast dat een aantal vakken om financiële redenen is gestopt. Dit heeft echter geen directe consequenties voor de samenhang van het programma en realisatie van de eindtermen.

De commissie waardeert dat er een helder en passend onderwijsconcept is dat op adequate wijze is doorgevoerd in het onderwijsprogramma. De commissie is positief over de combinatie van werkvormen die in haar optiek bijdragen aan een gestructureerd leerproces. De commissie is van mening dat de doelstellingen van het bacheloreindwerkstuk in lijn zijn met de academische standaarden. Wel merkt de commissie op dat het werkstuk een zeer beperkt gewicht heeft in het totale onderwijsprogramma. Naar het oordeel van de commissie is er op dit moment een discrepantie tussen de verwachtingen ten aanzien van de eindwerkstukken en de omschreven doelen enerzijds, en de opzet en begeleiding van het scriptieproces en de eindproducten van studenten anderzijds. De commissie adviseert de opleiding om te reflecteren op de statuur van het bacheloreindwerkstuk als afsluitend onderdeel van het onderwijsprogramma.

De commissie uit haar zorgen wat betreft de lage studierendementen en hoge uitvalcijfers. De commissie is evenwel van mening dat de opleiding goed zicht heeft op de problematiek en adequate maatregelen treft.

De commissie concludeert dat er sprake is van goed gekwalificeerde en nauw betrokken stafleden. De docenten opereren als team en zijn zeer betrokken bij het onderwijs en de studenten. De commissie vindt het positief dat de vaste stafleden ten minste de Utrechtse Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) hebben behaald. Ook de rol van de tutores en de studieadviseur is in positieve zin opgevallen. De commissie maakt zich zorgen over de kwantiteit van het docentencorps. Zij is van mening dat de omvang van de staf tot een kritische ondergrens is gekomen. De commissie spreekt op basis van het bestudeerde nieuwe beleid de verwachting uit dat de druk op de staf daadwerkelijk verminderd zal worden.

Wat betreft voorzieningen constateert de commissie dat het aan de opleiding gebonden theater StudioT door bezuinigingen zal verdwijnen. De commissie begrijpt dat de onderwijsfunctie van het theater op adequate wijze zal worden overgenomen door het

cultuurcentrum van de universiteit, Parnassos. De commissie stelt dan ook vast dat er sprake is van voldoende voorzieningen voor de studenten.

De commissie stelt voorts vast dat het kwaliteitszorgsysteem zo is opgezet dat verbetermogelijkheden binnen de bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap worden gesignaleerd waarbij zowel docenten als studenten voldoende inspraak hebben. Gesignaleerde verbeterpunten worden adequaat doorgevoerd in het onderwijs.

De commissie komt tot de slotsom dat de inhoud en vormgeving van het programma, de kwaliteit en begeleiding van het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen de studenten in staat stellen om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Conclusie

Bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap: de commissie beoordeelt Standaard 2 als 'voldoende'.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

In deze standaard worden de bevindingen ten aanzien van de toetsing weergegeven (3.1) en wordt vervolgens de vraag beantwoord of studenten de beoogde eindkwalificaties van de opleidingen realiseren (3.2).

3.1 Toetsing

3.1.1 Toetsbeleid

Het toetsbeleid van de bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap is een uitwerking en toepassing van het facultair beleid en een uitwerking van de Universiteit Utrecht Richtlijn Onderwijs. Elke cursus heeft twee of meer toetsmomenten, verspreid over de onderwijsperiode zoals een tussententamen en eindtentamen en daarnaast een paper of referaat. Hierdoor worden de verschillende cursusdoelen en beoogde eindkwalificaties apart getoetst en kan de student zich een beeld vormen van zijn ontwikkeling gedurende de cursus. De toetsvormen zijn afgestemd op de leerdoelen van de cursus.

De basis van het toetsbeleid wordt gevormd door het Onderwijs- en Examenregeling (OER). Hierin is onder andere de rol van de examencommissie, cijfersystematiek, toetsvormen, termijn van beoordeling, geldigheidsduur van de uitslag en het recht op inzage vastgelegd. Ook de definitie van fraude en plagiaat en de gevolgen zijn vastgelegd in de OER. De commissie heeft de OER en toetsen van meerdere cursussen van de opleiding bestudeerd. De commissie onderschrijft de uitgangspunten over toetsing van de opleiding en heeft tijdens de visitatie kunnen vaststellen dat deze op adequate wijze zijn geïncorporeerd in het onderwijsprogramma.

De opleiding werkt momenteel aan het vergroten van de toetsexpertise van de examencommissies en docenten. Zo is er op facultair niveau een online module toetsing

ontwikkeld die onderdeel is van de BKO. Uit het gesprek met het management blijkt dat de benodigde instrumenten ter verhoging van de kwaliteit van toetsing en beoordeling beschikbaar zijn, maar dat deze nog beter benut kunnen worden door de onderwijsorganisatie.

3.1.2 Toetsvormen

Zoals in de kritische reflectie staat beschreven maakt de bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap vooral gebruik van schriftelijke toetsvormen zoals werkstukken en tentamens. Werkstukken zijn vaak producten van meer dan één student terwijl de tentamens individueel zijn. De opleiding werkt met zogeheten cursuspunten voor de toetsing waarbij een cursus 100 cursuspunten telt. Voor alle verplichte Theater-, Film- en Televisiewetenschap-cursussen geldt de norm dat minimaal 50 van de 100 cursuspunten met individuele toetsen moeten worden verdiend. Voor schriftelijke tentamens die door meerdere docenten worden nagekeken worden voorbeeldantwoorden en gespecificeerde normeringen per vraag vastgesteld. In geval van twijfel bij de beoordeling van werkstukken wordt een second opinion gevraagd.

De commissie constateert op basis van de kritische reflectie en de bestudeerde toetsen en werkstukken dat er een variatie in toetsing en beoordeling is. Ook constateert de commissie dat de gekozen toetsvormen goed aansluiten op de onderwijsdoelen en -vormen. De door de studenten gemaakte toetsen en werkstukken laten de commissie zien dat de toetsing op adequaat academisch niveau plaatsvindt.

3.1.3 Examencommissie

Tijdens het bezoek heeft de commissie gesproken met vertegenwoordigers van de examencommissie over hun gewijzigde rol in de kwaliteitsborging van toetsing en beoordeling. Zoals in de kritische reflectie staat vermeld, heeft de examencommissie Theater-, Film- en Televisiewetenschap een meerjarenplan opgesteld waarbij het toetsbeleid en haar elementen periodiek zullen worden beoordeeld aan de hand van een aantal ijkpunten met betrekking tot proces en kwaliteit van toetsing. Deze ijkpunten zijn door de examencommissies van de faculteit Geesteswetenschappen gezamenlijk opgesteld. Conform het meerjarenplan richt de examencommissie de aandacht achtereenvolgens op de bacheloreindwerkstukken, de eerstejaarscursussen en de overige onderdelen van het curriculum zoals stage en majorcursussen. De geïnterviewde vertegenwoordigers van de examencommissie lichten toe dat de steekproefsgewijze lezing en beoordeling van bacheloreindwerkstukken inmiddels onderdeel uitmaken van de standaardwerkzaamheden van de examencommissie.

Naast de examencommissie is er voor de gehele faculteit onlangs een toetscommissie ingesteld. Deze toetscommissie is een soort van vliegende brigade die, mede op initiatief van de examencommissie(s), steekproeven kan doen naar de kwaliteit van toetsing en beoordeling. De toetscommissie is thans bezig met de evaluatie van stages. De commissie is positief over de aanwezigheid van een toetscommissie. Hierdoor ontstaat er meer tijd voor de examencommissie om aandacht te besteden aan de kwaliteitsborging van de beoordeling van de eindwerkstukken en de begeleiding van de docenten bij deze beoordeling.

3.2 Gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie is nagegaan of de studenten van de bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap de beoogde eindkwalificaties realiseren. Om het gerealiseerde eindniveau van de studenten te bepalen, heeft de commissie voorafgaand aan de visitatie in totaal tien bacheloreindwerkstukken bestudeerd.

Op basis van de bestudeerde werkstukken constateert de commissie dat haar quotering globaal overeenkomt met die van de opleiding. Wat betreft de inhoud en het niveau van de bachelorwerkstukken merkt de commissie op dat de werkstukken in algemene zin voldoen aan de wetenschappelijke standaarden die gelden voor een eindwerkstuk op bachelorniveau. Wel heeft de commissie geconstateerd dat veel werkstukken gebaseerd zijn op praktijkgebonden onderzoek en weinig theoretische concepten bevatten. Studenten laten zien objecten en fenomenen goed te kunnen beschrijven, maar dragen met hun eindwerkstuk niet of nauwelijks bij aan het wetenschappelijk discours. Daarnaast merkt de commissie op dat studenten veelal starten vanuit een persoonlijke interesse en blijven steken in een subjectieve benadering met nogal intuïtieve redeneringen. Tot slot constateert de commissie bij de gemiddeld en lager beoordeelde eindwerkstukken dat er sprake is van een beperkte intellectuele en contextuele aanpak. De commissie was in eerste instantie verrast over deze bevindingen. Zij heeft namelijk geconstateerd dat het programma zelf adequaat is en studenten voldoende kennis en vaardigheden biedt om het gewenste eindniveau te behalen. Ook heeft de commissie geconstateerd dat de door studenten gemaakte tussentijdse toetsen en werkstukken van adequaat academisch bachelorniveau zijn.

De commissie heeft tijdens het bezoek gesproken met docenten, vertegenwoordigers van de examencommissie en het management over deze bevindingen. De commissie ziet een duidelijke relatie tussen de inhoud en het niveau van de bacheloreindwerkstukken en de huidige opzet en positie van het werkstuk in het totale onderwijsprogramma. Zoals reeds beschreven in paragraaf 2.2.2 heeft het bachelorwerkstuk een zeer klein aandeel in het geheel. De commissie ziet op dit moment een discrepantie tussen de verwachtingen ten aanzien van de eindwerkstukken en de omschreven doelen enerzijds, en de huidige opzet en begeleiding van het scriptieproces anderzijds.

Uit de gesprekken blijkt dat de geïnterviewden de observaties van de commissie herkennen en dat de opzet en beoordeling van het eindwerkstuk thans hoog op de agenda staan. De vertegenwoordigers van de examencommissie melden in dit kader dat de kwaliteitsborging van de eindwerkstukken hoge prioriteit heeft. Zij hebben daartoe onlangs een nieuwe handleiding ontwikkeld waarbij nadrukkelijk is gekozen voor een academische invalshoek. Het management benadrukt dat veel van de eindkwalificaties ook al worden getoetst bij de niveau 3-vakken in het derde jaar. Door een betere verbinding met de rest van het curriculum tot stand te brengen, zou het eindwerkstuk onderdeel kunnen worden van een langer traject. Men verwacht hiermee het academisch niveau van alle eindwerkstukken te kunnen verhogen. De commissie oordeelt positief over deze maatregelen.

Overwegingen

De commissie is nagegaan of de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en of studenten de beoogde eindkwalificaties realiseren.

De commissie heeft vastgesteld dat er sprake is van een weloverwogen toetsbeleid dat richtinggevend is voor de toetsen en beoordelingen in het onderwijsprogramma. Voorts heeft de commissie vast kunnen stellen dat de opleiding gebruik maakt van een gevarieerde mix aan toetsvormen die aansluit bij de leerdoelen van de cursussen. De commissie concludeert dat er sprake is van een adequaat toetssysteem waarin studenten gestimuleerd worden tot studeren en inzicht hebben op hun voortgang en waarin studenten laten zien de beoogde eindkwalificaties te behalen.

De commissie vindt het positief dat er diverse instrumenten ter verhoging van de kwaliteit van toetsing en beoordeling beschikbaar zijn, zoals een online module toetsing gericht op de

toetsexpertise van de examencommissies en docenten. Wel constateert de commissie dat deze nog niet optimaal worden benut door de opleiding.

De commissie stelt vast dat met de herinrichting van de examencommissie is gestart zodat deze kan gaan functioneren zoals wettelijk is bepaald in de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW). De kwaliteitszorg rondom tussentijdse toetsen en beoordelingen voldoet. De commissie oordeelt positief over de aanwezigheid van een toetscommissie.

Op basis van de beoordeling van de bacheloreindwerkstukken en de tussentijdse toetsing én de aanvullende informatie verkregen tijdens het bezoek stelt de commissie vast dat de studenten van de bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap de beoogde eindkwalificaties realiseren. De commissie constateert dat de bacheloreindwerkstukken in algemene zin voldoen aan het eindniveau zoals verwacht mag worden van een academische bacheloropleiding. Wel ziet de commissie een aantal tekortkomingen in de werkstukken zoals beperkt gebruik van theoretische concepten en enigszins intuïtieve redeneringen. Deze tekortkomingen zijn echter, naar de mening van de commissie, grotendeels te verklaren door de opzet en inrichting van het gehele scriptieproces en staan los van de rest van het onderwijsprogramma. Vooral de door studenten gemaakte tussentijdse toetsen en werkstukken overtuigen de commissie dat de studenten de eindtermen van de opleiding wel degelijk realiseren.

Conclusie

Bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap: de commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘voldoende’.

Algemeen eindoordeel

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap* als ‘voldoende’.

V: Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit rapport geeft de bevindingen en overwegingen weer van de commissie Kunst en Cultuur 2012-2013 over de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen aan de Universiteit Utrecht.

De commissie baseert haar oordeel op informatie uit de kritische reflectie, de informatie uit gesprekken tijdens het bezoek, de geselecteerde eindwerkstukken en de documenten die tijdens het bezoek ter inzage beschikbaar zijn gesteld. De commissie heeft voor de opleidingen zowel positieve aspecten opgemerkt als verbeterpunten gesignaleerd. Na deze tegen elkaar te hebben afgewogen, is de commissie tot het oordeel gekomen dat de opleiding voldoet aan de criteria voor heraccreditatie.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 1 voor de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen als **voldoende**.

De masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen aan de Universiteit Utrecht omvat vijf masterprogramma's die gezamenlijk een breed perspectief bieden op het terrein van kunst en cultuur. Dit zijn: Kunstgeschiedenis; Muziekwetenschap; Theatre Studies; Comparative Women's Studies in Culture and Politics; en Kunstbeleid en –management. De vijf, voorheen onafhankelijke, programma's richten zich op ontwikkelingen in het veld van kunst en cultuur en de belangrijke vraagstukken ten aanzien van die ontwikkelingen. De opleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen beoogt studenten inzicht te geven in ontwikkelingen binnen (een deel van) het veld van kunst en cultuur evenals in de actuele theorievorming en onderzoeksmethodes die relevant zijn voor onderzoek in en naar dit veld. Studenten leren theoretische inzichten en wetenschappelijke methodes te gebruiken voor eigen onderzoek en ook hoe ze wetenschappelijke kennis en inzichten kunnen inzetten in (diverse aspecten van) de beroepspraktijk. De opleiding bereidt studenten voor op beroepsuitoefening in het veld alsmede op een vervolgopleiding tot onderzoeker (promotieopleiding). In aanvulling op deze algemene eindtermen hanteren de afzonderlijke programma's aanvullende eindtermen.

De commissie stelt vast dat de eindtermen van de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen helder zijn geformuleerd en passend zijn voor een academische opleiding op masterniveau. Ook heeft de commissie vastgesteld dat de eindtermen goed aansluiten bij de vereisten vanuit het vakgebied Kunst en Cultuur. Volgens de commissie reflecteren de eindtermen op adequate wijze de breedte van de opleiding en doen tegelijkertijd recht aan de diversiteit van de onderliggende programma's. De commissie heeft waardering voor het streven van de opleiding om de recente samenvoeging van de verschillende programma's onder het brede label Kunst- en Cultuurwetenschappen aan te grijpen om het inhoudelijke profiel van de opleiding en de uitwerking ervan in het programma nog meer aan te scherpen. De commissie stimuleert de opleiding om door te gaan op de ingeslagen weg.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De commissie beoordeelt Standaard 2 voor de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen als **voldoende**.

De masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen geeft haar onderwijs vorm binnen het onderwijsconcept 'Utrechtse Onderwijsmodel' waarbinnen activerend onderwijs en kleinschaligheid een grote rol spelen. De vijf onderliggende masterprogramma's zijn

opgebouwd volgens dezelfde structuur. Ze bestaan uit vier blokken van elk 15 EC. Gedurende blok 1 en 2 volgen de studenten vier cursussen (het cursorisch traject van 30 EC). In blok 3 en 4 doen studenten een stage (15 EC) en schrijven zij een scriptie (15 EC). Bij Muziekwetenschap is de stage geen verplicht onderdeel van het programma. De stage kan ook een onderzoeksstage zijn.

De commissie constateert dat de verschillende masterprogramma's een zelfde structuur hanteren, maar dat zij nog redelijk los van elkaar staan. De commissie oordeelt dat het cursorisch gedeelte van de masterprogramma's coherent en goed gestructureerd is. Wat betreft de stage en de thesis stelt de commissie vast dat er op papier een eenheid lijkt te zijn maar dat er in de praktijk grote verschillen zijn. Ook stelt de commissie vast dat de combinatie van een stage en een thesis in het tweede semester een grote druk legt op studenten en de studeerbaarheid van het programma niet ten goede komt. De commissie concludeert dat er een grote onduidelijkheid zit in de statuur van de stage. De commissie adviseert de opleiding dan ook om opleidingsbreed de doelstellingen, inhoud en vormgeving van de stage –mede in relatie tot de thesis en de totale studiebelasting- te bezien. De commissie geeft daarbij in overweging om terdege te kijken naar de aard van het verschillende programma's, die varieert van meer professioneel tot sterk onderzoeksgericht, en de toegevoegde waarde die een stage daarbij kan hebben. Ook adviseert de commissie te bezien hoe de opleiding de stages meer kan sturen en begeleiden.

De commissie constateert dat er sprake is van een onderwijsleeromgeving waar onderwijs wordt gewaardeerd en belangrijk wordt gevonden door studenten en docenten. Studenten zijn positief over het geboden onderwijs en zeer positief over het enthousiasme en de vakbekwaamheid van de docenten. De commissie waardeert dat er een helder en passend onderwijsconcept is dat op adequate wijze is doorgevoerd in het onderwijsprogramma. Voorts is de commissie positief over de combinatie van werkvormen die in haar optiek bijdragen aan een gestructureerd leerproces.

De commissie uit haar zorgen wat betreft de lange studieduur van studenten. De commissie oordeelt positief over de diverse verbetermaatregelen die de opleiding heeft genomen teneinde de studierendementen te verbeteren. De commissie is evenwel van mening dat de studierendementen nauw samenhangen met de huidige structuur van het curriculum en dat de problematiek in groter verband moet worden bezien.

De commissie concludeert dat er sprake is van goed gekwalificeerde en nauw betrokken stafleden. De commissie vindt het positief dat de vaste stafleden ten minste de Utrechtse Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) hebben behaald. Ook de rol van de tutores en de studieadviseurs is in positieve zin opgevallen. De commissie maakt zich zorgen over de kwantiteit van het docentencorps, specifiek ook op het terrein van moderne en hedendaagse kunst. Zij is van mening dat de omvang van de staf tot een kritische ondergrens is gekomen. De commissie spreekt op basis van het bestudeerde nieuwe beleid de verwachting uit dat de druk op de staf daadwerkelijk verminderd zal worden.

Wat betreft voorzieningen constateert de commissie dat het aan de opleiding gebonden theater StudioT door bezuinigingen zal verdwijnen. De commissie begrijpt dat de onderwijsfunctie van het theater op adequate wijze zal worden overgenomen door het cultuurcentrum van de universiteit, Parnassos. De commissie stelt dan ook vast dat er sprake is van voldoende voorzieningen voor de studenten.

Tot slot stelt de commissie vast dat het kwaliteitszorgsysteem zo is opgezet dat verbetermogelijkheden binnen de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen worden gesignaleerd waarbij zowel docenten als studenten voldoende inspraak hebben. Gesignaleerde verbeterpunten worden adequaat doorgevoerd in het onderwijs.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie beoordeelt Standaard 3 voor de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen als **voldoende**.

De commissie heeft vastgesteld dat er sprake is van een weloverwogen toetsbeleid dat richtinggevend is voor de toetsen en beoordelingen in het onderwijsprogramma. Voorts heeft de commissie vast kunnen stellen dat de opleiding gebruik maakt van een gevarieerde mix aan toetsvormen die aansluit bij de leerdoelen van de cursussen. De door de studenten gemaakte toetsen en werkstukken laten de commissie zien dat de toetsing op adequaat academisch masterniveau plaatsvindt. De commissie concludeert dat er sprake is van een adequaat toetsstelsel waarin studenten gestimuleerd worden tot studeren en inzicht hebben op hun voortgang en waarin studenten laten zien de beoogde eindkwalificaties te behalen.

De commissie beoordeelt positief dat er diverse instrumenten ter verhoging van de kwaliteit van toetsing en beoordeling beschikbaar zijn, zoals een online module toetsing gericht op de toetsexpertise van de examencommissies en docenten. Wel constateert de commissie dat deze nog niet optimaal worden benut door de opleiding.

De commissie stelt vast dat met de herinrichting van de examencommissie is gestart zodat deze kan gaan functioneren zoals wettelijk is bepaald in de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW). De kwaliteitszorg rondom tussentijdse toetsen en beoordelingen voldoet. De commissie oordeelt positief over de aanwezigheid van een toetscommissie.

Op basis van de beoordeling van de masterthesen, de (gemaakte) toetsen en werkstukken en de aanvullende informatie verkregen tijdens het bezoek stelt de commissie vast dat de studenten van de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen de beoogde eindkwalificaties realiseren. De commissie constateert dat hoger beoordeelde theses in algemene zin voldoen aan het eindniveau zoals verwacht mag worden van een academische masteropleiding. Wel ziet de commissie een aantal tekortkomingen in de theses, zoals een beperkt gebruik van theoretische concepten en een marginale contextualisering van de bevindingen. De commissie ziet dit vooral ook bij de lager beoordeelde theses en bij een aantal theses op het gebied van hedendaagse kunst. Deze tekortkomingen zijn grotendeels te verklaren door de beperkte tijd die er beschikbaar is voor een goede reflectie en door een grote onderbezetting bij de staf. Ze staan, naar het inzicht van de commissie, los van het cursorisch gedeelte van de onderwijsprogramma's. Vooral op basis van de door studenten gemaakte tussentijdse toetsen en werkstukken concludeert de commissie dat de studenten de eindtermen van de opleiding wel degelijk realiseren. De commissie ziet dat de opleiding de kritiek van de commissie ter harte neemt en al diverse maatregelen heeft genomen teneinde de kwaliteit van de theses adequaat te borgen. De commissie spreekt in dit verband uit vooral veel waardering te hebben voor de wijze waarop de examencommissie haar nieuwe rol ten aanzien van de kwaliteitsborging van toetsing en beoordeling heeft opgepakt.

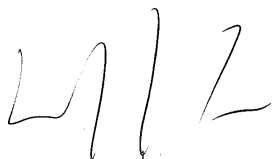
De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen:

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 15 juli 2013

Prof. dr. Bart Verschaffel

Drs. Renate Prenen

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

In deze standaard wordt inzicht gegeven in de bevindingen van de commissie ten aanzien van het landelijk vastgestelde domeinspecifieke referentiekader (1.1). Vervolgens wordt ingegaan op het profiel en de oriëntatie van de opleiding (1.2), en de beoogde eindkwalificaties (1.3).

1.1 Domeinspecifiek referentiekader

Volgens het domeinspecifieke referentiekader gaan opleidingen op het gebied van Kunst en Cultuur over de bestudering van een of meerdere culturele verschijningsvormen, zoals de wetenschappen, literatuur, beeldende kunst, design, architectuur, muziek, film, televisie, theater, vormgeving (nieuwe) media, erfgoed (hedendaagse dan wel historische) maatschappelijke, politieke, religieuze, economische en technologische ontwikkelingen, en de relaties hiertussen. De bestudering van kunst en cultuur is vaak multi- of interdisciplinair van aard en geschiedt veelal vanuit vergelijkend perspectief. Zowel meer gebruikelijke disciplines en methodologieën van de geesteswetenschappen als de invloed van de internationale *cultural studies* beweging zijn herkenbaar op dit grote terrein. In de programma's komen meerdere wetenschappelijke perspectieven aan bod, vaak in een multidisciplinair verband, soms ook binnen een meer interdisciplinaire setting: (kunst)historisch perspectief, esthetisch perspectief, filosofisch perspectief (vraagstukken van ethische, methodologische en wetenschapsfilosofische aard), maatschappijwetenschappelijk perspectief (vraagstukken van politieke, religieuze, juridische, economische en sociale aard) en organisatorisch perspectief (de productie, distributie en consumptie van de brede waaier van kunst- en cultuuruitingen, maar ook de conservering en ontsluiting daarvan). Het domeinspecifieke referentiekader bevat landelijk vastgestelde eindtermen voor bachelor- en masteropleidingen in het domein Kunst en Cultuur. Opleidingen hebben de vrijheid om hierbinnen verschillende accenten te leggen en bijpassende doelstellingen te hanteren.

De commissie heeft het domeinspecifieke referentiekader bestudeerd en besproken tijdens de startvergadering. Zij stelt dat het kader op een correcte, ambitieuze maar globale wijze het veld van de Kunst en Cultuur beschrijft. Hierdoor is het weinig richtinggevend voor de inrichting van het onderwijs. Het geeft de opleidingen vanzelfsprekend veel ruimte om naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, eigen keuzes te maken en accenten te leggen. Het referentiekader vraagt van de opleidingen om bij die keuze heldere doelstellingen en eindkwalificaties te formuleren en te onderbouwen dat aan de criteria voor niveau (bachelor of master) en oriëntatie (wetenschappelijk onderwijs) wordt voldaan.

1.2 Profiel en oriëntatie

Zoals de kritische reflectie beschrijft, biedt de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen aan de Universiteit Utrecht vijf masterprogramma's aan die gezamenlijk een breed perspectief bieden op het terrein van kunst en cultuur.

Dit zijn:

- Kunstgeschiedenis;
- Muziekwetenschap;
- Theatre Studies;
- Comparative Women's Studies in Culture and Politics;
- Kunstbeleid en –management.

De vijf voorheen onafhankelijke programma's richten zich op ontwikkelingen in het veld van kunst en cultuur en de belangrijke vraagstukken ten aanzien van die ontwikkelingen. De opleiding combineert expertise in een aantal disciplines uit dit veld (beeldende kunst, muziek, theater, dans, performance) met de cultuurkritische invalshoek van Comparative Women's Studies in Culture and Politics en de beleidsmatige benadering van Kunstbeleid en –management.

Het samenbrengen van deze programma's onder het label Kunst- en Cultuurwetenschappen is een zeer recente ontwikkeling. Het biedt volgens de kritische reflectie de mogelijkheid om nog beter aan te sluiten bij ontwikkelingen in de wetenschap waar interdisciplinariteit een steeds grotere rol speelt en bij het beroepenveld dat steeds meer vraagt om specialisten die van meerdere markten thuis zijn. De opleiding heeft daarbij de ambitie om vanuit de specifieke expertise die al in de afzonderlijke programma's aanwezig is en de raakvlakken tussen de verschillende programma's, het inhoudelijke profiel van de opleiding en de uitwerking daarvan in het programma verder aan te scherpen. De opleiding denkt bijvoorbeeld aan het realiseren van interdisciplinaire combinaties vanuit de vijf specialistische programma's. Op deze manier kunnen zowel de reeds bestaande profielen van de individuele programma's behouden blijven terwijl tegelijkertijd een overkoepelend profiel tot stand komt. De eerste stap is inmiddels gezet door in twee programma's een variant van een cursus Kunst- en Cultuurwetenschappen op te nemen. Daarnaast worden cursussen voor elkaars studenten opengesteld zodat het mogelijk is voor studenten om een opleiding in één van de programma's te combineren met cursussen uit een ander programma. De commissie constateert dat de opleiding aan het begin staat van deze ontwikkeling. De resultaten van de intensivering van de samenwerking tussen de programma's zijn dan ook nog niet heel zichtbaar. Desalniettemin spreekt de commissie uit waardering te hebben voor de intenties van de opleiding.

1.3 Beoogde eindkwalificaties

De doelen en eindtermen van de opleiding zijn vastgelegd in de Onderwijs- en Examenregeling (OER). De doelen en eindtermen zijn opgenomen in bijlage 3.

Zoals uit de kritische reflectie blijkt, beoogt de opleiding studenten inzicht te geven in ontwikkelingen binnen (een deel van) het veld van kunst en cultuur evenals in de actuele theorievorming en onderzoeksmethodes die relevant zijn voor onderzoek in en naar dit veld. Studenten leren theoretische inzichten en wetenschappelijke methodes te gebruiken voor eigen onderzoek en ook hoe ze wetenschappelijke kennis en inzichten kunnen inzetten in (diverse aspecten van) de beroepspraktijk. De opleiding bereidt studenten voor op beroepsuitoefening in het veld alsmede op een vervolgopleiding tot onderzoeker (promotieopleiding). In aanvulling op deze algemene eindtermen hanteren de afzonderlijke programma's aanvullende eindtermen. De commissie merkt op dat de algemene en aanvullende eindtermen helder zijn geformuleerd. Zij reflecteren op adequate wijze de breedte van de opleiding en doen tegelijkertijd recht aan de diversiteit van de onderliggende programma's.

Programma Kunstgeschiedenis

Het masterprogramma Kunstgeschiedenis richt zich op de betekenis en functie van kunst in het heden en verleden vanuit een kunst- en cultuurhistorisch perspectief. Het maakt studenten vertrouwd met inzichten op het gebied van de kunstgeschiedenis in het algemeen en van het gekozen zwaartepunt - Beeldende Kunst voor 1850, Architectuurgeschiedenis en monumentenzorg of Moderne en hedendaagse kunst - in het bijzonder, met als doel kritisch te leren reflecteren over het eigen specialisme en werkwijzen. Het programma besteedt veel aandacht aan het verkennen van het actuele werkveld en de rol(len) van de kunst en kunsthistoricus hierbinnen. Gediplomeerde studenten vinden werk als kunsthistoricus binnen het brede kunsthistorische en culturele veld, van de erfgoedsector en monumentenzorg, over de journalistiek en het onderwijs tot het museumwezen en de kunstmarkt.

Programma Muziekwetenschap

Het programma Muziekwetenschap leidt studenten op tot specialisten op het gebied van muziek uit heden en verleden, en van verschillende culturen. Deze specialisten beschikken over grondige kennis van zowel geschiedenis als theorie van de muziek en de daarbij behorende muziekpraktijken en zijn in staat een brug te slaan naar het cultureel-maatschappelijk functioneren van de muziek. Afgestudeerden vinden werk als redactiemedewerker, programmeur, beleidsmedewerker, programmamaker voor radio of televisie, als educatief medewerker, of als adviseur voor muziekgezelschappen, overheden en fondsen.

Programma Theatre Studies

Het programma Theatre Studies richt zich op hedendaagse ontwikkelingen in theater en dans vanuit een interdisciplinair, internationaal en intermediaal perspectief. Theater is van oudsher een praktijk waarin uiteenlopende disciplines samenkomen en dit interdisciplinaire karakter is in het huidige veld steeds belangrijker. Het programma Theatre Studies legt een verband tussen de ontwikkelingen en theoretische benaderingen en plaatst de ontwikkelingen in een internationale context. Het programma leidt studenten op tot denkers in en over het veld van theater en dans. Dat wil zeggen academisch geschoolde denkers die in staat zijn theorie en praktijk met elkaar te verbinden en deze verbintenis productief te maken voor onderzoek evenals voor diverse functies in het theater- en dansveld zoals die van onderzoeker, dramaturg, criticus, programmeur, educatief medewerker, beleidsmedewerker etc.

Programma Comparative Women's Studies in Culture and Politics

Het programma Comparative Women's Studies in Culture and Politics leert studenten kritisch te analyseren hoe gender en etnische verschillen meespelen in sociale en culturele relaties en de manier waarop culturele artefacten vorm krijgen. Studenten maken kennis met feministische theorieën en onderzoeksmethodes, en met de geschiedenis en actualiteit van feministische en andere sociale bewegingen. Daarnaast richt het programma zich op de werking van gender en etniciteit als grammatica's van identiteitsconstructie en machtsverschil. Het programma biedt studenten inzichten die nodig zijn om socioculturele en politieke in- en uitsluitingsprocessen te kunnen beschrijven en analyseren, en vaardigheden om deze kennis en inzichten in te zetten in wetenschappelijk onderzoek en in de (inter)nationale beroepspraktijk zoals onderwijsinstellingen, de overheid en ngo's, en kunstinstellingen.

Programma Kunstbeleid en –management

Het programma Kunstbeleid en –management bereidt studenten voor op beleidsmatige functies in het culturele veld, zowel bij overheden als bij culturele instellingen. In eerste instantie gaat het daarbij om studenten die na een bacheloropleiding in de cultuurwetenschappen en een minor Kunstbeleid en –management zich in de master

verdiepen in aspecten van beleid en organisatie die van belang zijn voor het culturele veld. Ook studenten met een bachelordiploma in organisatiwetenschap of bestuurskunde met een aantoonbare belangstelling voor de wereld van kunst en cultuur zijn welkom. Doel van het programma is ‘vertalers’ op te leiden die hun kennis en inzicht kunnen omzetten in beleid van overheden en organisaties en/of hun kennis van beleid en organisatie kunnen vertalen naar en toepassen in het culturele veld. Concrete dilemma’s en vraagstukken uit de (kunst)beleidspraktijk vormen het vertrekpunt voor theoretische verdieping.

Overwegingen

De commissie is nagegaan of de beoogde eindkwalificaties van de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen aan de Universiteit Utrecht wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie zijn geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen. Zij heeft de eindkwalificaties in dat kader afgezet tegen het domeinspecifieke referentiekader, de gezamenlijke landelijke eindtermen, en het profiel en de oriëntatie van de opleiding.

De commissie concludeert dat het globale domeinspecifieke referentiekader van opleidingen vraagt om eigen keuzes en accenten binnen het veld van de kunst en cultuur goed te onderbouwen en te vertalen in duidelijke doelstellingen en eindkwalificaties. De commissie stelt vast dat de eindtermen van de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen helder zijn geformuleerd en passend zijn voor een academische opleiding op masterniveau. Ook heeft de commissie vastgesteld dat de eindtermen goed aansluiten bij de vereisten vanuit het vakgebied Kunst en Cultuur. Volgens de commissie reflecteren de eindtermen op adequate wijze de breedte van de opleiding en doen zij tegelijkertijd recht aan de diversiteit van de onderliggende programma’s. De commissie heeft waardering voor het streven van de opleiding om de recente samenvoeging van de verschillende programma’s onder de brede label Kunst- en Cultuurwetenschappen aan te grijpen om het inhoudelijke profiel van de opleiding en de uitwerking ervan in het programma nog meer aan te scherpen. De commissie stimuleert de opleiding om door te gaan op de ingeslagen weg.

Conclusie

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

In deze standaard wordt voor de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen inzicht gegeven in het onderwijsprogramma (2.1). Vervolgens wordt ingegaan op het didactisch concept (2.2), de instroom en de studeerbaarheid (2.3), het personeel (2.4), de opleidingsspecifieke voorzieningen (2.5), en de kwaliteitszorg (2.6).

2.1 Programma

De commissie is nagegaan in hoeverre de door de opleiding geformuleerde oriëntatie en eindtermen terug zijn te vinden in het curriculum. Zij heeft de tabellen bestudeerd die zijn opgenomen in de kritische reflectie, waarin is aangegeven welke onderdelen van de masterprogramma's gekoppeld zijn aan welke eindtermen. Daarnaast heeft zij tijdens de visitatie inzicht gehad in de beschrijving, het studiemateriaal en de toetsen van verschillende vakken. Aan de hand van deze informatie stelt zij vast dat de inhoud en het niveau van de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen van de Universiteit Utrecht adequaat zijn en waarborgen dat afgestudeerden kunnen voldoen aan de geformuleerde eindkwalificaties.

2.1.1. Curriculum Kunst- en Cultuurwetenschappen

De programma's zijn opgebouwd volgens dezelfde structuur. Ze bestaan uit vier blokken van elk 15 EC. Gedurende blok 1 en 2 volgen de studenten vier cursussen (het cursorisch traject van 30 EC). Doel hiervan is het verbreden en verdiepen van kennis op het gebied van het betreffende programma evenals het verder ontwikkelen van de academische vaardigheden zoals het doen van onderzoek, academisch schrijven en presenteren. Daarnaast wordt aandacht besteed aan competenties die van belang zijn voor de beroepspraktijk. Gedurende blok 3 en 4 doen studenten een stage (15 EC) en schrijven zij een scriptie (15 EC). De scriptie is een individueel academisch werk in de vorm van een geschreven opdracht, over een onderwerp dat afgeleid is van de professionele praktijk. Bij Muziekwetenschap is de stage geen verplicht onderdeel van het programma. Bij Theatre Studies kan de stage ook een onderzoeksstage zijn.

Hieronder volgt per programma een overzicht van deze trajecten in tabelvorm waarin per onderdeel is aangegeven welke van de eindtermen aan de orde zijn. Daarnaast volgt per programma een korte beschrijving van de inhoud van het programma.

Programma Kunstgeschiedenis

Het programma Kunstgeschiedenis richt zich op de betekenis en functie van kunst in het heden en verleden vanuit een kunst- en cultuurhistorisch perspectief. In het cursorische gedeelte ligt de nadruk op de verdieping en verbreding van de kunsthistorische kennis in functie van het gekozen zwaartepunt. Dit verschaft de noodzakelijke basis voor zowel de stage als de scriptie in het tweede semester. Rode draad door alle cursussen is de nauwe samenwerking met het beroepenveld (musea, galeries, onderzoeksinstellingen, monumentenzorg, beleidsinstellingen).

Eindkwalificatiematrix masterprogramma Kunstgeschiedenis per zwaartepunt:

Zwaartepunt (A) Beeldende Kunst tot 1850

Eindkwalificatie	Cursorisch traject verplicht	EC	Blok
I,III, a,b,c,d,e,g	Werkgroep beeldende Kunst tot 1850	15	1 2
I,III, a,b,c,d,e, g	Historiografie & methoden kunstgesch.	7,5	1
I,II, a,b,c,e,f,g	Actualiteiten beeldende kunst tot 1850	7,5	2

Eindkwalificatie	Individueel traject	EC	Blok
I, II, III, a,b,d,e,f	Stage MA beeldende kunst tot 1850	15	3 4
I,III, a,b,c,d,e,g	Thesis	15	3 4

Zwaartepunt (B) Moderne en hedendaagse kunst

Eindkwalificatie	Cursorisch traject verplicht	EC	Blok
I,III, a,b,c,d,e,g	Werkgroep moderne kunst	15	1 2
I,III, a,b,c,d,e, g	Historiografie & methoden kunstgesch.	7,5	1
I,II, a,b,c,e,f,g	Actualiteiten moderne kunst	7,5	2

Eindkwalificatie	Individueel traject	EC	Blok
I, II, III, a,b,d,e,f	Stage MA moderne & hedendaagse kunst	15	3 4
I,III, a,b,c,d,e,g	Thesis	15	3 4

Zwaartepunt (C) Architectuurgeschiedenis en monumentenzorg

Eindkwalificatie	Cursorisch traject verplicht	EC	Blok
I,III, a,b,c,d,e,g	Architectuur en monument	15	1 2
I,III, a,b,c,d,e, g	Historiografie & methoden kunstgesch.	7,5	1
I,II, a,b,c,e,f,g	Actualiteiten monumentenzorg	7,5	2

Eindkwalificatie	Individueel traject	EC	Blok
I, II, III, a,b,d,e,f	Stage MA architect.gesch. & mon.zorg	15	3 4
I,III, a,b,c,d,e,g	Thesis	15	3 4

Programma Muziekwetenschap

Het programma Muziekwetenschap biedt een combinatie van muziekanalytische, wetenschapstheoretische, sociaal-culturele en mediale onderzoeksmethoden. Het programma biedt studenten inzicht in de stand van zaken binnen de diverse (sub-)disciplines van de muziekwetenschap en laat hen nader kennis maken met relevante theoretische inzichten in de context van maatschappelijke en mediale ontwikkelingen. Bovendien traint het programma hen in verschillende wijzen waarop theoretische inzichten ingezet kunnen worden in onderzoek en de muzikale uitvoeringspraktijk. In aanvulling op het reguliere programma kunnen studenten deelnemen aan de *Utrecht Colloquia in Musicologies* waar ook stafleden, studenten uit de research master en andere geïnteresseerden (bachelorstudenten, postdoc studenten en alumni) in participeren. In deze serie spreken (inter)nationale sprekers over hun lopende onderzoek. Hierdoor maken de studenten kennis met de meest actuele stand van zaken in de muziekwetenschap.

Eindkwalificatiematrix masterprogramma Muziekwetenschap:

Eindkwalificatie	Cursorisch traject verplicht	EC	Blok
I, III, a,c, d ,e,f,g	Muz-Current Musicology	7,5	1
I, II, III, a,b,c, d,g	Muz-Ida y vuelta	7,5	2

Eindkwalificatie	Cursorisch traject keuze	EC	Blok
I, II, III, b, c, d, e, f, g	Muz-Music and the moving image	7,5	1
I, II, III, B, c, d, f, g	Muz-Digital Music Cultures	7,5	2
I, III A, b, c, d, g	Muz-Singing of Heaven and Earth	7,5	3
I, II, III, c, d,e, f,g	Muz-Stage MA MUZ*	7,5 / 15	1,2,3,4

Eindkwalificatie	Individueel traject	EC	Blok
I, II, III, a,b,c,d,e,f, g,	Muz-Thesis MA MUZ	15	1,2,3,4

Programma Theatre Studies

Het programma bereidt studenten voor op een functie als onderzoeker naar hedendaags theater en dans of een functie in het theater en de danspraktijk. Het programma doet dit door studenten inzicht te bieden in de stand van zaken in de theater- en danspraktijk en hen kennis te laten maken met theoretische inzichten om deze praktijk te kunnen analyseren, interpreteren en kritisch te plaatsen in de context van maatschappelijke ontwikkelingen. Voorts traint het programma hen in manieren waarop theorie en praktijk met elkaar in verband gebracht kunnen worden in onderzoek en in de theater- en dans(dramaturgische)praktijk.

Eindkwalificatiematrix masterprogramma Theatre Studies:

Eindkwalificatie	Cursorisch traject verplicht	EC	Blok
I,III, a,b,d,e	Who's Afraid of Representation?	7,5	1
I, II, III,a,b,e,f,g	Mapping the Field	7.5	1
I, III, a,b,c,d,e	Arts & Culture studies: Theatre and Dance	7.5	2

Eindkwalificatie	Cursorisch traject keuze	EC	Blok
I, II, III,a,b,d,e,f,	Theatre Research in Practice	7.5	2
I, II, III,a,b,d,e,f	Writing Dancing	7.5	2

Eindkwalificatie	Individueel traject	EC	Blok
I, II*,a,b,d,e	Internship	15	3,4
I, III,a,b,c,d,e,g	Thesis	15	3,4

* Als de stage een onderzoeksstage is dan moet deze II een III zijn.

Programma Comparative Women's Studies in Culture and Politics

In het programma Comparative Women's Studies in Culture and Politics bestuderen studenten vraagstukken met betrekking tot de wijze waarop kennis is gesitueerd en identiteitsvorming wordt bemiddeld en gemedieerd. Studenten leren over processen van in- en uitsluiting op het gebied van bijvoorbeeld burgerschap, literaire canonvorming en visuele cultuur vanuit een interdisciplinair, historisch, theoretisch en comparatief perspectief. Deze kennis stelt studenten in staat onderzoeksbevindingen kritisch te evalueren en zelfstandig onderzoek te doen naar in- en uitsluitingsprocessen in het culturele en sociale domein. In aanvulling hierop organiseert Comparative Women's Studies in Culture and Politics de *Doing Gender Lecture* series voor stafleden, academische master- en research masterstudenten en andere geïnteresseerden (van bachelor tot postdoc niveau en alumni). In deze serie spreken (inter)nationale experts over state of the art thema's die ook in het onderwijs aan bod komen en dragen zo bij aan de academische vorming van studenten.

Eindkwalificatiematrix masterprogramma Comparative Women's Studies in Culture and Politics:

Eindkwalificatie	Cursorisch traject verplicht	EC	Blok
I,III,a,c,d,e,g	Feminist Toolbox	7,5	1
I,II,III,a,c,d,e,f,g	Feminist Research Practice	7,5	1

Eindkwalificatie	Cursorisch traject keuze	EC	Blok
I,II,III,a,b,c,d,f,g	Arts & Culture Studies: Women's Representation of Eros and Pathos	7,5	2
I,II,III,a,b,c,d,f,g	Technobodies in Cyberspace	7,5	2
I,II,III,a,b,c,d,f,g	(Post)Colonial Transitions	7,5	2

Eindkwalificatie	Individueel traject	EC	Blok
I,II,a,c,e,f,g	Internship	15	3
I,III, a,c,d,e,f,g	Thesis	15	4

Programma Kunstbeleid en –management

Het onderwijsaanbod van dit masterprogramma is gebaseerd op drie pijlers: theorie (de cursus Kunst in de samenleving), overheidsbeleid (de cursussen Actualiteiten van het kunstbeleid en Europees cultuurbeleid) en instellingbeleid (het onderzoekseminar). Het onderzoekseminar zoekt samenwerking met culturele instellingen. Studenten doen een klein empirisch onderzoek, naast de studie van problemen en werkwijzen die liggen op het terrein van kunstmanagement of het beleid van culturele instellingen. Afstudeerprojecten worden ontwikkeld in samenspraak met opdrachtgevers (op het gebied van het beleid en bestuur van culturele instellingen of overheden), student en programma en bieden door een combinatie van de stage met het onderzoek voor veel studenten een goede voorbereiding op de beroepspraktijk.

Eindkwalificatiematrix masterprogramma Kunstbeleid en Management:

Eindkwalificatie	Cursorisch traject verplicht	EC	Blok
I,II,III a,b,c,e,	Kunst in de samenleving	7,5	1
I,II a,b,c,d,e	Actualiteiten Kunstbeleid	7,5	1
I,II a,b,c,d,g	Europees Cultuurbeleid	7,5	2
I,II,III d,e,f	Onderzoekseminar	7,5	2

Eindkwalificatie	Individueel traject	EC	Blok
II, a,b,d,e,f	Stage	15	3
II, III. a,b,c,d,e,g	Scriptie	15	4

Uit de gesprekken met de studenten en alumni blijkt dat zij veel waardering hebben voor de verschillende programma's. Zij noemen als sterke punten de ruime aandacht voor theorie en theorievorming, de academische vorming en de mogelijkheden om theorie met de praktijk te verbinden, onder andere door het stagetraject. Ook is men positief over het interdisciplinaire karakter van de programma's. Desgevraagd vertellen de studenten dat zij de verschillende programma's nog als losstaande opleidingen ervaren. Wel zijn zien zij de recent versterkte samenwerking als een positieve ontwikkeling. Het is hierdoor makkelijker geworden om cursussen bij andere programma's te volgen. De voorgenomen overkoepelende cursussen op het terrein van de geesteswetenschappen spreken hen zeer aan.

2.1.2 Realisatie eindtermen in het programma

De commissie heeft de bovenstaande matrices bestudeerd waarin per programma een overzicht wordt gegeven van de eindkwalificaties in relatie tot de onderwijsonderdelen. Hieruit blijkt dat alle eindkwalificaties worden gerealiseerd door de programma's. Ook is er sprake van een evenwichtige verdeling van de eindkwalificaties over de verschillende onderdelen.

De commissie heeft tijdens het bezoek met studenten en docenten gesproken over de aandacht voor empirisch onderzoek in het curriculum, specifiek kwalitatieve onderzoeksmethoden zoals case studies, en het vermogen om onderzoeksresultaten te verbinden aan een theoretisch raamwerk. De studenten noemen vakken die zij volgen vrij breed en interdisciplinair georiënteerd. Zij leren in eerste instantie breed te kijken en vervolgens in case studies een en ander in de context te plaatsen. De theorie is de basis en vandaar uit wordt de praktijk benaderd. Kwalitatief empirische onderzoeksmethoden komen in een aantal vakken aan bod. Studenten voelen zich in het algemeen bekwaam om onderzoek

op academisch niveau te doen met gebruik van dergelijke onderzoeksmethoden. De geïnterviewde docenten vertellen de commissie dat het vakgebied sterk interdisciplinair is, hetgeen vraagt om andere modellen en het vermogen om diverse methoden te incorporeren in het geesteswetenschappelijk onderzoek. Dit terwijl de instromende bachelorstudenten geesteswetenschappen over het algemeen disciplinair opgeleid zijn en weinig onderzoeksbagage hebben op andere (sociale) wetenschapsgebieden. Overigens laat de opleiding niet alleen studenten toe met een geesteswetenschappelijke achtergrond, maar ook studenten vanuit andere (sociaal) wetenschappelijke disciplines. Deze zijn veelal wel goed toegerust voor kwalitatief en kwantitatief empirisch onderzoek, maar hebben weinig ervaring met geesteswetenschappelijke onderzoeksmethoden. Het is dan ook een lastige opgave om alle groepen studenten even goed te bedienen. Niettemin heeft de academische en wetenschappelijke vorming van studenten de volle aandacht van docenten en het management. Zo is men thans bezig te bezien hoe het empirisch onderzoek een adequate plek kan krijgen in de verschillende programma's.

2.2 Didactisch concept

De commissie is nagegaan in hoeverre er sprake is van een passend didactisch concept dat vertaald is naar adequate werkvormen en dat op een passende wijze wordt ingezet, zoals dat van een opleiding in het domein Kunst en Cultuur verwacht mag worden.

2.2.1 Didactisch concept

De masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen geeft haar onderwijs vorm binnen het onderwijsconcept 'Utrechtse Onderwijsmodel' en de universitaire richtlijnen van de Universiteit Utrecht. In het onderwijsconcept spelen activerend onderwijs en kleinschaligheid een grote rol. De richtlijnen schrijven onder andere voor dat een cursus niet alleen met hoorcolleges mag worden ingevuld. In elke cursus moet ruimte zijn voor kleinschalig onderwijs in de vorm van werkgroepen waarin de studenten presentaties houden en discussiëren over de stof.

De commissie constateert aan de hand van het programma en de gesprekken met docenten en studenten dat het beschreven onderwijsconcept en de richtlijnen herkenbaar zijn in en passend zijn bij het curriculum van de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen.

2.2.2 Werkvormen

Volgens de kritische reflectie is de dominante werkvorm in het eerste semester die van de werkgroep. Om de individuele ontwikkeling van de studenten zo goed mogelijk te stimuleren, vraagt de docent actieve deelname van studenten in groepsdiscussies over theoretische teksten, casussen, voorstellingen et cetera. Studenten bereiden bijeenkomsten voor door voorgeschreven materiaal te bestuderen. Vaak maakt men ook kleine opdrachten of doet men eigen onderzoek. Tijdens de bijeenkomsten wordt afwisselend gewerkt met presentaties door studenten, groepsdiscussies, 'viewings' waarin studenten objecten gezamenlijk bekijken, bespreking van teksten of ander materiaal door de docent. Belangrijkste aandachtspunten zijn steeds het kritisch lezen van teksten, het leren de verbinding te leggen tussen theoretische teksten en de praktijk, en het ontwikkelen van een kritische positie. De werkgroepen sluiten veelal af met een paper waarin het schrijven van een academisch betoog wordt getraind. De geïnterviewde studenten vertellen de commissie dat de werkgroepen een breed beeld en inzicht in het wetenschappelijk discours bieden en tegelijkertijd behoorlijk de diepte ingaan. Er wordt van hen verwacht dat zij actief participeren in de discussies. Zij moeten vaak hard werken om goed bij te kunnen blijven. De commissie spreekt uit waardering te hebben voor de activerende onderwijsvormen.

Tijdens het bezoek heeft de commissie uitgebreid gesproken met studenten, docenten en het management over de statuur van de stage in relatie tot de masterthesis. De commissie constateert dat, met uitzondering van het programma Muziekwetenschap, een stage van 15 EC is verplicht voor alle studenten, maar dat er grote verschillen bestaan wat betreft doelen, inhoud en vormgeving van de stage. Sommige programma's stimuleren studenten om stage en thesis te combineren. Andere programma's laten de studenten hierin vrij. Ook zijn er verschillen zichtbaar wat betreft het wetenschappelijke karakter van de stages. Een aantal stages is sterk onderzoeksgericht terwijl andere stages meer gericht zijn op een eerste (academische) ervaring met de beroepspraktijk. Voorts ziet de commissie dat de begeleiding van studenten verschilt per programma in termen van het bieden van ondersteuning bij het vinden van een stageplaats en het opstellen van een stageplan en in termen van het geven van begeleiding en feedback gedurende de stageperiode.

De geïnterviewde docenten bevestigen de constatering van de commissie. Zij lichten toe dat het doel van de faculteit is om elke student een stage te laten lopen tijdens zijn/haar masteropleiding. In hun optiek kan een goed uitgedachte en gebalanceerde stage studenten veel bieden. Er is op dit moment nog enige speelruimte om van het facultaire model af te wijken. De docenten benadrukken dat alle stages in principe een (wetenschappelijke) onderzoekscomponent moeten bevatten. Zij trachten daar streng op toe te zien en keuren soms ook stages af. Tegelijkertijd geven ze aan dat, doordat de stages veelal extern zijn, het voor docenten lastig is om goed zicht en grip te houden op het gehele stageproces. De combinatie stage en thesis is veelal ingegeven door efficiëntieredenen. Het eenjarige studieprogramma is met het cursorisch onderwijs, stage én thesis behoorlijk intensief. De koppeling draagt ertoe bij dat minder studenten uitlopen qua studietijd.

Wat betreft de thesis constateert de commissie tevens dat er sprake is van een grote mate van variëteit tussen de verschillende programma's. Een aantal programma's organiseert voor het thesistraject groepsbijeenkomsten naast individuele begeleiding. Bij andere programma's is het vooronderzoek geïntegreerd in het onderwijs in het eerste semester. Gezien de rendementen (zie tevens 2.3.2) heeft de commissie begrip voor de koppeling van de stage en de scriptie. Wel wijst de commissie op het potentiële gevaar dat de casuïstiek teveel als uitgangspunt wordt genomen. Hierdoor zou de thesis meer descriptief kunnen worden, hetgeen ten koste kan gaan van de theoretische diepgang van de thesis. De docenten geven aan zich bewust te zijn van dit potentiële gevaar. Zij benadrukken echter dat de thesis geen verslag van de stage is. Studenten kunnen wel, omwille van de tijd, een thesis schrijven in het verlengde van hun stage.

Op basis van deze bevindingen concludeert de commissie dat er een aanzienlijke onduidelijkheid zit in de statuur van de stage. De commissie adviseert de opleiding dan ook om opleidingsbreed de doelstellingen, inhoud en vormgeving van de stage –mede in relatie tot de thesis en de totale studiebelasting– te bezien. De commissie geeft daarbij in overweging om terdege te kijken naar de aard van het verschillende programma's en de toegevoegde waarde die een stage daarbij kan hebben.

2.3 Instroom en studeerbaarheid

De kwantitatieve gegevens over de instroom, studielast en rendementen van de opleiding zijn opgenomen in bijlage 5.

2.3.1 Instroom

Omdat de brede masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen bij de Universiteit Utrecht in 2011 is ingevoerd, omvat de kritische reflectie een overzicht van de instroom per

programma op basis van interne cijfers. Hieruit blijkt dat de belangstelling voor Kunstgeschiedenis licht is toegenomen de afgelopen jaren tot ongeveer 45 à 50 studenten per jaar. De belangstelling voor Kunstbeleid en –management schommelt enigszins maar is consequent hoog; de instroom ligt tussen de 40 en 50 studenten per jaar. De belangstelling voor Muziekwetenschap fluctueert eveneens maar ligt gemiddeld rond de 13 studenten per jaar. De instroom in het programma Comparative Women's Studies in Culture and Politics is gestegen van 5 studenten in 2005 naar 14 studenten in 2010. Tot slot is de belangstelling voor Theatre Studies eveneens gestegen van 6 studenten in 2005 naar 23 studenten in 2010. Het programma zag met name een stijging na de introductie van een nieuw curriculum.

Studenten uit de Utrechtse bacheloropleidingen Muziekwetenschap, Theater-, Film- en Televisiewetenschap en Kunstgeschiedenis kunnen zich door het volgen van een aantal in de Onderwijs- en Examenregeling (OER) aangegeven cursussen kwalificeren voor een van de programma's. De Engelstalige programma's Comparative Women's Studies en Theatre Studies trekken ook buitenlandse studenten. Bij Comparative Women's Studies is dat ongeveer de helft van de studenten en bij Theatre Studies is dat sinds de introductie van het Engelstalige programma gestegen tot vier à vijf studenten per jaar. Daarnaast is er ook sprake van instroom van studenten uit het hbo die zich door middel van een schakelprogramma (premaster) kwalificeren voor de programma's.

2.3.2 Studeerbaarheid

Zoals uit de kritische reflectie blijkt, is het aantal contacturen voor cursorisch onderwijs zes uur per week per cursus. Daarvan is vier uur college in groepsverband en twee uur voor aanvullende 'viewings', ontmoetingen met vertegenwoordigers uit het beroepenveld of voor individueel contact met de docent. Voor stages is per student gemiddeld tien uur begeleiding door de docent gecalculeerd. De daadwerkelijke begeleiding zal echter per stage verschillen en is afhankelijk van de werkzaamheden en de behoeften van de student. Voor de thesis hanteert de opleiding gemiddeld twintig uur begeleiding bij het opzetten van het onderzoek, de uitvoering, het schrijven en de beoordeling.

Op basis van de kritische reflectie constateert de commissie dat de rendementen verschillen per programma en soms ook per cohort. Een punt van zorg is dat een aanzienlijk deel van de studenten er langer dan de nominale studieduur voor nodig heeft om het programma af te ronden. De kritische reflectie noemt diverse oorzaken zoals: het combineren van studie en werk; het niet kunnen afronden van de stage binnen de nominale studieduur doordat het werkveld niet is georganiseerd volgens de universitaire kalender; het feit dat studenten het lastig vinden om bij de scriptie hun individuele discipline te behouden; of juist de grote ambitie van studenten waardoor ze meer tijd nemen voor verdieping. Uit de gesprekken met studenten en alumni blijkt voorts dat sommige studenten het lastig vinden om de eigen verantwoordelijkheid te nemen ten aanzien van hun stage- en scriptietraject en hierdoor tijd verliezen. De commissie merkt in dit verband op dat in haar optiek de combinatie van 15 EC stage en 15 EC thesis een zeer hoge druk legt op de studenten en gemakkelijk tot studievertragingen kan leiden (zie tevens paragraaf 2.5).

Het management licht toe dat de opleiding in de afgelopen jaren diverse verbetermaatregelen heeft genomen. Zo worden er bij een aantal programma's groepsbijeenkomsten georganiseerd om over de voortgang van de scripties te spreken en/of is een voorbereidend traject voor de scriptie ingebed in het cursorisch onderwijs. De geïnterviewde studenten geven aan content te zijn met de maatregelen. Ook de commissie heeft waardering voor deze initiatieven.

2.4 Personeel

De commissie heeft de kwaliteit en kwantiteit van het personeel bestudeerd. Zowel uit de kritische reflectie als uit het gesprekken met docenten en management blijkt dat de staf onder grote druk staat. De huidige docent-studentratio binnen de schoolse Media- en Cultuur Wetenschappen, en Geschiedenis en Kunstgeschiedenis, die de formatie leveren voor de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen, bedragen respectievelijk 1:46.3 en 1:40.5. Deze docent-studentratio's zijn de hoogste van de gehele faculteit. Voor nagenoeg alle programma's geldt dat er sprake is van een onderbezetting; bij de programma's Muziekwetenschap en Theatre Studies is de situatie zelfs precair te noemen.

Bij Kunstgeschiedenis speelt het aanvullende probleem dat er op dit moment een vacature is voor een hoogleraar Moderne en hedendaagse kunst. De opleiding vangt dit op door een tijdelijk aanwerving van een docent moderne kunst. Desondanks constateert de commissie, dat het ontbreken van een hoogleraar op dit terrein een groot gemis is voor het programma. De commissie ziet dit vooral terug bij de begeleiding van de thesis. Daar waar het merendeel van de studenten kiest voor een thesisonderwerp gerelateerd aan de hedendaagse kunst, is slechts een beperkt aantal docenten inzetbaar voor de begeleiding van deze studenten.

Op basis van deze bevindingen constateert de commissie dat de omvang van de staf tot een kritische ondergrens is gekomen. In het gesprek met het onderwijsmanagement kwam dit uitvoerig ter sprake. Het management beaamt dat de rek er uit is. De faculteit komt uit een moeilijke fase met aanzienlijke financiële problemen waardoor er een vacaturestop was. Inmiddels heeft de faculteit nieuwe middelen gekregen om de werkdruk binnen de faculteit te verlagen. De verwachting is dat vanaf de zomer nieuw personeel aangenomen kan worden. Daarnaast heeft de faculteit een nieuw rekenmodel geïntroduceerd waarbij er met vaste uren per aantal studentgroepen per onderwijsvorm wordt gerekend. Hierdoor kan het onderwijsbudget op transparante wijze naar rato verdeeld worden over de opleidingen. De commissie heeft het nieuwe beleid bestudeerd en spreekt de verwachting uit dat de druk op de staf daadwerkelijk zal verminderen. De commissie wil benadrukken dat het handhaven van de huidige kwantiteit van de staf zeer nadelige gevolgen kan hebben voor het onderwijs. Wat betreft het programma Kunstgeschiedenis, pleit de commissie voor het invullen van de leerstoel Moderne en hedendaagse kunst op korte termijn.

De commissie is bijzonder te spreken over de kwaliteit van de staf. De docenten hebben een goede reputatie en dragen zorg voor een goede verwevenheid van onderwijs en onderzoek. Zij hebben goede nationale en internationale contacten en samenwerkingsverbanden waarvan de studenten kunnen profiteren. De commissie heeft tijdens de gesprekken met docenten ervaren dat zij als een team opereren en zeer betrokken zijn bij het onderwijs en de studenten. Er vindt voortdurend afstemming plaats, hetgeen belangrijk is voor een veelzijdige opleiding. De studenten en alumni waar de commissie mee gesproken heeft, benadrukken dat de docenten zeer inspirerend en geïmmiteerd zijn. De commissie vindt het tevens positief dat de vaste stafleden ten minste de Utrechtse Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) hebben behaald.

2.5 Opleidingsspecifieke voorzieningen

Op basis van de documentatie die zij heeft ontvangen en de gesprekken die zij heeft gevoerd met verschillende gremia, stelt de commissie vast dat er sprake is van adequate voorzieningen voor de masterstudenten.

De opleiding is gevestigd in de binnenstad van Utrecht. In de binnenstad zijn alle voorzieningen aanwezig zoals de bibliotheek, computerleerzalen, talenpracticumzalen, werkruimtes en draadloos internet op de universitaire locaties. De universiteitsbibliotheek

huisvest de collectie van geesteswetenschappen, waaronder de muzikwetenschappelijke bibliotheekcollectie. De wetenschappelijk gestructureerde instrumentenverzameling is onlangs onder het beheer gekomen van het Universiteitsmuseum. De komende jaren vindt een 10% korting plaats op het budget van de bibliotheek. Het management van de opleiding heeft aangegeven dat er geen collecties of taken van de bibliotheek worden geschrapt.

Het programma Theatre Studies beschikt tot op heden over een eigen theater StudioT. Echter, vanwege bezuinigingen sluit het theater binnenkort. Het cultuurcentrum van de universiteit, Parnassos, zal de onderwijsfunctie van het theater overnemen. De geïnterviewde studenten betreuren deze ontwikkeling ten zeerste. Ook de docenten zien de sluiting met lede ogen aan, maar benadrukken dat Parnassos een adequaat alternatief is.

Wat betreft studiebegeleiding, beschrijft de kritische reflectie dat studenten na aanvang van de studie een tutor toegewezen krijgen bij wie zij terecht kunnen met vragen en voor de begeleiding van stage en scriptie. Daarnaast zijn er studieadviseurs die, in nauw overleg met de individuele begeleider en/of de opleidingscoördinator beschikbaar zijn voor vragen omtrent studieplanning en eventuele (dreigende) vertraging door persoonlijke omstandigheden tijdens het studietraject. De geïnterviewde studieadviseurs geven aan dat zij veel werk hebben aan studenten die studievertraging oplopen of anderszins in de problemen raken. Soms raken studenten achterop door persoonlijke problemen, maar soms het ligt ook aan het feit dat studenten de zwaarte van het programma onderschatten en hun studieactiviteiten niet goed plannen. De programma's beslaan immers slechts een jaar en vergen een grote discipline en planvaardigheid van studenten. Desgevraagd bevestigen de studieadviseurs dat de huidige opzet van de programma's studenten weinig ruimte biedt. Een kleine misstap van de student vertaalt zich al snel in studievertraging. Zij merken dat vooral bij het programma Kunstgeschiedenis de stage en scriptie elkaar in de weg kunnen zitten.

In het gesprek met het management kwam de begeleiding van studenten voorafgaand aan en tijdens het stagetraject aan de orde. De commissie had tijdens het bezoek de indruk gekregen dat studenten weinig sturing en begeleiding krijgen bij het vinden van een geschikte stageplaats. Ook kreeg de commissie de indruk dat er weinig contact is met de student en de stageverlener gedurende het stagetraject. Daarnaast vroeg de commissie zich af in hoeverre studenten methodologisch worden voorbereid op een stage. Het management licht toe dat er stagehandleidingen beschikbaar zijn en dat elke student in principe een tutor krijgt toegewezen voor de begeleiding. Er is niet echt sprake van een methodologische voorbereiding en gedurende het stagetraject is er slechts marginaal contact tussen de student en de opleiding. Wel heeft de student een stagebegeleider op de werkplek waarmee het contact intensiever is. Wat betreft het vinden van een stageplek, kunnen studenten gebruik maken van de connecties van docenten. Bij het programma Kunstgeschiedenis werkt men deels met vaste stageverleners. Hierdoor is het mogelijk om een langdurige relatie op te bouwen hetgeen de kwaliteit van de stages ten goede komt. De commissie beschouwt dit als een 'good practice'.

Op basis van deze bevindingen constateert de commissie dat aan bepaalde randvoorwaarden is voldaan om studenten een goede stage-ervaring te kunnen bieden maar dat er nog ruimte voor verbetering is. De commissie is van mening dat, zeker ingeval een stage wordt gecombineerd met een thesis, studenten hier organisatorisch en methodisch beter in begeleid moeten worden. De commissie heeft begrip voor het eerder in paragraaf 2.2.2 vermelde argument dat de praktijk zeer weerbarstig is en dat het voor de opleiding lastig om grip te houden op de kwaliteit van alle stages. Desalniettemin adviseert de commissie om te bezien hoe de opleiding de stages meer kan sturen en begeleiden.

2.6 Kwaliteitszorg

De commissie is nagegaan in hoeverre studenten en docenten betrokken zijn en gehoord worden bij het evalueren en verbeteren van de kwaliteit van het onderwijs. De commissie heeft de informatie uit de kritische reflectie bestudeerd, schriftelijke onderwijsbeoordelingen bekeken en gesproken met vertegenwoordigers van de opleidingscommissies. Op basis hiervan constateert de commissie dat de opleidingscommissies op reguliere basis de uitkomsten van evaluaties bespreken en, waar nodig, actie onderneemt.

De opleiding heeft één opleidingscommissie voor alle masterprogramma's Kunst- en Cultuurwetenschappen. Een uitzondering hierop vormt de sector Kunstgeschiedenis die een gezamenlijke opleidingscommissie kent voor de betreffende bacheloropleiding en het masterprogramma.

De cursusevaluaties alsook de curriculumbeoordelingen worden facultair georganiseerd. Alle cursussen worden geëvalueerd en de docent wordt altijd de mogelijkheid geboden te reageren op de evaluatie van zijn/haar cursus. De opleidingscommissie bespreekt de resultaten en de docentreactie in een vergadering. Eventuele knelpunten worden met suggesties en aanbevelingen onder de aandacht gebracht van de onderwijsdirecteur. Deze bespreekt vervolgens de knelpunten en het begeleidend commentaar van de opleidingscommissie met de betreffende cursuscoördinator en/of betrokken docent, waarbij concrete afspraken worden gemaakt voor verbetermaatregelen voor het jaar daarop. De opleidingscommissie komt ongeveer vijf keer per jaar bijeen. Naast de onderwijsbeoordelingen geeft de opleidingscommissie ook gevraagd en ongevraagd advies ten aanzien van de onderwijs- en examenregeling en andere onderwijsaangelegenheden. De opleidingscommissie laat zich hierbij onder andere voeden via een exit-enquête (curriculumbeoordeling) en de Nationale Studenten Enquête (NSE). De studentleden houden contact met hun achterban via de studievereniging.

Uit het gesprek met vertegenwoordigers van de opleidingscommissie blijkt dat het responsepercentage van de schriftelijke evaluaties een aandachtspunt is. Sinds het digitaal afnemen van de enquêtes is dit aanzienlijk gedaald en nu ver onder het wenselijke en afgesproken percentage van 60%. De commissie is thans bezig met diverse acties om de respons te verhogen. De studenten brengen het belang van de evaluaties onder de aandacht van docenten en studenten. Ook overleggen zij met studenten van de faculteitsraad hierover. De voorzitter heeft met andere voorzitters van opleidingscommissies gesproken over dit probleem en zal in overleg met het faculteitsbureau werken aan verbetermogelijkheden.

Overwegingen

De commissie heeft kunnen vaststellen dat de cursussen zodanig zijn vormgegeven dat zij bijdragen aan het verwerven van de eindkwalificaties door de studenten. De overzichten in de kritische reflectie geven een overtuigende representatie van de relatie tussen de eindkwalificaties en de curriculumonderdelen van de zes masterprogramma's. De commissie concludeert dat de inhoud en het niveau van de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen adequaat zijn en waarborgen dat afgestudeerden voldoen aan de eindtermen van de opleiding.

De commissie constateert dat de verschillende masterprogramma's een zelfde structuur hanteren, maar dat zij nog redelijk los van elkaar staan. De commissie oordeelt dat het cursorisch gedeelte van de masterprogramma's coherent en goed gestructureerd is. Wat betreft de stage en de thesis stelt de commissie vast dat er op papier een eenheid lijkt te zijn maar dat er in de praktijk grote verschillen zijn. Ook stelt de commissie vast dat de

combinatie van een stage en een thesis in het tweede semester een grote druk legt op studenten en de studeerbaarheid van het programma niet ten goede komt. De commissie concludeert dat er een grote onduidelijkheid zit in de statuur van de stage. Zij adviseert de opleiding dan ook om opleidingsbreed de doelstellingen, inhoud en vormgeving van de stage –mede in relatie tot de thesis en de totale studiebelasting- te bezien. De commissie geeft daarbij in overweging om terdege te kijken naar de aard van de verschillende programma's, die varieert van meer professioneel tot sterk onderzoeksgericht, en de toegevoegde waarde die een stage daarbij kan hebben. Ook adviseert de commissie te bezien hoe de opleiding de stages meer kan sturen en begeleiden.

De commissie constateert dat er sprake is van een onderwijsleeromgeving waar onderwijs wordt gewaardeerd en belangrijk wordt gevonden door studenten en docenten. Studenten zijn positief over het geboden onderwijs en zeer positief over het enthousiasme en de vakbekwaamheid van de docenten. De commissie waardeert dat er een helder en passend onderwijsconcept is dat op adequate wijze is doorgevoerd in het onderwijsprogramma. Voorts is de commissie positief over de combinatie van werkvormen die in haar optiek bijdragen aan een gestructureerd leerproces.

De commissie uit haar zorgen wat betreft de lange studieduur van studenten. De commissie oordeelt positief over de diverse verbetermaatregelen die de opleiding heeft genomen teneinde de studierendementen te verbeteren. De commissie is evenwel van mening dat de studierendementen nauw samenhangen met de huidige structuur van het curriculum en dat de problematiek in groter verband moet worden bezien.

De commissie concludeert dat er sprake is van goed gekwalificeerde en zeer betrokken stafleden. De commissie vindt het positief dat de vaste stafleden ten minste de Utrechtse Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) hebben behaald. Ook de rol van de tutores en de studieadviseurs is in positieve zin opgevallen. De commissie maakt zich zorgen over de kwantiteit van het docentencorps, specifiek ook op het terrein van moderne en hedendaagse kunst. Zij is van mening dat de omvang van de staf tot een kritische ondergrens is gekomen. De commissie spreekt op basis van het bestudeerde nieuwe beleid de verwachting uit dat de druk op de staf daadwerkelijk verminderd zal worden.

Wat betreft de opleidingsspecifieke voorzieningen constateert de commissie dat het aan de opleiding gebonden theater StudioT door bezuinigingen zal verdwijnen. De commissie begrijpt dat de onderwijsfunctie van het theater op adequate wijze zal worden overgenomen door het cultuurcentrum van de universiteit, Parnassos. De commissie stelt dan ook vast dat er sprake is van voldoende voorzieningen voor de studenten.

De commissie stelt voorts vast dat het kwaliteitszorgsysteem zo is opgezet dat verbetermogelijkheden binnen de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen worden gesignaleerd waarbij zowel docenten als studenten voldoende inspraak hebben. Gesignaleerde verbeterpunten worden adequaat doorgevoerd in het onderwijs.

De commissie komt tot de slotsom dat de inhoud en vormgeving van het programma, de kwaliteit en begeleiding van het personeel, de opleidingsspecifieke voorzieningen de studenten in staat stellen om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Conclusie

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 2 als 'voldoende'.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

In deze standaard worden de bevindingen ten aanzien van de toetsing weergegeven (3.1) en wordt vervolgens de vraag beantwoord of studenten de beoogde eindkwalificaties van de opleidingen realiseren (3.2).

3.1 Toetsing

3.1.1 Toetsbeleid

Het toetsbeleid van de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen is een uitwerking en toepassing van het facultair beleid en een uitwerking van de Universiteit Utrecht Richtlijn Onderwijs. Elke cursus heeft twee of meer toetsmomenten, verspreid over de onderwijsperiode. Hierdoor kan de student zich een beeld vormen van zijn/haar voortgang gedurende de cursus.

De basis van het toetsbeleid wordt gevormd door het Onderwijs- en Examenregeling (OER). Hierin is onder andere de rol van de examencommissie, cijfersystematiek, toetsvormen, termijn van beoordeling, geldigheidsduur van de uitslag en het recht op inzage vastgelegd. Ook de definitie van fraude en plagiaat en de gevolgen zijn vastgelegd in de OER. De commissie heeft de OER en toetsen van meerdere cursussen van de opleiding bestudeerd. De commissie onderschrijft de uitgangspunten over toetsing van de opleiding en heeft tijdens de visitatie kunnen vaststellen dat deze op adequate wijze zijn geïncorporeerd in de masterprogramma's.

De faculteit werkt momenteel aan het vergroten van de toetsexpertise van de examencommissies en docenten. Zo is er op facultair niveau een online module toetsing ontwikkeld die onderdeel is van de BKO. Uit het gesprek met het management blijkt dat de benodigde instrumenten ter verhoging van de kwaliteit van toetsing en beoordeling beschikbaar zijn, maar dat deze nog beter benut kunnen worden door de onderwijsorganisatie.

3.1.2 Toetsvormen

Zoals in de kritische reflectie staat beschreven is de toetsing in het cursorisch traject afgestemd op de algemene eindkwalificaties en de programma-specifieke eindkwalificaties. De toetsvormen kunnen verschillende vormen aannemen, naar gelang wat relevant is in de context van de betreffende cursus en vanuit het perspectief van de beoogde eindtermen. Mogelijke vormen van tussentijdse toetsen zijn een mondelinge presentatie zoals een bespreking van gelezen literatuur, een voorzet voor een discussie of een *peer review*. Ook een geschreven opdracht zoals een analyse van een theatertekst of voorstelling, een *midterm report*, een reactie op bestudeerde literatuur of een ontwerp voor een tentoonstelling behoort tot de tussentijdse toetsvormen. De verschillende cursussen worden afgesloten met een individueel, academisch werkstuk.

De commissie constateert op basis van de kritische reflectie en de bestudeerde toetsen en werkstukken dat er een variatie in toetsing en beoordeling is. Ook constateert de commissie dat de gekozen toetsvormen goed aansluiten bij de onderwijsdoelen en –vormen. De door de studenten gemaakte toetsen en werkstukken laten de commissie zien dat de toetsing op adequaat academisch niveau plaatsvindt.

3.1.3 Examencommissie

De faculteit kent één examencommissie voor alle academische masteropleidingen, waaronder de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen, naast een examencommissie voor alle research masterprogramma's en een examencommissie voor alle educatieve masterprogramma's. De examencommissie academische masteropleidingen bestrijkt veertig masterprogramma's en wordt ondersteund door een aantal secretarissen. De examencommissie is onderverdeeld in domeinen. Er is een apart domein voor de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen. Naast de examencommissies heeft de faculteit een toetscommissie. Deze toetscommissie is een soort van vliegende brigade die, mede op initiatief van de examencommissie(s), steekproeven kan doen naar de kwaliteit van toetsing en beoordeling.

De vertegenwoordigers van de examencommissie gaven tijdens het gesprek met de commissie aan dat deze nieuwe structuur vrij recent is ingevoerd. De aanleiding was de wijziging van de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW) waarbij er meer verantwoordelijkheden bij de examencommissies zijn komen te liggen ten aanzien van de kwaliteitsborging van toetsing. De vertegenwoordigers zijn tevreden over de nieuwe werkwijze, al merken zij op dat het nog werk in ontwikkeling is. De secretarissen kunnen veel standaardzaken zelf afhandelen, waardoor de examencommissie meer tijd over heeft voor de kwaliteitsborging van toetsing en beoordeling.

Zo heeft men in de afgelopen periode gewerkt aan het formuleren van een aantal ijkpunten met betrekking tot proces en kwaliteit van toetsing. Ook heeft men een onderzoek gedaan naar de beoordeling van de mastertheses. Hieruit bleek onder andere dat masterstudenten Kunst- en Cultuurwetenschappen relatief lage cijfers krijgen voor hun thesis ten opzichte van het facultaire gemiddelde. Tegelijkertijd bleek dat hun gemiddelde cijfer ('grade point average') opvallend hoger is dan de thesisbeoordeling. De examencommissie wil graag dat docenten gaan nadenken over de becijfering van theses: wanneer is bijvoorbeeld een zeven gerechtvaardigd en wanneer verdient een thesis een acht? De examencommissie heeft daartoe een goed voorbeeld van een beoordelingsschema rondgestuurd. De commissie geeft de examencommissie in overweging om te kijken naar manieren om de ijking in breder verband te laten plaatsvinden. De commissie heeft namelijk bij de evaluatie van de mastertheses geconstateerd dat er binnen de opleiding veelal sprake is van vaste duo's van eerste en tweede begeleider. Hierdoor bestaat het gevaar dat er binnen de opleiding verschillen ontstaan qua ijking.

Op dit moment is de examencommissie bezig met een onderzoek naar de stages. De examencommissie deelt de mening van de commissie dat de stage één van de meer onduidelijke onderdelen van de opleiding is. De examencommissie heeft een aantal criteria geformuleerd, zoals de aanwezigheid van een academische component, en kijkt in hoeverre stages daaraan voldoen. De commissie spreekt uit veel waardering te hebben voor de wijze waarop de examencommissie haar nieuwe rol heeft opgepakt en nieuwe en bestaande taken uitvoert.

3.2 Gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie is nagegaan of de studenten van de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen de beoogde eindkwalificaties realiseren. Om het gerealiseerde eindniveau van de studenten te bepalen, heeft de commissie voorafgaand aan en tijdens de visitatie samen 26 theses bestudeerd.

Op basis van de bestudeerde theses constateert de commissie dat haar quotering globaal overeenkomt met die van de opleiding maar dat de opleiding in het algemeen hogere cijfers geeft. Er is dus sprake van een hogere ijking door de opleiding. Wat betreft de inhoud en het niveau van de masterthesen merkt de commissie op dat de gemiddeld en hoger beoordeelde theses in algemene zin voldoen aan de wetenschappelijke standaarden die gelden voor een eindwerkstuk op masterniveau. Wel merkt de commissie op dat een relatief groot aantal theses erg descriptief is en weinig theoretische inbedding bevat. Studenten starten veelal vanuit een subjectieve ervaring en komen slechts beperkt tot een contextualisering en/of theoretisering van hun bevindingen. De commissie ziet deze tekortkomingen vooral bij de lager beoordeelde theses en bij een aantal theses op het gebied van moderne en hedendaagse kunst. De commissie constateert voorts dat enkele van de lager beoordeelde theses niet voldoen aan het verwachte eindniveau.

De commissie was in eerste instantie verrast over deze bevindingen. De docenten zijn immers uitstekende wetenschappers die relevante en interessante concepten en theorieën aanbieden. Ook heeft de commissie geconstateerd dat de door studenten gemaakte tussentijdse toetsen en werkstukken van adequaat academisch masterniveau zijn.

Om beter inzicht te krijgen in de problematiek van de inhoud en het niveau van de masterthesen, heeft de commissie tijdens het bezoek een extra gesprek gevoerd met een aantal docenten dat veel theses begeleidt, vooral op het terrein van de moderne en hedendaagse kunst. De docenten gaven aan dat zij een groot verschil zien tussen deze masterstudenten Kunst- en Cultuurwetenschappen en die van de researchmasters binnen de faculteit. De laatste groep studenten is veel meer geïnteresseerd in het doen van onderzoek en bereikt over het algemeen een hoger wetenschappelijk niveau. De docenten hebben sinds twee jaar de scriptiebegeleiding anders ingericht. Nu is het veel strakker georganiseerd met een vroegtijdige start van het thesistraject, een goede handleiding, gezamenlijke seminars en strikte deadlines. Ze zien duidelijk dat dit werkt. Daarnaast heeft men een aanpassing gedaan in het curriculum van het betreffende masterprogramma Kunstgeschiedenis om de onderzoeksmethoden en -technieken meer toegespitst te laten zijn op de betreffende deelspecialisatie moderne en hedendaagse kunst.

Op basis van de bestudeerde tussentijdse toetsing, de theses en het extra gesprek met de docenten concludeert de commissie dat de geconstateerde tekortkomingen bij de theses los staan van het cursorisch gedeelte van de opleiding. Vooral de door studenten gemaakte tussentijdse werkstukken overtuigen de commissie dat de studenten wel degelijk de eindtermen van de opleiding realiseren. Wel ziet de commissie een duidelijke relatie met de eerder genoemde roostering van de thesis. De commissie is van mening dat het plannen van een stage én scriptie in het tweede semester een zware druk legt op de studenten hetgeen ten koste gaat van de tijd die er beschikbaar is voor een goede reflectie. Volgens de commissie is dit terug te zien in de scripties. Ook ziet de commissie een relatie met de onderbezetting van de staf, vooral op het gebied van de moderne en hedendaagse kunst. Hierdoor is een relatief kleine groep docenten verantwoordelijk voor het begeleiden van een groot aantal theses.

Uit de slotbespreking met het management blijkt dat men de observaties van de commissie herkent en onderschrijft. De commissie spreekt uit vertrouwen te hebben dat de opleiding de kritiek ter harte zal nemen.

Overwegingen

De commissie is nagegaan of de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en of studenten de beoogde eindkwalificaties realiseren.

De commissie heeft vastgesteld dat er sprake is van een weloverwogen toetsbeleid dat richtinggevend is voor de toetsen en beoordelingen in het onderwijsprogramma. Voorts heeft de commissie vast kunnen stellen dat de opleiding gebruik maakt van een gevarieerde mix aan toetsvormen die aansluit bij de leerdoelen van de cursussen. De door de studenten gemaakte toetsen en werkstukken laten de commissie zien dat de toetsing op adequaat academisch masterniveau plaatsvindt. De commissie concludeert dat er sprake is van een adequaat toetsstelsel waarin studenten gestimuleerd worden tot studeren en inzicht hebben in hun voortgang en waarin studenten laten zien de beoogde eindkwalificaties te behalen.

De commissie is positief dat er diverse instrumenten ter verhoging van de kwaliteit van toetsing en beoordeling beschikbaar zijn, zoals een online module toetsing gericht op de toetsexpertise van de examencommissies en docenten. Wel constateert de commissie echter dat deze nog niet optimaal worden benut door de opleiding.

De commissie stelt vast dat met de herinrichting van de examencommissie is gestart zodat deze kan gaan functioneren zoals wettelijk is bepaald in de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW). De kwaliteitszorg rondom tussentijdse toetsen en beoordelingen voldoet. De commissie oordeelt positief over de aanwezigheid van een toetscommissie.

Op basis van de beoordeling van de masterthesen, de (gemaakte) toetsen en werkstukken en de aanvullende informatie verkregen tijdens het bezoek stelt de commissie vast dat de studenten van de masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen de beoogde eindkwalificaties realiseren. De commissie constateert dat hoger beoordeelde theses in algemene zin voldoen aan het eindniveau zoals verwacht mag worden van een academische masteropleiding. Wel ziet de commissie een aantal tekortkomingen in de theses, zoals een beperkt gebruik van theoretische concepten en een marginale contextualisering van de bevindingen. De commissie ziet dit vooral ook bij de lager beoordeelde theses en bij een aantal theses op het gebied van hedendaagse kunst. Deze tekortkomingen zijn grotendeels te verklaren door de beperkte tijd die er beschikbaar is voor een goede reflectie en door een grote onderbezetting bij de staf. Ze staan, naar het inzicht van de commissie, los van het cursorisch gedeelte van de onderwijsprogramma's. Vooral op basis van de door studenten gemaakte tussentijdse toetsen en werkstukken concludeert de commissie dat de studenten de eindtermen van de opleiding wel degelijk realiseren. De commissie ziet dat de opleiding de kritiek van de commissie ter harte neemt en al diverse maatregelen heeft genomen teneinde de kwaliteit van de theses adequaat te borgen. De commissie spreekt in dit verband uit vooral veel waardering te hebben voor de wijze waarop de examencommissie haar nieuwe rol ten aanzien van de kwaliteitsborging van toetsing en beoordeling heeft opgepakt.

Conclusie

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen: de commissie beoordeelt Standaard 3 als 'voldoende'.

Algemeen eindoordeel

Conclusie

De commissie beoordeelt de *masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen* als ‘voldoende’.

Bijlagen

Bijlage 1: Curricula Vitae van de leden van de visitatiecommissie

Prof. dr. Bart Verschaffel is gewoon hoogleraar architectuurtheorie en architectuurkritiek aan de Universiteit Gent. Hij studeerde wijsbegeerte en mediëvistiek aan de Universiteit Leuven en promoveerde met een onderzoek in de geschiedtheorie. Hij publiceert op het gebied van de cultuurfilosofie, architectuurtheorie, en de esthetica, met als recente monografische publicaties: *Essais sur les genres en peinture: Nature morte, portrait, paysage* (2007), *Van Hermes en Hestia. Over Architectuur* (2010), *Een god is vele dieren. Essays over het werk van Jan Fabre 1988-2010* (2010), en *De zaak van de kunst. Over kennis, kritiek, en schoonheid* (2011). Hij is scenarist van een aantal kunstdocumentaires voor de BRTN over kunstenaars zoals Antoine Wiertz, Henri De Braekeleer, René Magritte, Thierry De Cordier e.a., en was curator van de tentoonstelling Giambattista Piranesi in het MSK Gent (2008-2009) en b0b Van Reeth, architect in BOZAR Brussel (2013).

Prof. dr. Michael Astroh begon in 1972 zijn studie Filosofie en Germaanse en Romaanse talen aan de Universiteit van Bonn en zette die voort aan de École Normale Supérieure te Parijs. Vanaf 1974 schreef hij free-lance voor de *Neue Zürcher Zeitung*. In 1982 promoveerde hij aan het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte Leuven. Na enkele jaren te hebben gewerkt als onderzoeksmedewerker aan het Wolfson College te Oxford haalde hij zijn habilitatie aan de universiteit van Saarland en verkreeg hij een aanstelling als Heisenberg docent. Sinds 1995 bekleedt Michael Astroh een professoraat in de Filosofie aan de Ernst Moritz Arndt Universiteit van Greifswald (Duitsland). Zijn publicaties zijn enerzijds gewijd aan vragen aangaande literatuur, kunst, architectuur en muziek, anderzijds aan problemen der fenomenologie, taalfilosofie en de logica en haar geschiedenis.

Em. Prof. dr. Hans van Maanen was van 1982 tot 2011 verbonden aan de Rijksuniversiteit Groningen, de laatste tien jaar als hoogleraar Kunst en Maatschappij. Hij studeerde Nederlands en Theaterwetenschap in Utrecht en werkte o.m. bij het Groot Limburgs Toneel (Maastricht) en Toneelgroep Theater (Arnhem). In 1982 promoveerde hij aan de Universiteit Antwerpen. Hij publiceerde nationaal en internationaal over kunstbeleid en schreef regelmatig onderzoeksrapporten voor Nederlandse overheden en kunstinstellingen. Van Maanen is covoorzitter van STEP (Project on European Theatre Systems) en lid van de editing board van verschillende internationale tijdschriften waaronder de *International Journal of Cultural Policy*. Hij was zowel bestuurslid als interim directeur van het Fonds voor de Podiumkunsten en sinds zijn emeritaat voorzitter van de kunstraad Groningen. Twee van zijn boekpublicaties zijn: *Het Nederlandse Toneelbestel van 1945 tot 1995*. Amsterdam, 1997: AUP en *How to Study Art Worlds. On the Societal Functioning of Aesthetic Values*. Amsterdam 2009: AUP.

Prof. dr. Geert Lernout is gewoon hoogleraar vergelijkende literatuurwetenschap aan de Universiteit Antwerpen. Hij studeerde in Antwerpen en Dublin en promoveerde in 1984 aan de Universiteit van Toronto op een onderzoek van de invloed van het werk van Friedrich Hölderlin en James Joyce in de Franse naoorlogse kritiek. Sinds 1985 werkt hij in Antwerpen waar hij het James Joyce Centrum leidt. Hij publiceerde artikelen en boeken in het Engels over James Joyce en Friedrich Hölderlin, over vergelijkende en genetische literatuurwetenschap en boeken in het Nederlands over J.S. Bachs Goldberg Variaties, de geschiedenis van het boek, over de bijbel en de manieren waarop de bijbel gelezen wordt en over de invloed van religie in de Verenigde Staten. Daarnaast recenseert hij voor Vlaamse kranten en is hij actief als publicist.

Prof. dr. Mariët Westermann is Vice President of the Andrew W. Mellon Foundation. Prior to taking up her position at the Foundation, she was provost and chief academic officer of

New York University Abu Dhabi, having started the development of the campus in 2007. At NYU, she was also director of the Institute of Fine Arts for six years, after serving as associate director of research and academic programs at the Clark Art Institute in Massachusetts, and as assistant and associate professor at Rutgers University. A historian of European art, she is the author of several books, including *A Worldly Art: The Dutch Republic 1585-1718* (ranked a Notable Book of the Year by the New York Times), *The Amusements of Jan Steen: Comic Painting in the 17th Century*, *Rembrandt: Art and Ideas*, and *Anthropologies of Art*. Collaborating frequently with museums, she wrote the *Rijksmuseum Dossier: Johannes Vermeer* and served as guest curator of the exhibition *Art and Home: Dutch Interiors in the Age of Rembrandt* (Newark Museum and Denver Art Museum). Her current research concerns the medium of painting as a resource of European culture and the Garden of Eden in the imagination of Judaism, Christianity, and Islam. Westermann received her B.A. magna cum laude in history from Williams College, and her M.A. and Ph.D. in the history of art at NYU's Institute of Fine Arts.

Prof. dr. Susan Legêne is sinds 2008 hoogleraar politieke geschiedenis aan de Vrije Universiteit Amsterdam en momenteel tevens afdelingshoofd van de afdeling Geschiedenis. Het onderzoeksprogramma waarin zij met velen binnen en buiten de universiteit samenwerkt heeft als overkoepelende noemer *Global History and Heritage in a Post-Colonial World*. Legêne studeerde nieuwe, nieuwste en theoretische geschiedenis ('NINTH') aan het Historisch Seminarium van de Universiteit van Amsterdam. Tussen 1985 en 2008 was zijn verbonden aan het Koninklijk Instituut voor de Tropen; daar werd zij in 1997 Hoofd Museale Zaken van het Tropenmuseum. In 1998 promoveerde zij aan de EUR op een cultuurhistorisch en mede op materiële bronnen gebaseerd onderzoek naar de betekenis van het 19^e-eeuws imperialisme op de vorming van de Nederlandse natiestaat na 1815. In 2004 werd zij parttime bijzonder hoogleraar bij Algemene Cultuurwetenschappen aan de Universiteit van Amsterdam, op de leerstoel Nederlandse cultuurgeschiedenis, in het bijzonder de studie der voorwerpen, vanwege het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap. Zij heeft ruime ervaring in bestuurlijke gremia, was lid van de Commissie ontwikkeling Nederlandse canon, en is actief in de Nederlandse Nationale Commissie voor Unesco.

Sylvia Alting van Geusau, MA studeerde Theaterwetenschap en Kunstgeschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam. Ze sloot haar studie cum laude af met de onderzoeksmaster Kunstwetenschappen, waarin ze zich specialiseerde in negentiende-eeuwse panorama's. Tijdens haar studie was ze actief in studieverenigingen en de medezeggenschap. Momenteel is ze freelance onderzoeker en schrijft ze artikelen over spektakelcultuur en media die zich begeven op het grensgebied tussen kunst en theater.

Prof. dr. Mark Delaere is gewoon hoogleraar Musicologie aan de Universiteit van Leuven. In 1988 promoveerde hij in Leuven tot doctor in de musicologie, en van 1989 tot 1991 was hij op uitnodiging van Carl Dahlhaus 'Gastwissenschaftler' aan de T.U. Berlin. In 1998 werd hij titularis van de Breughel Chair aan de University of Pennsylvania. Prof. Delaere doet onderzoek en geeft les over muziek uit de 20ste en 21ste eeuw, en probeert daarbij historische, muziekanalytische, esthetische en muziektheoretische aspecten op elkaar te betrekken. Sinds 1995 is hij artistiek directeur van het Festival van Vlaanderen, en in 2000 richtte hij het centrum voor nieuwe muziek MATRIX op. Delaere publiceerde tot nog toe zes boeken en een 200-tal artikelen in tijdschriften en verzamelboeken.

Bijlage 2: Domeinspecifiek referentiekader

Inleiding

Dit referentiekader is bedoeld voor een breed spectrum aan wetenschappelijke bachelor- en masteropleidingen aan de universiteiten in Nederland die in het kader van de landelijke heraccreditatieprocedure geesteswetenschappen, specifiek het subcluster Kunst en Cultuur, worden beoordeeld.

Er is gekozen voor een referentiekader dat niet prescriptief van aard is, maar veel ruimte geeft aan opleidingen om naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, eigen keuzes te maken en accenten te leggen. Het referentiekader vraagt van de opleidingen om bij die keuze heldere doelstellingen en eindkwalificaties te formuleren en te onderbouwen dat aan de NVAO-criteria voor niveau (bachelor of master) en oriëntatie (wetenschappelijk onderwijs) wordt voldaan.

Bij de vormgeving van dit referentiekader is gebruik gemaakt van diverse referentiekaders, zoals die van de Quality Assurance Agency¹ uit Groot-Brittannië. Verder is rekening gehouden met de Dublin-descriptoren en, voor zover mogelijk, het Tuning-project.² Ten slotte is gebruik gemaakt van het rapport Onderwijsvisitatie Kunst en Cultuur uit 2007.³ Het referentiekader is vastgesteld door de visitatiecommissie van het subcluster Kunst en Cultuur en wordt voor de bezoeken aan de opleidingen aangeboden.

Opleidingen op het gebied van Kunst en Cultuur gaan over de bestudering van een of meerdere culturele verschijningsvormen, zoals de wetenschappen, literatuur, beeldende kunst, design, architectuur, muziek, film, televisie, theater, vormgeving (nieuwe) media⁴, erfgoed (hedendaagse dan wel historische) maatschappelijke, politieke, religieuze, economische en technologische ontwikkelingen, en de relaties hiertussen. De bestudering van kunst en cultuur is vaak multi- of interdisciplinair van aard en geschiedt veelal vanuit vergelijkend perspectief. Zowel meer gebruikelijke disciplines en methodologieën van de geesteswetenschappen als de invloed van de internationale *cultural studies* beweging zijn duidelijk herkenbaar op dit grote terrein. In de programma's komen meerdere wetenschappelijke perspectieven aan bod, vaak in een multidisciplinair verband, soms ook binnen een meer interdisciplinaire setting: (kunst)historisch perspectief, esthetisch perspectief, filosofisch perspectief (vraagstukken van ethische, methodologische en wetenschapsfilosofische aard), maatschappijwetenschappelijk perspectief (vraagstukken van politieke, religieuze, juridische, economische en sociale aard) en organisatorisch perspectief (de productie, distributie en consumptie van de brede waaier van kunst- en cultuuruitingen, maar ook de conservering en ontsluiting daarvan).

Onder deze visitatie vallen de opleidingen met als primair aandachtspunt cultuur, al dan niet in relatie tot maatschappelijke vraagstukken (zoals Algemene Cultuurwetenschappen, Antieke Cultuur, Cultureel Erfgoed, Cultuurbeleid); opleidingen met kunst, architectuur of design als studieobject (zoals Kunstgeschiedenis, Kunstwetenschappen, Kunstbeleid en –management, Design Cultures); opleidingen gericht op één of meer specifieke media in relatie tot cultuur

¹ Subject benchmark statement Communication, media, film an cultural studies (2008); Subject benchmark statement History of art, architecture and design (2008); Subject benchmark statement Art and design (2008); Subject benchmark statement Music (2008), Subject benchmark statement Dance, drama and performance (2007), The Quality Assurance Agency for Higher Education

² A Tuning Guide to Formulating Degree Programme Profiles Including Programme Competences and Programme Learning Outcomes, Bilbao/Groningen/The Hague: Nuffic / TUNING Association, 2010

³ Onderwijsvisitatie Kunst en Cultuur, Utrecht: QANU, 2007

⁴ De aandacht voor (nieuwe) media in de opleidingen in het subcluster Kunst en Cultuur zal eerder vanuit een kunstzinnig perspectief zijn dan bij opleidingen op het terrein van mediastudies in het aparte mediastudiescluster.

(zoals Literatuurwetenschap, Film- en televisiewetenschap, Theaterwetenschap, Muziekwetenschap, Mediastudies); opleidingen gericht op religie en cultuur (zoals Religie in Samenleving en Cultuur en Theologie en Religiewetenschappen).

Dit spectrum is breed:

- sommige opleidingen strekken zich uit over de algemene gebieden van kunst en cultuur terwijl andere zich concentreren op een bepaalde praktijk zoals cultureel erfgoed, architectuur en design, wetenschap en technologie, film, muziek, journalistiek, theater, televisie;
- sommige opleidingen bevatten een significante historische component, terwijl andere eigentijdse ontwikkelingen benadrukken;
- de opleidingen besteden aandacht aan zeer diverse aspecten van kunst en cultuur, zoals management- en beleidstoepassingen, sociaal gebruik en/of symbolische, esthetische of affectieve betekenissen, praktische of technische aspecten;
- sommige opleidingen concentreren zich op culturele en esthetische systemen dan wel op specifieke media (bijvoorbeeld, drukmedia, film, televisie, radio, populaire muziek, nieuwe vormen en gebruiken van digitale communicatie, nieuwe esthetische vormen);
- sommige opleidingen onderzoeken vormen van materiële cultuur en dagelijkse culturele praktijken (bijvoorbeeld populaire culturele vormen en praktijken; religie; culturele instellingen zoals galerijen, musea en theaters diverse erfgoedinstellingen);
- sommige opleidingen concentreren zich hoofdzakelijk op professionele praktijken en hun bijbehorende creatieve, zakelijke, intellectuele en/of technische vaardigheden, terwijl andere geen rechtstreekse relatie bieden met de media of culturele praktijk.

Het referentiekader definieert welke eisen worden gesteld aan de doelstellingen van de opleidingen, met name aan de domeinspecifieke eindtermen en kwalificaties. Vervolgens gaat het referentiekader in op de domeinspecifieke eisen aan de inrichting en inhoud van het programma.

Doelstellingen, eindtermen/kwalificaties, programma van de opleidingen

Zoals eerder aangegeven is het spectrum aan opleidingen dat in de visitatie Kunst en Cultuur beoordeeld wordt, breed. Verschillende aspecten en disciplines komen, met wisselende accenten en al dan niet interdisciplinair aangeboden, in deze opleidingen aan de orde:

1. cultuurwetenschap / *cultural studies*
2. erfgoedstudies, archiefwetenschap en culturele informatiewetenschap
3. literatuurwetenschap
4. kunst-, architectuur- en designgeschiedenis
5. geschiedenis
6. filosofie
7. letterkunde
8. theater-, film- en/of televisiewetenschap, dramaturgie
9. mediastudies
10. muziekwetenschap
11. sociologie
12. psychologie
13. politicologie
14. wetenschap- & technologiestudies
15. museumstudies en *cultural economics*
16. religiewetenschap
17. wetenschapsbeoefening en bijbehorende onderzoeksvaardigheden
18. algemene wetenschappelijke vorming

Opleidingen leggen verschillende accenten en hanteren bijpassende doelstellingen. Dit heeft implicaties voor de omschreven eindtermen/kwalificaties en het programma van de verschillende (categorieën van) opleidingen. De hieronder omschreven doelstellingen, eindtermen/kwalificaties en het programma moeten daarom in dit licht gelezen worden.

A. Doelstelling en aard van de opleidingen

De bachelor- en masteropleidingen die in de visitatie Kunst en Cultuur worden beoordeeld, hebben als doel studenten op te leiden tot een initieel (bachelor), dan wel specialistischer (master) wetenschappelijk niveau op het gebied van het object van de studie. Daarnaast bereiden ze studenten voor op een maatschappelijke loopbaan waarbij de kennis en vaardigheden die binnen de studie verworven zijn, van nut kunnen zijn. Eén van de doelen van de bacheloropleiding is de student niet alleen op een maatschappelijke loopbaan, maar ook op een verdere studieloopbaan (met als eerstvolgende niveau: master) voor te bereiden. Voor de masteropleiding geldt dat de student zodanig wordt opgeleid dat hij kan worden toegelaten tot een opleiding die voorbereidt op een promotie.⁵ Gezien de breedte van het opleidingsaanbod in het subcluster Kunst en Cultuur wordt in dit referentiekader niet verwezen naar een specifieke beroepsactiviteit (met uitzondering van de professionele masters, die theoretische en praktische elementen combineren in het kader van het streven naar beroepsvorming op academisch niveau), noch naar wat de samenleving in de eerste plaats mag en kan verwachten van bachelors en masters van deze opleidingen. Zo gesteld meent dit kader wel degelijk het wetenschappelijk niveau en de maatschappelijke relevantie van de betreffende opleidingen te kunnen beschrijven.

De commissie verwacht van de bachelor- en masteropleidingen die in het kader van de visitatie Kunst en Cultuur beoordeeld worden, dat zij tot doel hebben:

- a. kennis van en inzicht te bieden: in algemene wetenschappelijke theorievorming en methoden op het terrein van kunst en cultuur zoals in het voorgaande omschreven; in specifieke verdieping ten aanzien van het vakgebied en object van studie; in (actuele) vraagstukken en ontwikkelingen in het vakgebied en hiertoe een beargumenteerd standpunt kunnen bepalen;
- b. studenten zodanig te vormen dat zij zich in woord en geschrift op academisch niveau kunnen uitdrukken;
- c. dat studenten bekendheid opbouwen met enkele wezenlijke gebieden van (actueel) onderzoek in het object van studie; concepten en waarden op het gebied van studie kunnen hanteren en onderscheiden en debatten op dat gebied kunnen aangaan, inclusief het bewustzijn dat kennis beperkingen kent;
- d. de student vertrouwd te maken met de waarde van de wetenschappelijke benadering, van inzicht in theorie en methodologie, en van een optiek van relativiteit van interpretaties;
- e. een kader te bieden waarbinnen de student probleemgericht leert omgaan met de theorie en de verworven kennis, en het verworven inzicht op een wetenschappelijke manier leert toe te passen, ook op bronnen voor het betreffende wetenschapsgebied;
- f. integratie van de verschillende disciplines bij multi- en interdisciplinaire opleidingen;
- g. een evenwicht te bieden tussen breedte en diepte van kennis en inzicht, waarbij het accent verschuift van breedte in de bachelor naar diepte in de master;
- h. studenten bewust te maken van de disciplinaire en nationale grenzen die worden overschreden dan wel geslecht in de praktijk van wetenschappelijk onderwijs en onderzoek alsook in de maatschappelijke praktijk.

⁵ De oprichting van researchmasters maakt het niet onmogelijk voor 'reguliere' masters een loopbaan in het academisch onderzoek te ambiëren. De masteropleidingen in het subcluster Kunst en Cultuur zullen, hoewel ook wat betreft nadruk op academische onderzoeksmethoden en -praktijken verschillende accenten worden gelegd, hun studenten doorgaans voldoende uitrusten om een wetenschappelijke loopbaan nadrukkelijk tot de opties te laten behoren.

De bacheloropleiding biedt een brede opleiding op een of meer wetenschapsgebieden op initieel academisch niveau. De masteropleiding biedt specialisatie en verdieping per vakgebied of programma. Bij de masteropleiding is het ook denkbaar dat de specialisatie en verdieping meerdere vakgebieden bestrijken, hetgeen dan noodzakelijkerwijs gevolgen heeft voor de mate van diepgang.

B. Eindtermen en kwalificaties bacheloropleiding

Studenten die een bachelor hebben afgerond in een van de opleidingen die in het kader van de visitatie Kunst en Cultuur beoordeeld worden, beschikken over de volgende domeinspecifieke kennis en vaardigheden. Opleidingen kunnen naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, verschillende accenten leggen.

Kennis

- Beheersing van de grondbeginselen van de kerndisciplines van de betreffende studie en een algemeen inzicht in de methodologie in de bestudeerde discipline(s);
- Kennis van en inzicht in de eigentijdse ontwikkelingen naargelang de aard van het studieobject en het opleidingsperspectief;
- Verdiepte kennis van een deelgebied van de betreffende studie;
- Kennis van wetenschapsfilosofische achtergronden van het wetenschappelijk onderzoek op het bestudeerde terrein;
- Kennis van inter- en/of multidisciplinaire werkwijzen;
- Kennis van de inbedding van het opleidingsveld in de maatschappelijke praktijk.

Vaardigheden

- Goede taalvaardigheid in de taal van de opleiding zowel qua lezen als schrijven, luisteren, spreken en interpreteren;
- In staat zijn om relevante wetenschappelijke teksten te lezen, deze te analyseren en te interpreteren en daarover een standpunt verdedigen in de taal van de opleiding;
- Effectief gebruik kunnen maken van naslagwerken op het betreffende vakgebied en bronnen kunnen raadplegen;
- Effectief gebruik kunnen maken van moderne media ('mediawijsheid');
- Beheersing van de gangbare onderzoeksmethoden en -technieken van de betreffende (sub)discipline(s), de meeste passief, sommige actief (gegevens verzamelen, interpreteren en analyseren);
- Gegevens en wetenschappelijke literatuur (historische, literatuur-, cultuur-, muziek-, televisie-, film-, theaterwetenschappelijk en/of van gekozen hulpdisciplines) op een initieel academisch niveau kunnen verzamelen, analyseren, vergelijken, kritisch toetsen en hiervan op een heldere wijze schriftelijk en mondeling verslag kunnen doen;
- In staat zijn tot zelfstandige oriëntatie op relevante beroepssectoren dan wel mogelijke vervolgopleidingen.

Academische vaardigheden en attitude

- In staat zijn zich op het gebied van het object van de studie een oordeel te vormen mede gebaseerd op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten;
- Beschikken over de flexibiliteit om de in de opleiding opgedane kennis, inzichten en vaardigheden te integreren in een beroep dat niet strikt aansluit bij de opleiding;
- Zich bewust zijn van de internationale context waarin zijzelf, hun opleiding, en de potentiële arbeidsmarkt zijn gesitueerd en zijn in staat dit besef ten positieve in te zetten in hun opleiding en met betrekking tot hun loopbaan;

- In staat zijn tot reflectie op eigen verantwoordelijkheid;
- Respect tonen voor (de mening van) anderen.

Afstemming op de arbeidsmarkt

Uit de eindkwalificaties van de opleiding blijkt dat de opleiding een herkenbare plaats inneemt in de (internationale) maatschappelijke en wetenschappelijke praktijk en is afgestemd op de daartoe vereiste kennis, vaardigheden en attitude.

De bacheloropleidingen in het subcluster Kunst en Cultuur zijn vanuit beroepsperspectief bezien overwegend generalistische opleidingen⁶ die hun waarde in dit opzicht ontleen aan een brede academische vorming en vaardigheden zoals hierboven omschreven.

De opleiding kan aantonen dat zij de eindkwalificaties heeft afgestemd op de verwachtingen van het afnemend veld. Bachelorafgestudeerden beschikken over voldoende van de genoemde vaardigheden om beroepen of functies te kunnen vervullen waarvoor een wetenschappelijke bacheloropleiding op het gebied van opleidingen die in de visitatie Kunst en Cultuur beoordeeld worden, vereist of dienstig is.

C. Eindtermen en kwalificaties masteropleiding

De masteropleiding bouwt wat betreft kennis en vaardigheden voort op de bacheloropleiding. Onderstaande eindtermen zijn van toepassing afhankelijk van de keuze voor een of meerdere specialismen in de masteropleiding.

Studenten die een master hebben afgerond in een van de opleidingen die in het kader van de visitatie Kunst en Cultuur worden beoordeeld, dienen over de volgende kennis en vaardigheden te beschikken. Opleidingen kunnen naar de aard van het object van studie dat centraal staat en naar de aard van de invalshoek die zij gekozen hebben, verschillende accenten leggen. Dit geldt in het bijzonder voor de professionele masteropleidingen, die sterk betrokken zijn op de beroepsuitoefening.

Kennis

- Kennis van en het vermogen tot actieve deelname aan de wetenschappelijke activiteiten van de discipline dan wel op het multi- of interdisciplinaire terrein waarop de opleiding is gesitueerd, in het bijzonder op het gebied van de gevolgde specialisatie. Dit impliceert voldoende kennis en inzicht voor het zelfstandig opzetten en uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek;
- Kennis van en inzicht in de belangrijkste theorieën, kernbegrippen en thema's, de onderzoeksmethoden en –technieken op het betreffende wetenschapsgebied;
- Kennis van de complexiteit en diversiteit van het vakgebied dan wel het multi- of interdisciplinaire terrein waarop de opleiding is gesitueerd en het vermogen om deze kennis bij de beoordeling van eigen en ander onderzoek toe te passen;
- Kennis van de inbedding van het opleidingsveld in de maatschappelijke praktijk.

Vaardigheden

- Het beschikken over technische en theoretische vaardigheden om op een zelfstandige en wetenschappelijke wijze bronnen en literatuur te verzamelen, te analyseren en te beoordelen met als doel op een wetenschappelijke wijze verklarende of inzichtelijke werkhypotesen te formuleren en te toetsen;

⁶ Voor diverse opleidingen binnen het cluster Kunst en Cultuur kunnen de *Subject benchmark statements* van de Quality Assurance Agency for Higher Education leidend zijn bij het opstellen van de eindkwalificaties en doelstellingen, zoals voor opleidingen die duidelijk gericht zijn op *cultural studies*; kunst-, architectuur- en vormgevingsgeschiedenis; drama- en performancewetenschappen; muziekwetenschappen; kunst- en vormgevingwetenschappen.

- Het beschikken over mondelinge en schriftelijke vaardigheden om de in de opleiding opgedane kennis en de resultaten van (eigen) wetenschappelijk onderzoek op een heldere en boeiende wijze kenbaar te maken aan zowel vakgenoten als het bredere publiek en zo een bijdrage leveren aan relevante wetenschappelijke dan wel maatschappelijke debatten;
- Het effectief gebruik kunnen maken van moderne media ('mediawijsheid');
- Het in staat zijn de kennis van de verschillende in de opleiding bestudeerde domeinen te integreren;
- Het in staat zijn een eerste bijdrage te leveren aan en te participeren in het wetenschappelijk debat op het betreffende wetenschapsgebied.

Academische attitude

- Bereid en in staat zijn rekening te houden met sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en ethische aspecten bij de oordeelsvorming over en analyse van complexe vraagstukken op het terrein van de opleiding;
- In staat zijn zich op het gebied van het object van de studie een oordeel te vormen op grond van onvolledige of beperkte informatie, rekening houdend met hetgeen in voorgaand punt is opgemerkt;
- Bereid en in staat zijn tot reflectie op methodische, historische en ethisch-maatschappelijke aspecten van de betrokken wetenschap;
- Bereid en in staat zijn tot reflectie op morele vraagstukken, verband houdend met het eigen vakgebied;
- Studenten zijn zich bewust van de internationale context waarin zijzelf, hun opleiding, en de potentiële arbeidsmarkt zijn gesitueerd en zijn in staat dit besef ten positieve in te zetten in hun opleiding en met betrekking tot hun loopbaan;
- Studenten beschikken over de flexibiliteit om de in de opleiding opgedane kennis, inzichten en vaardigheden te integreren in een beroep dat niet strikt aansluit bij de opleiding.

Afstemming op de arbeidsmarkt

Afgestudeerden beschikken over voldoende van de genoemde vaardigheden en attitudeaspecten om zelfstandig academische beroepen of functies te kunnen vervullen (in een internationale context) waarvoor een wetenschappelijke masteropleiding vereist of dienstig is. Onder academische beroepen worden beroepen verstaan waarin duurzame kennisontwikkeling, -verwerving of -verwerking, bereidheid om nieuw en/of ontgonnen terrein te betreden en verantwoordelijkheid samengaan.

D. Inhoud/programma bacheloropleiding

In het programma van de bacheloropleiding kunnen afhankelijk van de aard van de opleiding één of meerdere domeinen (cultuurkunde, geschiedenis, literatuurwetenschap, wetenschap, technologie, samenleving, kunst, media) aan bod komen. In multi- of interdisciplinaire bachelors krijgt de integratie van disciplines aandacht. De student beschikt niet alleen over voldoende en actuele kennis van de bovengenoemde domeinen. De student verwerft de nodige basisvaardigheden om zelfstandig en kritisch met wetenschappelijke literatuur en met wetenschappelijk onderzoek om te gaan.

Tijdens de bacheloropleiding dienen studenten te worden ingewijd in het analyseren van teksten, in het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek en in het schrijven en redigeren van wetenschappelijke teksten.

De verantwoordelijken voor de opleiding bezinnen zich op de toenemende noodzaak van kennis van de Engelse taal in het (geven van) onderwijs en in de wetenschappelijke communicatie.

In de bacheloropleiding wordt aandacht geschonken aan de (internationale) maatschappelijke inbedding van het vakgebied.

De bacheloropleiding wordt afgesloten met een bacheloreindwerkstuk of een alternatieve, in omvang en niveau hieraan gelijke, eindopdracht.

E. Inhoud/programma masteropleiding

In de masteropleiding specialiseert de student zich in een of meerdere domeinen. Het programma biedt ruimte voor grondige bestudering van methodologie en theorie en voor de samenstellende of ondersteunende vakgebieden. In de multi- of interdisciplinaire opleidingen krijgt de integratie van de verschillende disciplines aandacht.

In het programma van de masteropleiding is voldoende ruimte aanwezig voor de ontwikkeling van de specifieke onderzoeksvaardigheden zodat een masterstudent in staat is een masterscriptie te schrijven op het gebied van het object van studie. De masteropleiding wordt afgesloten met een integratieve, afsluitende opdracht (zoals scriptie, stage of projectwerkstuk).

In de masteropleiding wordt bovendien aandacht geschonken aan de maatschappelijke inbedding van het vakgebied.

Bijlage 3: Beoogde eindkwalificaties

Bacheloropleiding Kunstgeschiedenis

Een bachelorstudent Kunstgeschiedenis aan het einde van zijn opleiding:

- heeft kennis van en inzicht in het vakgebied Kunstgeschiedenis;
- heeft kennis van en inzicht in de theoretische en methodologische grondslagen van de Kunstgeschiedschrijving;
- beschikt over algemene academische vaardigheden, in het bijzonder met betrekking tot de Kunstgeschiedenis;
- is in staat om kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien;
- kan een praktijkvraag of probleem op het vakgebied herformuleren tot een duidelijke en onderzoekbare probleemstelling; de daarin vervatte begrippen op adequate wijze operationaliseren; een onderwerp zowel theoretisch als empirisch bestuderen, in onderlinge samenhang; het resultaat weergeven in een coherent betoog dat wordt afgesloten met een heldere, synthetiserende conclusie; de resultaten gebruiken voor het beantwoorden van de praktijkvraag of het bijdragen aan verheldering en zo mogelijk oplossing van het probleem; vormt een oordeel dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaalmaatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten;
- is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten;
- bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een masteropleiding aan te gaan.

Bacheloropleiding Taal- en Cultuurstudies

Een bachelorstudent *Taal- en Cultuurstudies* aan het einde van zijn opleiding:

- beschikt over brede geesteswetenschappelijke kennis;
- beschikt over specialistische kennis van een geesteswetenschappelijk vakgebied;
- heeft kennis van de theoretische en methodologische grondslagen van de geesteswetenschappen;
- heeft kennis van de bredere wetenschappelijke en maatschappelijke contexten waarbinnen de geesteswetenschappen functioneren;
- is in staat op academisch niveau te denken, te handelen en te communiceren, mondeling en schriftelijk;
- beschikt over analytische en redeneervaardigheden om geesteswetenschappelijke kennis kritisch te beschouwen;
- is in staat de gangbare wetenschappelijke begrippen en methoden van een geesteswetenschappelijk vakgebied te hanteren;
- is in staat het resultaat van eigen onderzoek weer te geven in een coherent betoog dat wordt afgesloten met een heldere, synthetiserende conclusie die bijdraagt aan de beantwoording van een onderzoeksvraag of de oplossing van een probleem.

Bacheloropleiding Muziekwetenschap

Met de opleiding wordt beoogd:

- het bijbrengen van kennis van en inzicht in westerse muziek in de hedendaagse samenleving, vaardigheid in de historiografische, muziektheoretische en sociaal-culturele onderzoeksmethoden voor de bestudering van dit onderzoeksobject, en het bereiken van de eindkwalificaties genoemd in het tweede lid;
- academische vorming. Hieronder wordt verstaan het ontwikkelen van competenties (kennis, vaardigheden en attitudes) ten aanzien van:
 - academisch denken, handelen en communiceren;
 - hanteren van relevant wetenschappelijk instrumentarium;
 - (wetenschappelijk) communiceren in de voertaal van de opleiding;
 - hanteren van specifieke kennis van een vakgebied in een bredere wetenschappelijke, wetenschapsfilosofische, en maatschappelijk/culturele context;
 - voorbereiding op een verdere studieloopbaan.

De eindkwalificaties op het gebied van de algemene academische vorming binnen de bacheloropleiding Muziekwetenschap kunnen als volgt worden samengevat:

De afgestudeerde:

- heeft kennis van en inzicht in (westerse) muziek in de hedendaagse samenleving en heeft vaardigheden in de historiografische, muziektheoretische en sociaal-culturele onderzoeksmethoden voor de bestudering van dit onderzoeksobject;
- beschikt over algemene academische vaardigheden, in het bijzonder met betrekking tot de kennis van de onderzoeksmethoden en onderzoekstechnieken zoals deze in meer recente beoefening van de muziekwetenschap te vinden zijn;
- is in staat om kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien;
- kan een praktijkvraag of probleem op het vakgebied herformuleren tot een duidelijke en onderzoekbare probleemstelling; de daarin vervatte begrippen op adequate wijze operationaliseren; een onderwerp zowel theoretisch als empirisch bestuderen, in onderlinge samenhang; het resultaat weergeven in een coherent betoog dat wordt afgesloten met een heldere, synthetiserende conclusie; de resultaten gebruiken voor het beantwoorden van de praktijkvraag of het bijdragen aan verheldering en zo mogelijk oplossing van het probleem; vormt een oordeel dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke of ethische aspecten;
- is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten;
- bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een masteropleiding aan te gaan.

Bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap

De afgestudeerde:

- heeft kennis van en inzicht in het vakgebied Theater-, film- en televisiewetenschap, in het bijzonder van contemporaine en historische media-uitingen, en van de maatschappelijke, cultuurhistorische en intermediale context waarin deze worden geproduceerd en gereciperd;
- heeft kennis van en inzicht in de theoretische en methodologische grondslagen van de Theater-, film- en televisiewetenschap die het complex van relaties beschrijven en

analyseren dat de diverse media-uitingen verbindt met hun maatschappelijke, cultuurhistorische en intermediale context;

- beschikt over algemene academische vaardigheden, in het bijzonder met betrekking tot het beschrijven en analyseren van media-uitingen in de hierboven aangeduide context, met gebruikmaking van de daarbij gangbare concepten en theorieën, en met betrekking tot het volgen en beoordelen van wetenschappelijke discussies op het terrein van de media;
- is in staat om kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien;
- kan een vraag of probleem op het vakgebied herformuleren tot een duidelijke en onderzoekbare probleemstelling; de daarin vervatte begrippen op adequate wijze operationaliseren; een onderwerp zowel theoretisch als empirisch bestuderen, in onderlinge samenhang; het resultaat weergeven in een coherent betoog dat wordt afgesloten met een heldere, synthetiserende conclusie; de resultaten gebruiken voor het beantwoorden van de vraag of het bijdragen aan verheldering en zo mogelijk oplossing van het probleem; vormt een oordeel dat mede gebaseerd is op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke en/of wetenschappelijke aspecten;
- is in staat om informatie, ideeën en oplossingen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten;
- bezit de leervaardigheden die noodzakelijk zijn om een masteropleiding aan te gaan.

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

Met de opleiding wordt beoogd:

- gespecialiseerde kennis, vaardigheid en inzicht verwerven op het gebied van Kunst- & cultuurwetenschappen resp. Kunstgeschiedenis, Kunstbeleid en –management, Muziekwetenschap, Theaterwetenschap en Comparative Women’s Studies, en het bereiken van de eindkwalificaties genoemd in het tweede lid;
- voorbereiding op de beroepsuitoefening als deskundige c.q. op het gebied van Kunst- & cultuurwetenschappen resp. Kunstgeschiedenis, Kunstbeleid en –management, Muziekwetenschap, Theaterwetenschap en Comparative Women’s Studies en;
- voorbereiding op de opleiding tot onderzoeker op het gebied van Kunst- & cultuurwetenschappen resp. Kunstgeschiedenis, Kunstbeleid en –management, Muziekwetenschap, Theaterwetenschap en Comparative Women’s Studies.

Studenten verkrijgen inzicht in ontwikkelingen binnen (een deel van) het veld van kunst en cultuur evenals in de actuele theorievorming en onderzoeksmethodes die relevant zijn voor onderzoek in en naar dit veld. Ze leren theoretische inzichten en wetenschappelijke methodes te gebruiken voor eigen onderzoek en ook hoe ze wetenschappelijke kennis en inzichten kunnen inzetten in (diverse aspecten van) de beroepspraktijk. De opleiding bereidt studenten voor op beroepsuitoefening in het veld alsmede op een vervolgopleiding tot onderzoeker (promotieopleiding). In aanvulling op deze algemene eindtermen (I, II en III) hanteren de afzonderlijke programma’s die onder Kunst- & cultuurwetenschappen vallen aanvullende eindtermen (A-G) die hieronder besproken worden.

Kunstgeschiedenis

De afgestudeerde:

- heeft diepgaande kennis van en inzicht in het vakgebied Kunst- & cultuurwetenschappen, in het bijzonder van de kunstgeschiedenis, met daarbij een van de volgende zwaartepunten: beeldende kunst voor 1850, architectuurgeschiedenis en monumentenzorg of moderne en hedendaagse kunst;
- heeft een grondige kennis van een specialisme binnen de opleiding, dan wel een gedegen kennis op het snijvlak van de opleiding en een ander vakgebied;
- heeft de vaardigheid om zelfstandig problemen op het terrein van de kunstgeschiedenis te signaleren, formuleren, analyseren en eventuele oplossingen aan te dragen;
- heeft de vaardigheid om onderzoek op het gebied van beeldende kunst voor 1850, van architectuurgeschiedenis en monumentenzorg of van moderne en hedendaagse kunst uit te voeren en daarover te rapporteren op een wijze die voldoet aan de gebruikelijke disciplinaire normen;
- beschikt over professionele en academische vaardigheden, in het bijzonder met betrekking tot: de beeldende kunst voor 1850, architectuurgeschiedenis en monumentenzorg of van moderne en hedendaagse kunst;
- is in staat om kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien;
- is in staat om conclusies, alsmede kennis, motieven en overwegingen die hieraan ten grondslag liggen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten.

Muziekwetenschap

De afgestudeerde:

- heeft diepgaande kennis van en inzicht in het vakgebied Kunst- & cultuurwetenschappen, in het bijzonder van de muziek(wetenschap);
- heeft een grondige kennis van een specialisme binnen de opleiding, dan wel een gedegen kennis op het snijvlak van de opleiding en een ander vakgebied;
- heeft de vaardigheid om zelfstandig problemen op het terrein van de muziekwetenschap te signaleren, formuleren, analyseren en eventuele oplossingen aan te dragen;
- heeft de vaardigheid om onderzoek op het gebied van de muziekwetenschap uit te voeren en daarover te rapporteren op een wijze die voldoet aan de gebruikelijke disciplinaire normen;
- beschikt over professionele en academische vaardigheden, in het bijzonder met betrekking tot: de muziekwetenschap;
- is in staat om kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien;
- is in staat om conclusies, alsmede kennis, motieven en overwegingen die hieraan ten grondslag liggen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten.

Theatre Studies

De afgestudeerde:

- heeft diepgaande kennis van en inzicht in het vakgebied Kunst- & cultuurwetenschappen, in het bijzonder van de theater- en danswetenschap en de theater- en dansdramaturgie, in het bijzonder van hedendaags theater en dans;
- heeft een grondige kennis van een specialisme binnen de opleiding, dan wel een gedegen kennis op het snijvlak van de opleiding en een ander vakgebied;
- heeft de vaardigheid om zelfstandig problemen op het terrein van de theater- & danswetenschap en de theater- & dansdramaturgie te signaleren, formuleren, analyseren en eventuele oplossingen aan te dragen;
- heeft de vaardigheid om onderzoek op het gebied van de theater- en danswetenschap en de theater- en dansdramaturgie, in het bijzonder van hedendaags theater en dans uit te voeren en daarover te rapporteren op een wijze die voldoet aan de gebruikelijke disciplinaire normen;
- beschikt over professionele en academische vaardigheden, in het bijzonder met betrekking tot: theater- en danswetenschap en de theater- en dansdramaturgie;
- is in staat om kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien;
- is in staat om conclusies, alsmede kennis, motieven en overwegingen die hieraan ten grondslag liggen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten.

Comparative Women's Studies in Culture and Politics

De afgestudeerde:

- heeft diepgaande kennis van en inzicht op het gebied van Kunst- & cultuurwetenschappen, in het bijzonder van de genderstudies (vrouwenstudies), in het bijzonder van de manier waarop gender en andere categorieën (zoals etniciteit, seksualiteit, klasse en leeftijd/generatie) elkaar kruisen;
- heeft een grondige kennis van een specialisme binnen de opleiding, dan wel een gedegen kennis op het snijvlak van de opleiding en een ander vakgebied;
- heeft de vaardigheid om zelfstandig problemen op het terrein van genderstudies (vrouwenstudies) te signaleren, formuleren, analyseren en eventuele oplossingen aan te dragen;
- heeft de vaardigheid om onderzoek op het gebied van gender en etniciteit uit te voeren en daarover te rapporteren op een wijze die voldoet aan de gebruikelijke disciplinaire normen;
- beschikt over professionele en academische vaardigheden, in het bijzonder met betrekking tot: genderstudies (vrouwenstudies);
- is in staat om kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien;
- is in staat om conclusies, alsmede kennis, motieven en overwegingen die hieraan ten grondslag liggen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten.

De afgestudeerde:

- heeft diepgaande kennis van en inzicht in het vakgebied Kunst- & cultuurwetenschappen, in het bijzonder van beleids- en sturingsvraagstukken met betrekking tot kunst en cultuur;
- heeft een grondige kennis van een specialisme binnen de opleiding, dan wel een gedegen kennis op het snijvlak van de opleiding en een ander vakgebied;
- heeft de vaardigheid om zelfstandig problemen op het terrein van kunstbeleid en -management te signaleren, formuleren, analyseren en eventuele oplossingen aan te dragen;
- heeft de vaardigheid om onderzoek op kunstbeleid en -management uit te voeren en daarover te rapporteren op een wijze die voldoet aan de gebruikelijke disciplinaire normen;
- beschikt over professionele en academische vaardigheden, in het bijzonder met betrekking tot: het toepassen van de disciplinaire kennis in multidisciplinaire omgevingen, het participeren in multidisciplinaire omgevingen, het projectmatig werken;
- is in staat om kennis en inzicht op dusdanige wijze toe te passen, dat dit een professionele benadering van zijn/haar werk of beroep laat zien;
- is in staat om conclusies, alsmede kennis, motieven en overwegingen die hieraan ten grondslag liggen over te brengen op een publiek bestaande uit specialisten of niet-specialisten.

Bijlage 4: Overzicht van de programma's

Bacheloropleiding Kunstgeschiedenis

Jaar 1

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Kunst van het Westen I Toets: 3 tentamens Niveau 1	Kunst van het Westen II Toets: tentamen en schriftelijk werkstuk Niveau 1	Inleiding Architectuurgeschiedenis Toets: tussentijdse tentamen, eindtentamen, referaat en schriftelijk werkstuk Niveau 1	Bezit en Behoud Toets: paper en tentamen Niveau 2
Kunsttechnieken Toets: paper en tentamen Niveau 1	Iconografie I Toets: paper, diatoets, tentamen Niveau 1	Iconografie II Toets: diatoets, tentamen Niveau 1	Kunst onderzoeken Toets: actieve deelname, opdrachten, paper, referaat Niveau 2

Jaar 2

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Kernproblemen Toets: diatoets, tentamen, schriftelijk werkstuk of referaat Niveau 2	Kernproblemen Toets: diatoets, tentamen, schriftelijk werkstuk of referaat Niveau 2	Profileringsruimte	Excursie Buitenland Toets: 2 referaten en werkstuk schriftelijk Niveau 3
Academische context keuze	Academische context keuze	Profileringsruimte	

Jaar 3

Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Onderzoekswerkgroep I of II Toets: 2 papers en referaat; of tentamen, referaat, paper. Niveau 3		Onderzoekswerkgroep I of II Toets: 2 papers en referaat; of tentamen, referaat, paper. Niveau 3	
Profileringsruimte	Profileringsruimte	Profileringsruimte	Profileringsruimte

Legenda:

verplicht kerncurriculum

verplichte keuzeonderdelen

overig

Alle cursussen zijn 7,5 EC, behalve Excursie Buitenland en Onderzoekswerkgroep I en II die voor 15 EC staan. Het bacheloreindwerkstuk (een origineel academisch werkstuk van ca. 5000 woorden) wordt steeds geschreven als onderdeel van een onderzoekswerkgroep.

Bacheloropleiding Taal- en Cultuurstudies

VERPLICHTINGEN (52.5 EC)	EC	HOOFDRICTING (60 EC) ***	EC	VRIJE RUIMTE (67.5 EC) ***	EC
<i>Schrijven & presenteren</i> *	7,5	bacheloreindwerkstuk (niveau 3)	7,5	1.	7,5
Taal, Cultuur, Geschiedenis **	15	Basiscursus Onderzoek (niveau 2)	7,5	2.	7,5
Thematisch Oriënterende Cursus	7,5	1. (niveau 3)	7,5	3.	7,5
<i>Kennis, Letteren & Maatschappij</i> (niveau 3)	7,5	2. (niveau 3)	7,5	4.	7,5
Stage (niveau 3) of studie buitenland	15	3. (niveau 2 of 3)	7,5	5.	7,5
Portfolio	0	4.	7,5	6.	7,5
		5.	7,5	7.	7,5
		6.	7,5	8.	7,5
				9.	7,5
Legenda					
	Eigen onderwijs / niet cursorisch onderwijs:				
*	Cursus verzorgd door Nederlands voor TCS				
**	Aanschuifonderwijs				
***	Mix van aanschuifonderwijs en eigen onderwijs				

Toelichting:

Dit schema maakt zichtbaar aan welke randvoorwaarden het keuzeprocess van studenten TCS dient te voldoen.

Er zijn verplichte onderdelen (linker kolom; 52,5 EC - zoals de cursus academische vaardigheden (*Schrijven en Presenteren*, niveau 1), de cursus wetenschapsfilosofie (*Kennis, Letteren, Maatschappij*, niveau 3), het portfolio, en de stage. Wie een semester in het buitenland studeert, hoeft geen stage te doen.

Verder zijn er niveauverplichtingen en ingangseisen. Minimaal 45 EC van de 180 EC moeten op niveau 3 gevolgd zijn en hoogstens 90 EC mogen op niveau 1 gevolgd zijn. De hoofdrichting (middelste kolom) bevat voor 60 EC programmaonderdelen op de niveaus 2 en 3. Daarbovenop kan een student de hoofdrichting aanvullen met niveau onderdelen (bijvoorbeeld 'methoden' cursussen die als ingangseis voor latere onderdelen gelden). Elke hoofdrichting heeft bepaalde voorbereidende cursussen, waaruit de student er ten minste één kiest. Soms fungeren dergelijke cursussen ook als ingangseis voor cursussen van de hoofdrichting zelf. Deze voorbereidende cursussen volgt hij/zij bij voorkeur in het tweede semester van jaar 1. Zo kan een student in de hoofdrichting Antieke Cultuur, die het plan heeft de cursus Antieke Mythen te kiezen, in blok 4 van jaar 1 al de cursus Inleiding Literatuurwetenschap volgen, die als ingangseis voor de cursus Antieke Mythen geldt. De studenten worden van deze mogelijkheden door de studieadviseur en door hun tutor op de hoogte gesteld voor zij zich inschrijven voor de cursussen van semester 2 van jaar 1.

Bacheloropleiding Muziekwetenschap

BACHELOR Muziekwetenschap (180 EC)				
Major (135 EC)			Profilering (45 EC)	
Majorgebonden (105 EC)		Academische context (30 EC)		
Verplicht (60 EC)	Verplichte keuze (45 EC)	Verplicht (15 EC)		Verplichte keuze (15 EC)

Bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap

Jaar 1			
Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
A. Geschiedenis van het medialandschap (1)	A. Inleiding mediavergelijking (1)	A. Geschiedenis en theorie van de nieuwe media (2)	A. Media, Cultuur, Maatschappij (2)
A. Performatieve vertelvormen (1)	A. Theorie en analyse av-media I (1)	B. Inleiding filmgeschiedenis (1) of Inl. theater- en dansgeschiedenis (1)	B: Inleiding Televisiegeschiedenis (1) of Theorie en analyse theater/dans I (1)
Jaar 2			
Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
A. Theorie en analyse II: theater en dans (2)	C. Cultuur- en mediageschiedschrijving (3)	A. Theorie en analyse II: av-media (2)	A. Overheid en cultuur (2)
C. Wetenschapsfilosofie (2) of Gender, etniciteit en cultuurkritiek (2)	Major keuzecursus of Ac. context keuzecursus of Profilering	Gender, etniciteit en cultuurkritiek (Engelstalige variant) (2) of Ac. context keuzecursus of Profilering	Major keuzecursus of Ac. context keuzecursus of Profilering
Jaar 3			
Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
2 cursussen: Major keuzecursus en/of Ac. context keuzecursus en/of Profilering	2 cursussen: Major keuzecursus en/of Ac. context keuzecursus en/of Profilering	2 cursussen: Major keuzecursus en/of Ac. context keuzecursus en/of Profilering	Bacheloreindwerkstuk Major keuzecursus of Ac. context keuzecursus of Profilering

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

De programma's zijn opgebouwd volgens dezelfde structuur. Ze bestaan uit vier blokken van elk 15 EC:

- 30 EC voor theoretische exploratie, verwerving van kennis en inzichten en de opbouw van voor de beroepsuitoefening noodzakelijke vaardigheden;
- 15 EC voor een stage: praktische werkervaring en reflectie op een professionele praktijk (nog niet verplicht binnen het programma muziekwetenschap);
- 15 EC voor de scriptie: individueel academisch werk in de vorm van een geschreven opdracht, over een onderwerp dat afgeleid is van de professionele praktijk.

Gedurende blok 1 en 2 volgen de studenten vier cursussen (het cursorisch traject). Doel hiervan is het verbreden en verdiepen van kennis op het gebied van het betreffende programma evenals het verder ontwikkelen van de academische vaardigheden (zoals het doen van onderzoek, academisch schrijven en presenteren). Daarnaast wordt aandacht besteed aan competenties die van belang zijn voor de beroepspraktijk. Gedurende blok 3 en 4 doen studenten een stage en schrijven zij een scriptie (het individuele traject van de opleiding). Bij Muziekwetenschap is de stage geen verplicht onderdeel van het programma. Bij Theatre Studies kan de stage ook een onderzoeksstage zijn.

Bijlage 5: Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

Instroom-, doorstroom- en uitstroomgegevens

Bacheloropleiding Kunstgeschiedenis voltijds

Cohortomvang en samenstelling Bachelor						
Ba Kunstgeschiedenis (56824)						
(voltijdse instroom)						
* HBO is inclusief de studenten die een schakelprogramma/premaster doen						
02/ 03	30	3	2	0	20	55
03/ 04	38	6	6	0	11	61
04/ 05	36	12	8	0	11	67
05/ 06	43	13	14	0	15	85
06/ 07	39	10	9	0	11	69
07/ 08	46	9	12	1	7	75
08/ 09	45	11	6	0	5	67
09/ 10	52	7	11	4	5	79
10/ 11	47	4	13	3	7	74

Bachelorrendement van herinschrijvers opleiding (en hoop binnen instelling)								
(Totale instroom)								
Ba Kunstgeschiedenis (56824)								
(voltijdse instroom)								
	absoluut	Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is						
02/ 03	37	67	49	81	86	86	92	95
03/ 04	54	89	48	76	83	85	87	87
04/ 05	54	81	39	76	80	83	85	87
05/ 06	69	81	42	70	74	77		
06/ 07	57	83	44	81	82			
07/ 08	61	81	49	77				
08/ 09	57	85	33					
09/ 10	61	77						
10/ 11	49	66						

Bacheloropleiding Kunstgeschiedenis deeltijds

Cohortomvang en samenstelling Bachelor						
Ba Kunstgeschiedenis (56824)						
(deeltijdse instroom)						
* HBO is inclusief de studenten die een schakelprogramma/premaster doen						
07/ 08	1	0	4	0	5	10
08/ 09	1	0	4	0	8	13
09/ 10	2	1	6	1	4	14
10/ 11	2	0	7	0	3	12

	Bachelorrendement van herinschrijvers opleiding (en hoop binnen instelling)							
	(Totale instroom)							
Ba Kunstgeschiedenis (56824)								
(deeltijdse instroom)								
	absoluut	Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is						
07/ 08	0							
08/ 09	0							
09/ 10	1							
10/ 11	2							

Bacheloropleiding Taal- en Cultuurstudies

	Cohortomvang en samenstelling Bachelor							
Ba Taal- en Cultuurstudie (56801)								
(voltijdse instroom)								
* HBO is inclusief de studenten die een schakelprogramma/premaster doen								
02/ 03	152	19	22	1	14	208		
03/ 04	175	31	17	7	9	239		
04/ 05	183	20	11	6	12	232		
05/ 06	209	32	10	8	18	277		
06/ 07	195	40	11	11	11	268		
07/ 08	169	38	13	10	13	243		
08/ 09	177	17	20	5	10	229		
09/ 10	161	25	10	6	10	212		
10/ 11	151	19	5	5	9	189		

	Bachelorrendement van herinschrijvers opleiding (en hoop binnen instelling)							
	(Totale instroom)							
Ba Taal- en Cultuurstudie (56801)								
(voltijdse instroom)								
	absoluut	Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is						
02/ 03	163	78	25	61	67	69	70	78
03/ 04	172	72	30	61	74	77	77	81
04/ 05	165	71	24	63	75	77	79	82
05/ 06	195	70	24	65	80	83		
06/ 07	213	79	16	56	73			
07/ 08	167	69	20	63				
08/ 09	141	62	22					
09/ 10	161	76						
10/ 11	145	77						

Bacheloropleiding Muziekwetenschap

Cohortomvang en samenstelling Bachelor							
Ba Muziekwetenschap (56700)							
(voltijdse instroom)							
* HBO is inclusief de studenten die een schakelprogramma/premaster doen							
02/ 03	29	3	6	2	13	53	
03/ 04	22	1	2	1	7	33	
04/ 05	22	3	8	0	3	36	
05/ 06	24	2	5	0	3	34	
06/ 07	13	8	4	0	4	29	
07/ 08	24	4	7	1	8	44	
08/ 09	27	2	1	0	7	37	
09/ 10	21	2	4	4	4	35	
10/ 11	37	6	1	1	5	50	

Bachelorrendement van herinschrijvers opleiding (en hoop binnen instelling)							
(Totale instroom)							
Ba Muziekwetenschap (56700)							
(voltijdse instroom)							
	absoluut	Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is					
02/ 03	40	75	38	53	65	65	70
03/ 04	24	73	25	63	71	71	75
04/ 05	26	72	50	69	73	77	81
05/ 06	20	59	35	45	45	50	
06/ 07	17	59	6	29	41		
07/ 08	27	61	7	44			
08/ 09	26	70	31				
09/ 10	20	57					
10/ 11	28	56					

Bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap

Cohortomvang en samenstelling Bachelor							
Ba Theater-, Film- en Televisiewetenschap (50001)							
(voltijdse instroom)							
* HBO is inclusief de studenten die een schakelprogramma/premaster doen							
02/ 03	112	9	12	5	8	146	
03/ 04	125	12	21	5	9	172	
04/ 05	106	21	34	1	6	168	
05/ 06	138	23	47	1	4	213	
06/ 07	111	9	22	4	5	151	
07/ 08	117	9	20	4	8	158	
08/ 09	114	17	32	2	10	175	
09/ 10	132	19	49	6	9	215	
10/ 11	120	22	61	4	10	217	

Bachelorrendement van herinschrijvers opleiding (en hoop binnen instelling)							
(Totale instroom)							
Ba Kunstgeschiedenis (56824)							
(voltijdse instroom)							
	absoluut	Percentage (cumulatief), wordt niet vermeld als het totaal kleiner dan 4 is					
02/ 03	117	80	33	62	79	85	89
03/ 04	124	72	24	57	69	71	73
04/ 05	130	77	14	47	58	65	65
05/ 06	158	74	22	55	67	70	
06/ 07	118	78	23	64	72		
07/ 08	109	69	24	65			
08/ 09	106	61	33				
09/ 10	126	59					
10/ 11	125	58					

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

Instroom in absolute cijfers

NAAM PROGRAMMA	VT/DT	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Kunstgeschiedenis	Voltijd	37	39	38	49	51	45
Comparative Women's Studies in Culture and Politics	Voltijd	5	10	12	14	13	14
Kunstbeleid en -management	Voltijd	40	53	49	43	50	40
Muziekwetenschap	Voltijd	14	20	17	9	4	11
Theaterwetenschap (Theatre Studies)	Voltijd	6	8	8	21	25	23

Peildatum: 15 december 2011, Bron: Osiris (via Finance & Control)

Rendementen

NAAM PROGRAMMA	Cohort	Instroom	Geen	Binnen 1 jaar	Binnen 2 jaar	Binnen 3 jaar	Binnen 4 jaar	Binnen 5 jaar	Binnen 6 jaar
Kunstgeschiedenis	2005	37	2	4	22	32	35	-	-
Kunstgeschiedenis	2006	39	6	10	26	31	32	33	-
Kunstgeschiedenis	2007	38	6	5	22	28	30	32	-
Kunstgeschiedenis	2008	49	9	6	25	39	40	-	-
Kunstgeschiedenis	2009	51	14	9	32	37	-	-	-
Kunstgeschiedenis	2010	45	28	14	17	-	-	-	-
Comparative Women's Studies in Culture and Politics	2005	5	1	-	4	-	-	-	-
Comparative Women's Studies in Culture and Politics	2006	10	2	5	7	-	8	-	-

NAAM PROGRAMMA		Cohort	Instroom	Geen	Binnen 1 jaar	Binnen 2 jaar	Binnen 3 jaar	Binnen 4 jaar	Binnen 5 jaar	Binnen 6 jaar
Comparative Women's Studies in Culture and Politics		2007	12	6	2	5	6	-	-	-
Comparative Women's Studies in Culture and Politics		2008	14	-	4	12	14	-	-	-
Comparative Women's Studies in Culture and Politics		2009	13	6	3	7	-	-	-	-
Comparative Women's Studies in Culture and Politics		2010	14	5	7	9	-	-	-	-
Kunstbeleid management en -		2005	40	3	28	35	-	-	37	-
Kunstbeleid management en -		2006	53	7	22	42	46	-	-	-
Kunstbeleid management en -		2007	49	5	18	41	44	-	-	-
Kunstbeleid management en -		2008	43	7	15	34	35	36	-	-
Kunstbeleid management en -		2009	50	7	18	41	43	-	-	-
Kunstbeleid management en -		2010	40	12	18	28	-	-	-	-
Muziekwetenschap		2005	14	2	3	8	10	-	-	11
Muziekwetenschap		2006	20	6	4	11	12	13	-	14
Muziekwetenschap		2007	17	5	2	9	11	12	-	-
Muziekwetenschap		2008	9	4	2	4	5	-	-	-
Muziekwetenschap		2009	4	3	1	-	-	-	-	-
Muziekwetenschap		2010	11	7	3	4	-	-	-	-
Theaterwetenschap (Theatre Studies)		2005	6	-	2	4	5	6	-	-
Theaterwetenschap (Theatre Studies)		2006	8	2	-	4	5	6	-	-
Theaterwetenschap (Theatre Studies)		2007	8	1	-	5	-	7	-	-
Theaterwetenschap (Theatre Studies)		2008	21	1	6	16	20	-	-	-
Theaterwetenschap (Theatre Studies)		2009	25	4	8	20	21	-	-	-
Theaterwetenschap (Theatre Studies)		2010	23	8	10	15	-	-	-	-

Peildatum: 30 mei 2012, Bron: Osiris (via Finance & Control)

Gemiddelde studieduur in maanden

NAAM PROGRAMMA	VT/DT	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Kunstgeschiedenis	Voltijd	23	14	13	16	17	11
Comparative Women's Studies in Culture and Politics	Voltijd	17	15	15	17	15	12
Kunstbeleid en –management	Voltijd	14	15	15	14	16	13
Muziekwetenschap	Voltijd	25	21	20	14	12	11
Theaterwetenschap (Theatre Studies)	Voltijd	23	22	26	20	16	12

Peildatum: 15 december 2011

Bron: Osiris (via Finance & Control)

Gerealiseerde docent-studentratio

School	Onderwijs FTE	Aantal ingeschreven studenten	Ratio
Nederlands	20.85	811	38.9
Geschiedenis/ Kunstgeschiedenis	46.12	1866	40.5
Media- en cultuur Wetenschappen	30.12	1394	46.3
Religie en theologie	12.63	350	27.7
Moderne Talen	46.92	1375	29.3
Wijsbegeerte	15.10	531	35.2
<i>Faculteit GW totaal</i>	<i>171.74</i>	<i>6327</i>	<i>36.8</i>

Toelichting

De faculteit Geesteswetenschappen (GW) heeft er voor gekozen om de staf-studentratio per School te presenteren. Hier liggen de volgende redenen aan ten grondslag:

1. Het onderwijs binnen Geesteswetenschappen wordt verzorgd binnen Schools. Deze Schools bieden allen een aantal opleidingen en tellen ingeschreven studenten. De staf die het onderwijs binnen de Schools verzorgt, is ondergebracht in een departement, maar in alle gevallen, met uitzondering van de School Liberal Arts, is een School gekoppeld aan een gelijknamig departement.
2. Het aantal onderwijs FTE van de staf wordt per Departement (per leerstoel) geregistreerd, er is geen onderverdeling tussen uren voor bachelor- en masteronderwijs. Bij de toelichting wordt voor de leesbaarheid overal gesproken over School, ook als het gaat om staf.
3. Voor de berekening is uitgegaan van alle ingeschreven vol- en deeltijdstudenten aan een opleiding binnen de faculteit Geesteswetenschappen, inclusief alle premasterstudenten (zij volgen bacheloronderwijs) en researchmaster en educatieve masterstudenten.
4. Voor de berekening is uitgegaan van alle beschikbare onderwijs FTE, zoals geregistreerd in SAP. Hierbij zijn ook de studentassistenten, voor zover bekend, meegerekend.
5. Het onderwijs van sommige opleidingen, zoals bijvoorbeeld Communicatie- en Informatiewetenschappen (CIW) wordt verzorgd door staf van verschillende Schools. Die verdeling is niet zichtbaar in de administratie. Daar waar nodig zijn studenten van die opleidingen gelijkelijk verdeeld over de Schools die onderwijs binnen de desbetreffende opleiding verzorgen.
6. Naast bachelor- en academisch masteronderwijs, de onderwerpen van deze visitaties, verzorgt vrijwel alle staf van de faculteit Geesteswetenschappen ook onderwijs binnen de research masteropleidingen en/of de educatieve masteropleidingen. Ook hiervoor geldt dat de docentuur voor deze opleiding niet zichtbaar kan worden gemaakt in de administratie zoals geesteswetenschappen deze voert. Al deze studenten zijn meegenomen in de berekening van de staf-studentratio, waarbij de educatieve masteropleidingen voor de helft zijn meegeteld. De

ratio die hier gepresenteerd wordt, behelst dus alle studenten, van bachelor-, academische master-, research master- en educatieve masteropleidingen.

7. De bacheloropleidingen Liberal Arts & Sciences (LAS) en Taal- en Cultuurstudies (TCS) zijn ondergebracht in een School waaraan (vrijwel) geen staf verbonden is. De studentenaantallen van deze opleidingen zijn verdeeld over de overige Schools. Dit is gedaan door na te gaan hoeveel studenten kiezen voor een hoofdrichting die gekoppeld kan worden aan een School en dat aantal studenten op te tellen bij het aantal studenten dat staat ingeschreven voor een opleiding binnen een School.

Gemiddeld aantal contacturen per fase van de studie

Bacheloropleidingen

Onderwijsvorm / Fase	Aantal uur
Jaar 1	12
Jaar 2	gemiddeld 10
Jaar 2	gemiddeld 10

Bachelor jaar 1: twaalf contacturen per week, d.w.z. zes per gevolgde cursus (hoorcolleges, werkcolleges en excursies)

Bachelor jaar 2: minimaal acht contacturen. Bij de majorcursussen Kernproblemen worden de vier contacturen (hoorcollege en werkcollege) aangevuld met excursies tot zes contacturen per week. De colleges van Excursie Buitenland worden aangevuld met een studieverblijf in het buitenland van ca. één à twee weken.

Bachelor jaar 3: minimaal acht contacturen. Vele onderzoekswerkgroepen gaan vaak gepaard met excursies en zelfs studiereizen, wat de formele geroosterde vier contacturen per week gevoelig opvoert.

Gezien het belang dat de excursies nemen in het programma, wordt een excursiedag in het rooster vrijgehouden.

Voor deeltijdstudenten worden geen aparte cursussen aangeboden: zij volgen in principe het voltijdprogramma, maar met minder cursussen per academiejaar.

Masteropleiding

Onderwijsvorm / Fase	Aantal uur
Cursorisch onderwijs	zes uur per week per cursus. 1x vier uur of (bij Kunstbeleid en –management) 2x twee uur. Daarvan is vier uur de les in groepsverband en twee uur voor aanvullende viewings of ontmoetingen met vertegenwoordigers uit het beroepenveld of voor individueel contact met de docent gedurende een spreekuur, per email of skype.
Stage	Gemiddeld tien uur begeleiding van de begeleidende docent (keuze van de stage, begeleiding bij het leggen van contacten en het ontwikkelen van een stagewerkplan, afrondende gesprekken met begeleider op de stageplek en met de student, beoordeling stageverslag en eindbeoordeling). Daarnaast heeft de student een stagebegeleider op de werkplek die verantwoordelijk is voor de dagelijkse begeleiding. Hiermee is het contact veel intensiever. Hoeveel uur dat precies betreft verschilt per stage en is afhankelijk van de werkzaamheden.
Scriptie	Gemiddeld twintig uur begeleiding bij het opzetten van het onderzoek, de uitvoering, het schrijven en de beoordeling. Gemiddeld vijf à zes bijeenkomsten van student en begeleider en daarnaast advies en reacties op geschreven werk via email en een afsluitend gesprek over de beoordeling.

Bijlage 6: Bezoekprogramma

Dag 1	11 februari 2013			
8.00-8.15	Aankomst bij de universiteit			
8.30-9.30	Management	Volledige commissie		
		Prof. dr. Bert van den Brink (vicedecaan)		
		Prof. dr. Joost Raessens (MCW)		
		Prof. dr. Maaïke Bleeker (MCW)		
		Prof. dr. Leen Dorsman (GKg)		
		Prof. dr. Ria van der Leij (LAS)		
9.30-10.30	Studenten B3 (MUZ)	Deelcommissie 1	Studenten B1 (KSG)	Deelcommissie 2
		Johannes Oenema		Bjorn van de Logt
		Iris Bouman		Eva van der Meulen
		Anne Sophie Stoop		Hester van Schooten
		maria prause		Stevie Nolten
		ilya lisser		Krista J. Bron
		Babette Hoogendoorn		Febe Verheijen
				Rosalie van Gulick
10.30-11.30	Docenten B3 (MUZ)	Deelcommissie 1	Docenten B1 (KSG)	Deelcommissie 2
		Prof. dr. Emile Wennekes		Dr. Dirk van de Vijver
		Dr. Isabella van Elferen		Prof. dr. Koen Ottenheym
		Dr. Paul van Emmerik		Dr. Annemieke Hoogenboom
		Prof. dr. Karl Kuegle		Dr. Martine Meuwese
		Prof. dr. Louis Grijp		Dr. Merlijn Hurx
				Prof. Dr. Peter Hecht
11.30-12.00	Terugkoppeling van de deelcommissies (commissie intern)			
12.00-12.45	Lunch			
12.45-13.45	Studenten B4 (THE)	Deelcommissie 1	Studenten B2 (TCS)	Deelcommissie 2
		D. Klein		Van der Dong, Rhea
		K. Krul		Bijpost, Estella
		J. Segers		Stolwijk, Jorien
		H. den Boer		Soolingen, Willemijn van
		J. Hanson		Jelsma, Brecht
		B. Beijnon		Olde Boerrichter, Luuk
13.45-14.45	Docenten B4 (THE)	Deelcommissie 1	Docenten B2 (TCS)	Deelcommissie 2
		Dr. Chiel Kattenbelt		Brandsma, Frank
		Dr. Vincent Crone		Pekelder, Jacco
		Dr. Imar de Vries		Dietz, Feike

		Dr. Judith Thissen		Hagedoorn, Berber
		Dr. Clara Pafort		Waaldijk, Berteke
		Dr. René Glas		Vitse, Sven
		Dr. Liesbeth Wildschut		
14.45-15.15 Terugkoppeling van de deelcommissies (commissie intern)				
15.15-16.00				
	OC B3 en B4 (MUZ en THE) en MA K&C	Deelcommissie 1	OC B1 en B2 (KSG en TCS)	Deelcommissie 2
		Dr. Barbara Titus		Quené, Hugo (TCS)
		Dr. André van der Velden		Wagenaar, Welmoed (TCS)
		Dr. Sigrid Merx		Maaiké Wit (TCS)
		Dr. Karolien de Clippel		Dr. Sandra Kisters (KUN)
		Daphne van der Plicht (student OC THE)		Zaida Hesta (KUN)
		Hanna den Hollander (student OC BA MUZ)		Sophia Velthoven (KUN)
		Danea Bos (student OC K&C)		
		Jade Karthaus (student OC MA KSG)		
16.00-16.45				
	EC en SA B3 en B4 (MUZ en THE)	Deelcommissie 1	EC en SA B1 en B2 (KSG en TCS)	Deelcommissie 2
		Drs. Anneriek van Bommel		Prof. dr. Leo Lentz (TCS)
		Dr. Noor Blaauw		Prof. dr. Wim Zonneveld (TCS)
		Prof. dr. Sander van Maas		Drs. Sigrid Botzen (TCS)
		Dr. Kees Vuyk		Drs. Marijn Smeets (KUN)
		Dr. Eric Jas		Monique van Ruyven (KUN)
		Dr. Frank de Glas		Prof. dr. Jeroen Stumpel (KUN)
				Dr. L. Boersma (KUN)
16.45-17.15 Terugkoppeling van de deelcommissies (commissie intern)				
17.15-18.00				
	Alumni (M1)	Volledige commissie		
		Aukje Verhoog (alumni vanuit TCS)		
		Hienke Alberts (alumni vanuit KSG)		
		Maartje Meuwissen (alumni vanuit CWS)		
		Saskia Franssen (alumni vanuit KBM)		
		Victor Nefkens (alumni vanuit MUZ)		
		Anouk Nuyens (alumni vanuit THE)		

Dag 2	12 februari 2013			
8.30-9.30	Studenten MA K&C	Volledige commissie		
		Anna Kadar (Student CWSM)		
		Lucia van der Horst (Student KUNM)		
		Mariel Voogel (Student KBMM)		
		Pim Belien (Student MUZM)		
		Margot van Dijk (Student THEM)		
9.30-10.30	Docenten MA K&C	Volledige commissie		
		Dr. Iris van der Tuin		
		Dr. Karolien de Clippel		
		Dr. Kees Vuyk		
		Prof. dr. Emile Wennekes		
		Prof. dr. Maaïke Bleeker		
10.30-10.45	Pauze			
10.45-11.30	Bestuderen leestafel			
11.30-12.30	EC en SA MA K&C	Volledige commissie		
		Prof. dr. van Eijnatten, voorzitter		
		Drs. Marijn Smeets, Ambt. Secr. EC		
		Dr. Imar de Vries, lid		
		Anneriek van Bommel, studieadviseur MCW		
		Monique van Ruyven, studieadviseur GKg		
12.30-13.30	Lunch met optie spreekuur			
13.30-14.00	Voorbereiden eindgesprek management			
14.00-15.00	Eindgesprek management	Volledige commissie		
		Prof. dr. Wiljan van Akker (decaan)		
		Prof. dr. Bert van den Brink (vicedcaan)		
		Prof. dr. Joost Raessens (MCW)		
		Prof. dr. Maaïke Bleeker (MCW)		
		Prof. dr. Leen Dorsman (GKg)		
		Prof. dr. Ria van der Leq (LAS)		

15.00-17.15	Interne vergadering commissie	Extra gesprek: docenten Moderne en Hedendaagse kunst	Bart Verschaffel, Susan Legêne en Mariët Westermann
			Dr. Sandra Kisters (KUN)
			Dr. L. Boersma (KUN)
			Dr. H. Bavelaar (KUN)
			Dr. P. Van Rossum (KUN)
17.15-18.00	mondelijke terugkoppeling van de voorlopige bevindingen		

Deelcommissie 1:

Bart Verschaffel (voorzitter), Hans van Maanen, Susan Legêne, Sylvia Alting van Gesau

Deelcommissie 2:

Michael Astroh (vice-voorzitter), Geert Lernout, Mariët Westermann

Bijlage 7: Bestudeerde afstudeerscripties en documenten

Voor het bezoek heeft de commissie de afstudeerscripties bestudeerd van de studenten met de volgende studentnummers:

Bacheloropleiding Kunstgeschiedenis

3131831	3415767
3245373	3150399
3072355	3476474
3242684	8777543
3544079	3496031
3114740	3392724

Bacheloropleiding Taal- en Cultuurstudies

3003140	3150399	3040089
3137007	0312908	3185109
3137066	3217043	3273997
3120430	3217221	3113221
3139212	3242471	
3230031	0409111	

Bacheloropleiding Muziekwetenschap

3341151	3466841
3121526	3231712
3375315	3216713
3478556	9216545
3466892	3495582
3112888	3372669

Bacheloropleiding Theater-, Film- en Televisiewetenschap

3212149	3281221
3094790	3455068
3541339	3462668
3286886	3508811
3462412	3267091

Masteropleiding Kunst- en Cultuurwetenschappen

3177130	0321613	3333973	3158624	3728412
0406260	3355497	3779858	3284565	3112519
9929983	3639568	3438301	3455424	
3607399	3218538	3199878	3281272	
3621553	3212475	3079961	0483028	
3453146	3765768	0208671	3629287	

Tijdens het bezoek heeft de commissie onder meer de volgende documenten bestudeerd (deels als *hard copies* en deels via de elektronische leeromgeving):

- Notulen opleidingscommissie 2010-2011, 2011-2012, en voor zover aanwezig 2012-2013
- Cursusmateriaal voor alle door de commissie opgevraagde cursussen, inclusief toegang tot cursusomgevingen in Blackboard
- Handleiding portfolio TCS
- Toetsmatrix TCS cursussen
- Beschrijving studiebegeleiding TCS
- BSA adviezen 2011-2012
- Meest recente Bachelorrendementen TCS
- Doorstroomcijfers TCS bachelors naar Masters
- Evaluaties van 2010-2011, 2011-2012, en voor zover aanwezig 2012-2013, inclusief
 - Alle cursusevaluaties van deze collegejaren, indien al besproken door de OC voorzien van commentaar, conclusies en aanbevelingen
 - Curriculumevaluaties over deze collegejaren, inclusief Exit-enquête en eerstejaars enquête
- De in 2012 afgenomen alumni-enquête
- Informatie over studievereniging Alias, inclusief enkele voorbeelden van hun magazine en pagina's van de website
- De onderwijskaart van TCS

Bijlage 8: Onafhankelijkheidsverklaringen

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: **VERSCHAFFEL BART**

ADRES: **NAAMSESTRAAT 44, 3000 LEUVEN**

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

Kunst & Cultuur wetenschappen

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: **Utrecht** DATUM: **6/09/2016**

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Prof. Dr. Michael Astor

ADRES: Huden Wurtten 10 D-7489 Greifswald

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVINGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

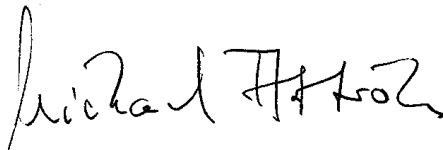
VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSpraak OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Utrecht

DATUM: 6. IX. 2012

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM:

J. J. van Maanen

ADRES:

Wooiland 68 Groningen

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

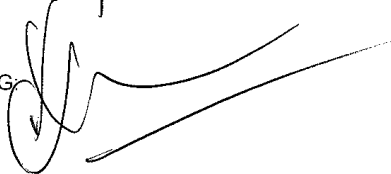
PLAATS:

Groningen

DATUM:

6 september 2012

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *GEERT LERNOUT*

ADRES: *VOUHARDINGSTRAAT 102 B-2020 ANTWERPEN - BELGIË*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

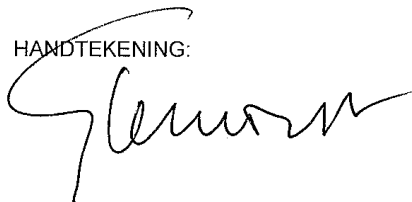
VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSpraak OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Antwerpen, B.*

DATUM: *13/8/2012*

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Mariët Westermann

ADRES: 387 1/2 Bleeker Street
New York, NY 10014

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVINGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOU DEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

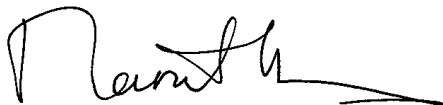
VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSpraak OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: New York DATUM: 5/ix/2012

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Susan Leffers

ADRES: VU - De Boelelaan 1105 1081 HV A'd.

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSpraak OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Utrecht DATUM: 6-9-'12

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Sylvia Alting van Geusau

ADRES: Vincent van Goghstraat 136
1072 kw Amsterdam

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE:

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVINGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE Zouden KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

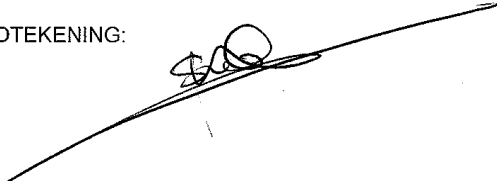
VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSpraak OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Utrecht

DATUM: 6-09-2012

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: MARK DELAERE

ADRES: *Link Innovaat 30, B-3050 Judd-Heverlee*

IS ALS DESKUNDIGE SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING.

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: *Judd-Heverlee* DATUM: *5/11/2013*

HANDTEKENING: *M. Delaere*

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: Renate Prenen

ADRES: Simon Stevinweg 21, 1105 TB Bussum

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVENGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS: Utrecht

DATUM: 09-10-2012

HANDTEKENING:

ONAFHANKELIJKHEIDS- EN GEHEIMHOUDINGSVERKLARING

INDIENEN VOORAFGAAND AAN DE OPLEIDINGSBEOORDELING

ONDERGETEKENDE

NAAM: *marieke textor*

ADRES: *Simon Stevinweg 71
1222 SN Hilversum*

IS ALS DESKUNDIGE / SECRETARIS GEVRAAGD VOOR HET BEOORDELEN VAN DE OPLEIDING:

ZIE BIJLAGE

AANGEVRAAGD DOOR DE INSTELLING:

ZIE BIJLAGE

VERKLAART HIERBIJ GEEN (FAMILIE)RELATIES OF BANDEN MET BOVINGENOEMDE INSTELLING TE ONDERHOUDEN, ALS PRIVÉPERSOON, ONDERZOEKER / DOCENT, BEROEPSBEOEFENAAR OF ALS ADVISEUR, DIE EEN VOLSTREKT ONAFHANKELIJKE OORDEELSVORMING OVER DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDING TEN POSITIEVE OF TEN NEGATIEVE ZOULDEN KUNNEN BEÏNVLOEDEN;

VERKLAART HIERBIJ ZODANIGE RELATIES OF BANDEN MET DE INSTELLING DE AFGELOPEN VIJF JAAR NIET GEHAD TE HEBBEN;

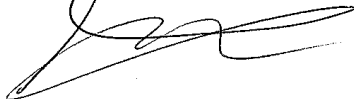
VERKLAART STRIKTE GEHEIMHOUDING TE BETRACHTEN VAN AL HETGEEN IN VERBAND MET DE BEOORDELING AAN HEM/HAAR BEKEND IS GEWORDEN EN WORDT, VOOR ZOVER DE OPLEIDING, DE INSTELLING OF DE NVAO HIER REDELIJKERWIJS AANSPRAAK OP KUNNEN MAKEN.

VERKLAART HIERBIJ OP DE HOOGTE TE ZIJN VAN DE NVAO GEDRAGSCODE.

PLAATS:
Hilversum

DATUM: *9-10-2012*

HANDTEKENING:

Bijlage commissiesamenstelling Kunst & Cultuur

	RUG	RU	VU	UU	UvA	EUR	UM	UvT	OU	LEI
	29-30 okt 2012	15-16 nov 2012	3-4 dec 2012	11-12 feb 2013	19-21 mrt 2013	24 apr 2013	31 mei 2013	29-30 mei 2013	14 jun 2013	20-21 jun 2013
<i>Voorzitter</i>										
Verschaffel	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Kerncommissie</i>										
Lernout	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Van Maanen		x	x	x	x	x	x	x	x	x
Astroh	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
<i>Cultuurhistorici</i>										
De Vries	x	x								
Legene				x		x	x	x	x	x
Aerts			x		x					
<i>Kunsthistorici</i>										
Westermann			x	x	x					x
Martens	x	x								
<i>Media</i>										
Fickers		x	x		x	x				
<i>Religie</i>										
Van Henten								x		
<i>Studentleden</i>										
Seugling	x	x			x					
Alting van Geusau			x	x		x	x	x	x	x
<i>Secretaris</i>										
Prenen		x		x		x	x	x		
Textor	x		x	x	x				x	x
Van der Spek			x							
Van der Weiden					x					